

Liber

Arguit Argētū viū p se mouetur et tñ nō habet aiā. Dicēdū q argētū viū nō mouet motu augmētationis p se sicut mouetur aiā lia que mouet motu augmētationis. Et si dicatur de motu locali. Dicēdum q talis motus localis nō cōuenit sibi ex natura aiē sed ex natura mixtionis. qz in argento viuo est cōmixtio siccī et humidī. et ppter humiditatē cōmixtā naturalit argētū viū fluit. sed ppter siccitatē manet in numerali loco. et sic est quedā pugna inf humidū et siccū ppter quā cōtingit argentum viū sic semp moueri. Est etiā cōsiderādum q differre nō debet capi. put dicit differētiā cēntialem. qz sic aiāta dñt ab inaiatis p intrīsecam dñam sed dz capi hic p quicūqz accidētali dñā vel diuersitate. Ista enī dñā fuit data ab antiquis que fuerūt sensibiles non cognoscentes rerum differentias

Arguitur Corp^o continet aiāz. ergo illa est simpliciter falsa. q aiā continet corpus. et non econtra. quia illud continet aliud in quo alterum est. sed aiā est in corpe. ergo cōtinet a corpore. Dñm q cōtinentia est duplex. quedā est materialis siue indiuidualis fm quā cōtinēs indiuiduat contentum. et sic corpus continet aiā. quia anima sit indiuidualis ex hoc q est in corpore. Alia est cōtinentia formalis siue specifica. et sic anima continet corpus. qz aiā dat speciem corpori et toti composito. Et ideo Aristo. bñ loq̄tur in textu q nō pnt esse plures aiē in vno corpe. qz tunc corpus non haberet vnā speciē. sed quattuor qd est impossibile. Et si loquamur de cōtinentia q̄titatiua tūc quodammodo p̄t intelligi q aiā cōtinet corpus. q̄a dicit Aristo. in textu q ptes quantitatiue corporis non simul manent remota aiā a corpore Et tantū de primo libro

Nota versus in se continentes
opinioles antiquoz de anima.

Sic sunt ponentes animam primi sapientes
Ignē democrit^o athamos Leu. Pythagorasqz
Ponit Anaxogoras intellectū. elementa
Empedocles. Plato posuit numeros et ydeas
Et Thales animā memorabitur esse moriūā.
Aera Dyogenes. Eracitus esse vaporem.
Comparat Altheon hāc immortalib^o. Ippus
Dixit aquā. Truxias aiā redit esse cruorem
Summus Aristoteles hāc dicit corpus actū.

Secundus

De quidē

a priorib^o. Postqz Aristo teles in primo libro determinauit de aiā fm opinione antiquoz. Dic in secundo determinat de aiā fm opinione ppriā. Et prio determinat de aiā q̄tuz ad ei^o quiditatem. Secundo de eis potentijs. ibi Potentiarum autem anime.

Arguit Questio an est p̄supponit a questione qd est. ergo videt q prius debeat qn an aiā sit aiāqz diffinitio aiē ponat. Dñm q aiā esse p̄z ad sensum. sed ars et virt^o sūt circa diffilia et circa ea q nō sūt de se nota. Sic q Aristo. dicit primo topicoz q nō ē q̄rendū de illis in aliq̄ scia q cadūt sub sensu. Ex hoc enī q aliquis habet opationē vitalem q cadit sub sensu sic etiā statim cognoscat aiā esse. Sile isti^o poit Aristo. ij. phis. vbi sic inq̄t q ridiculosum fuit siue ridiculū ē naturā remōstrare eē qz cadit sub sensu. In primis ergo p̄tinnat Aristo. dicta dicit. Et dicit q illa q dicta sunt de aiā sūt tradita a priorib^o. i. antiqz phis q solebāt h̄redi uersas opinioes de aiā. Et ideo nūc a principio dicēdū ē de aiā qd sit aiā et q sit cōmunitissima rō ipi^o aiē. In quo tria cōsiderant. Primū ē q de nouo tractandū ē de aiā ac si nihil dictū esset de ea. qz oīa dicta prius de aiā p̄z vel nihil habent veritatis. ergo si debem^o de aiā veritatē dicere. tūc oportet a nouo incipere. Scdm cōsiderandū ē q in textu dz temp̄ates. in quo tangit difficultas determinandi de aiā. qz quicūqz aiā quo ad qz est sit facilis cognitōis. tñ cognitio ipius quo ad qd est ē difficilis. Tercū qd notat ē q Aristo. vult determinare de aiā fm cōmunitissimā ei^o rōnē. Qd dicit Aristo. ad excludēdū duas opinioes. antiqz. Quoz aliq̄ locuti sūt solū de aiā vegetatia et sensitua nō distinguētes intellectū a sensu. Alij autē sic Plato solū locuti sunt de aiā rōnalit nō de alijs aniab^o. et ideo ad excludēdū utrāqz opinione dicit q vult dare cōmune rōnem q cōuenit oibus aiabus.

Dicimus enī utiqz

Hic p̄sequit intēn sūm scz ponendo duas diffinitōes aiē. Et primo inuestigat eā que ē sic cōclusio remōstratōis. Scdo illā q ē sic remōstratōis principū ibi. qm at ex incertis. Circa primū duo facit. qz prio inuestigat diffinitōes Scdo pbat eā ibi. vlt ergo. Circa primū itez duo facit. qz prio poit diuisioes ad inuestigandū diffinitōes de aiā. et illū modū inuestigan /

Handwritten marginal notes at the top of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

De xiii Summa

di diffinitionem ponit. ij. posterior. Secdo ex illis diuisionibus concludit diffinitionem anime Circa primū p̄mittit sex diuisiones. Quarum prima est entis in decē predicamenta. et illā insinuat paucis verbis in textu cū sic dicit. Nos p̄hi dicimus vnū genus entis esse substantiaz per qd̄ intelligitur q̄ ens etiā habet alias partes scz alia predicamenta

Huiusmodi autēz:

Hic ponit aliā diuisionē. Et ē ista. q̄ substantia diuidit̄ in materiā formā et totū compositū. Et differūt ptes istius diuisionis sic. qz materia p se non ē hoc aliqd̄. i. cōpletū ens in actu sed est in potētia tm̄. sed forma ē act⁹ et spēs fm̄ quā aliqd̄ d̄ esse i actu et hoc aliqd̄. Totum cōpositū ē aliqd̄ cōstitutū ex materia et forma

Arguit̄. Substantia diuiditur in corporeā. et i incorporeā. ergo male d̄ q̄ i materiā formā et totū cōpositū. Ddm̄ q̄ substantia capit̄ dupliciter. Uno mō generaliter put̄ omne subiectū accidētis vocat̄ substantia. et sic diuiditur in corporeā et i incorporeā. qz substantia incorporea scz sepata est subiectū accidētis sp̄aliū sicut substantia corporea ē subiectū accidētis materialis. Alio mō capit̄ substantia p substantia physica sine naturali. et sic diuidit̄ hic substantia in materiā formā et totū compositum.

Un̄. Aresto. sicut hic ē phisicus ita loquit̄ de substantia physica. et ideo sub ista diuisione nō cōtinent̄ substantie sepate sicut sub prima. Et si diceret aliqd̄ q̄ substantie sepate sunt forme. et go cōtinent̄ sub forma. Dicēdū q̄ nō sunt forme sicut forma diffinit̄ hic. qz forma ē fm̄ quā res est hoc aliqd̄. qd̄ ē falluz de substantiis separatis. qz substantie sepate nō dāt esse materiale. qz nō hnt̄ materiā p quā in phisicis res ē hoc aliqd̄.

Arguitur Materia ē aliqd̄ in actu. ergo nō est in potētia. qz ferrum est materia cultelli et tñ est ens in actu. Ddm̄ q̄ duplex est materia. qdā ē simpliciter prima que ē subiectū forme substantialis. et sic materia ē simpliciter ens in potētia. qz fm̄ se accepta nō includit aliqd̄ actū siue formā. Alia ē materia secūda que est subiectū forme accidentalis siue naturalis siue artificialis. et talis materia licet sit in actu simpliciter. est tñ in potētia fm̄ quid. quia est in potētia ad formā accidentalem.

Queritur. Sub quo mēbro substantie cōtinetur aia. Ddm̄ q̄ cōtinet̄ sub forma. Arguitur tñ q̄ nō. qz aia est hoc aliqd̄. ergo nō est forma. Ans̄. pbat̄ qz p se subsistere. ergo

est hoc aliqd̄. Dicendū q̄ dupliciter accipit̄ hoc aliqd̄. Uno mō aliqua res d̄ hoc aliqd̄ qz p se subsistit ex sua ppria natura. et sic substantia materialis pposita et materia. et forma vel etiā substantie sepate dicuntur hoc aliqd̄ unde anima nō est tunc hoc aliqd̄. Alio mō accipit̄ h̄ aliqd̄ p oī illo qd̄ p se subsistere qz uis naturaliter sit pars alterius. et sic etiā anima dicitur hoc aliqd̄. et p̄cipue aia rōnalis q̄ p̄t per se subsistere. Et sile est de p̄tibus substantiarum quas Aresto. nō vocat̄ substantias sed pres substantiaz. et tñ p̄t p se subsistere. Per hoc ergo dicēdū ē q̄ illud qd̄ d̄ p̄t mō hoc aliqd̄ ē totū cōpositū. sed nō qd̄ secdo mō ē hoc aliqd̄ qz tunc etiā partes substantie siue essentialis siue integrales possunt dici hoc aliqd̄.

Arguitur Aia nec est prima substantia nec scda. et p̄ns aia nō ē substantia. Dd̄z q̄ substantia cōpleta diuidit̄ tali diuisione. sed anima nō ē substantia cōpleta sed ps substantie. Est ergo reducibilis ad talē diuisionē. sic ps ad totū quā in vli accepta ē ps scde l̄be. Sz aia singularis est ps p̄ie substantie. Et ideo nō oportet q̄ aia cōstituat vnū gradū nouū i entib⁹. qz nō ē res cōpleta i sua natura. sic sunt substantie sepate. et ideo tales sbe faciūt nouū gradū i entib⁹ creat̄

Arguit̄ Aia ē i alio. ergo ē accēs. et p̄ns nō est substantia Ddm̄ q̄ licet ē i alio nō tñ sicut accēs i subiecto. sz sicut ps i toto et nō sic ps in reals. sz sic ps essentialis. ipa enī cū corpore essentialit̄ cōstituit totū cōpositū scz corp⁹ aiatum

Et hoc quidez du.

Hic ponit terciā diuisionē q̄ est q̄ act⁹ siue forma diuidit̄ in actū primū et i actū scdm̄. Act⁹ prim⁹ ē sic scia. Act⁹ secūd⁹ ē cōsiderare. oportet enī p̄io sciaz inesse alicui anqz posset p̄siderare vl̄ operari fm̄ illā sciaz. Rō diuisionis est qz act⁹ diuidit̄ i ordie ad potētia et ecōtra fm̄ ergo duplicē potētia erit duplex act⁹. Est enī vna potētia essentialis q̄ est ad formā essentialē q̄ est act⁹ prim⁹. Alia ē potētia ad operationē cōsequētē ipam formā et tali potētie cōrrespondet act⁹ scdus. prime vero act⁹ primus.

Arguit̄ Sciētia ē accēs. ergo ē actus scdus Ddm̄ q̄ scia p̄ ad duo cōpari. Uno ad formā substantiale sciētis et ad sciētē. et sic ē act⁹ qz forma substantialis est p̄ior ipa scia q̄ est illa forma. Alio mō cōpar̄ ad speculatōem siue cōtēratōem. et sic scia ē act⁹ prim⁹. qz necessariō p̄supponit̄ i aliquo anqz posset p̄siderare sz illā sciam. Ex quo p̄t̄ q̄ nō ē incōueniēs aliqd̄ idē cōparū ad diuersa ecō actū primū et scdm̄. Ex q̄

Vertical marginal notes on the left side of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

Vertical marginal notes on the right side of the page, including the word 'Summa' and various philosophical or theological phrases.

Summa

Phisicorum autē

Hec est tertia diuisio. Et stat in hoc. Corpora
lū quedā habent vitā sicut corp^o hūanū. que/
dā nō habet vitā sicut elemēta. ignis. aer. terra
et aqua. Deinde aresto. diffinit illa que habēt
vitam. Et dicit illa habere vitā que sumūt ali/
mētū et habēt augmētū et decemētū. et hoc p
se. i. a causa extrinseca. Ex quo cōcludit Aresto.
q^o corpus naturale. i. phisicū habēs vitam est
substantia pposita. q^ouis enī aīa sit vita tū hīs
aīam est totū compositū.

Arguitur Multa habēt vitā que non sumūt
alimētū sicut de^o et substantie sepeate. Dm q^o
vita capis duplicis. Uno mō generaliter put
etiā vita intellectualis que est metaphisica d^o
vita. et sic nō loquitur phs naturalis de vita. et
tunc est vera q^o multa viuunt que nō sumunt
alimētū. Alio mō capitur vita p vita phisica
de qua loquit naturalis phs. et sic solū viuētia
sūt que sumūt alimētum. sicut pbat Aresto.
in fine tertij hū^o. Et quia loquēdū est fm mate
riā subiectā sic. Aresto. diffinit illā vitā. Vel p
aliter dici vt dicit sanctus Thomas. q^o illud
dicū de vita nō ponit p modū diffinitionis s^o
p modū exempli. Sed de natura exempli est q^o
debet pcedere ex notorib^o nobis. cū ergo vita
phisica de qua hic loquit Aresto. est nobis ma
gis nota. ergo Arestoreles exemplificat de vita
phisica.

Arguitur Anima nō est corpus. ergo nō dnt
poni alię diffinitiones ex pte corporis. Di/
cendū q^o q^ouis anima nō sit corpus tū non pōt
aīa diffiniri sine corpe. Circa qd sciendū q^o est
duplex diffinitio. Quedā dat p pncipia intrin/
seca. et sic diffinitur spēs rei naturalis p materi
am et formā. Et hō diffinitur p aīam rōnalem
et corpus humanū. et sunt ille ptes pure intrin/
sece diffinito. Alia est diffinitio data p addita
mentū. i. p intrinsecū additū diffinito qd nō ē
de natura diffiniti. Et hoc duplicis. Uno mō
p additamentū qd est eiusdē generis cū diffini
to. et sic diffinitur forma ptes. sicut aīa diffinit
que est ps corporis aīati. et tū corpus est eiusdem
generis cū aīa scz substantie. Alio mō per addi
tamentū qd est alterius generis pdicamētalis.
et sic diffiniuntur forme accidentales p subiecta
sic symitas est nasi curuitas. Nasus enī ē in pdi
camento substantie. curuitas est in pdicamēto
qualitatis. Et quia materia et forma debent p/
porcionari o^o etiā in diffinitione aīe ponere ali
quas pdiciones p quas sit pportio materie ad
formā. Et ideo additur in diffinitione q^o anima

est actus corporis phisici que est conditio ma/
terie

Arguitur Materia est cognoscibilis per for/
mā. ergo nō potest forma cognosci p materiam
quia nō sunt relatiua. Dm q^o in absolutis
vñ pōt cognosci p alterum et econtra qñ hoc sit
fm diuersa genera cognitionū. q^o fm naturam
rei materia cognoscit p formā. quia forma fm
q^o hmoi est aliquid in actu. sed potentia natura
liter cognoscitur ex actu. et nō econtra. sed tamē
quo ad nos pōt forma cognosci per materiam q^o
ex dispositione materie sepe deuenim^o in cogni
tione forme. sicut cognoscim^o aliā formā esse in
homine et in asino ppter aliā dispositionē ma/
terie. Et sicut est de ppria passione et suo subiecto
q^o q^o ad nos passio ducit in noticiā subiecti. sed
q^o ad naturā rei econtra sit.

Arguitur Materia nō est aliquo mō pnci/
piū cognitionis. ergo nō pōt ducere in cognitio
nē forme. Ans. pbat. q^o est ens in pura posia

Dm q^o materia pōt dupl^o capi. Uno modo
fm q^o nuda est. et sic nō ducit in cognitionē fore
etiā quo ad nos qā tūc nō possum^o cognoscere
mat^o etiā p sensum ex quo est nostra cognitō in
ciatiue. Alio mō accipitur materia vt est dispo
sita. et sic pōt ducere in noticiā fore. et sic ponit in
diffinitione aīe q^o addit phisicū et organicū

Quoniam autem est

Postq^o Aresto. posuit diuisiones ad inuestigā
dū diffinitione aīe. psequēter ex diuisionibus
habitus inuestigat eā. Et pmo inuestigat ptes
Secdo eā ponit ibi si aut aliqd. Et tertio soluit
dubitationem. Primo inuestigat pteculas q^o te
nēt se ex pte aīe. Secdo que tenēt se ex pte corpo
ris. Ibi. et hoc. Primo inuestigat q^o aīa est act^o
Secdo q^o est p^o. Q^o est act^o sic pbat. q^o aīa
est suba^o vel g^o est materia vel forma vel totū cō
positū. Sed nō pōt dici q^o est corpus vel mat^o
q^o corpus nō inest alteri. Sed alterū est in ipō
sed aīa inest corpi ergo nō est corpus. Itē si aīa
esset corp^o ergo oē corp^o hret vitā. q^o aīa in quā
tū aīa est pncipiū vite. Si g^o aīa eēt corp^o tunc
omne corp^o viueret. Nec pōt dici q^o aīa sit totū
ppositū. q^o aīa natural^o est ps. qā dicimus q^o
corpus hz vitā ab aīa. et iō in viuētib^o significa
tur aīa et corpus. g^o aīa nō est totū sed est pars.
Cōcludit ergo q^o est actus

Arguitur. Videtur q^o aīa sit corp^o q^o nihil
mouet alterz nisi moueat. viij. phisicor. mō oē
qd mouetur ē corp^o. Dm q^o dupl^o aliquid
mouetur. Uno mō mouetur per se et h^o est p^ouz
corpori sic ps. vi. phisicor. Alio mō aliqd mo

Libet

Secundus

*And no mouet formalit
 53 p 7 q 1 et 2 mouet
 qd corpe qd mouet aia
 qd qd qd qd qd qd
 corpe qd mouet aia
 aliud mouet qd*

uet p aliud. r sic no corpa pnt moueri. vt aia in qntu scz est in corpe p informatione. qa motis nobis mouentur oia q sunt in nobis p iformatione Et si dicat. corp' p se mouet ab aia. q aia mouet p se. qa nihil dat alteri qd no hz. Ddm negando pnam r ro est. qa in agerib' equocis no oz q aliq forma sit silr in ca r effecti. sic non requirit si suba sepata scz aia nobilis moueat celu q etia mouet. Sufficit ergo ad h' q aia mouet corp' q aia sit actus r corpus in potentia. qa vnūqdg quod est in potia ducitur in actu p illud qd est in actu

Arguit Aia mouet realiter corpus. q mouet phisice. Ddm qd aliqd mouet alteru phisice duplr Uno mo p qualitates phisicas. sicut ignis mouet aqua cu eade calefacit. r sic aia no mouet phisice corp' cu in aia no sunt qlitates phisice. sed solu in toto pposito Alio mo aliqd mouet alteru phisice qz mouet ipm realiter r effectiua motioe. sic etia aia nobil mouet celu r sic aia mouet corp' phisice Illud aut qd mouet alteru phisice pmo remouet ab eo qd mouebat.

Arguitur Aia intelligit corp' qd est corp'. qz ois cognitio fit gra similitudinis. Ddm q illa ppositio ois cognitio fit gra similitudinis pr duplitter intelligi. Uno mo de similitudine naturali r sic est falsa. qz no oz q intellect' r intellecti sunt eiusde nature realis. Sic tn credebat atiqui q cognitio fieret gra illi' similitudinis. Alio mo pr intelligi de similitudine fm spem intelligibile q e similitudo pportionis. r sic veru q ois cognitio fit gra similitudinis. qz intellect' intelliges lapidem hz intra se spem r similitudine lapidis n fm natura sed fm spem intelligibile lapidis. r sic e similitudo pportionis

Arguitur. Quicquid tangit alteru e corp' sed aia tangit corpus. ergo est corpus. Mmor pz. qz moues r motu sunt sil' p tractu. Dicē dū q duplex est tractus. scz phisicus q est fm vltima qlitatis. r talis no est nisi in corpib' sic r qntitas. Ali' est tract' methaphoric' et sttu alis q fit fm vltima stutis. r sic no oz tangens alteru esse corp'. qz etia no corp' hz virtute mouendi corpus. r sic pr tangere corpus fm virtute. qz q aia tangit corp' scdo mo scz fm stute no oz aiam esse corpus

Arguitur. Anima est totu ppositu. ergo illa pticula est male posita q aia no e totu ppositu Ans pbat qz e subiectu q est totu ppositu. Ddm q duplex est subiectu. Aliqd est subiectu accidentis corporalis. r sic qd sic est subiectu e totu ppositu. qz necesse est accidens corpale ee in corpe. sed no pr esse in solo corpe. i. in sola ma-

teria. q est sil' in materia r forma. r p pns est in toto pposito. Aliud est accidens incorpale et i materiale. vt intellect' scia spes intelligibilis. r talia accidentia pnt esse in forma tm si forma sit imaterialis sicut est aia rational' Ex q sequitur q albu r nigrū q sunt accidentia corpalia no pnt esse in aia tm. sed accidentia spūalia pnt ee in aia tm no obstate q aia sit forma tm.

Arguit Quicquid e in potia hz aliquid de materia Sed aia e hmōi. ergo hz in se materia r p pns est totu ppositu. Ans pbat. qz ponaltas sigt materia. Ddm q maior est falsa. Et ad pbatione qn dicat potia sigt materia Ddm q multiplex est potētia. Queda est potia ad suscipiendu intrinsece forma subale. r tal' est solu in materia. quia sola materia pr suscipe formaz subalem. Alio mo accipit potia generalr put recipe est dicitio potentie r silr pati. r sic aia est in potētia quia intra se recipit. loqndo de aia rō nali. habit' et spes intelligibiles. In cui' signū etia imaterialia qlia sunt substantie sepate. snt illo mo in potētia et tm no hnt materia. quia recipiunt in se spes intelligibiles. et nouas cogntiones quas prius non habuerunt. vt est illū natio angeloz.

Arguitur. Omnis actualitas est per participationem primi actus scilicet dei. ergo omnis potentialitas est a participatione prime potentie et illa est materia prima. ergo omne quod est in potētia habet aliquid de materia prima. Dicendum q non est simile de actu et potentia. qz actualitas aduenit alicui rei ex participatione alicuius scilicet primi actus. sed potentialitas no aduenit alicui rei ex participatione alicuius potentie. sed ex recessu a primo actu. r ideo hoc est magis in potentia quod magis recedit a primo actu scilicet a deo. Et no dicitur h' esse in potentia quod participat primam potentiam

Hoc autem dicitur.

Hic inuestigat aliam particulam diffinitio nis anime. Et dicit q est duplex actus scilicet primus et secundus. Et anima est actus primus. Quod sic probat. Sicut se habet scientia ad considerare. et somnus ad vigiliam. ita se hz aia ad suas operationes. Sed scientia est act' primus ipsius considerare r somnus in ordine ad vigiliā. ergo anima est actus primus in ordine ad suas operationes Maior patet. quia sicut aia pr esse in actu absqz psiderare et tamē habere scientiā. Ita etia aia pr ee in corpe r no

Handwritten notes in the right margin, including 'Sicut se habet scientia ad considerare' and other philosophical references.

operari. Et quibus claudit diffinitionē anime
dicēs. Quia aia ē act^o p^om^o corporis phisici vitā
habentis in pōna. Et subintelligitur illa parti-
cula substantialis Quia in h^o q^o d^or prim^o actus
corporis etiā implicite significatur q^o d^or ē sub-
stantial^o act^o Cōpleta g^o diffinitio sic diffinitur
aia. Aia ē act^o p^om^o subalis corporis phisici or-
ganici vitā hntis in pōna. Et sumitur ista diffi-
nitio fm sex particulas ex sex diuisionib^o pri-
positis. q^o ex scda diuisione sumitur q^o sit forma
sine act^o. Et tertia q^o sit p^om^o. Et p^oma q^o sit suba-
lis. Et q^orta q^o sit act^o corporis. Et q^onta q^o act^o
corporis phisici. Et sexta q^o sit act^o corporis or-
ganici.

Tale at quodcūqz

Hic Aresto inuestigat vnā pncipalē particulā
tenentē se ex parte corporis. s^o q^o aia est act^o cor-
poris organici. Et h^o iō. q^o onsa illa particula
oēs alie tenētēs se ex parte corporis onsdūtur.
quia si aia est in corpore organico. g^o z in phisico.
quia organico p^osupponit phisico. Et p^opo-
nit p^omo q^o corpus cui^o aia est actus sit organi-
cū. Circa qd sciendū q^o corp^o dicitur organico
qd h^oz diuersas partes situ et figura distinctas
ordiatas ad diuersas opatōes. vt corp^o hūanū
d^or organico q^o in corpe humano sunt diuerse
pres scz caput. man^o. pedes. zc. que sunt distin-
cte situ. q^o caput ponit sursū. man^o a lateribus
pedes deorsū. Etia figura q^o ē alia figura capi-
tis q^o manū z pedū Et ordinant ad diuersas
opatōes q^o alia est opatio capitis. alia manū
z pedū q^o in capite vigent sensus visus audit^o
zc. Sed in manu sensus tact^o. Et p^o h^o p^oz q^o sūt
aliq^o corpa naturalia nō organica vt elementa
z q^odaz mixta vt lapides. q^o talia corpa nō hnt
diuersas opationes in diuersis p^ont^o. Probat
g^o Aresto. qd p^oposuit scz q^o illud corp^o cui^o aia
est act^o est organico. Et hoc p^obat sic Quia si il-
lud qd min^o videt inesse inest z illud qd mag^o
Sed min^o videt q^o in aiat^o aia vegetatiua cor-
pus sit organico. z tñ ibi est organico. g^o siliter
in oibus alijs aiat^o corp^o erit organico. Ma-
ior p^obat. q^o q^o ad duas pres in illis aiat^o aia
vegetatiua est minor distinctio corp^o q^o in ali-
is aiat^o. vt in equo z hoie. Minor p^oz q^o ibi
sunt diuerse pres corp^o distincte situ z figura
ordinate in diuersas opationes. q^o radices in
plātis hnt modū oris in aialib^o. quia sic p^o os
accipit nutrimentū in aialib^o. ita p^o radices in
arborib^o. z supflua nutrimenti emittunt s^olus ra-
mos. z ideo in ramis est alia opatio q^o in folijs
z in folijs est alia opatō q^o in ramis z radicib^o

quia folia coopiunt fructus arborū.

Arguitur Si radices sint ori siles. g^o radice
erit supmū in arborib^o sicut os in aialib^o. Di-
cendū q^o pres arbor^o pnt dupl^or p^osiderari Uno
mō ad totū vniuersū. z tunc radice deorsum z
rami sunt sursum. q^o sit^o qui est circa terrā ē de-
orsū in vniuerso. z sit^o qui ē s^olus celū est sursū
quia celū est sursū. Alio mō accipiuntur pres ar-
borū fm naturā arbor^o. z sic radices sunt sursū
z rami deorsum. Et h^o p^oz. quia illud ē sursū ut
q^olibet aiat^o vbi aiat^o accipit nutrimentū. et h^o
est deorsum vbi emittunt supflua nutrimenti.
quia g^o in radice arboris arbores sumūt nutri-
menti. ergo radice est sursū in arboribus. Et q^o
p^oz p^omo q^o nō bñ expingitur arbor porphiriana
qn suba ponitur circa ramos arboris. quia sba
d^or ponit in radice arboris q^o est pncipiū ramos
z nō ecōtra. Et ideo talis pictura arboris p^o po-
ti^o vocari hō porphirianus q^o arbor Secdo p^oz
q^o si hō cadat de arbore s^olus terrā tūc tal^o hō nō
cadit sursum sed deorsum. quia nō cadit fm na-
turā arboris sed fm naturā q^ostum est ps totū
vniuersū. z iō cadēdo s^olus terrā cadit deorsum.

Queritur Utrū diffinitio aie sit bñ assigna-
ta. scz aia est actus p^omus subalis corp^o organici
phisici Ddm q^o sic. Et rō est. quia aia est
forma materie certo mō disposita. Et iō o^oz p^oz
nere aliquid ex pre illi^o. z aliquid ex pre matie
in q^o est illa aia. P^oonunt g^o tres p^oculae p^omo ex
pre ipsi^o aie. Quaz prima dicit q^o aia est act^o. i
forma. z quia multiplices sunt forme ideo fuit
necessariū addere prim^o. ad sciendū q^o corpus
nō p^ot h^orē p^ore actū q^o aiam. Et quia q^oq^o act^o
prim^o est accidental^o sicut scia. ideo addit sub-
stantial^o. Tres aut alie tenent se ex pre materie.
quia materia in qua est aia d^or esse certo mō di-
posita z iō dicitur q^o d^or esse corp^o phisici act^o.
quia in artificialib^o nō p^ot esse. z quia nō omne
corp^o phisico est dispositū p^o aia. additur orga-
nico. Et rō est quia materia z forma p^oportio-
natur q^onto ergo forma est p^ofectior. tanto habet
materiam p^ofectiorē. quia ergo corp^o organico est
p^ofectissimū inter corpa. g^o erit p^oportioatū aie
q^o est p^ofectissima forma

Arguitur. Anima est actus materie prime.
ergo nō est actus corp^o organici phisici. Di-
cendū negādo p^onam. quia corpus capitur h^o p^o
materia prima. z hoc sic patet quia impossibi-
le est animā vni totū composito. optet ergo di-
cere q^o vniatur materie prime. p^obat. quia si
anima vniatur totū composito tunc multe for-
me substantiales essent in eadem materia qd ē
impossibile. Znōs patet. quia hoc totū cui adue-

niret aia haberet esse substantiale p aliquā formā substantiale. Si ergo adveniret anima que etiā est forma substantialis illi pposito, ergo anima et prior forma s'balis in eadem sūt materia sed hoc est inconueniens, qz tūc illd vñū haberet duas formas substantiales et per cōsequēs essz vñū et non vñū quod implicat contradictionem. Sedo qz tūc generatio aiati esset generatō fm quid et nō generatio simplicif, quia ois forma pma s'balis adueniens materie dat esse simplici ter, ergo qz qz forma alia adueniens materie dabit esse fm qd. Cū ergo aia adueniret post pma formā existentem in materia, ergo ipa daret esse fm quid. Sed arguit qz nō, qz embrio pmo viuit vita plante, et sic habet aiaz vegetatiuam. Sedo viuit vita aialis, et sic habz aiaz sensitua. Et vltio viuit vita intellectiua, ergo sūt ibi plures forme. Ddm qz qz in embrione succedat multe forme, vltia tñ forma adueniente desinit esse inferior forma fm p priā substantiā qz uis adhuc maneat fm s'balis s'rutem, et hoc in altiori forma. Et s'le ponit aresto, postea i textu de figuris, qz figura maior includit in se minorē, sed nō fm actū p priā s' fm essentialē s'rutē, sicut in qdrangulo nō est formalis et actualis triangulus sed est ibi triangul' s'rutal'. sic etiā in aia vegetatiua est s'rutalif substantialiter ipsa aia vegetatiua et i intellectiua ē virtualif sensitua. Et sic patet qz nō sūt forme multe substantiales in eodem.

Arguitur Si prior forma desinit eē qz corrūpitur, modo quicquid corrūpitur a suo pstrano corrūpitur, si ergo vna forma corrūpit ab alia hoc videtur esse inconueniens quia vna nō est alteri pstraria. Ddm qz dupliciter aliquid desinit esse. Uno mō ex actione pstrarij agentis, sicut frigiditas in aqua desinit esse p actionem ignis calefacientis, vt sic inferior aia nō desinit esse adueniente superiori cū nō sint pstrarie. Alio mō aliquid desinit esse ppter dispositionē materie in qua talis forma subiectat sicut nūc aia rationalis a corpe indisposito sepatur, et sic inferior forma desinit esse superiori adueniente, qz inferior forma nō pōt esse in subiecto disposito ad altiorē formā, ex quo quelibet forma requirit materiā suo mō dispositā.

Arguitur Admixta forma mixtional manet, ergo manet forma substantialis in embrione. Ddm qz qz manet forma mixtionalis fm spēm in quibusdā generatis et corruptis nō tñ manet aliquo mō fm numerū. Circa qd sciendum qz in vna materia phisica est solū vna forma substantial' vt dictū est. Cū ergo forma

mixta sit substantialis forma necesse ē dicere qz de sinēte qz qz forma in aiato desinit esse forma mixta. Ex quo p3 qz nulla accidentia manent in generatis et corruptis. Et hoc pbatur, qz omnia accidentia dependēt a toto pposito cū ergo totū ppositū nō manet idē, ergo nec accidentia manent eadē. D' ppositū nō manet idē p3, quia forma substantialis desinit esse, et desinente pncipali parte alicui' compositi, tunc necesse est totū ppositū nō manere. Ex quo p3 qz qz ania vnitur materie prime desinit esse et cessant oēs forme substantiales priores et omnia accidentia et remanet ex pte corrupti sola materia pma.

Arguitur Uidetur qz plures forme pnt esse in eodē viuente qz opatio arguit formam, sed in eodē sunt plures pationes, ergo plures forme. Ddm qz duplices sunt opationes, Aliq sunt eiusdē speciei vt due visiones aut due auditiones, et tales opationes nō arguūt diuersitatem neqz forme prime neqz formatū primariū. Forma prima est potentia a qua pcedit opatio sed forma prima est forma substantialis, quia ergo pcedit ab vna potentia tales actiones, ergo nō arguūt diuersitatem specificā primariā formatū et potentia. Alie sunt opationes in aiatis diuersarū speciez sicut sunt visio auditio intellectio. Et tales opationes arguūt diuersitatem specificā formatū primariā scz potentia, sed nō arguūt diuersitatem specificā prime forme subal' quia ab vna forma substantiali habente plures potentias pnt pcedere opationes diuersarū speciez. Unde patet qz nō optet ponere pluralitatem formatū.

Arguitur De homine dicunt multa p'dicata substantia, sed p'dicatum substantiale significat formā substantiale, ergo in homine sūt multe forme substantiales. Maior p3 quia de hoīe p'dicatur suba. corpus etc.

Ddm qz diuersitas p'dicatorū substantialiū arguit diuersitatem substantialiū formatū, sed de hoīe nō p'dicant diuersa p'dicata substantia, qz diuersitas dic' realē distinctionē, sed p'dicata substantia qz de homine dicunt nō distinguunt realiter, et sic nō sunt diuersa. Sz contra hoc arguit, illa p'dicata sunt admixta disticta, ergo in hoīe erūt plures forme disticta. Dicitur qz sicut p'dicata substantia iā dicta de homine sunt distincta fm rōnem rei rationalis ita in homine est vna forma hñs distinctiones fm gradus pfectionis, vnde alius significatur in genere generalissimo et ali' in specieb' subal' ms. Et sic dicim' qz aia rōnalis p'inet oēs formas superiores s'rutē, quicquid autē p'inet alte

ri ad minus habet aliquā distinctionem ab eo
vt pz de homine. quus em in eo sit vna anima
sz ronalis. pntet tñ pfectione omēs alias for/
mas inferiores sz corporeitatis corpis mixti cor/
poris aiati z aial. Et cū idē nō pntet seipsū
oz aiām ronalē esse distinctā a forma substātia
li corporeitatis corpis mixti. z sic de alijs. sed nō
oz q̄ sint diuerse.

Queritur Utrū distinctio que est in vna aia
rationali fm multos gradus pfectionis sit real'

Ddm q̄ dupl'r aliq̄ d'r distinctio real'. Uno
mō qz est diuersaz rerū z sic inter hoīem z ali/
nū est distinctio realis. z sic nō p̄t esse distinctio
realis in vna forma nūero qualis est aia. Alia
est distinctio realis qz est fundata in re reali. et
sic ista distinctio gradū p̄t dici realis qz ē in
re reali sz in aia que est res hñs naturaliter in
in se plures gradus pfectionis z iō talis distan
ctio est fundata in reali

Arguitur Aia nō est act' prim'. qz in corpe
prius fuerūt alie forme. Ddm q̄ adueniētib'
pfectionib' formis desinūt ēē inferiores forme
cū suis dispositionib' q̄s habebant in materia
z eorum dispositiones sequunt formā de nouo
introducā.

Arguitur. Ille dispositiones frustra sunt in
materia. qz aia vnit materie nude. q̄ nō ē necē
illas dispositiones p̄fuisse. Ddm q̄ hoc dici
tur frustra qd nō attingit finē in quē ordinat.
sed iste dispositiones attingunt finē in quē or/
dinant ergo nō sunt frustra. qz iste dispositōes
ordinātur ad introductionem altioris forme z
etiam nō desinūt ēē nisi sit talis forma introdu
cta. Si ergo quereret an prius intelligant di/
spositiones expelli a materia vel altior forma i/
troducū. Ddm q̄ est multiplex ordo quia aliq̄s
est ordo fm genus causē formalis vel efficiētis
z tunc prius intelligitur forma in materia ante
q̄ cessant dispositōes. Lū' rō est qz cū forma
z finis coincidāt. efficiens intendit finē. qui est
forma et ppter defectū forme poris desinūt dis
positiones. Alius est ordo fm genus causē ma
terialis. sic p̄us intelligūt dispositiones inferio
ris forme q̄ altior forma introducāt qz tñ sunt
in eodē istā sic nō est int' ea ordo tps.

Arguit Quod nō ē nō disponit sed iste dis
positiones forme inferioris nō sūt adueniente for
ma supiori. ergo zc. Ddm q̄ maior concedi
tur sibi et cōclusio. qz scz adueniente altiori for
ma iste dispositōes inferioris forme nec sūt nec
disponūt. qz iste dispositōes sūt dispositōes
forme introducēde et nō forme introduce. qñ
ergo forma introducā est tñ nō est necesse esse

tales dispositōes. sed tñ tales dispositōes se
quūt formā de nouo introducā.

Arguit Aia vnit corpi organico. ergo vnit
turi toti pposito. Ais pbat. qz est act' corpis
organici. Ddm q̄ corpi organici capis du/
pliciter. Uno mō fm q̄ habet in se diuersas dis
positōes organicas. et sic aia nō vnit corpi or
ganico. Alio mō accipit corpi organici fm q̄
in ipso est materia habens in se tales dispositi
ones z sic aia vnit corpi organico. Pz ergo q̄
aia nō vnit corpi organico vl' disposito sic q̄ il
te dispositōes sint mediū vnionis. sed aia vnit
tur materie p̄me que tñ hz in se dispositōes
sed v. nitio nō est ad dispositōes sed ad mate
riam. Sicut in sibi potentia tactiua p se et ime
diaterangit durū dispositū q̄ntitate. sic q̄ non
tangit p̄mo q̄ntitatē. z tñ sine q̄ntitate in duro
impossibile est fieri tactū. Sic aia tangit nudā
materiā tactū substāntiali z tñ illa nō tangeret
nisi esset disposita fm p̄portionē ad formā.

Arguitur Ania mouet corpus. sed materia
p̄ma nō est mobilis. ergo corpus nō potest capi
p̄ materia p̄ma. Ddm q̄ aia vnitur corpi
dupliciter. Uno mō in rōne forme substāntial'
z sic vnitur corpi. i. materie imediate. Alio mō
in rōe motricis. z sic aia vnitur corpi p̄ disposi
tiones accidentales. q̄a p̄ potentias z virtutes
Quia quus aia imediate informat corpi. id ē
materia p̄ma. nō tñ mouet materiā p̄mā abs
dispositōibus accidentālib'.

Arguitur Si aia vnitur materie prime. q̄
sequitur q̄ esset imperfectissima forma. Seqla p/
batur quia actus et potentia debent adinuicem
p̄portionari. Sed materia p̄ma est imperfectissi
ma. q̄ z aia. Ddm q̄ aia accipitur dupliciter
Uno mō fm in finē ei' gradū essendi. i. fm q̄
est forma substāntialis dans esse substāntiale
ipsi materie. z sic est imperfectissima iter formas
substāntiales quia tunc in aia nō p̄siderat aliq̄
pfectio plus qz in alia quacūq̄ forma substātia
li. Alio mō sumitur anima fm suos gradus p/
prios anime. q̄ sunt anima vegetatiua. anima
sensitiua z intellectiua. et sic anima est perfe
ctissima inter formas substāntiales. Per hoc
ergo dicendū est ad argumentū q̄ anima acce
pta p̄mo mō scz fm p̄mū gradū vnitur materie
p̄me z nō accepta fm vltimū modū. quia tunc
vnitur materie p̄me dispositē z organitate p̄ cer
ta organa. Et quia cū anima semp ē forma sub
stāntialis. ideo semp necesse est eā vniri materie
p̄me. Et rō isti' est. quia sicut dictū est in argu
mento. materia et forma dñt p̄portionari. q̄to
ergo forma p̄fectior est tanto requirit materiā

actus materie. Sed nō est mediū inter actū et potentia sicut dictū est in textu

Arguitur. Illud est mediū vnionis quo abstracto abstrahit vnio. sed abstracto spū subtrahitur vnio inter aiā et corp^o g^o rē. Dd̄m q^o dupl^r subtrahit vnio aliquoz vmbilium. Vno mō p^o subtractionē mediū viuētis. sic abstrahit vnio duoz corp^o subtrahit clauo vnione. et sic nō subtrahitur vnio aiē et corpis abstracto spū. Alio mō vnio aliquoz tollit p^o dispositionē vmbilium. quia scz vmbilia nō sūt dīspōsita ad vnionē. et sic abstracto spū tollitur vnio. quia nō existente spū in corde corp^o non est aptū instrumētū aiē. et sic est indispositū p^o susceptione eius. Pro quo sciendū q^o spūs vitalis est qdā corp^o subtile potentū in vētre cordis p^o quē spm cor viuificat cetera mēbra influendo motū et calorē. Lul^o signū ē q^o qn̄ istel ps leditur vel infirmat tūc oia alia mēbra reddūt debilia et inepta ad motū sicut p^o in febricitantib^o. h̄ em̄ iōptingit qz oia mēbra recipiūt ab illo spū motū p^o g^o corpus nō est aptū ad opā dū opa aiē abstracto spū. Secdo pt^o dicit q^o spiritus vitalis est bñ mediū in mouendo sed nō in vnione. Jam aut̄ dictū fuit q^o nō est incōueniēs q^o in vnione aiē et corpis sit mediū qn̄ vniunt sicut motor et mobile.

Arguitur Que plurimū distant nō pnt vniri nisi p^o mediū. sed aiā et corp^o plurimū distant g^o nō pnt vniri nisi p^o mediū. Dd̄m q^o corp^o et aiā pnt dupl^r capi. Vno mō fm̄ pprias suas naturas. et sic manifestū est q^o multū dīnt. quia natura corpis nō pt esse natura aiē nec econtra. Alio mō accipiūt fm̄ q^o ex eis cōstituit totūz ppositū qd̄ est vnū simpliciter. et sic aiā et corp^o nihil distant in ordinē ad hoc tertū. qz ex eis intrinsece h̄ tertū cōstituit. et iō nō pt esse aliqd̄ mediū inter ea q^o si sic tūc nō esset intrinseca cōstitutio alicui^o tertij ex aiā et corp^o

Queritur Utz in diffinitione aiē phisicū debeat pcedere organicū vel econtra. Dd̄m q^o phisicū debeat pcedere organicū qz ē cōmuni^o. Est em̄ omne corpus organicū phisicū sed nō econtra. cū ergo determinatio debeat seq^o suū dēterminabile. ergo o^o q^o organicū seq^o phisicū.

Arguitur Sunt aliq^o corpa organica q^o tñ nō sūt phisica vt statua est corpus organicū et nō phisicū. Dd̄m q^o illa corpa artificialia nō sūt organica qzuis habeant similitudinē cū corpibus organicis qz corpus dicitur organicū qd̄ hz diuersas ptes ordinatas ad diuersas opationes. sed iste ptes i statua nō ordinatur ad diuersas opationes.

Queritur Utz debeat addi vitā habentē in potentia. Dd̄m q^o illa p^o vitā habentis in pōna significat idē fm̄ rez cū illa p^o vitā organicū qz corpus organicū est h̄ns vitā in potentia. nā corpus h̄ns organa p^o p^o diuersa organa exercere diuersas opationes vitales. Ex quo p^o q^o sufficit vnā illaz p^o vitā ponere in diffinitione aiē. et ideo Aresto. ponit bis diffinitionē aiē. et in p^o ma addit vitā h̄ntis in potētia. Sed in scda nō addit illā p^o vitā organicū. ad tenotandū q^o vna ex eis sufficit. Pōt etiaz dicit q^o illa p^o vitā h̄ntis in pōna p^o capi dupl^r p^o vna mō fm̄ eius ppriā significationē et sic nō o^o addi in diffinitione. Alio mō accipit expositiue. put illā p^o vitā organicū exponit. et tūc bñ p^o poni in diffinitione aiē.

Vniuersaliter ergo

Postq^o Aresto. posuit diffinitionē aiē manifestando aliq^o eius p^o vitā. iā manifestat totaz diffinitionē aiē. Et p^o ma manifestat eā cū similitudine ad artificialia. Secdo manifestat eā de p^o vitā aialū. Et p^o ma stat in hoc. Sicut se hz forma artificialis ad subiectū si esset substantialis. Ita se hz aiā ad corpus. sed forma artificialis esset actus p^o vitā corpis si esset substantialis ergo nunc aiā est actus p^o vitā substantialis corpis. Et ponit exemplū de dolabra q^o si esset corpus phisicū sicut est artificiale. tunc forma eius esset forma substantialis et sepata forma dolabre a dolabra nō maneret dolabra nisi equo. Nunc aut̄ dolabra est ens artificiale. ergo sepata forma dolabre a dolabra adhuc manet artificiale vniuoce. Ex quo sic pt argui. hoc est actus substantialis alicui^o quo sublato ip^o nō manet nisi equo. sed sepata aiā a corp^o nō manet corpus nisi equo. ergo aiā est ei^o forma substantialis. Maior p^o qz de rōne forme substantialis est q^o dat esse rei et spēm. qn̄ g^o tal^o forma sepata a materia tunc est alia substantia.

Queritur Quare est q^o sepata forma substantialis alicui^o rei res nō manet nisi equo. Dicendū q^o iō qz forma substantialis dat esse specificū materie ad min^o originaliter qzuis nō cōplere. et qz spēs sūt rōez et diffinitōez rei. Iō sepata forma substantiali a materia fit noua spēs et qz illa natura equo est q^o sit vnū nomē et alia rō. g^o ibi fit equo. Ex q^o etiā cognoscitur q^o si ab aliq^o re separet forma accidentalis adhuc talis res manet res sicut prius vniuoce qz tenet eandē formā substantialē. Et si q^o rat^o quare in artificialib^o manifestat Aresto. suam diffinitionē Dd̄m q^o ideo qz artificialia sūt no

bis notiora eo q sunt effectus intellect^o nri pra
ctici. Tercio sunt nobis notiores alijs effectibus
qui sunt ipsi^o dei.

Considerare autem

Hic notificat diffinitionē aie ex pte priū aialū
Et h sic qz sicut se hz ps ad pte ita totū ad to
tū. sed aliq ptes aie sunt actus aliqrū priū cor
poris. ergo tota aia est actus prim^o totius cor
poris. Maior est nota. Minor onditur. quia
visus est forma rō oculi r remoto visu ab ocu
lo nō manet oculus nisi equoqe r hoc si visus
esset forma subalis oculi. ergo etiā sepata aia a
corpe nō manet illa res q fuit corp^o aiatū nisi
equiuoce. r sic equoocat corp^o. Ex quo elicif tal
regula. Q vnūqdqz dicitur tale cū p in suam
ppriā opationē. r qn in illā nō p tunc manet
eade forma in generato r corrupto qz si mane
ret eade forma in generato r corrupto tunc ma
neret vna res vniuoce qd est ptra textū qz ma
neret vna forma subalis.

Est autē n abiūtiens

Hic pñr Aresto. exponit vltimā pculā scz q
aia est actus corporis hntis vitā in poña. Quia
aliquis posset dicere q aia est actus corporis ha
bentis vitā in actu. qz aia est act^o corporis orga
nica Sed corpus organicū dē qd hz ptes ordi
natas ad diuersas opationes r tales opatiōes
sunt ab aia. ergo o3 aia inesse actū corporis hntis
vitā in actu. Hoc soluit Aresto. dicens. q du
pliciter aliquid est in poña ad alterū. Uno mō
in poña abiūtiēte actū. i. in potētia ad aliquā
formā quā nōdū hz sicut carēs albedine dē esse
in poña ad albedinē. Alio mō aliquid ē in po
tentia nō abiūtiēte actū. i. in poña ad formā
quā actu hz. sic aliqs hntis albedinē adhuc dici
tur in poña ad albedinē. qz albedo existēs in al
bo est actus accidentalis albi. et albū est in po
tentia Dm est ergo q aia hz vitā in potentia.
nō abiūtiēte actū. i. aia est act^o corporis actu ha
bentis vitā r tñ ppatur corpus ad aiam sicut
potentia ad actū

Queritur Quare nō ponit in diffinitione
aie q aia est actus corporis hntis vitā in actu.
Dm q tūc idē diffiniret p seipsū. qz hntis vitā
in actu est pprie totū ppositū. sed in toto pposi
to inducif aia. Ad significādū igit q corp^o cō
patur ad aiam. sicut poña ad actū etiā in pium
ctione corporis r aie sic in diffinitione dē vitam
hntis in poña Et est silis locutio. si diceret. lu
men est actus lucidi hntis lumē in poña. mani

festū est em q lucidū includit lumē in actu. qā
tū ad significādū q lucidū est materia lumis
iō p tñ uenienter addi in poña.

Arguitur Anima est actus corporis vitā ha
bentis in potentia abiūtiēte actum. pbat. qā
corpus organicū est multociens sine opationi
bus vitalibus. q caret vita in actu. Dm q
vita capit duplr Uno mō p vita prima Et sic
dē in h libro. viuere in viuētib^o est esse. Et dē
in primo elencor. q aia r vita idē sunt. tūc em
nihil aliud est vita q3 diffusio siue informatio
aie supra corpus. Alio mō accipit vita p vita
scda. i. p opatione vitali fm q sentire. appetere
r sic de alus dicunt vita p hoc q dicendū est q
si vita accipit primo mō tūc necesse est oē corp^o
organicū hē vitā etiā in actu. r p pñs ē in po
tentia ad vitā nō abiūtiēte actū sic aut loquit
Aresto. in textu. Sed accipiēdo vitā scdo mō
tūc p corp^o organicū etiā hē vitā in potentia
abiūtiēte actum. i. p tñ hē opatiōes vitales
hz em se corpus subiectiue r receptiue ad vitā
primo mō acceptā r etiā se hz ad vitā scdo mō
acceptā coeffectiue. quia multe opationes vita
les nō pnt exerceri nisi p corpus. Ex quo tā p3
pñr quō differēt alimentū ē in potentia hntis
vitam et corpus organicū. Quia alimentū et
semen aialis sunt in potentia ad habere vitam
abiūtiēte actū. qz tā actu nō hnt vitā Sz corp^o
organicū ē hntis vitā in poña nō abiūtiēte actū.

Al. Videt q semē hēat vitā in actu. pbat.
qz facit vitā in actu. mō oē qd fit a silī suo fit.
Dm q duplex est agens. scz agēs principa
le vniuocū r tale debet esse silē suo effectū. r sic
pater est agens principale r vniuocū in genera
tione filij Aliud est agens instrumētale vel eq
uocū r nō o3 tale agens silē esse suo effectū Si
cut sol est cā equooca qā sol r hō generant hoies
sic etiā semē est agens instrumētale habēs in se
qndam virtutē impressā a principali agente grā
cui^o etiā absente pncipali agente agit ad intro
ducendū formā pncipal agentis.

Al. Act^o r poña nō par distant. qz idēz non
pnt habere vitā in actu r i poña Dm q h est
diuersimode qā corpus capit dupliciter. Uno
mō fm se. r sic habet vitā in potentia. Alio mō
vt est informatū aia. r sic hz vitā in actu nō q
dē a se sed ab aia. Silē est de albo. albū em est
in potentia ad albedinē. qā albū nō hz albe
dinē a se. sed ab albedine

Quod quidem igit

Hic Aresto. ex dictis infert q aia nō est sepabi
lis a corpe adimū^o fm omnes eius poñas. qā

ille potentie q̄ requirunt certā partē corpis q̄ sc̄z sunt in determinato organo nō sunt sepabiles a corpe q̄uis tñ aia fm aliq̄s potentias sc̄z fm intellectū et volūtātē sit sepabilis a corpe. Lutus rō ē. qz ille potentie nō distinguūt fm certa organa in subiecto. Scdm qd̄ subiungit ē q̄ q̄uis nō sit exp̄sse adhuc determinatū. vtrūz aia sit in corpe sicut nauta in nauī sicut dixit Plato. tñ p̄t dici ex dictis q̄ nō. Dicēdū ē enī q̄ aia est in corpe sicut act⁹ corpis. i. forma substantialis. sic aut̄ nō ē nauta in nauī. Dicit in fine q̄ figuratiter id ē cōiter dictū est de anīa. postea vero specialiter descendet ad singulas aias

Quoniam autem ex.

Postq̄ assignauit diffinitionem anie que ē sicut cōclusio demonstratiōis. hic intendit inuestigare aliā diffinitōem aie q̄ ē sicut principiū demonstratiōis. Et intēdit demonstrare primā p̄ sc̄dam. Primo ponit intentū. Secundo exequit hoc ibi Dicam⁹ igit̄ rē. Primo ostendit modū p̄cedēdi. Et dicit q̄ qz sic ē q̄ ex incertis fm naturā et tñ ex notiorib⁹ quo ad nos sit aliq̄d certius qd̄ certum ē fm naturā. r̄ fm se notius. Ideo sic ē aggrediēdū ad demonstrādū vnā diffinitōē p̄ aliā. Circa qd̄ sciendū q̄ oīs demonstratiō d̄z fieri ex notiorib⁹. S̄z hoc cōtingit dupl̄r. Quia qd̄s ē ex notiorib⁹ s̄z naturā sic demonstratiō p̄pter qd̄ q̄ p̄cedit p̄ causam. Quedā ex notiorib⁹ q̄ ad nos sic demonstratiō p̄cedens p̄ effectus. In q̄busdā aut̄ sc̄z mathematicis eadē sunt nobis nota et nature. In phisicis aut̄ cause sunt simplr̄ r̄ fm naturā notiores. Effectus aut̄ notiores quo ad nos. et ideo a certiorib⁹ q̄ ad nos. incertiora q̄ ad naturā p̄cedendū ē. Quia aut̄ Aresto. intendit hic vti demonstratōē. qz demonstrādo primā diffinitōē p̄ sc̄dam in q̄ ponūt viuere sentire rē. que sunt effect⁹. sic bñ d̄z in textu a certiorib⁹ q̄ ad nos ad certiora quo ad naturā. Si enī loquimur de demonstratōē q̄ tenet p̄ causas tñc̄ p̄ma demonstrat̄ secundā. Tūc̄ p̄nt̄ oñdit quō differēter dan̄t demonstratōes. Et dicit q̄ aliq̄ demonstratōes dan̄t p̄ diffinitōes q̄ nō dicūt causam. Alie sunt q̄ dan̄t p̄ diffinitōes q̄ dicunt cām. Et ponit exēplū mathematicale de tetragonismo. Tetragonismus h̄z duas diffinitōnes. Prīa ē q̄ ē orthogoniū equilaterale. Et illa dat̄ p̄ effect⁹. Alia ē data p̄ cām. vt tetragonism⁹ ē medie linee inuēctio. Et ponit hic istud exēplū. qz sic vnā diffinitio tetragonismi demonstrat aliā. ita vnā diffinitio aie demonstrat aliā

Querit̄ Quō sc̄da diffinitio tetragonismi dicit cām p̄rie qm̄ d̄z tetragonism⁹ ē orthogoni

um equilaterale. i. h̄ns q̄ttuor latera equalia. vel eq̄lis longitudis. et est orthogoniū idē qd̄ q̄dratū. Pro quo sciēdū q̄ duplex ē quadratū equilaterale. vnū ē vbi oīa latera sunt equalia. Alia ē q̄dratū altera p̄te longius vbi sc̄z duo latera sunt longiora. r̄ alia duo minorā. sicut p̄tz de mēsa. Potest ergo oñdi q̄ q̄dratū equilaterale ē eq̄le ad quadratū qd̄ ē altera p̄te longius p̄ vnū mediū sc̄z p̄ cām. vt inueniēdo mediā lineam inuenim⁹ q̄ superficies illaz figuraz sūt eq̄les. qz tetragonismi erunt sex pedū fm mensurā. et latera q̄drati altera p̄te longioris sic se habebūt q̄ linee longiores erūt nouē pedū r̄ breuiiores erūt q̄ttuor pedūz. d̄z enī media linea inueniri inter nouē r̄ q̄ttuor. Et notū est q̄ illud mediū ē sex. qz sicut se h̄nt nouē ad sex. ita q̄ttuor ad sex fm p̄portōem sc̄z q̄alterā. r̄ fm illā p̄portōnē ē eq̄litas nō aut̄ fm excessum. qz si illi numeri in se ducant̄ fit eq̄litas in numero accepto p̄ multiplicatōem. vt series sex r̄ q̄ter nouē

Arguit̄ Dicit̄ est q̄ sc̄da diffinitio anie demonstrat primā a posteriori. S̄z sc̄da diffinitio tetragonismi demonstrat primā a priori. ḡ istud exēplū nō ē cōueniēs. Ddm̄ q̄ non oportet in exēplis esse omnimodā similitudinem. Et ideo sufficit sicut vnā diffinitio tetragonismi demonstrat aliā. ita vnā diffinitio aie demonstrat aliā. S̄z in modo demonstrādi est differētia. qz sc̄da diffinitio tetragonismi demonstrat primā a priori. Sed sc̄da diffinitio aie demonstrat primā a posteriori.

Dicamus igit̄ pri.

Postq̄ pl̄s posuit intētiōē suā. hic iā p̄seq̄t̄ eā. Et intendit ponere demonstratiōem p̄ quā sc̄da diffinitio demonstrat primā p̄ sequētia duo capitula. Et intendit talē demonstratiōē. Id qd̄ ē p̄cipiū viuēdi est act⁹ corpoz viuētū Sed aia est p̄cipiū viuēdi. ergo ē act⁹ corpoz viuētū. Et in ista rōne sic p̄cedit. qz p̄mo determinat̄ minorē. Sc̄do maiorē. ibi qm̄ aut̄. Deinde oñdit p̄clusionē seq̄ ex p̄missis in textu sequenti.

Multipliciter aut̄.

Hic intēdit ponere minorē ponēdo p̄mo qd̄ viuētū. Sc̄do oñdit q̄ aia ē p̄cipiū viuēdi s̄z oēs qd̄ viuētū. r̄ sic minor ē p̄a. Poit̄ ḡ q̄ttuor qd̄ viuētū. s. vegetatiū. sensitū. fm locū motiū. r̄ intellectū. Et dicūt̄ ideo qd̄ viuētū qz sūt p̄cipia viuēdi distincta a se inuicē sic sc̄z q̄ p̄oz r̄ p̄fectior qd̄ inenit̄ sine posteriori r̄ p̄fectiori. sed non posterior et p̄fectior sine priori. Est ergo triplex similitudo ad grad⁹ in realib⁹

De p̄mo mōdo ad q̄
p̄mo p̄mo d̄z. i. qd̄ p̄mo
mōdo ad q̄ d̄z p̄mo

De p̄mo mōdo ad q̄
p̄mo p̄mo d̄z. i. qd̄ p̄mo
mōdo ad q̄ d̄z p̄mo

Quatuor sup̄ gradū
vite

Ita quod in gradibus...
sicut in gradibus...
sicut in gradibus...

Liber

Secundus

quod sicut in gradu reali fieri potest ascensus ab inferiori gradu ad superiorem. et potest etiam fieri status. Ita etiam in gradibus vite. quod potest inferior inveniri sine gradibus alijs. et sic fit status. etiam potest inveniri cum alijs ut vegetativum cum sensitivo. Secunda si multitudo est. quia sicut in gradibus realibus non potest fieri ascensus ad supremum gradum sine medio. ita etiam in istis gradibus vite. quia non invenitur vegetativum et sine locum motuum sine sensitivo quod est medium. Tercia similitudo potest addi. quod sicut in gradibus realibus superior includit virtualiter inferiorem. sic est etiam in istis gradibus quod invenitur vegetativum sine sensitivo ut in plantis. et vegetativum et sensitivum simul. ut in animalibus petris affinis sicut in conchis. Aliquod invenitur sine vegetativum et sensitivum. et sine locum motuum ut in animalibus perfectis. Aliquod invenitur cum his intellectu et in hominibus. Et ille gradus virtualiter includit omnes alios gradus. Ex istis potest sciri quod appetituum non est gradus vite quod ad hoc quod aliquid sit gradus vite requiritur quod sit principium vivendi alijs condistinctum. hoc est quod possit distincte et per se inveniri in aliquo aiato sine alijs. sic autem non est de appetituum. quod non potest per se inveniri sine sensitivo. et ergo non est gradus vite quod quis sit principium vivendi.

Arguitur Intellectivum est gradus perfectior. igitur debet retinere ordinem quod dupliciter potest ordinari gradus vite. Uno scilicet secundum quod sunt principia vivendi. et secundum viam perfectionis. et sic intellectivum est secundum gradum. et sic procedit argumentum. Alio potest ordinari secundum quod sunt gradus vite et secundum viam generationis. et sic vegetativum est primum gradus quod ille gradus potest inveniri sine alijs. Sed alij gradus non potest inveniri sine eo et sic vegetativum sub ratione gradus est secundum gradus.

Unde et vegetabilis.

Hic declarat istam minorem in speciali in singulis gradibus vite. Et primo quo ad animam vegetativam. Secundo quo ad animam sensitivam. Et finaliter concludit de omnibus. Probat ergo quod anima est principium vivendi in plantis in quibus est solus anima vegetativa. Et hoc sic. quod operationes que fiunt in plantis fiunt ab aliquo principio sed non a natura. igitur fiunt ab anima. Minor ostendit. quod natura non movet ad contraria sed determinata est ad unum. Sed alimentum in vegetabilibus movet ad contraria loca. quod non solum nutriuntur plante versus sursum sed etiam versus deorsum. ergo talia opera nutritionis non fiunt a natura. anima tenet. quod anima et natura per se distinguuntur.

Arguitur In elementis fit motus ad diversas differentias positionum. tamen ibi non est anima. ergo etiam natura potest movere ad opposita loca. Anus probatur. quia ignis naturaliter movetur sursum et terra deorsum. Dominum quod in eodem elementis

non potest esse motus naturalis ad contraria loca quod non potest esse in diversis elementis. In uno aiato autem est motus alimenti sursum et deorsum. quod nutrit alimentum secundum omnem directionem positionis. Et si replicet de celo. celum est unum corpus et movetur secundum omnem directionem positionis scilicet sursum et deorsum ante et retro etc. Dicendum quod celum etiam est corpus aiatum et vivum secundum Aristotelem. quod quis non habet animam sibi coniunctam per informationem. habet tamen animam sibi coniunctam per assistentiam. Ideo potest in celo esse motus sicut in alijs aiatis. Ex quibus patet quod ista ratio manet in suo vigore. quod solum viventia habent motum ad omnem directionem positionis. sic tamen quod ille motus reperitur in uno et eodem

Separari autem hoc

Hic patet ostendit quod istud principium vite scilicet vegetativum sit gradus vite. Et hoc sic. Illud principium vivendi est gradus vite quod est separabile ab alijs principijs vivendi. sed vegetativum est separabile in mortalibus ab alijs principijs vivendi. sed alia non sunt separabilia ab eo. Et hoc probatur exemplari ter in plantis quibus nulla alia virtus inest quam vegetativum. Ubique enim est intellectivum ibi erit sensitivum et vegetativum. Et addit in mortalibus propter substantias separatas in quibus est intellectus sine sensitivo et vegetativo. Et ideo concludit in textu quod per hoc principium scilicet vegetativum omnibus mortalibus viventibus inest vivere.

Arguitur Propter intellectivum etiam inest alii vivere. igitur non solum propter vegetativum. Anus probatur de deo et substantijs separatis que vivunt absque vegetativo. Dominum quod vivere capitur dupliciter. Uno secundum perfectionem aliorum graduum. id est in illis in quibus reperitur vegetativum absque sensitivo et intellectu. et sic vivere est propter animam vegetativam. Alio accipitur vivere secundum quod alij gradus vite ipsi vivere coniunguntur scilicet sentire et intelligere. et sic vivere est ab altiori anima. quod sensitivum est ab anima sensitiva. et intelligere ab anima intellectiva.

Animal autem pro

Hic probatur quod sensitivum est principium vite. Et hoc sic. quod animalia habent vitam sed non habent vitam propter animas vegetativas tamen sicut plante. igitur habent vitam propter animam sensitivam. Plante vero dicuntur vivere solum. id est vitam habere absque sensu. Deinde ostendit quod sensitivum est separabile ab alijs. et per hunc est gradus vite. Et hoc sic probatur. quod multa sunt animalia que sunt manantia in uno loco sic quod non movetur secundum locum sic sunt animalia affixa petris et tamen manifestum est quod illis inest sensus. ergo sequitur quod sensitivum potest separari a motivo. Et quod possit aliquis dubitare de

apparetur...
apparetur...
apparetur...

Ita dicitur...
Ita dicitur...
Ita dicitur...

Ita dicitur...
Ita dicitur...
Ita dicitur...

Ita dicitur...
Ita dicitur...
Ita dicitur...

illo sensu quē hnt illa aialia sensitina immobi-
lia. ideo Aresto. addit q̄s sit ille sensus. Et di-
cit q̄ sit sensus tactus. qz sicut vegetatiuū p̄t se
parari ab oib̄tis alijs potentijs sensitivis. sic
etiā tactus p̄t separari ab oib̄tis alijs sensib̄. Ex
quibus elicit Aresto. tres gradus vite. scz vege-
tatiuū sensitivū et fm̄ locū motiuū. Et qz ma-
nifestum est etiā intellectiuū inueniri i aliq̄-
bus aialibus. et itez manifestū ē q̄ motiuū fm̄
locū sepat̄ ab intellectu. Sic Aresto. in fine
cōcludit esse quattuor grad̄ vite. et q̄ aia ē de-
terminata et distincta his principijs viuendi. s.
vegetatiuo. sensitiuo. motiuo. et intellectu.

Arguit Sensus tact̄ nō sepat̄ ab alijs sen-
sibus pbatur. qz omne aial̄ habet in se sensum
tactus et gustus. ergo nō sepat̄ ab alijs. Di-
cendū q̄ gustus cap̄t dupliciter. Uno fm̄ q̄
ē discretiuū alimētū fm̄ q̄ alimētū est calidū. frī-
gidum. humidū. et sicca. et sic simpliciter eo in-
cipit cū tactu. qz idē ē obiectum gustus et ta-
ctus formaliter. Ille enī q̄litates sunt etiā obie-
ctum tactus. Et isto modo accipiendo gustum.
sic gustus inest omnibus aialib̄ sicut et tact̄.
Allo accipit̄ gustus fm̄ q̄ est discretiuus ali-
menti in q̄tum est saporosum. id est dulce vel
amarū. et sic gustus realiter est distinctus a ta-
ctu et formaliter. quia habet aliud obiectum et
eo modo gustus nō est in aialibus imperfectis.
Et hoc est p̄t. qz talia aialia plus eligūt humi-
dū cū salitudine et amaritudine q̄ cū dulcedie
sicut pat̄ et in conchis marinis.

Utrum autē vnū.

Hic Aresto. circa p̄dicta mouet duas dubita-
tiones. Ex quo dicitur est q̄ quattuor sunt prin-
cipia viuendi q̄ principia etiā vocant̄ gradus
sic mouet̄ questio. An quodlibet principioꝝ
tam dictoꝝ sit anima. et sic in eodē corpore eēt
multe aie. qz in anima rōnali inueniunt̄ oia ista
principia viuendi. et q̄a hoc non apparet verū
qz tūc in vna materia essent̄ multe forme sub-
stantiales. Ideo mouet̄ aliā dubitationē scz istā
Si ista principia dicta sunt p̄tes aie. tūc est
questio an iste p̄tes sint sepabiles abinuicē rōe
solum. i. diffinitione et essentia. aut etiā loco et
subiecto. sicut dixit Plato q̄ in diuersis parti-
bus corporis essent̄ diuersē aie. posuit enī aiam
rōnalem in cerebro et cōcipiscibilem in corde.
nutritiuā in epate. generatiuā in genitalibus.

De quibusdā horū

Hic Aresto. soluit istas duas dubitatioēs. Et
primo soluit scđam que est difficilior. Et quia
scđa habet duas p̄tes. ideo primo soluit eam

quo ad vltimā partē scz an p̄tes aie distinguā-
tur loco et subiecto. Scđo soluit primā scz an
distinguant̄ rōne. Quo ad primū dicit q̄ diffi-
cile est videre scz q̄ p̄tes. i. potentie distinguan-
tur abinuicē loco et subiecto in tribus. Primo
scz in plātis. Scđo in aialibus entonijs. i. faci-
liter diuisibilib̄. sicut sunt anguille serpentes.
et sic de alijs. Tercio in intellectu et sensu si ab-
inuicem non distiguuntur sicut dicebant anti-
qui. Quo ad primū dicit q̄ in plantis omnes
partes. i. potentie aie vident̄ in qualibet p̄te
etiā diuise a toto. Quo ad primū dicit q̄ i plan-
tis oēs p̄tes. i. potētie aie vident̄ i q̄libet parte
etiā diuise a toto. Un̄ nō p̄t dici q̄ i eis distin-
guā potētie loco et subiecto q̄si sit in vna p̄te
plāte vna potētia. et i alia p̄te plāte alia potē-
tia. Exēpli grā. vt i tota arbore sūt tres potētie
scz nutritia. augmentatiua. et generatiua. Et ma-
nifestū ē q̄ si aliq̄ ps arboris vt surcul̄ diuida-
tur a tota arbore. tūc etiā i tali sūt oēs tres po-
tentie. qz si illa ps plātes ad terrā tūc in ipsa sūt
nutritiua. augmentatiua et generatiua. qz illa-
rū potentiaz opatōnes apparent in eo. Ex quo
sequit̄ q̄ in tota plāte ē vna aia in actu. sed sūt
plures aie in potentia. quia si planta diuidat̄
in multas partes fm̄ certā q̄tatem tūc in q̄-
libet parte manet̄ aia cū oib̄tis suis potētijs.
Ex quo elici solet q̄ aia est in toto tota. et in q̄-
libet parte eius tota. Scđo principaliter pro-
bat idem in aialibus entonijs rēctis a seini-
cem sicut anguille et serpētes. et de illis maifest-
tū est q̄ in qualibet p̄te sūt mlte potētie. Quod
sic pbat Aresto. qz in qualibz p̄te est sensus. et
go in qualibz p̄te ē tristitia et leticia qz p̄nctio
discōcientis causat̄ tristitiā. sed vbiq̄ est tris-
titia et leticia ibi est appetit̄. quia appetit̄ ē i-
clinatio ad bonū ex cuī cōsecutiōe causat̄ leti-
cia. Deinde pbat de tertia p̄te q̄ difficile est vi-
dere an intellect̄ et sens̄ differāt loco et subiecto
Et hoc si dicatur sens̄ coincidere cū intellectu
sicut dixit̄ antiqui. qz tūc in eodē subiecto et
loco sūt intellect̄ et sensus. Sz addit Aresto. q̄
intellect̄ videt̄ totalit̄ distingui a sensu tanq̄
aliud gen̄ potētie. Quia cōtingit̄ intellectu se
parari a sensu sic p̄petuū a corruptibili. q̄uis
ergo in istis difficile sit videre q̄ distinguāf lo-
co et subiecto. In quibusdā tū manifestū ē q̄ sepa-
rent̄ loco et subiecto sic de p̄fectis aialib̄. Quia i
illis diuersē potētie sūt i alijs locis et i alijs sub-
iectis. sic i hoīe p̄t. qz visus h̄z aliū locū et aliū
subiectū q̄ h̄z audit̄. Un̄ p̄t dici ad vltimā
p̄te q̄stionis q̄ in quibusdā aialib̄ scz p̄fectis
qdā potētie distinguūt̄ loco et subiecto. s. non
oēs. In hoīe enī appetit̄ et sens̄ n̄ distinguūt̄

loco et subiecto sicut infra patebit in tercio libro
In quibusdam autem ut in imperfectis animalibus
et plantis non distinguuntur loco et subiecto. quia
perfectiora animalia habent corpus perfectius organiza-
tum. Ideo in diversis organis subiectant di-
verse potentie. sic autem non est in imperfectis ani-
malibus. Ideo non possunt ibi distingui loco et
subiecto.

Arguitur Animalia entonia sunt imperfectiora a-
liis animalibus. ergo decisa non vivunt probatur. quia per
hominis decisa non vivit. ergo et ipsa non vivunt

Domus quod talia animalia sunt imperfectiora aliis
animalibus. et ex hoc quod decisa vivunt manifestat
eorum imperfectio. quia illa animalia sunt perfectiora
que habent perfectiores et plures operationes
sed ad diversitatem operationum requiritur diver-
sitas organorum. et tanto animal est perfectius quanto
habet maiorem diversitatem operationum. ad quam
requiritur diversitas organorum. Et ideo homo
est perfectissimum animalium. quia habet diversitatem
maioris in partibus corporis. quia ergo talia animalia
decisa habent parvam diversitatem. ideo sunt multum
imperfectiora aliis animalibus. Et etiam ex alio pro-
batur. quia illa animalia decisa habent maximam
similitudinem cum plantis. nam etiam in qualibet
parte plante reperiuntur omnes potentie. cum ergo
plante sunt animalibus imperfectiores sequitur quod ista
animalia decisa sunt imperfecta.

Queritur Utrum pars decisa ab animali sit animal vel
non. Domus quod in animalibus entoniis est considera-
re partes animi divisionem animalis et tunc est unum animal.
Alio modo potest considerari animal post divisionem partium
et tunc in illis est una anima secundum speciem. et per con-
sequens est animal unum secundum speciem. Sed in diver-
sis partibus est alia anima secundum numerum. et ideo etiam
est aliud animal secundum numerum. Et quo patet solutio
cum quod. An partes anguille decise a tota anguil-
la sint anguilla. Domus est quod sunt anguilla imperfe-
cte. et eius imperfectionem testatur facilis corruptio
faciliter enim corrumpitur pars anguille et non potest di-
vivere. quia illa anima habet similitudinem cum plantis.
ergo eodem modo iudicandum est de istis sicut de plantis. si-
cut ergo planta est una anima divisione specie et nu-
mero. sic etiam animal entonium. sed per divisionem pla-
te quilibet pars est distincta ab alia numero. Et si quod
rat unum contingit ista diversitas vel distinctio nu-
meralis in plantis et entoniis. Domus quod ex divisio-
ne continui. quia ex tali divisione resultat diversi-
tas numeralis

Arguitur In diversis partibus animalis decisis non
potest esse fantasia. quia fantasia est preterita que non est in par-
tibus animalis decisis. Domus quod duplex est fanta-
sia. Quedam est fantasia determinata que est presentis et
preteriti. et talis fantasia significat actum sensuum

interiorum que etiam sunt respectu preteriti. et sic fan-
tasia non reperitur in animalibus imperfectis. Alia est
fantasia indeterminata que est tamen respectu presen-
tis. et talis contingit sensui exteriori que est respe-
ctu presentis. Et sicut dicitur de appetitu. quia appe-
titus in talibus non est determinatus neque perfe-
ctus sed in talibus est appetitus imperfectus.

Ratione autem quod.

Hic soluit primam partem secunde questionis scilicet an
potentie anime distinguantur ab invicem ratione. Et di-
cit simpliciter quod sic. Et hoc probatur. quia eodem modo distin-
guuntur ab invicem potentie. quo modo ab invicem di-
stinguuntur actus. quia potentie distinguuntur per actus
sed manifestum est quod actus omnium potentiarum distin-
guantur ab invicem ratione. ergo etiam quelibet poten-
tia ab alia. Ex quo sumitur quod potentie distinguuntur
per operationes siue actus. Unum patet quod licet
diverse potentie quocumque habeant idem subiectum siue
organum. tamen adhuc distinguuntur ab invicem specie.
et realiter. quia scilicet habent diversas operationes et actus

Arguitur Potentie anime distinguuntur realiter. sed non
tamen ratione Domus quod duplex aliquid dicitur distingui
ratione. Uno modo ex diversa comparatione rationis vel consi-
deratione. et sic generis et species dicitur distingui ratione
quia in genere denotatur alia comparatio ad inferi-
ora que in specie et e contra. Alio modo aliquid dicitur di-
stingui ratione. id est essentialiter definitione. ut homo et
asinus distinguuntur ratione. Per hoc ergo dicitur
dum est quod potentie anime distinguuntur non solum primo
modo sed etiam secundo modo. et sic non valet argumentum
Illa distinguuntur ratione. ergo non realiter. imo sequitur
tur oppositum. quia etiam quocumque distinguuntur ratione secun-
do modo distinguuntur realiter. id est essentialiter quibus ab-
invicem realiter non separantur. quam separationem moderni di-
cunt distinctionem realem. que distinctio potius est
laycorum quam philosophorum.

Queritur Utrum anima sit in toto tota et quilibet
ei parte tota Domus per distinctioem. Quia vel
questio intelligitur de animalibus animalium perfectorum sicut
hominum et brutorum. Et sic anima est in toto tota et in quilibet
parte tota secundum essentialitatem sed non secundum totam virtutem
Vel intelligitur de animalibus imperfectis. ut de animalibus
anima vegetativa. et sic est dicitur quod anima est in to-
to corpore tota. et in quilibet ei parte tota secundum es-
sentialitatem. et similiter est in quilibet parte secundum virtu-
tem loquendo de parte secundum certam divisionem. Quod no-
tant dicitur. quia posset tamen parva pars animalis imperfecti
accipi quod nec maneret ibi anima secundum se habet nec secundum es-
sentialitatem. Ratio prima est. quia anima est forma substantialis est in tota ma-
teria. quia si non sit in tota materia et in qualibet
parte. tunc illa pars que habet animam non est pars cor-
poris animalis sed est alterius speciei a corpore animalis vel

Videtur sit in toto tota et in quilibet ei parte

si quis habet arida manu. tunc manus non est ps ipsi aialis sed est qd da myrtu specificie disti/ ctus a qualibet pre eiusdes aialis. Secdo pbari pot qz quelibet ps habet opationes. ergo in qli bet pre est aia. Ans patz. qz quis in qualibet pre aialis no sit quelibet opatio aialis. tn in quali/ bet parte e aliqua opatio eius Circa qd scien/ du q e triplex totu. scz qstatiuu. essentialer po tentiale. Totu qstatiuu pprie no couenit for mis. Sed ei coditio e q no est in aliq pre nec fm essentia. nec fm virtute. Sicut tomus est to tum quantitatiuu et non e in fundamento nec fm essentiam. nec fm virtutem. Totum essen ciale est in qualibet pre fm essentia. sicut genus est in qualibet specie sed non e in qualibet pre fm virtute totam. Similiter dicendu e de toto potestatiuo qd est etia in qualibet parte fm es/ sentia sed non fm virtutem nisi in aialibus im perfectis. Secda pars scz q aia in perfectis aia/ libus non est in qualibet parte fm omnes ei/ operationes. sic pbatu quia operationes i aia libus pfectis requirunt magna organizatione in corpe. ex quo sunt perfecte operationes. sed ta lis organizatio non potest esse in qualibet par te corporis. ergo nec potest esse in qualibet par re corporis talis virtus ad operandu. sed ope rationes in aialibus imperfectis sunt imperfecte ideo talia opa no requirunt tanta organizatio/ nem in corpe. 7 sic in singulis partibus corporis pr inueniuntur virtus anie. Exempli gratia. Uir^o aie ronalis operative consistit in videndo. i au diendo. in olfaciendo. et talia opera requirunt determinata organa. quia visio requirit orga num qd est oculus. 7 auditio requirit aures. sz manifestum est q oculi non inueniuntur in qli bet parte corporis nec aures

Arguitur Ex illo sequeret q eodem mo aia aialis imperfecti est in aiali sicut albedo in pa riete. Ans patz. qz diuidunt eode modo scz ad diuisione subiecti. ergo etc. Ddm q ppter i/ perfectionem aie in aialibus imperfectis tales aie hnt similitudine ad forma accidentalē eē disti/ tudine. Similitudo stat i hoc. qz sicut albedo di uiditur ad diuisione parietis in quo est ita aia aialiu imperfectoꝝ diuidit ad diuisione aialis. Sed dissimilitudo stat in multis. Primo qz aia aialis imperfecti dat esse substantiale aiali Sed albedo aut alia forma accidentalis dat esse accidentale. Secdo e differentia quo ad di uisibilitatem. quia non omnino eodem modo diuidunt. qz albedo parietis manet etia in mi nima pre fm essentia. qzuis forsan no fm mo/ dum immutandi. sed in minima parte corpo/

ris entonij aialis imperfecti non manet anima fm essentiam. Cui^o ro est. quia albedo est coex/ tensa qstatiui ipsius parietis. sed aia non est p/ prie extensa in corpore fm essentiam. Etia aia requirit corp^o organicu p sua materia. sed mi/ nima pars non potest esse organisata. ergo non potest ibi esse anima fm essentiam.

Arguit Aia e act^o corpis organici. sz no qli bet ps e organica. g^o in qualibet pre no est aia

Ddm q dupliciter potest aia comparari ad aliqd corpus. Uno modo ad corpus sibi deter minate pporcionatu. et sic est veru. q aia tm e in corpore organico. quia hoc corpus est p pri/ um pfectibile ipsius aie. Alio modo aia respicit corpus aliqd ex cosequenti et sic non oportet a nima esse in corpe pporcionato vel organiato sic eni est in qualibet parte corporis. na primo et principaliter est in toto. secundario et ex con sequenti est in partibus.

Arguit Aresto. in prio d aialib^o dicit q aia pncipaliter e in corde. g^o no e in toto primo

Ddm q aia compaf ad corpus dupliciter. Uno fm genus cause efficientis. i. mouentis scz fm q aia est motrix corpis. et sic pncipalit est in corde. qz aia mouet corpus p spirituu vita lem q spns est in ventre cordis. Alio compaf aia ad corp^o fm q est forma substantialis cor/ poris. et sic aia est pncipaliter in toto corpore dans ei esse substantiale. 7 sic Aresto. hic loqf de aia cu dicit q est act^o corpis. i. forma sbalis.

Arguit Uides q aia ronalis no sit in qlibet parte fm essentia. pbat. qz quicqd e copositu ex corpe 7 aia ronali e ho. sed qlibet ps homis est composita ex corpe humano 7 aia ronali. g^o quelibet ps hois est homo. Ddm q duplici ter aliquid est compositu ex corpe hmano 7 aia ronali. Uno mo ex corpe pporcionato ipi anie et sic maior est vera. et minor falsa. qz non qli/ bet ps hois est composita ex corpe pporciona/ to ipi aie. Alio aliquid componit ex aia 7 cor/ pore non pporcionato ipi aie in quo scz est ani ma p accns. 7 ex cosequenti 7 tunc maior est falsa et minor vera.

Arguit Si aia ronalis esset in digito tunc amputato digito remoueret aia ronalis Di cedu q in pfecti aialib^o aia no e diuisibilis ad diuisione corpis aialis pfecti etia fm pres pzi/ cipales. qz diuisio pfecto aiali fm pncipales pres delinit aia vtraqz pre infor. marc. vt qn ca/ put amputat in aliquo pfecto aiali. Et ro e qz nulla ps manet tuc determinatu subiectu p aia ppter defectu organizationis vtriusqz partis. Sic tn est in animalibus imperfectis.

Arguit Si aia ronalis esset in digito tunc amputato digito remoueret aia ronalis Di cedu q in pfecti aialib^o aia no e diuisibilis ad diuisione corpis aialis pfecti etia fm pres pzi/ cipales. qz diuisio pfecto aiali fm pncipales pres delinit aia vtraqz pre infor. marc. vt qn ca/ put amputat in aliquo pfecto aiali. Et ro e qz nulla ps manet tuc determinatu subiectu p aia ppter defectu organizationis vtriusqz partis. Sic tn est in animalibus imperfectis.

Handwritten marginal notes:
 Et ad no 20 dicitur per tota qz p dicitur in
 ut dicitur ibi tunc no est ad qz aia no e diuisibilis
 p tota pte qz aia no e diuisibilis p tota fm eodm
 et ad illa pte qz aia no e diuisibilis p tota fm eodm
 p 20 dicitur qz p pte dicitur ad rem qz p
 dicitur pte. 2 ad fm pte et eodm pl^o 5 mag
 ab ipa no quicqd totu qz aia no e diuisibilis

Arguitur Si aia est in qualibet pte fm es-
sentia. ergo fm virtutem etia in aialibus pfe-
ctis. qz potetia seqtur sp eentia. Ddm qz el-
sentia aie pr duplici capi. Uno fm q respicit
corpus sibi pporcionatu. z tuc e vez qz poten-
tia aie seqtur eentia. Alio accipit essentia aie
put pparatur ad partes corpis z no ad totu cor-
pus sibi pporcionatu. et tuc no est vez qz potetia
sequat essentia. Et hoc e q alij sic dicunt. U-
bicunqz e tota essentia ibi e tota potentia in ra-
dice et non in actu

Arguit Si aia e i qlibet pte corpis tuc seq-
ret qz id e esset mouens z motu simul. et id e mo-
ueret et quiesceret. vt vna manus moueri pr. et
alia qescere. et aia ead e moueret sursum et deor-
sum. et id e moueret cotrarijs motib qd e incou-
uenies. Ddm e duplr. Primo qz non pprie
mouet aia qda pte corpis mota. qz quis ania
moueret moto toto corpe no tn mouet ad mo-
tionem ptis. qz aia no e pprie i pte. Secundo. co-
cesso qz aia moueat ad motionem ptis. Tuc dice
dm qz no e incouuenies vnu et id e p accis moue-
ri et qescere z etia moueri cotrarijs motibus et
hoc si motu no e pfecte vnu et cotinu. Exem-
plu extra ppositu. vt aliqu e cotingit existentes
in nauu quiescere fm se et tn moueri fm moruz
nauis. It e cotingit aliqu e existente in nauu mo-
ueri cotrarijs motib. qz pr cu nauu descendere
et p motu ppriu ascendere cotra motu nauis.
Sile ddm e de aia existente in pte corpis ex q
pres aialis no sunt pfecte cotinue sic vna pars
pt moueri alia quiescere. et vna pars potest mo-
uen sursum. alia vero deorsum.

Arguit Aia ronalis e diuisibilis vel indi-
uisibilis. qz vel e i corpe extensue vel no exten-
siue. si e i corpe extensue sic e diuisibilis. si non
extensue sic e indiuisibilis. Ddm qz est du-
plex extensio. qda e extensio qstiatina sicut al-
bedo extendit in pariete. et sic ania no e extensa
in corpe. qz tuc diuideret ad diuisionem corpis
Alia e extensio essentialis. et sic aia est extensa i
corpe. qz essentialiter informat qualibet parte
corpis. et non oportet qz sic extensum diuidat
ad diuisionem corporis diuisi.

Quod autē quib⁹.

Hic pnter soluit primā qonē prius motam q
fuit. An vegetatiuū. sensitiuū. et intellectiuū
sunt pres aie diuerse vel vna ania. Ddm qz
ista is dicta scz vegetatiuū. sensitiuū. intellectu-
uū et motiuū capiūt duplr. Uno put inueni-
tur i aialib⁹ segregatim. et sic sūt diuerse anime
Qd sic probat Aresto. qz qn inueniuntur in di-

uersis tuc penes istas aias sumit dña aialiu
secl dñe sumuntur ex forma substāiali. g⁹ in di-
uersis significat formas sbales. Alio accipiūt
fm q inueniūt i vno z eodē. z sic no significat
diuersas aias. qz tuc possibile esset diuersas a-
nimas ee i eodē. sed significat diuersas potēti-
as. Un pz q i hoie no sūt diuerse aie. quis tn
in vno hoie sint vegetatiuū. sensitiuū intelle-
ctiuū et motiuū.

¶ Quenit Utz aia vegetatiua. sensitiua. z in-
tellectiua sit vna aia vel plures aie. Ddm qz
ista tria in vno numero sunt vna aia numero
sicut in hoie. Et hoc pz trib⁹ rōnib⁹ ducētib⁹
ad impossibile z vna rōne oñsiua. Prima rāto
stat in hoc. Si plures forme substāiales eēt
in vno subiecto id e materia. seqret qz vnu ens
in numero esset plura entia substāiali. Sz se-
q̄la e impossibilis. qz implicat cotradictionem
Seq̄la tn pz. qz a forma substāiali aliqd dñ
simplicit ens cu ipa dat simplicit esse. Sz aia
est forma substāialis. g⁹ si sūt plures anime in
vno hoie sunt plura entia substāalia. Seda
rō sumit ex mō predicandi. Et stat in hoc. Si
aia sensitiua et intellectiua diuerse sint aie tuc
ista ppositio hō e aial vel esset falsa vel pac-
cidens. quoz vtrūqz e ptra intentōem Aresto.
scdo postorio. Seq̄la pz. qz ois pdicatio q su-
mit ex diuersis formis. vel e falsa si forme non
sunt subordinate. vt albu e dulce. ibi pdicatur
diuerse forme no subordinate. vl si forme sunt
subordinate e pdicatio p accis. vt superficies est
colorata. superficies eni subordinate coloru. qz co-
lor e in superficie. sicut in subiecto primo. Si er-
go ista ppō hō e aial sumit ex diuersis formis
scz a forma ronali et sensitiua no pt esse in pri-
mo mō pfe. Tercia rō stat in hoc. qz si aia vege-
tatiua. sensitiua. z intellectiua essent diuerse aie
in vno hoie seqret qz opatōes facte ab vna aia
no ipeditēt opatōnes factas ab alia aia. sz hoc
est falsum. ergo sūt vna aia. Maior pz. quia
qcuqz sunt simplr diuersa vnu no ipedit alterz
Minor pz. qz si opatio vni⁹ aie sit multū intē-
sa tuc ipedit opatio alterius aie. Cotingit eni
ex multū intēsa imaginatōe ipedit vntem
intellectiua. cotingit etia ex intellectu ipediti
opatōes sensitiuas. Rō oñsiua stat in hoc. sic
se hz numer⁹ altior z supior ad numerū inferio-
rē. ita se hz aia dignior ad minus dignā. sed su-
perior numer⁹ includit inferiorē. g⁹ supior aia
includit inferiorē. sic intellectiua includit sensi-
tiuā. et sensitiua vegetatiuā. Maior patet. qd
spēs rez sumit ex aialib⁹. sicut ergo spēs rerū se-
hnt vt numeri ita et aie. Et hoc e qd dicit infra

aid p p nō mouet f mouet qm
2 mouet p corpe si ho 2 p am
aid mouet ip corupto corpal
mouet m qz

na no e in lao dicitur ut magis
dicitur f et fm qd 2 in lao
et mouet p 2 2 in dicitur
mouet est dicitur et 2 p dicitur
et no no 2 2 lao qm mouet par

dicimur scientes scientia. ergo scientia e forma et actus scientis. est eni scientia actus scientifi / ci et no cuiuscunq. et sanitas est actus corporis sana bilis et non cuiuscunq. Et hoc ideo qz actus actiuoz sunt in patiente disposito. i. forme sut in suis pprijs materijs. Et quibus concludit diffinitiones anime que est minor principalis demonstrationis scz Aia est id quo viuim? sen timus mouemur et intelligim? primu. Et ex hoc sequit qz aia est sicut forma et actus et cor / pus sicut subiectum.

Arguitur Non dicimur sani solu corpore. quia tunc hoies infirmi essent sani. Nec dici / mur scientes ania. qa tunc omnes pueri essent sciētes quia habent animā. / Ddm qz corp? accipitur dupliciter. Pmo fm se. et sic no di / cimur sani fm corpus. Et siliter non dicimur scientes aia absolute accepta. Alio modo capif corp? p corpe sano. et sic tunc dicimur sani cor / pore sano. Similiter dicendū est de anima. qz dicimur scientes aia sciente. sic etiam dicimur viuere aia et corpore non absolute sed corpore aiato. et ideo prima denoiatio vite est ab ania quare est actus corporis.

Tripliciter enī dic

Hic consequenter ostendit pclusionem prius dictam sequi ex pmissis. fuit enim prius sic de monstrati. Si anima est id quo primo dici / mur viuere. ergo aia est actus. pbat ergo illam conclusionem sic. quia vel ania est materia vel forma vel totū ppositū. Sed aia non est mate / ria vel totū ppositum. ergo est forma et actus. Maior patet ex sufficienti diuisione. Minor pbat. qz tam corpus qz corpus aiatum sunt ea quibus secundo viuimus. Anima autē ē id quo primo viuimus. et ppter hoc inducit duo correlaria. Quoz primū est qz antiqui be ne dixerunt aiam non esse sine corpe. sic tamen qz non esset corp? sed actus alicui? corporis scz organici. Scdm qz aia non est in quolibet cor / pore. sed in corpe organico et disposito. Et in hoc sunt aliqui antiqui reprehēdēdi qz quis dicebant aniam non esse sine corpe non tamen aptabant aiam ad corpus. qz non dixerunt in quali corpe haberet aia esse. Ideo sunt vere re / phensibiles. et hoc patet sensu et rōne. qz vide / mus qz quelibet aia non est in quocunqz corpo re sed in determinato corpe. Et rōne sic. qz act? vnuscuiusqz natus est fieri in ppria materia. Et deinde recapitulat qz aia est actus corporis habentis vitam in potentia.

Arguitur Anima rōnalis est pprius actus

corporis humani et non manet in materia. q? pprius actus non est semp natus esse in mate / ria. Dicendū qz Aresto. in ista autoritate nō dicit esse sed fieri sic qz sit sensus. Actus pprius semper natus est fieri in sua ppria materia. Et tunc non habet exceptionem in aia rōnali. qa ipa nullo modo potest fieri extra materiā. Si eni fieret extra materiā non esset aia sed substā / tia sepata. Scdo dicendū qz si ponat in auto / ritate esse sic qz sensus sit qz pprius actus nat? est esse in sua materia. Tunc est verū qz diu ma / teria est ppria potentia aie qd contingit qn pt aia exercere suas opationes vitales per corpus et sic stat autoritas ista. qz actus semper manet in ppria materia.

Queritur Utr aia rōnalis debeat esse i cor / pore corruptibili sicut in ppria materia Di / cendum qz sic. et rō est. quia aia debet esse in illo corpore p qd potest recipere suas perfectōnes scz scientias et virtutes. sed hoc non potest facere per corpus incorruptibile ergo. Maior patet quia deteriora sunt gratia melior. cū ergo ania est melior corpe oportet corpus esse tale qz ser uiret ad suas pfectiones. Minor patet. qz sci / entie acquirunt in nobis per potentias sensiti uas sed fundamentū oim sensuū est sensus ta / ctus. ergo oportet in corpe aie rōnalis esse sen / sum tactus. Sed vbi est sensus tactus ibi est corruptibilitas. quia sicut patebit inferius sen sus tactus fit ex quadam medietate quattuoz qualitātū. sed vbicumqz est talis medietas ibi est corruptibilitas.

Arguitur Ex hoc sequeret qz substantie se / parate etiam vnirentur corpibus corruptibili bus. Sequela patet qz necesse est illas habere scientias. Dicendū est qz quis necesse sit il / las habere scientias et cognitiones rez nō ta / men est necesse qz ppter hoc vniantur corpi. qa tales substantie hnt cognitionem rez p species a deo infusas et nō p species acqisitas. sicut aia rōnalis.

Arguitur Inter formā et materiā debet esse pportio. quia actus actiuoz sunt in patiente pdisposito. sed aia rōnalis est incorruptibilis ergo debet vniri corpi incorruptibili. Etia dicitur in textu. actus pprius ē in determinata ma / teria. Dicendū qz est duplex dispositio i ma / teria. Una est fm quā materia est apta ipi for me. Alia est que cōsequitur ex necessitate mate rie in qua est talis dispositio sicut patet exem / planter de terra in qua pt inueniri dispositio duplex. Quedā est necessaria terre vt attingat suū finē sicut qz terra sit ferrea. quia oportet qz

Dico qz ad argumēto f / talis pōit

Diffinitio anime

De aia et corpore qz materia / corp? qz aia dicitur qz

qz pōit duo correlaria / pprimū / fm

114 ad / no d. 11 / corp? rō / qz aia / dicitur a / gradus / p / p / rōnis

qz pōit / qz aia / rōnalis / qz pōit / qz aia / rōnalis / qz pōit / qz aia / rōnalis

Alia est dispositio que sequitur ad hoc qd serra sit ferrea et est qd contrahit rubiginem et hoc est propter intentionem illius qui introducit formam ferre. Sic in proposito duplex est dispositio in materia anime rationalis. Una est que necessario est in corpore cui debet anima uniri. Et illa dispositio est que corpus habeat sensum sic probatur est. Alia est materia dispositio que sequitur ex necessitate illius materie. et sic oportet illam materiam esse corruptibilem quia in corpore incorruptibili non potest fundari sensus. Et quia corruptibilitas non est principaliter intenta ab illo qui disponit materiam per animam rationalem. sed corruptibilitas consequitur illam dispositionem que est principaliter intenta ab agente. Tunc respondet ad argumentum quod forma et materia debet proportionari quantum ad illam dispositionem quam principaliter intendit agens in materia. et illa non est corruptibilitas sed est que corpus habeat in se sensum et in hoc proportionatur anime. Si ergo sensum possit esse in corpore incorruptibili tunc tali corpori deberet anima rationalis uniri.

De xxx Anima

Secundo per dicitur quod anima rationalis non est tamen rationalis sed etiam sensitiva. quoniam ergo forma que est rationalis non requirat corpus corruptibile tamen forma que est sensitiva quia necessario habet fundamentum in corpore corruptibili. Arguitur. Anima rationalis inter omnes formas naturales est maxime immaterialis ergo debet uniri corpori celesti. Dominum quod anima rationalis capit dupliciter. Uno modo forma potentias intellectuales et sic est maxime immaterialis quia opera talium potentiarum sunt sine corpore. Alio modo accipit formam que est sensitiva et vegetativa. et sic habet eandem conditionem cum alijs animabus. sicut ergo alie anime vegetative scilicet et sensitive sunt in corruptibili corpore sic etiam anima rationalis. Et ita hoc argumentum procedit de anima que est tamen intellectiva sic est anima nobilis.

Arguitur. Anima est simplex. ergo debet uniri corpori simplici. et per hunc uniret unum elementorum vel celo cum non sint plura corpora simplicia. Dominum quod quous sit simplex in essentia non habens compositionem in materia et forma tamen est multiplex in virtute operativa et per talem virtutem multiplicem etiam corrumpitur et corpus multiplex in partibus. Cuius ratio est quod omnes illas diversas virtutes anime exercere potest una organa. quia alia est pars per quam actus videndi exercetur quia audiendi.

Arguitur. Anima rationalis est perfectior alijs animabus. ergo deberet uniri corpori habenti auxilia naturalia per que posset descendere seipsam. Dicitur quod homo accipitur dupliciter. Uno modo forma eius prima institutione scilicet in statu innocentie et sic homo non indiguisset auxilijs ad resistendum suis contrarijs. quia nihil fuisset contrarium homini quod diu servaret rectitudinem illius status. Alio modo

accipitur homo secundum statum peccati et tunc etiam satis potest videretur de auxilijs per se sibi confertur ratio per quam potest seipsum munire contra impugnationem. Et quia animalia bruta non habent rationem qua se sic defendunt. ideo necesse fuit quod deus provideret illis animam libere de auxilijs naturalibus.

Arguitur. Si corpus humanum est proprium subiectum anime rationalis. ergo anima rationalis nunquam separatur a corpore. Sequela probatur. quia proprius actus non separatur ab eo cuius est actus. Dominum quod corpus humanum accipitur dupliciter. Uno modo forma que est debite proportionatum ipsi anime rationali. et sic anima rationalis nunquam separatur a corpore. Alio modo accipitur corpus forma que fit improporzionatum ad animam rationalem. et sic anima potest separari a corpore. quia tunc corpus non est propria portio ipsius anime. Unum patet quod maior simpliciter est vera que proprius actus non separatur a propria portione forma que habet in se. ideo est quantum ad manet propria portio talis actus.

Queritur que sit secunda diffinitio anime. Dominum quod ista Anima est id quo primo vivimus sentimus movemur et intelligimus. Et est bene assignata. quia descriptio alicuius rei ignoret potest optime dari per proprias passiones vel operationes quibus ducimur in noticiam ipsarum rerum. cum ergo iste percule. vivimus sentimus et sint proprie operationes anime. et diffinitio est bene data de anima.

Arguitur. Ista diffinitio ducit potentias anime. ergo non est bona diffinitio anime. probatur. quia portio vegetativa vivimus. et portio sensitiva sentimus. et portio motiva movemur et portio intellectiva intelligimus. Dominum quod ista percule primo capit dupliciter. Uno modo ut tamen valet sicut proximum et sic est verum quod portio primo vivimus sentimus movemur et intelligimus. Alio modo primum tantum valet sicut principale. et sic ducit anime que est id que principaliter vivimus scilicet per animam vegetativam. sentimus per animam sensitivam. et sic capitur primo in diffinitione ista. quous enim portio est proximum principium vivendi. id est operationum vitalium non tamen est principium principale.

Arguitur. Etiam sic capiendo primo tamen ista diffinitio ducit anime rationali tamen. quia illa est que vivimus sentimus movemur et intelligimus. Dicitur quod iste percule diffinitionis potest capi dupliciter. Uno modo junctim et sic solum ducunt anime rationali. quia illa junctim est principium vivendi sentiendi movendi et intelligendi. Alio modo accipiuntur iste percule divisim scilicet reddendo singula singulis. et sic ista diffinitio ducit omnibus animabus. quia sub prima percule scilicet vivimus intelligitur anima vegetativa sub secunda scilicet sentimus intelligitur anima sensitiva. sub ter

Quoniam motus animalium et vegetabilium est per seipsum et non per alium. et sic anima rationalis non potest separari a corpore. et sic anima rationalis non potest separari a corpore. et sic anima rationalis non potest separari a corpore.

in speciebus rerū. Quib⁹ autē inest sensitivū in
est etiā appetitivū. Et dividitur appetit⁹ in desi-
verū. i. in appetitū concupiscibile. et in iram id ē
in appetitū irascibile. et in voluntatem id est
in appetitū intellectivū quoz appetitivū duo
sunt sensitivū scz irascibilis et concupiscibil⁹. Se-
cundus vero appetitus est intellectual⁹ pinctus
intellectui.

Quid autē sensus est

Hic pbat principale intentū scz qd nō sepant ab
invice sensitivū et appetitivū. Et ad hoc ponit
duas rōes. Quarū prima stat in hoc. Quibus
cunq; inest sensus illis inest et appetit⁹. qd nō se-
pantur ab invice. p̄na est nota. et ans pbat. qd
qui buscūq; inest sensus illis inest delectatio et
tristitia. qd p̄unctio p̄ventientis sensibilis fac-
leticia. et p̄unctio discōvenientis facit tristitiā
Sed quibuscūq; insunt leticia et tristitia illis
inest concupiscencia. Quia nihil aliud est concu-
piscencia qd inclinatio in delectabile fm sensum.

Idē huc autē alimē.

Hic ponit aliā rōnē ad hoc qd appetitivū et sen-
sitivū nō sepant. Et stat rō in h. Ubi cūq; ē sen-
sus alimēti ibi est appetit⁹ sed in aialib⁹ est sen-
sus alimēti. ergo etiā appetit⁹. Maior p3. quia
ubi cūq; est sensus alimēti ibi est esuries et sitis
sed esuries et sitis sunt appetitus. Quia esuries
est appetitus calidi et siccī. et sitis est appetitus
frigidi et humidī. et ideo tact⁹ est sensus alimēti
qd ipse percipit calidū frigidū humidū et siccū
Sensibilia autē alioz sensuū nō p̄ferūt ad ali-
mentū nisi forsan fm accidēs qd eis accidit ca-
lidū et frigidū. Sapor autē nō p̄fert ad alimēti
sed est delectatio alimēti. Minor pbat. qd om-
ne al necessario nutritur. qd nisi sic al nō posset
p̄sistere neq; p̄manere. ergo aiali inest sensus ali-
menti. qz alias nō posset al distinguere p̄veniens
nutrimēti a discōnvenienti. Ex quo p̄cluditur
qz oibus aialib⁹ qbus inest tactus etiā inest ap-
petitus. De fantasia autē immanifestū est quō se-
pateat ad alias species potentiaz de qua poste-
rius intendendū est. Quibusdā inest motuūz
fm locū. Alijs autē inest intellectivū sicut hōib⁹
Et si sit aliqua natura honorabilior hūana illi
etiā intellect⁹ inest sic sūt sube separe.

Arguitur Aliqui appetit⁹ potū calidi. ergo
nō est appetitus semp humidī et frigidī. Dm
qd dupl̄ p̄ potus dici calidus. Uno mō abso-
lute. et sic nō est fm qd aliqua aialia appetit⁹ po-
tū calidū. Alio autē mō dicit⁹ pot⁹ calidus vel
frigidus i ordine ad p̄mixtionē aialis. et sic ois

potus est frigidus. Quod rō est. qd o3 animata
esse mixta ex q̄tuor elemētis. scz calido frigido
humido sicco. et iō o3 qd vrant calido frigido sic-
co et humido. sed manifestū qd in cibo nō appe-
tunt frigidū. qd in potu.

Quentur Quot sunt aie et qd gradus vite et
quot genera potentiaz. Dm qd sūt tres aie
scz vegetativa sensitiva et intellectiva. Sed sūt
q̄tuor grad⁹ vite scz vegetativū sensitivū mo-
tivū fm locū et intellectivū. Et sūt qnq; gene-
ra potentiaz scz vegetativū sensitivū appeti-
tivū motivū fm locū et intellectivū. Ratio istius
diversitatis est qd distinctio animaz. distinctio
graduū vite et distinctio generū potentiaz sumi-
tur ex diversis. et ergo necesse est variare numer-

illoz. Distingunt em aie fm qd differenter ex-
dunt naturā siue formas naturales. Sicut em
p̄ius pbatū est. Aia vegetativa excedit naturā
qd mouet ad p̄trarias d̄rās positionis. Uel qd
talis aia vtitur q̄litatebus in sua opatione vel
nō. Si nō vtit q̄litatebus sic est aia intellectiva
q̄ inq̄atū intellectiva nō agit p̄ aliq; qualita-
tes. Uel aia vtitur q̄litatebus. Et hoc dupl̄. qd
vel vtitur q̄litatebus dispositiue tm et nō esse-
ctiue et sic est anima sensitiva qz talis aia opaf
p̄ organa corporalia que necesse est disponi p̄ ali-
quas q̄litates. Exempli grā. aia sensitiva opaf
visionē p̄ oculos necesse ē aut oculos esse dispo-
sitos aliquibus qualitatebus. Uel aia vtit ta-
libus q̄litatebus in sua opatione dispositiue et
effectiue sil. et sic ē anima vegetativa qd illa hz
aliqua organa p̄ que opatur suas opationes. si-
cut est stomachus epar cor etc. Et etiā i sua opa-
tione agit in obiectū p̄ tales q̄litates qz o3 p̄ ca-
lorē alimēti decoquit. Unde p3 qd nō solū or-
gana aie vegetatiue disponūtur p̄ q̄litates sic
in sensibus. sed etiā opationes sūt p̄ medium
ipsaz q̄litatebus. hoc autē nō fit in sensibus. Nam
visus nō recipit suū obiectū qd calidū aut fri-
gidū. Uel possunt anime ab invice distingui
fm qd dant differenter esse. Anima em vel dat
esse pure sp̄nale et sic est intellectiva. vel dat esse
pure materiale et sic est aia vegetativa. vel dat
esse partim materiale et partim sp̄nale et sic ē aia
sensitiva. Dat em anima sensitiva esse partim
materiale. quia vtitur q̄litatebus dispositiue
organā. Et dat esse partim sp̄nale. quia recipit for-
mā sp̄nalem qd sensibile recipitur in sensū absq;
materia sicut infra patebit. Sed gradus vite
distinguntur ab invice fm qd sūt differenter
sepabiles in diversis aiatibus s; hoc cōtingit tm
quattuor modis scz dū vegetativū separatur
a sensitivo sicut in plātis. et sensitivū a motivo

Spencey
Et rōe qd dicitur qd o3 animata
esse mixta ex q̄tuor elemētis. scz calido frigido
humido sicco. et iō o3 qd vrant calido frigido sic-
co et humido. sed manifestū qd in cibo nō appe-
tunt frigidū. qd in potu.

Et rōe qd dicitur qd o3 animata
esse mixta ex q̄tuor elemētis. scz calido frigido
humido sicco. et iō o3 qd vrant calido frigido sic-
co et humido. sed manifestū qd in cibo nō appe-
tunt frigidū. qd in potu.

no gradus vite qd p̄p̄
p̄o p̄o p̄o p̄o p̄o

Libe

Secundus

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like 'non est gradus vite' and 'in intellectu oia illa'.

non est gradus vite qz no sepatur a sensitivo sic in textu pbatu est. Sed in intellectu oia illa inveniunt. Sed genera potentiaz distinguuntur p ratione ad obiectu. vel ergo obiectum potentie est alqd corpus iunctu aie fm locuz & p pinqtate. & sic est primum gen^o potentiaru scz vegetatiu. qa necesse est alimentu qd e obiectu potentiaz vegetatiuaz esse iunctu aie & alito. Vel obiectu est sepati fm locu. & hoc contingat Duplr. qa aia duplr se hz ad obiectu. qnz em p opatione aie res tendit in aiam. & qnz aia tendit in res. Exmpli gra. p sensatione tendit sensibile in sensum. qa visio fit p h q visibile recipit in visum p suam spem. vel ergo accipitur hoc obiectu fm q res tendit in aiam. Et h Duplr. qa vel talis res est sensibilis. & sic est genus sensitivum. vel talis res est vniuersalis & intellectualis. & sic est intellectiu. vl tale obiectu accipit fm q aia tendit in res sicut in fine. & sic est appetitivu. vel aia tendit in fine opis. sic est motiuu. qa appetitus est respectu boni & bonuz et finis coincidunt. sed p potentia motiuu tendit aia in aliqd sicut in terminu opis. qa p illa devenit ad aliqd qd e terminu appetitus

Quare vocat^r gna pna

Queritur. Quare vocatur genera potentiaz. Ddm q ideo dicunt genera quia continent sub se multas spes potentiaz sicut gen^o vegetatiu u tenet sub se tres spes. Sensitivum u tenet sub se noue species. Intellectiu u tenet sub se duas Appetitivu aut tenet tres spes

Duplex pna motu

Arguit Ergo motiuu non est gen^o quia non continet sub se plures species pbat. Na ideo dicitur aliqd gen^o qa hz sub se plures species. Ddm q motiuua potentia est duplex. Queda est motiuua impatiua que se impat motu. & talis potia est diuisa in multas species. quia tenet sub se intellectiu voluntate appetit^r sensitivos et sensus interiores sicut infra patebit. Alia est potentia motiuua localis executiua. & tunc est ddm q spes accipit duplr. Uno mo p reali natura specifica. & sic non est distinctio specifica in illa potentia. quia sicut dicit Aresto. ij. hui^o. q diuersa organa non diuersificant spe ipsam potiaz motiuua. Alio mo accipit species p speciali mo & sic potentia localiter motiuua executiua est diuersaz speciez in diuersis aialibus qa aliqua aialia mouent localiter reptando sicut sunt serpentes & vermes. et aliq mouentur volado sic aues. et aliq ambulando sicut hoies.

Querit Que sit ratio ordinis istoz genoz potentiaz. Ddm q genera potentiaz possunt duplr ordinari. Uno mo fm via generationis fm qua pceditur ab imperfectis ad perfecta. et sic

vegetatiu est primum. deinde sensitivum tunc appetitivum. Deinde motiuu fm locu. et ultimo intellectiu. Alio mo pnt ordinari fm ordine perfectionis & sic est oppositus ordo Istud aut pot esse manifestu pando ista genera potentiaruz ad aialia. qa vegetatiu inuenit in imperfectioribus q sensitivum. deinde appetitivu. deinde motiuu fm locu & tunc intellectiu

Arguitur Appetitivu etia reperitur in non animatis. ergo non est potentia aie. Ans pbat. quia materia appetit forma. pzo phisicoz. Ddm q est duplex appetitus scz naturalis qui nihil aliud est q inclinatio nature ad fine vel opatione et talis appetitus etia est in non animatis nec ut sic est potentia aie. Alius est appetit^r aialis qui sequitur cognitionem alicui^o appetibilis et talis solum inuenit in aialibus. et de tali appetitu hic loquit Aresto. Appetitus em sensitiv^o sequit cognitione sensitiva. & intellectiu^o cognitione intellectuā.

Queritur Utu plures sint potentie in aia. Ddm q sic. Et precipue in aia ronali. Lur^o ro duplex est Prima. aia pcipue ronalis est perfectissima inter inferiores creaturas. ergo dz hie perfectissimas et plures opationes qa opatio est finis rei. et perfectior res hz perfectiore fine. sed non pot habere multas opationes perfectas p vnam potentiaz. qa diuersaz opationu sunt diuersa pncipia. ergo oz q illas perfectas opationes habeat p plures potentias. Lur^o ro est quia illa q fiunt in superiorib^o p pauca media. fiunt in inferiorib^o p plura Non em est ordinabilis ad eundem fine cu substantijs sepatis. sed illi fine habent substantie separe p pauca & non p multa media sed inferiora sicut ho hnt illu fine p multa media. Secunda ratio stat in hoc quia homo est ppositus ex duplici natura scz ex corpali q ad corpus & spirituali quo ad anima ergo etia habebit duplicem potentia correspondentem illi duplici nature scz spiritualem sicut est intellectus agens. possibilis & voluntas. Et alias potentias corpales sicut sunt vegetatiue et sensitive. Et h ideo quia naturaliter potentia sequit naturam. sed in omni natura tria inveniunt. s. esse posse et opari

Arguitur Anima ronalis plus accedit ad dei similitudine qz alie forme. sed in deo non est potentia. ergo etiam ipsa aia ronalis non habebit aliquam potentia ergo & Ddm q in aia ronali duo inveniunt & fm hoc duplici sumit. Uno mo quo ad perfectione opationu. Et quo ad hoc aia ronalis magis accedit ad diuina similitudine. qz sic deus perfecte opatur ita etiaz perfecte

V. potuerit aut fuit et in subiecto

Liberal

Secundus

potestati in suis partibus. Circa quod sciendum quod totum uniuersale inest cuiuslibet sine principali essentia et partem sicut alibi dicitur. et ideo potest totum simpliciter predicari de suis partibus. diuisim superius. Aliud est totum integrale sicut domus et hoc nec inest partibus sine essentia nec sine partem. et ideo tale totum nullo modo potest predicari de suis partibus sumptis diuisim. Ita enim est mala predicatio lapis est domus lignum est domus. Sed totum partium inest cuiuslibet partem sine essentia et non sine partem. et ideo potest predicari de suis partibus diuisim acceptis ut sicut potest dici calidum leue lucidum sunt unum ignis.

Sic etiam potest dici quod mens noticia et amor sunt substantialiter anima. Et tamen sicut calidum leue lucidum distinguuntur ab igne realiter. sic etiam iste potest distinguuntur realiter ab anima.

Arguitur Materia prima est sua potentia et talis non distinguitur realiter a materia. ergo anima est sua potentia prima tenet per se. **Ad idem** quod non est sile quia non est inconueniens quod aliqua res sit sua potentia passiva causa passio potest fieri per essentiam rei et non per potentiam superadditam. Sed non potest aliquid esse sua potentia actiua quales sunt potentie anime que sunt ad minus actiue postquam receperint species sicut visus postquam receperit species visibiles tunc videt. Ratio ista diuinitatis est quia sicut dicitur est quod actus et potentia sunt eiusdem generis. cum ergo forma subalterna que est actus materie prime sit de genere substantie necesse est dicere quod potentia illi actus scilicet materie prime etiam sit de predicamento subiecti. et sic nihil addit potentia materie super materiam realiter sic potentia anime super animam.

Ad idem forma accidentalis agit per essentiam suam que etiam forma substantialis. Ans per de calore que immediate agit in aqua que nisi sic esset processus in infinitum. **Ad idem** quod ista oppositio non est vera quod forma accidentalis agit per suam essentiam. quia talia accidentia non sunt ea que agunt sed quibus aliquid agunt. et sic ignis agit in aqua per calorem sicut per primum principium non tamen calor agit tunc ratio est quia cum operari sequitur esse eo modo uenit alicui operari quo modo uenit sibi esse. Sed iste forme accidentales per se non habent esse. et sic non procedunt quod forme accidentales agant per suam essentiam. Et si tunc replicetur. si deus crearet calorem extra substantiam tunc talis calor ageret per suam essentiam. Rndet dupliciter. Uno modo superposito quod deus crearet talem calorem propter subiectum tunc daret sibi talem actionem propter subiectum. Secundo potest dici quod non est possibile talem formam creati extra substantiam. quia creatio terminatur ad esse subsistentes. Sed calor creatus extra substantiam non esset subsistens. quod non esset creabilis. quia esse subsistentie caloris est esse in subiecto. cum ergo non habet

subiectum tunc est subsistens. et non subsistens quod implicat. Nec est sile de accidente sine subiecto subsistere. postquam per naturam productum est quod potest per se inari sine principali subiecto. sed tamen talis qualitas non est naturalis absque quantitate que supplet ibi vice subiecti.

Ad idem Augustinus dicit quod potentie anime non sunt in anima sic accensio que sic suba in eo cuius est substantia. **Ad idem** quod duplex est accidens scilicet cōe et proprium. Ita sicut est quod potentie anime non sunt in anima sicut accidens cōe. sed sicut accidens proprium quia ipse potest fluere ex essentia libere principis anime quod est proprium accidentibus propriis. Accensio autem cōe sunt ex principis individualibus.

Ad idem Accensio non extendit se ultra suum subiectum sed potentie anime extendunt se ultra suum subiectum ergo non sunt accidentia. **Dicendum** est ad maiorem quod accidens non extendit ultra suum subiectum potest intelligi dupliciter. Uno modo subiectiue et sic est verum quod accidens non potest esse subiectiue nisi in suo proprio subiecto. Alio modo potest intelligi effectiue vel obiectiue. et sic est falsum quia accidens extendit se effectiue ultra suum subiectum. sicut calor ignis agit ultra suum subiectum scilicet in aquam. sic etiam obiectiue potest accidens ultra suum subiectum agere quod visus potest obiectiue tendere in colores extra se existentem.

Arguitur Forma simplex subiectum esse non potest. sed anima est forma simplex ergo non est subiectum accidentium. **Dicendum** quod maior est vera de forma simpliciter simplici que nullam admittit compositionem sicut est essentia diuina. sed anima si est forma simpliciter simplex sed est simplex quia non est composita ex materia et forma ideo potest haberi in se accensio etiam ab ipsa realiter distincta.

Arguitur Sensibile et rationale sunt differentie anime. ergo significant substantias anime sed sensibile sumitur ex sensu. ergo sensus est substantia anime et per se non est potentia. **Dicendum** quod sensibile caput dupliciter. Uno modo sicut est propria significatione. et sic sensibile significat aliquid quod oppositum ex corpore sensitivo et anima sensitiva. et illo modo sensibile est diuina constituta animal et sic significat idem realiter cum animali. Alio modo capitur sensibile prout sensibile significat habere sensum. et sic sensibile est accidens et non differentia. quia sensus est qualitas extra essentiam animalis.

Queritur Utriusque potentie anime sint in anima ut in subiecto. **Dicendum** quod quedam potentie anime sicut intellectiue sunt in anima sicut in subiecto. Sed alie potentie sunt in anima et corpore simul. Tunc ratio naturalis potest sic sumi quia semper eiusdem est potentia cuius est operatio. sic

Handwritten notes in the left margin, including "V. potuerit aut fuit et in subiecto" and other illegible scribbles.

Handwritten notes in the left margin, including "V. potuerit aut fuit et in subiecto" and other illegible scribbles.

Handwritten note in the right margin: "V. potuerit aut fuit et in subiecto"

Handwritten note in the right margin: "V. potuerit aut fuit et in subiecto"

Handwritten note in the right margin: "V. potuerit aut fuit et in subiecto"

ponit enim posterior numerus ex priori numero et posterior figura ex priori figura. in illis ergo que se habent inter non ponit Plato ydeas. Cuius ratio est quod ydee ad hoc ponuntur quod sint eadem illarum rerum que fiunt de nouo. sed in illis que se habent inter primum est causa posterioris. sicut binarius est causa ternarius et ternarius est causa quaternarius. et ideo non oportet ibi ponere eadem ydeam ad causandum spiritum sic in alijs. Vult ergo Aresto. in textu quod sicut secundum Platonem non est dabilis aliqua diffinitio figure que conueniat ydee cum ydea non sit in illis ita non est danda aliqua diffinitio corporis anime que conueniat ydee anime et non particularibus animabus. Est tamen verum quod sicut in diffinitioibus figurarum primo datur vna corporis diffinitio que conuenit singulis figuris. Ita etiam est danda vna corporis diffinitio anime que conuenit singulis animabus. Secundo sicut preter eadem diffinitioem figure dantur singule diffinitiones de singulis figuris. Ita etiam sunt dande singule diffinitiones de singulis animabus. Et simile est in omnibus illis que habent se inter. quod ante partes animarum et figurarum se habeant inter. sic probatur quod illa se habent inter quorum posterior est in prior sed sic est de singulis animabus. Maior patet ex ratione illa quod est inter. Minor probatur sic. quia illud quod est in potentia includitur in eo quod est in actu. sed posterior et perfectior anima siue figura se habet. ut aliquid in actu. ergo includit in se priora que habent se ut aliquid in potentia. Ex quo concludit Aresto. quod sicut trigonum est in tetragono. id est triangulus in quadrangulo. ita vegetatiuum est sensitiuum in sensitio.

Arguit Si vegetatiuum est sensitiuum. ergo plures anime erunt in vno corpore quod est inconueniens.

Respondetur quod in vno composito non sunt plures anime actuales sed est vna actualis et alie virtuales ut in homine est tamen anima rationalis actualiter. sed in eo sunt etiam vegetatiua et sensitua virtualiter. Sed contra hoc arguitur. homo tenet se substantialiter ab anima vegetatiua et sensitua. ergo anima vegetatiua et sensitua sunt in homine substantialiter. Respondetur quod dupliciter aliquid est substantialiter in alio. Vno substantialiter actualiter. id est secundum proprium actum. et sic anima vegetatiua et sensitua non sunt in homine. quod sunt ibi sub actu anime rationalis. Alio aliquid est in alio substantialiter virtualiter. et sic etiam anima vegetatiua et sensitua sunt substantialiter in homine. Sunt autem ille anime in homine non sub proprijs substantijs sed sub substantia anime rationalis. Et ideo dicuntur esse substantialiter virtualiter in anima rationali. Simile est in figuris. quod in superiori figura et perfectiori est inferior et imperfectior figura non actualiter. quod tunc vna figura esset diuersarum specierum sed substantialiter virtualiter et non solum virtualiter accidentaliter sic di-

mus quod ignis per calorem est in aqua virtualiter. non virtualiter substantialiter. sed virtualiter accidentaliter.

Queritur Utrum adueniente anima rationali anima sensitua corrumpatur. Respondetur quod non proprie corrumpitur. Uidet tamen quod sic. Illud corrumpitur quod non manet. sed adueniente anima rationali anima sensitua non manet. ergo tamen. Respondetur quod hoc proprie corrumpitur quod non manet substantialiter. quod ergo anima sensitua non manet substantialiter actualiter. tamen manet substantialiter virtualiter. ergo non dicitur dici corrumpi. Et simile est de elementis in mixto. de quibus dicit Aresto. in primo de generatōe. quod non manet neque corrumpatur sed salua virtus eorum sunt substantialis.

Quare et secundum

Hic quod Aresto. dixit quod preter eadem diffinitioem anime etiam oportet dare particulares diffinitioes de singulis animabus. Ad hoc ipsum concludit correlarie dicens quod oportet querere que sit vniuersalis rei anime. scilicet anime plante hominis et bestie. Licet quod sciendum quod dupliciter contingit descendere determinando de singulis animabus. Vno manendo in genere vegetatiuo. sensitiuo. motiuo. et intellectiuo. Et sic descendit Aresto. in hoc libro de anima ad tractandum de singulis animabus. Alio contingit descendere etiam ad particulares species animarum secundum animam vegetatiua. sensitua. et intellectua. et sic de anima determinat in libro de animalibus vegetabilibus et plantis. Et per hoc intelligitur prius textus. Quia Aresto. in hoc libro non vult inquirere que sit anima hominis plante et bestie. sed hoc facit in libro de animalibus et plantis.

Propter quod autem.

Hic ostendit quod restat determinandum. Et dicit quod declarandum est que sensitiuum non est sine vegetatiuo et tamen e contra ut in plantis. Deinde querendum est quare anima non potest esse sine tactu. et tamen tactus potest esse sine alijs sensibus. sunt enim animalia multa que neque habent visum. neque auditum sic animalia affixa petris et etiam alia que mouentur secundum locum. In perfectissimis igitur animalibus est vltimum et minimum quod est ratiuatum sicut in homine vel in alijs corporalibus etiam est ratiuatio. sic in corporalibus celestibus. non tamen in omnibus animalibus est ratiuatio. quod quedam animalia viuunt solum imaginatōe. id est fantasia. oportet igitur inquirere de vnoquoque specialiter. Et hoc ideo. quod si indistincte de istis determinaret tunc esset doctrina confusa. Illa enim possunt faciliter teneri que distincte et per ordinem traduntur.

Queritur Quare in quibusdam animalibus reperitur vegetatiuum absque sensitiuo. Respondetur quod ideo quod

unde tunc dicitur de omnibus animalibus
quod non est in eis aliquid quod non sit in eis
et sic dicitur de potentia anime distinguat per rationem et obiecta

De Anima

Memoria est vegetatiuum sit imperfectius sensitivum dicitur in quibus
ab omni vegetatiuum absque sensitivum .et
sensitivum absque motivo .qz que sunt natura sunt
ordinata sunt .sicut dicitur viii .phisi .g .oz in natu
ralibus pcedere ordinate ab imperfectis ad perfecta
Quere Quare tactus inuenit in oia animalia et non
alij sensus . Ad id quod ideo .qz sine tactu animal
non posset diu permanere in esse quod sic patet .qz per ta
ctum cognoscit omnia in nutrimento . nisi ergo ani
mal haberet tactum statim coningeret animal aliquid
nutrimentum quod esset corruptivum animalis . ideo
animal non posset consistere sine tactu . Alij autem sen
sus non sunt necessarij animalis secundum quod animal . sed de be
ne esse . Sunt enim animalia quodammodo necessaria hinc
querere nutrimentum in distantia . qz scilicet non hinc
nutrimentum conuenit . et talia etiam hinc alios sen
sus quod precipue nutrimentum in aliqua distantia
Quere Quare intellectuum vocat ultimum
et minimum in textu . Ad id quod dicitur ultimum hinc
via generationis . et ideo est perfectissimum . qz via per
fectionis includit omnia alia . Sed vocat minimum
ex tribus . Primo quia est immateriale . et ergo
hinc minus de compositione . Secundo vocat minimum .
quia non dividit in tot potentias sicut sensitivum .
Sunt enim in anima intellectiva tres potentie scilicet
in sensitiva animalis perfecti sunt novem sensus et duo
appetitus . Tercio dicitur minimum per comparationem ad
subiectum . qz intellectuum inuenit in paucioribus
subiectis quia sensitivum vel vegetativum . Inuenit
enim solum in hominibus loquendo de intellectu quod
est rationatum . quousque enim Aristoteles . loquitur condito
naliter in textu . qz rationatum inest hominibus . et etiam
si est aliquid corporali cui inest rationatum . sicut cor
poribus celestibus . secundum veritatem tamen anima corporis cele
stis scilicet anima nobilis non est rationativa sed intelle
ctiva per simplicem intuitum .

Necessarium est autem

Postquam Aristoteles dixit quod de partibus anime sit determi
nandum sic quod non sit danda una eadem definitio de
anima . Jam contra ostendit quo ordine determinan
dum sit de partibus siue potentibus anime dicens quod
ille qui vult facere presentationem . i . perfectam in qui
sitione de his partibus . debet primo cognoscere quod
sit unaqueque pars . et post hoc debet determinare de ha
bitibus . i . de illis que consequuntur ipsas partes . sicut
sunt accidentia potentiarum siue partium . Et sup
posito quod primo debeatur determinare de potentibus
quo ad quid est . tunc ante quiditate oportet ad
huc per determinare de aliquibus scilicet de actibus .
Cuius rationem ponit . quia actus est operationis poten
tiam sunt priores ipsis potentibus secundum rationem . i .
secundum definitivam cognitionem . quia scilicet poten

tie diffiniunt per actus . cum ergo partes diffi
nitionis cognoscant prius ipso definito . ergo
etiam oportet prius determinare de operationi
bus quia de potentibus . Et si de operationibus est de
terminandum prius quia de quiditate potentiarum
tunc oportet adhuc de aliquo prius determi
nare quia de operationibus . quia de obiectis que
sunt adhuc priora ipsis operationibus cum obie
cta etiam diffiniant operationes . Arguendo er
go de primo ad ultimum iste est ordo determinan
di de partibus anime . prius enim debet determinare
de obiectis . quia obiecta diffiniunt actus . De
inde de operationibus . quia operationes diffi
niunt potentias . Deinde de potentibus . et ultio
de accidentibus potentiarum . Ex quo insert Aristoteles .
correlare quod oportet primo determinare de
alimento quod est obiectum partis vegetative . De
inde de sensibili quod est obiectum partis sensitive .
Deinde de intelligibili quod est obiectum par
tis intellective .

Quere Utrum potentie anime distinguantur per
actus et obiecta . Dicendum quod potentie imme
diatate distinguuntur per actus . et actus ulterius per
obiecta sicut dictum est . Quod probatur autoritate
et ratione . Autoritate Aristoteles . in hoc libro quod su
pra dixit quod quia sentire et opinari sunt diversa
etiam sensitivum et opinativum sunt diversa . Ex
quo datur intelligi manifeste quod potentia sensi
tiva et intellectiva distinguuntur per actus . Ra
tione autem potest sic declarari . Primo quod distinguuntur
per actus . quia unusquisque distinguitur
per hoc quod habet diffiniri . quia diffini
tio est principium distinguendi a quolibet alio
Sed potentie diffiniuntur per actus . ergo distin
guuntur per actus . Minor patet . quia unusquisque
diffinitur secundum quod est in actu . sed potentia est in actu
per operationes . ergo habet diffiniri per ope
rationes . Ratio secunda est scilicet quod actus distin
guuntur per obiecta . quia omnis actio habet suam
distinctionem a principio aut a termino . sic eni
dicitur domesticatio et albefactio . quia domesticatio est
a domesticante sicut a principio ad terminum sicut
ad terminum . Et albefactio est ab albefaciente ad
album . Sed obiecta sunt vel termini vel principia
potentiarum . ergo actus distinguuntur per obiecta . Cir
ca minorem sciendum est quod sunt duplices potentie
anime . quedam sunt potentie active sicut sunt potentie
anime vegetative . Et dicuntur active quia agunt in obie
cta sic potentia nutritiva agit in alimentum trans
mutando ipsum . Alie sunt potentie passive que sunt
receptive quia scilicet recipiunt obiectum . sic potentia
visiva recipit in se colorem secundum similitudinem . Est ergo
ista differentia in istis potentibus . quia obiectum potentie pas
sive est principium actus . sic color est principium visio

pro potestate anime

duplex est potentia
passiva et activa

dicamento relationis. qz semper differentia in
trinseca e de eode genere cu illo cui est differen
tia intrinseca sed manifestu est qz potentie sunt
de genere qualitatis. no eni significant potetie
ipas relationes sed connotant.

¶ Arguit Idem est obiectu diuersaz poten
tiar. ergo potentie non distinguuntur per obie
cta. Ans piz. qz idem e obiectu potentie cogni
tue z appetitue. ¶ Ddm qz potentie non di
stinguuntur per obiecta materialiter accepta. sz
formaliter. p hoc qz ddm e qz quis e idem ob
iectu materia lit potetie cognitive z appetiti
ue sibi couiuncte. no tn e idem obiectu formaliter
qz hoc obiectu sub rone cognoscibilis refertur
ad potentia cognitua. et sub rone boni refertur
ad appetitua potetia. qz omia bonu appetit.
qd si e bonu delectabile fm sensum tuc in ipm
fert appetitus sensituius. Si est bonu simpli
citer tunc in ipm fert appetitus intellectuius.

¶ Arguit Si obiecta distinguunt potetias. g.
vbiqz distinguunt ipas et sp. Sed hoc no quia
idem e obiectu sensu exterior z sensu cois.

¶ Ddm qz obiecta no qlitercuqz accepta sz a
dequata distinguunt potetias. sed qz obiecta p
ticularit accepta adequant sensib exteriorib.
ideo distinguunt sensus exteriores abinuiue si
cut color adequat visui. z sonus auditui. z sic
de alijs. Ita tn sil accepta adequant sensu cois
et ideo distinguunt sensu cois ab oib alijs sen
sib. Un pz qz sensibilia p se sunt dnter obiecta
sensu exterior z sensu cois. qz si accipiuntur
singulariter tuc sunt obiecta sensu exterior. Sz
si accipiuntur sil coiter tuc sunt obiecta sensu cois.

¶ Querit Utz potentie sensitue in diuersis
aiabilib diuersaz spex sunt vni spci vel diuer
saz. ¶ Ddm qz sunt eiusde spci vt potetia vi
sua in homie z i asino vni spci. Qd pt pbari
autoritate z rone. Autoritate Aresto. qz p ea di
cit i capitulo de odore. qz olfact e eiusde spci in
oibus olfacientib p coopculu z sine coopculo.
id est in respirantibus et in non respirantibus
Et hoc probat ibi. quia ex diuersitate organo
rum non sumitur dntia specifica sensuum.
sed ex dntia obiectoz. Rone sic. qz sic dictu est
potentie distinguunt p actus et obiecta. sed sunt
eadem obiecta potetiar in oib aiabilib specificie
distinctis. g. etia sunt eadem potetie fm spem vt
visus in hoie percipit colore sicut visus in asino

¶ Arguit Accideta pzia hnt distinctionez
ex principijs. sed sunt alia picipia i diuersis a
nimalibus. ergo etiam potentie sunt diuersaz
speciez. Ddm qz duplices sunt passionez.
Queda sunt passionez pzie alicui speciei z
tales sunt ex principijs speciei. z p consequens

distinguuntur fm principia speciei. sicut nisi
bile diligit a rugibili per principia vtriusqz
Alia est passio qz fuit ex principijs alicui co
muni. z non ex principijs speciei et tales pas
siones possunt esse vni speciei in diuersis spe
ciebus. sic est de potentia sensitua in homine z
in bruto. quia tales potentie fiunt ex princi
pijs anime sensitue fm qz hmoi.

¶ Arguit Ex hoc sequeret qz esset vna poten
tia sensitua fm genus in homine z in bruto.

¶ Ddm qz non est inconueniens ab aliquo pn
cipio generis fluere aliqua forma specificam. sic
patz de dyaphaneitate et albedine. dyaphanci
tas eni fluit ex principijs aeris. z aque fm ali
qd coe innominatu. licet dicit Aresto. in capi
tulo de visu. z tn manifestum est qz dyphanci
tas e forma specifica. Itē albedo est forma spe
cifica. z tn est in diuersis specificie distinctis. sic
quis aia sensitua in hoie et in equo sit alteri
speciei. tamē ex ea fluit vna forma specifica scz
potentia visua.

¶ Arguit Omnis distinctio fit p principia
ergo male dicit qz no debet sumi distinctio per
principia. ¶ Ddm qz duplicia sunt picipia. s.
formalia. z penes talia dnt res specificie distin
gui. z sic distinguunt pone p pias dras qz dras
qa n cogitum arecloqmur p ppatoz ad act
et obiecta. Alia sunt picipia materialia. z penes
taliam principia accidentia non distinguuntur ni
si materialiter. et sic potentie no distinguunt pe
nes picipia subiectoz. sz penes picipia pzia

¶ Ar. Nihil fluit phisice ab aliq cois. g. no pt
dici qz iste potetie sil fluat ab aia sensitua qz est
aliqd coe i hoie z i asino. ¶ Ddm qz coe caput
dupli. Uno fm intentione coitatis. z sic e ver
qz a cois nihil fluit phisice. qz tuc loye tractat de
cois z no phisice. Alio accipit coe fm qz etia in
uenit i suis inferioribus. z sic a cois aliqd fluit
phisice. fm g. pzie dicta locutione possz sic di
ci qz phisice fluit aliqd a picipijs coitatis. sed
no fm coem rone. Exempli gra. Visus i hoie
fluit ex picipijs hois. Visus in asino a picipi
pijs asini. sz no fm illa rone fm qua sunt prin
cipia hois z asini. sed fm alia generaliore rone
scz fm qz illa picipia sunt principia aialis. sed
manifestu e qz aial est res phisica.

Quare prio de ali.

Postqz Aresto. dicit d potetijs aie i cois qz ordi
ne d eis sit determinadu. Hic determinat singu
lari d potetijs aie. Et prio d potetijs vegetatis
Secdo d sensitis ibi. determinat at Tercdo d irel
lectia. z h i. iij. l. ibi. de pte at. Quarto d porē
tia motua fm locu. et hoc ibi. de mouente aut

Albedine d
coloris d
sonus d
visus d
olfactus d
tactus d
gustus d
smellus d
auditus d
visus d
olfactus d
tactus d
gustus d
smellus d
auditus d

Pomine capite
duobz modis

Liber

Secundus

Arguit Uides q ista determinatio nō sit cōueniens. qz p̄mittit potentiā appetitiuam.

Dōm est duplici. Primo qz **A**resto. p̄ncipaliter determinat hic de istis p̄tib⁹ fm qz cōstituit gradū vite sed appetitiuū nō constituit gradū vite sicut dictū est. **S**ecō p̄t dicit qz de terminatio de appetitiuo simul fit cū determinatio de motiui. qz appetitiuū est p̄ncipiū motiui sicut infra dicit **A**resto. ergo determinat in tercio hui⁹ diuersos esse appetitus quibus differenter possunt aīalia moueri. Determinat ergo de potentijs aīe. **P**rimo determinat de vegetatiuo p̄pter duas causas positas i textu **Q**uaz prima est. **I**lla aīa est p̄ior que ē fundamētū aliaz aīaz. **S**ed aīa vegetatiua est hmōi. g^o rē. **M**aior p̄tz qz fundamētū p̄cedit fundatū. **M**inor p̄tz qz organa sensuum fundant in p̄tib⁹ uiuentibus aīa vegetatiua. **S**ecō rō stat in hoc. **I**lla aīa est p̄ior que est cōmuniō scz que in plurib⁹ inuenit. sed aīa vegetatiua in pluribus inuenit. **M**inor patet qz inuenit in sentientibus et nōn sentientibus. **E**t deinde **A**resto. in textu adiungit diffinitio/nem aīe vegetatiue. **E**t dicit qz aīa vegetatiua est fm quā rebus inest uiuere. **E**t hoc ideo qz p̄ncipiū et p̄ncipale p̄ncipiū uiuendi ē aīa vegetatiua. Deinde enumerat opa istius aīe scz generare et uti alimento. **E**t est cōsiderādū qz sub ista p̄cula uti alimento comprehendunt duo opa scz opus nutritionis et augmentatio/nis. **S**icut ergo sunt tres potentie aīe vegetatiue. ita etiā sunt tria opa aīe vegetatiue scz generare. nutrire augmentare.

Arguit **A**īa intellectiua est p̄ior. qz est p̄fectior alijs aīab⁹. ergo aīa vegetatiua nō est p̄ior. **D**ōm qz aīa intellectiua ē p̄ior fm viā p̄fectionis. sed nō fm viā generatōnis. imo ut sic aīa vegetatiua est p̄ior ut p̄batū est.

Naturalissimā enī

Quia nūc dictū est qz generare et alimento uti sunt opa aīe vegetatiue. p̄nter p̄bat primā partem scz de generare et non fuit necesse p̄bare aliā partem. qz **A**resto. circa primā diffinitōnē aīe qn̄ diffiniunt vitā habere posuit duo opa scz nutritionem et augmentatōnē. fuit ergo nūc necesse hic p̄bare aliud opus videlicet generare. **U**el p̄t etiā dicit qz in textu sequēti scz **E**st autē aīa **A**resto. p̄bat generaliter qz aīa vegetatiua ē p̄ncipiū uiuendi quo ad oīa opa. **P**robat g^o sic de generare. **I**lla opatio que p̄tinet ad omes uiuētes est opatio aīe vegetatiue. **S**ed generare est opus qd̄ spectat ad oēs uiuētes tanqz natura lissimum nisi talia uiuentia sunt imp̄fecta sicut

pueri qui scz nondū uenerunt ad p̄fectū statū uiuendi. ut aīalia nouiter genita. vel orbata. i. p̄uata p̄ncipijs generationis. vel genitalib⁹ siue hoc contingat ex natiuitate siue ex impedito supueniente ut castratione. vel nisi habeant spontaneā generatōnē. i. que uident p̄ p̄rie et sponte generari. **D**icit spontaneē p̄ similitudinē. qz uident ex p̄p̄ria uolūrate generari et non agens p̄culare extrinsecū adiunctū. generant enī talia p̄ solā influentiā corporū celestium ex materia ad hoc disposita. **M**aior p̄bat qz aīe vegetatiue ē vitā dare. **I**llud ergo qd̄ cōuenit oībus uiuentib⁹ hoc ē ab aīa vegetatiua q̄ facit vitā. **M**inorē p̄bat **A**resto. qz unum qd̄qz ens creatū appetit assimilari diuino eē. sed talis assimilatio fit p̄ generatōem. g^o ē natura le uiuentib⁹ appetere generatōem. **M**aior p̄tz qz oīa q̄ agūt p̄ naturā agūt p̄pter talē assimilationē. **C**ul⁹ rō ē. qz oēs ens creatū ē imp̄fectus in ordine ad diuinū eē cū g^o. oēs imp̄fectū appetit p̄fici aliq̄ p̄fectōe quā nō h̄z. cū ergo oēs p̄fectio nes sint in deo sic appetit assimilari diuino esse. **L**īca qd̄ tñ **A**resto. distinguit qz duplex est finis rei scz finis quo et grā e^o. **I**ntēdit g^o **A**resto. qz res uiuētes appetūt generatōem sicut finē q̄ ē forma acq̄sita p̄ generatōem. sed appetūt diuinā similitudinē sic finē grā cul⁹ et vltima tū. **M**inor p̄tz qz duplex ē p̄ditio diuini esse. **U**na ē qz diuinū esse ē p̄petuū. **S**ecō ē qz diuinū eē cā oīm alioz. **I**n his g^o duob⁹ uicētia sūt silia deo p̄ generatōem. **P**rio quo ad p̄petuitatē essendi. qz uicētia nō p̄nt manere eadē numero cū sint corruptibilia. g^o oīz qz p̄petuitas i eis sumat penes sp̄m. qz g^o p̄ generatōez sp̄s diffūdit. g^o p̄ generatōem aliqd̄ acq̄nt p̄petuitatē q̄ ē cōditio rei. **I**tē p̄ generatōem aliqd̄ est cā geniti. **E**t iō sic rō ē cā oīm rez. ita generās est cā geniti. **E**t q̄ p̄cludit **A**resto. qz generatō nē aliq̄ res manet quodāmo p̄petua vel fit p̄petua nō fm idē i numero. s̄ fm idē in specie.

Querit **U**trū naturalissimū opuz i uiuētib⁹ sit generare sibi sile. **D**ōm qz sic. **E**t hoc p̄bat trib⁹ rōnib⁹ fm qz tres sūt modi nature. **P**rio capis natura ut ē p̄ncipiū mouēdi rē. **S**ecō capis p̄ specie. **T**ercio capis ut opponitur huic qd̄ ē uolētū. **E**st g^o p̄ma rō. **I**llud est naturalissimū qd̄ cōuenit uiuētib⁹ et etiā alijs reb⁹ naturalib⁹. **S**ed generare etiā cōuenit alijs reb⁹ naturalib⁹. ergo est naturalissimū. **M**inor p̄tz. qz ignis generat ignē. aqua aqm̄ que sūt pure naturalia. **S**ecō rō. **I**llud opus ē naturalissimū p̄ qd̄ acquirat natura. **S**z p̄ opus generatōis acquirat natura siue species ergo est naturalissimū. p̄ nutritōnem enī p̄seruat

Diffinitio aīe vegetatiue

De g^o dōm

Primo modo

Et sic patet qd̄ ad uiuentib⁹ hui⁹ p̄ncipiū

Individuum p augmentatōe acquiri pfecta q̄sti-
tas individui. cuius ḡ individuum nō sit natura.
sic illa opa nō vocant naturalissima ex p̄ter
minoz. qz nō terminant ad specē. Tercia rō ē
Hoc est naturalissimū ad qd natura magis in-
clinat. Sed ad opus generatiōis natura ma-
gis inclinat. ḡ est opus naturalissimū. qz qnqz
natura in detrimentū siue corruptōez individui
nūc cōservare sp̄m. sic Aristo. dicit de lōgitu-
dine z breuitate vite q̄ aialia multi coitus sūt
breuis vite vt passerēs. Et sic op̄ generatiōis
dicit naturalissimū triplr. Primo ex p̄te mate-
rie siue subiecti. qz in rebus pure naturalib⁹ in-
uenit. Secdo ex p̄te termini. qz natura siue spe-
cies acquiri p generatōez sic dicit scda rō Ter-
cio ex p̄te finis qz ad eā natura inclinat vt ad
finem sicut dicit tertia ratio

Arguitur Si generatio repit in reb⁹ pu-
re naturalib⁹. ergo nō est opus aie vegetatiue.

Ddm q̄ generatō accipit duplr. Uno mō
generalit̄ z sic nō solū repit i reb⁹ viuētib⁹ s̄ et̄
in nō viuētib⁹. z sic nō d̄r generari esse op̄ aie
vegetatiue. Alio mō accipit generatio specialit̄
s̄ q̄ sit a p̄ncipio intrinseco z sic est op̄ aie vege-
tatiue. Triplicat̄ ḡ differt generare qd inuenit
in viuētib⁹ ab illo generare qd ē in pure natu-
ralib⁹. Primo qz generatō in viuētib⁹ est a p̄n-
cipio intrinseco. qz semen excisū ab aiali est in
prima potētia ad h̄ q̄ sit ps ipsi⁹ viuēt̄ z iteo
sibi d̄r intrinsecū nō h̄z actū sed h̄z potētia primā
qz qd par̄ d̄est nihil d̄esse videt̄. Circa qd scie-
dū q̄ in hoie l̄ in aiali pfecto ē triplex digestio.
Una est digestio que est i stomacho z ibi sepa-
rat̄ pur̄ ab impuro z impurū mittit̄ ad intesti-
na. pur̄ at̄ mittit̄ s̄ p̄par. in epate ḡ sit scda di-
gestio z itez sepat̄ pur̄ ab ipuro z t̄li ipuro ge-
nerat̄ crines z vngues in aiali. h̄ aut̄ pur̄ sic re-
lectū mittit̄ in via s̄ cor. z tūc s̄ cordis z po-
tētia nutritia vl̄ s̄ distributua fm̄ medicos
in corde eris distribuit illd̄ nutrimentū sic col-
lectū fm̄ q̄ cōgruit sigul̄ membris Ista ḡ mate-
ria sic collecta ē i prima potētia ad h̄ q̄ vniatur
cui libet membro aialis. Quia igit̄ natura ma-
xime intendit p̄seruationē speciei sic mittit̄ vnā
p̄te illi⁹ materie q̄ debuit aggenerari cui libet p̄ri
aialis vl̄ viuēt̄ ad vasa seminalia vt ex ea fiat
generatō. Dicit̄ ḡ illa materia seminalis a qua
fit generatio intrinseca ipi generati nō fm̄ actū
qz nūqz fuit ps generant̄ sed fm̄ primā poten-
tia. qz illa materia est sic disposita q̄ nisi fuisset
transmissa ad vasa seminalia ipsa fuisset vnita
cui libet p̄ri viuēt̄. Et ista est causa. qz ista s̄
seminalis pot̄ pducere hoiem similit̄ genera n

ti h̄ ei sit p virtutes in tali semine existentem.

Arguit̄ In oi generatiōe fit resolutio vsqz
ad materiā primā. ḡ ista s̄tus formatiua in se/
mine corrupt̄ z p̄ p̄ns nō pot̄ fieri generatō s̄/
tute alie scis d̄cili Ddm q̄ in generatōe vi-
uentis sūt duo p̄ncipia scz passiuū qd est mā.
ex qua fit generatō. z h̄ in viuētib⁹ amminis-
trat̄ a matre vl̄ ab illo qd habet cōditionē ma-
tris ex t̄li p̄ncipio fit substātia geniti z tūc ē ve-
rū q̄ fit resolutō in tali embriōne vsqz ad mate-
riā primā. Alia ē ps effectiue cōcurrēs ad gene-
ratōez z amministrat̄ a p̄te. z illa materia sic am-
ministrata nō intrat subaz geniti s̄ solū agit ad
hoc q̄ forma introducat̄ i materiā si fit forma
introducibilis p agēs naturale sic sūt aia ve-
getatiua z sensitiua. vel disponit materiā ad h̄
q̄ p agēs supior forma introducat̄. sic cōtingit
in generatōe hois. Exēpluz ad ista ē. vt in ouo
pull⁹ generat̄ ex vitello oui sic ex materia. z al-
bumē oui ē nutrimentū pulli. Utrū at̄ forma-
tiua cōiungit vitello z tal̄ s̄tus cōsistit in qdā
hūido qd hūmidū pducto pullo euanescit ex
expirat̄. Ex h̄ p̄nt aliq̄ correlaria elici. Primum
ē q̄ sicut i nullo effectū intrat eā efficiēs fm̄ s̄b-
stātiā. ita nec etiā in generatōe aialiu⁹ s̄ for-
matiua intrat subaz geniti. Secdo pot̄ elici q̄re
plus plus sequit̄ q̄stiatē mris qz patris. qz m̄
administrat materiā ex q̄ z se q̄stias. Scda d̄ia
p̄ncipalis qz generatio i viuētib⁹ fit p d̄cisi-
ōne semis. sicut plāte generat̄ur ex semie plāte
poris. sic at̄ non ē in generatōe pure naturalū
sed i illis generatio fit p cōuersionē vni⁹ i alte-
rū. vt ignis generat ignē in lignis p cōuersionē
lignoz i ignē. Tercia d̄ia est. qz s̄tus p quā fit
generatio i viuētib⁹ manet p̄ corruptōez p̄n-
cipal̄ agētis z iō h̄z eundē effectū que haberet
si p̄ncipale agēs nō esset corruptū. Sicut at̄ n̄
est in maiatis. qz cessante p̄ncipali agēte nō p̄t
fieri generatō. qz talis s̄tus generat̄is nō s̄p̄t eē
separata a generatē sic in viuētib⁹.

Arguit̄. Hoc qd ē naturale oibus viuēti-
bus cōuenit oibus viuētib⁹. sed generare nō
cōuenit oibus viuētib⁹ sed nutrire. qz vt d̄r
in textu. imperfecta viuētia nō generat̄. neqz or-
bata neqz illa que h̄nt sp̄taneaz generatōez. ḡ
actus nutritōis d̄z esse naturalior. Ddm q̄
aliqua opatō pot̄ dici naturalior duplr. Uno
mō extēsiue qz extendit̄ ad plura in quib⁹ in-
uenitur. z sic opatō nutritōis ē naturalior qz
generatio. qz est coior. Alio mō d̄r aliqua opa-
tō naturalior intēsiue. qz. s̄. natura magis incli-
nat ad talē opationē. z sic generatio ē naturali-
or. In quibus enī omia ista opa simul inueni

Dñm q̄ viuere accipit̄ dupl̄. Uno mō p̄ vi
uere vita p̄ma. et sic siḡt̄ effectū formalē ip̄ius
aie. ⁊ nihil aliud ē tunc viuere q̄ esse aiaz i cor
pore et informare corp̄. Un̄ dicit̄ Aresto. p̄mo
elēchoz. q̄ aia et vita idē sūt ⁊ sic viuere i viuē
tibus ē esse. Alio mō accipit̄ viuere p̄ opatōe
vitali cōsequente aiaz exiſtentes in corp̄e. ⁊ sic
viuere est opari vitalit̄. ⁊ sic videre ē viuere. au
dure est viuere ⁊ sic de alijs.

Manifestum autem

Consequenter pbat̄ scđam partē scz q̄ aia est cā
finalis ip̄ius corp̄is. ⁊ h̄ pbat̄. Sicut̄ se habet
intellectus practice in disponēdo materiā arti
ficialē. ita se hz natura ad materiā naturalez. s̄
intellectus p̄cticus disponit̄ materiā artificia
lē ppter formā artificialem. ⁊ natura dispoit̄ ma
teriā naturalē ppter formā naturalez. Sed h̄
qd̄ est ppter alterū est finis e⁹. ⁊ aia est finis di
spolitōis materie. Et addit̄ Aresto. q̄ nō soluz
aia est finis corp̄is s̄ etiā oim̄ naturalū. Et h̄
sic pbat̄. qz sp̄ p̄cipale est finis instrumētōz
Sed oia naturalia ordināt̄ in aiam sic que
dā instrumta quib⁹ viuāt̄ aiata. ⁊ aia est finis
oim̄ naturalū. Minor p̄z. qz plante nuerūt̄
ex mixtis. ⁊ ḡ mixta ordināt̄ in plātas. ⁊ aia
lia nutrūt̄ur plātis. sic plāte ordināt̄ in aia
lia. ⁊ homo nutrit̄ ex aialib⁹. sic aialia ordināt̄
in hominē. ⁊ sic p̄z q̄ homo ē finis oim̄ natu
ralū. S̄ addit̄ Aresto. q̄ duplex est finis. s̄ q̄
et grā cui⁹. Per quā distiſtōem̄ int̄cedit̄ q̄ aia
nō est finis simpl̄r vltimā ip̄oz naturalū si
cut̄ finis grā cui⁹. sed ē finis q̄ mediāte natura
lia tendit̄ in deū sicut̄ i finē grā cui⁹. Un̄ d̄ i
ecclesiastico. Omnia p̄p̄ seipm̄ creant̄ dñs. ⁊ sic
ip̄e est simpl̄r finis oim̄ naturalū qz omnium
rerum creatarū.

Querit̄ Utrū hō possit̄ dici finis oim̄ re
rū. Dñm q̄ sic. qz quodāmodo oim̄ res cre
ate sunt ppter hoies. Sunt ei in rebus quedā
res artificiales. qdaz naturales. qdaz supnatu
rales siue sp̄nales. S̄ oim̄es iste res sunt p̄p̄
hoies. ḡ hō est finis oim̄ rez creatarū. De reb⁹
artificialibus dicit̄ Aresto. y. phoz. q̄ hō est fi
nis oim̄ artificialū. Et rō illius ē. qz artificio
lia sunt ab intellectu huāno. ⁊ iō sunt in inua
mentū naturalū. ḡ vbi naturalia deficiūt arti
ficialia inuāt̄. Et iō si sūt aliqua p̄ artē quib⁹
hoies nō inuāt̄. vel q̄stuz ad subz artificia
liū. vel q̄stuz ad modū faciendi artificialia nō
debent̄ dici artes sed abusiones. Et iō ars faciē
di taxillas ē phibita qz illis hoies vt in pluri
mū abutūt̄ur. In hoc scđo Aresto. dicit̄ q̄ ho

mo est finis oim̄ naturalū. qz hō ex omnibus
naturalibus inuāt̄ Inuāt̄ ei ex celo ⁊ terra ⁊ ce
alijs elemētis ⁊ oibus mixtis. S̄ q̄ hō est fi
nis subz sp̄nales nullubi poitur ab Aresto.
Sed scūs Thomas hoc idēz pbat̄ sic in scđo
sc̄pto. qz sube sp̄nales vel sunt bone ⁊ in bono
firmate. ⁊ sic admistrant̄ hoibus ⁊ sic sunt p̄p̄
ter homines sicut̄ mīstr̄. Et hoc est qd̄ dicit̄
apl's q̄ ille sube administratorū sp̄s sunt p̄p̄
ter eos q̄ hereditatē capiunt̄ salutis. Aut sube
sunt in malo obstinare. ⁊ tunc tales sube p̄sūt
homini p̄ accūs ad exercitia qz p̄ hoc q̄ homo
resistit̄ tem̄ p̄tātōibus ⁊ malicijs taliū sp̄num
sic acq̄rit̄ bonū victorie ⁊ meriti

Stuero et vñ prin

Hic consequent̄ Aresto. pbat̄ terciā p̄tez scz q̄
anima est p̄cipiū ⁊ cā efficiēs corp̄is. Et hoc
sic pbat̄. Omnis forma corp̄is natural̄ est p̄n
cipiū corp̄is. S̄ anima est forma natural̄. ḡ
est p̄cipiū corp̄is s̄m q̄ in corp̄e est motus.
Maior p̄z exemplari. qz forma ignis est p̄nci
piū motus ignis. S̄ minor est manifesta.
Sed posset aliq̄s dicere q̄ mot⁹ q̄ sunt in cor
pore animato sunt a natura. Sic addit̄ Ares
to. q̄ isti motus sunt solū in viuētibus ⁊ ha
bētib⁹ animā. Et q̄ sic arguit̄. Illi motus sūt
ab anima q̄ solū inueniunt̄ur in h̄ntib⁹ animā
sed isti motus solū inueniunt̄ur in h̄ntib⁹ aiam
scz mot⁹ local̄ p̄gressiuus ⁊ mot⁹ s̄m augmen
tū ⁊ decrementū qz nihil sentit̄ nisi qd̄ hz aiaz
neq̄ aliqd̄ auget̄ ⁊ decreſcit̄ nisi quod alit̄. ⁊ ni
hil alit̄ qd̄ nō coicet̄ vita. ḡ de p̄mo ad vltimū
hoc alit̄ soluz qd̄ habet animā.

Querit̄ Utrū anima sit cā ⁊ principium
corp̄is in triplici genere cāe. Dñm q̄ sic vt
patz in textu. scz in genere cāe efficientis for
malis ⁊ finalis.

Arguit̄. Formaz efficiens nunq̄z coincidūt
in vnā numero. ḡ si anima est forma corp̄is
non p̄t̄ esse cā efficiēs eius. Dñm q̄ forma
et finis nō coincidūt in idēz numero in ordie
ad eundēz effectū sed tenē in ordine ad diuer
sos effectus sicut̄ est hic. Et hoc sic p̄z. qz cor
pus accipit̄ dupl̄. Uno mō fin q̄ est absolu
te animatū. ⁊ sic anima est e⁹ cā formalis qz h̄
esse aiatus est ab anima. Alio mō accipit̄ q̄stuz
ad eius organiatōez augmentū ⁊ p̄fectōes se
cūdas q̄ etiā sunt in corp̄e ⁊ sic est cā efficiens
Et hoc est qd̄ alij dicūt. q̄ anima est causa for
malis corp̄is q̄stuz ad actuz primuz sed est cā
efficientis in ordine ad actuz scđm.

Arguit̄. Anima nō est causa efficiens p̄fect

*It̄ gl̄yph̄ et f̄it̄ d̄t̄
q̄c̄ fontana q̄ d̄t̄
q̄ f̄uēd̄t̄ q̄ p̄t̄
t̄ d̄t̄*

*It̄ p̄t̄ d̄t̄ mō d̄t̄
q̄ d̄t̄ mō d̄t̄
mō d̄t̄ mō d̄t̄*

tionū sedarum in corpe. qz tunc esset aia causa suarū potētiarū qd est impossibile. qz nihil agit p suā essentā effectiue p̄t̄ primū principium.

Dd̄m q̄ duplex ē causa efficiēs creata. Que dā est principalit̄ efficiēs. Alia autem est min⁹ principaliter efficiēs siue subeffectiua. Loquēdo ḡ de p̄ncipali cā efficiēte. sic nulla cā efficiēs creata p̄t̄ agere p suā essentā s̄ bene subeffectiua cā. i. sedarie effectiua sicut est de aia qz potēte aie fluūt ab aia nō sicut a cā principalit̄ actiua. sic enī deus ē cā potētiarū aie rōnalis sic et enī est cā aie. Juxta regulā p̄mētatoris. viij. p̄horz. dāns formā dat p̄nā formā. cui ḡ deus dat aiam s̄ rōnalez s̄l̄ cōcreat illa que naturaliter sequuntur aiaz rōnalem qualia sunt potētie aie. Dicit̄ at̄ aliqua cā effectiua q̄ p̄ncipaliter t̄ p̄prie agit effectū. Et d̄r cā subeffectiua p̄ cui⁹ mediuz effectus p̄ducit̄. sic ḡ deus nō p̄ducit̄ p̄nās nisi p̄ aiam. ḡ p̄t̄ anima dici cā subeffectiua. Vel aliter dd̄m q̄ dupl̄r aliqd̄ p̄cedit ab alio. Uno mō p̄ reale transmutatōem et sic nō p̄t̄ ab aliqd̄ ente creato aliquid p̄cedere nisi p̄ p̄nāz mediāz. Alio mō aliqd̄ ab alio p̄cedit p̄ simplicē emanatōez. t̄ sic p̄t̄ etiā ab aliqd̄ ente creato aliquid effectiue p̄cedere sicut potētie aie fluūt ab aia.

Arguit̄. Causa efficiēs p̄supponitur suo effectui. sed aia nō p̄supponit̄ corpi. ḡ nō est causa efficiēs corpis. p̄bat̄ qz materia est ante formā. Dd̄m q̄ corpus accipit̄ duplicit̄. Uno mō s̄m suaz subaz t̄ sic corpus p̄supponit̄ aie. qz aia vnitur corpi disposito aliquibus dispositōibus que disponēs nō sunt nisi in materia forme p̄supposita. Alio mō accipit̄ corpus q̄z t̄ ad debitū augmentū. t̄ sic aia p̄supponit̄ corpi. qz aia est aī p̄pletā q̄t̄itatē corpis.

Arguit̄. Anima est intrinseca forma corpis ḡ nō est causa final̄ corpis. Dd̄m q̄ aia accipitur duplicit̄. Uno mō s̄m eius essentia. et sic aia ē extrinseca corpi. qz essentia t̄ natura aie multū distant a natura corpis. sicut sup̄ dicit̄ Arestote. q̄ actus t̄ p̄nā non parz d̄r̄t. Alio mō accipit̄ aia s̄m q̄ informat̄ corp̄. t̄ sic aia est cā formalis corpis t̄ intrinseca. P̄rio autē mō est cā finalis t̄ extrinseca corpis.

Empedocles enim

Postq̄z Arestote. posuit veritatē s̄z q̄ aia est p̄ncipiū effectiuū opationuz vitaliū. i. illarūz op̄rationū que s̄nt in corpe viuente. Lōsequēter excludit̄ duos errores q̄ sunt p̄ri ad tales veritatē s̄z ipsius Empedoclis t̄ democriti. Dicit̄ enī Empedocles q̄ opatōes nutritōis non fie-

rent ab aia sed a natura ignis t̄ terre. Democritus autem dicit opationes aie esse a natura ignis t̄m. fuit ḡ opinio Empedoclis q̄ augmētatio t̄ nutritio fierent in plantis ex hoc q̄ in plantis esset quedā terrestris natura p̄ quā natura terrestrē nutrent̄ radices. t̄ illa que sunt inferius i arboze. t̄ nutrirētur plante sursuz. p̄pter ignē qui naturalit̄ aliqd̄ mouet sursuz. qz ei Empedocles dicit effectus puenire i rebus ex necessitate materie. id̄ dicit q̄ nutrimentū necessitate materie moueret sursuz t̄ deorsuz. Tūc reprobat̄ istā opinionē duabus rōibus quarū p̄ma est. Quia Empedocles male accepit̄ sursuz t̄ deorsuz in plātis. qz hoc qd̄ dicit̄ esse sursuz h̄ est deorsuz. qz nō eodē modo sumitur sursuz t̄ deorsuz in plantis sicut i toto vniuerso. qz in toto vniuerso hoc ē sursuz qd̄ est versus celuz. sed in viuētibus hoc ē sursuz vbi viuēs sumit̄ nutrimentuz. qz ḡ p̄ radices plāte sumūt nutrimentuz manifestū est q̄ radices sunt sursuz in plantis. Et hoc ē qd̄ dicit̄ Arestote. q̄ sicut se habet caput in aialibus. ita radices in plātis. Et hoc id̄. qz illa instrumenta h̄nt se eodē mō q̄ bus s̄nt eadē opa. s̄z eadē opa s̄nt p̄ radices i arborib⁹ t̄ p̄ caput i aialib⁹. i. acceptō nutrimentū.

Querit̄. Utz in omnib⁹ eodē mō t̄ sumātur sursuz t̄ deorsuz. Dd̄m q̄ nō. qz in quibusdā rebus sumūtur differēte positionū quo ad nos. in quibusdā at̄ s̄m naturā rei. t̄ in vtriusq̄ est d̄r̄nā. Un̄ quo ad nos sumūt d̄r̄ne positionū triplicit̄. s̄z p̄ iuxta positōez. t̄ p̄ contrapositionē. t̄ p̄ similit̄ positōez. Per iuxta positōez hoc dicit̄ d̄r̄z qd̄ ponit̄ iuxta d̄r̄truz nostrū. Et hoc similit̄r qd̄ ponit̄ iuxta sinistru nostrū. Per p̄positōez sicut in imagine resulātē in speculo. qz in imagine hoc d̄r̄ d̄r̄trū qd̄ cōtraponit̄ d̄r̄tro nostrō. Et hoc sinistru qd̄ p̄ ponit̄ sinistro nostrō. Et hoc id̄ est. qz imago in speculo p̄rio mō resultat i speculo qz in imaginato. Per similit̄ positōez sicut in imaginibus siue statuis illa manus d̄r̄ d̄r̄tra q̄ habet similitudinē cū d̄r̄tra nostra. Dicuntur at̄ sumi d̄r̄ne positōez q̄ ad nos qn̄ p̄tes rei in quibus sunt tales d̄r̄ne non distinguuntur s̄m diuersas p̄t̄es. Un̄ at̄ p̄tes sumunt̄ s̄m diuersas p̄t̄es. tunc sumunt̄ d̄r̄ne positōez s̄m naturā rei in tali re. sicut p̄tes in hoīe. qz alia ē virtus in hoīe s̄m sursuz t̄ deorsuz ante retro d̄r̄truz et sinistruz. sed hoc non est in statua. Alio mō inueniunt̄ d̄r̄ne positōez s̄m naturam rei. t̄ tunc differēt̄ inueniunt̄ d̄r̄ne positōez in celo in vniuerso corruptibili s̄z in elemētis et in aiat̄is. In celo inueniunt̄ sex d̄r̄ne positio-

f. foz
 (Causa) e. d. m. q. d.
 comparo

nas fm q pres hnt alia z alia influentiam ad influentiam aie nobilis. z ideo i celo sumitur ille drne que sunt fm diuerlas stutes i diuerlis pibus. Est eni alia stus in polo artico et antartico fm quas sumit sursuz z deorsuz. Itē est alia stus in oriente z occidente fm quas sumitur dextrā z sinistrā. Itē alia est stus i meridie et septentrione fm qs sumitur an z retro. sicut piz scdo celi. Sed i vniuerso corruptibili sicut in elemētis sumit sursuz z deorsum fm motū locale grauiū z leuiū. Sed in aiatis sumit iste drne positionū fm opa vitalia. sumitur eni sursuz z deorsuz fm motus alimenti. qz hoc ē sursuz vbi aiatus recipit nutrimentū. et hoc est deorsuz vbi nutrūtur supflua. Sed an et retro sumitur fm motū sensatōis. qz hoc ē ante vbi vigēt sensus. z hoc ē retro vbi non vigēt sensus. Sed dextz z sinistrz sumitur fm motū locale in aiati. qz hoc est dextz vbi naturaliter desinit motus. Et hoc sinistrz vbi naturaliter desinit motus. Ex qbus pz in quib⁹ inueniatur iste drne positionū. qz in oibus hntibus nutrītōes inueniuntur sursuz z deorsuz. z i oibus hntibus sensuz ante z retro. z in oibus habentib⁹ motū locale dextz z sinistrz. In quibus at sil inueniuntur sicut i pfectis aiabilibus ibi etiā inueniuntur omis drne positionū. Secūda rō est. si in aliq vniere sunt sil ignis z terra. tunc seqtur q hoc vniē nō possit pmanere in sua pssistētia. Qd sic pbat. qz ignis z terra sunt tria. z naturaliter mouētur ad contraria loca nisi aliqd cōtineat ea. opz q aliquid ponere in vniere qd p̄tinet illa tria sicut aiaz. q aia dz dici cā augmentatōis nō ignis z terra.

Arguit. Nutrimēta mouētur deorsuz. salte grossiora z subtiliora sursuz q seqt q ex natura terre z ignis fiat nutrītō. Ddm q dispositio nutrīmēti fm calidū z frigidūz subseruit bene nutrītōni. qz oz grossiora p grossiora nutrīmēta nutriri. tū nutrītōis cā non est dispositio nutrīmēti sed aia que mittit nutrīmēta ad diuersa loca.

Videtur autem qui

Hic ponit scds error circa aiaz vegetatiāz qui est Democriti q dixit q nutrītō z augmentatō sūt a natura ignis z n p aiaz vegetatiuā. Difert q hec opinio ab opinione Empedoclis qz ipē dixit nutrītōes fieri ab igne z terra sil. Sz Democritus dixit nutrītōes fieri solū ab igne Et hoc sic pbat. qz nutrītō z augmentatō sūt p calorē naturalē. opozt ei alimentum decoqui anteqz vniat substātie aliti. sed calor ē ab igne

q ignis est cā nutrītōis z augmentatōis.

Hic autem concau

Hic Aresto. reprobat istū errorē Democriti. z dicit q ignis siue calor ignis ē bene cōcausa. i. instrumētalis cā nutrītōis. qz sicut dictū ē. ne cesse est cōcurrere calorē ad nutrītōes. sed non pōt dici q ignis siue calor sit pncipal cā nutrītōis z augmentatōis. qz tūc vniēs naturaliter accipet quācumqz indetermiataz q̄titates per nutrimentū. qz ignis crescit i infinitū appositō p̄bustibili. sz h est impossibile. Qz oim natura cōstantiuz certus ē imin⁹ magnitudinis et augmēti. Est q tal certitudo siue determinatō q̄tittatis nō ab igne. qz ignis fm se non hz certū terminū est q ab aia. determinare q rem non spectat ad materiā que est de se incerta sed spectat ad formā que est de se determinata z pfecta

Arguit. Entia naturalia sunt determinata ad minū z maxū. pmo p̄hoz. q non pōt ignis crescere in infinitū. Ddm q ignis capis tripliciter. Uno mō ex pte sue materie. z sic ignis nō pōt crescere in infinitū. qz est determinata materia i vniuerso q est ignibilis qz materia que pōt fieri ignis est materia elemētōrū et mixtorū. z supposito q illa essent p̄uersa i ignē adhuc ignis eēt finitus. Alio mō capis ignis fm q est p̄ totius vniuersi. z sic iter non pōt esse infinitus. Et hoc iō qz si ignis esset infinitus tūc destrueret totum vniuersū. qz conuerteret omis pres vniuersi in suā naturā. Et qz vniuersū p̄sistit in ordine partiū diuersarū sic cessaret vniuersūz z soluz esset ignis. Tertio mō capis ignis ex pte sue forme z sic ignis nō habet determinatōne ad certā q̄titates. z sic loq̄tur hic Aresto. sic autē hz omne aiatus materiā determinate q̄tittatis. qz in aiatis non pōt q̄ materia indetermiate q̄ta qz si eēt indetermiate q̄ta tūc aia nō informaret illā materiā. Ex emplī grā. Repugnaret hōi ex pte aie huāne q suuz corpus eēt indetermiate q̄tittatis. qz nō haberet opationes suas. sed h non repugnat igni. qz ignis ex pte sue forme nō restringitur ad certā materiā seu ad certā q̄tittatē materie. Intellectus q̄ textus ē. q ignis crescit i infinitum ex pte sue forme. qz non repugnat sue forme q sit in materia indetermiate q̄ta. sed aiata req̄runt certā materiā ex pte forme. Etiaz ddm q ista p̄pō est cōditionalis e⁹ ambe pres sunt false. z tū tota p̄ditionalis est fā sicut illa. si asin⁹ volaret zc. cui⁹ ambe pres sunt false. z tū tota p̄ditionalis est fā. Siliter etiā si igni apponeret p̄bustibile infinitū ignis cresceret i infinitū

Handwritten marginal note: Quod ignis non potest esse infinitus... qz si ignis esset infinitus tunc destrueret totum vniuersum...

Querit. Utz calor qui est cā nutritōis sit eiusdem spēi cūz calore ignis. Dōm q̄ est idē calor spēi r̄ numero q̄ facit nutritōez instrumē taliter vt calor ignis in ipō aiato. Et h̄ pbatur qz omne mirtū pfectuz q̄le est mirtuz aiatus h̄z in se calore ignis. si ḡ p̄ref talē calore ignis el let alius calor tūc duo acc̄ta tm̄ numero dif ferētia essent i eodē subiecto. nō ei pōr calor fa ciēs nutritōez eē alteri spēi. qz sicut pus dcm̄ est aia vegetatia vti n̄ naturalib⁹ q̄litatibus eri am effectiue. vti ḡ calore ignis ad efficienduz nutritōez. r̄ iō calor qui nutrit instrumētaliē est calor ignis.

Arguit. Nos distinguim⁹ res p̄nes actō nes r̄ pprietates. s̄ est alia actio caloris ignis et aie. qz calor ignis incinerat. calor ar̄ aie car nificat. Dōm q̄ calor ignis pōr duplr̄ capi Uno mō absolute r̄ fm̄ se. r̄ sic calor ignis in cinerat r̄ cōburit. Alio mō capif̄ fm̄ q̄ est instru mētuz alie⁹ altioris agētis scz aie. r̄ sic pōr ha bere altiorē opationē qz si p̄ se ageret r̄ sic habz carnificare. Tūc em̄ p̄iugit aie vegetatiue q̄ ē forma pfectior forma naturali. Et sile est in ar tificialib⁹. qz securis fm̄ se accepta nō facit do mū sed si p̄iungat artificiali tūc pōr facere domū

Quoniam autez ea

Postqz Aresto. p̄misit quedā necessaria q̄ exi gūtur ad intelligendū determinatōez de aia ve getatiua. Dic̄ p̄r psequit̄ determinatōez de p te vegetatiua. Et primo determinat de obiecto. Scdo de opationib⁹. Tertio de potentijs. Et hoc facit iuncta ordinē pus p̄missuz. Dicit ḡ p mo q̄ potētie vegetatiue d̄nt ab alijs potētys qz circa alimentū sunt. iō p̄rio determinaduz ē de alimēto. quo ad h̄ em̄ scz circa alimētuz esse cōueniūt omis potētie aie vegetatiue. Et dicit Aresto. in textu q̄ sunt eodem pōne aie nutriti ue r̄ generatiue qd̄ est veruz fm̄ genus. qz h̄nt idē obiectuz fm̄ gen⁹ sicut infra patebit.

videtur autem ali

Dic̄ Aresto. p̄sequit̄ determinatiōē de alimen to. Et pōit tria que alimēto pueniūt. Unuz ē q̄ alimentū est d̄riuz alito. Et hoc ideo qz ali mentū cōuertit̄ in subz aliti S̄z ois mutatio fit de d̄rio in p̄trariū. Scda p̄ditio ē q̄ alimē tū est ex h̄ys d̄rijs que h̄nt generatōez ex se in uicē. Sunt ei aliq̄ d̄ria qz vniuz nō generat̄ ex alio. sic sanuz nō generat̄ ex laborate. d̄nt ḡ mu trīnta eē talia q̄ p̄nt generari ex suo d̄rio. Ter cia cōditio ē q̄ alimētuz d̄z facere augmētatio nē in alito. qz augmētuz sp̄ sequit̄ nutritiōez

capiendo augmentuz cōiter. Addit Aresto. q̄ aliq̄ sunt que h̄nt ex se in uicē nutritiōē sic q̄ vniuz nutrit̄ alterū r̄ cōtra. r̄ sic pōr esse idēz ali mentū r̄ alitū respectu diuersoz sicut in aiali bus homo pōr esse alimētuz lupi r̄ cō. sed in q̄ busdaz hoc nō p̄tingit. qz aqua alit̄ ignē s̄z ig nis nō alit̄ aquā. Et h̄ est in simplicibus r̄ sic apparet q̄ alterū est alimētuz r̄ qd̄ alitur.

Arguit. Aqua extinguit ignē ḡ nō nutrit ignē Dōm q̄ aqua accipit̄ duplr̄. Uno mō vt est simplex corp⁹ r̄ sic aq̄ extinguit ignēz r̄ nō nutrit. Alio mō accipit̄ aqua fm̄ qd̄ est aliqd̄ mirtuz h̄ns plus de elemēto aque qz de alio ele mēto vt oleū. r̄ sic aq̄ nutrit̄ ignēz. manifeste ei apparet q̄ oleū r̄ piguedo nutriūt ignem.

Arguit. Si ignis nutrit̄ ḡ h̄z potētiāz nu tritiua. r̄ sic pōna nutritiua erit i inaiatis.

Dōm q̄ nutritō capif̄ duplr̄. Uno mō fm̄ q̄ hoc d̄z nutrit̄ qd̄ cōseruat̄ p̄ nutritiōēz idem in numero. r̄ sic inaiata nō nutriunt̄. r̄ in q̄b⁹ sic inuenit̄ nutritō i illis etiā repit̄ potētia nu tritiua. Exempli gr̄a. Idē homo p̄ nutritōez seipm̄ cōseruat̄. Alio mō capif̄ nutritō improprie fm̄ q̄ p̄ nutritōez nō cōseruat̄ eadē res i numero s̄z in spē. r̄ sic etiā in inaiatis inuenit̄ nutritio. r̄ tales nutritōez nō oz fieri p̄ pōnāz nutritiuam. Sic em̄ d̄z nutriti ignis qn̄ sibi apponitur ligna noua. tūc ei manifestuz ē qn̄ noua ligna apponitur q̄ nō manet idēz ignis in numero sed ē alius ignis i alijs lignis. Si militi pōr dici de augmētatione. qz quicunqz est in aliq̄ augmētatio sic q̄ ipm̄ augmētē in nu mero in q̄ d̄z eē augmētatio h̄ est p̄ pōnāz aug mētatiua. s̄z qn̄ p̄ appōez alie⁹ noue s̄be fit aug mentatō tal̄ est in nō viuētib⁹. fit e i alijs ge neratō in viuētib⁹ r̄ i non viuētib⁹ sic dcm̄ est

Dubitationē autez

Postqz Aresto. posuit cōditōes alimenti. cōse queni mouet vnā dubitatōez de alimēto. Et ē hec. An sile alaf̄ p̄ sile. i. an alimētuz sit simile alito vel dissile. Et obijcit Aresto. ad vtrāqz p tē. Scdo soluit. P̄rio arguit q̄ sic. Et stat rō i hoc. Sile auget̄ per sile. ḡ sile alif̄ p̄ sile. An̄s p̄bat̄. qz augmētatio fit p̄ hoc q̄ aliqd̄ aggene rat̄ illi qd̄ augmentat̄. sed qd̄ alicui aggenerat̄ est sile illi cui aggenerat̄. p̄na t̄z. qz ad oem nu tritōez seq̄tur augmētatio qz postqz res nutri ta est. est maior qz pus fuit.

Aliis autez sicut d̄ i

Dic̄ arguit ad oppositā p̄tem duabus rōib⁹ Quarū prima ē. Omis mutatio ē de cōtrario

Quo d̄z calor ignis p̄ se ageret r̄ sic habz carnificare. Tūc em̄ p̄iugit aie vegetatiue q̄ ē forma pfectior forma naturali.

Quo d̄z calor ignis p̄ se ageret r̄ sic habz carnificare.

Arguit. Aqua extinguit ignē ḡ nō nutrit ignē Dōm q̄ aqua accipit̄ duplr̄. Uno mō vt est simplex corp⁹ r̄ sic aq̄ extinguit ignēz r̄ nō nutrit.

Arguit. Si ignis nutrit̄ ḡ h̄z potētiāz nutritiua. r̄ sic pōna nutritiua erit i inaiatis.

Quo d̄z calor ignis p̄ se ageret r̄ sic habz carnificare.

in contrarium s; ipm alimentū mutat in sub/
stātiā aliti. ergo est contrarietas int̄ alimentum
z alitum. Maior pz. v. phoz Minor pbatur
qz oportet alimentum decoq̄ p̄ calozē stomachi z
alioz mēbroz. Secda rō ē. Dis passio fit a cō
trario. qz sic pz p̄ Aresto. p̄mo de generatōe. sile
non patitur a sili s; a p̄trario. s; alimentum pati
tur ab eo qd̄ alitur. s; alimentū ē contrariū ali
to. h; se ergo alimentū ad alitū sic materia ad
edificatorē. qz sic materia patitur ab edificato
re ita alimentum ab alito. sed p̄prie edificator
non patitur sed ducit de ocio ad actum.

Utrum autem alimē

Hic soluit questionē pri^o morā. Et vult q̄ q̄li
bet illaz opinionū h; aliqd̄ veritatis. capitur
enī alimentum duplr. Uno mō quādo in prin
cipio cōiūgit̄ alito an̄ decoctionē. z tūc alimē
est cōtrariū alito qz h; in se aliq̄s q̄litates q̄s
oportet expelli an̄q̄ vniat̄ alito. Alio mō capit̄
alimētū fm̄ q̄ tā decoctū est p̄ calozē naturalē z
p̄paratū conformit̄ ad dispōes aliti. z sic alimē
tum est simile alito. q̄a tunc habet cōformēs q̄
litates.

Arguitur. Substātie nihil est contrariū. s;
alitū nō est cōtrariū alimēto. Ddm̄ q̄ substā
tie capiūt̄ duplr. Uno mō fm̄ sui eē p̄ se sub
stātiāle. z sic substātie nō est aliqd̄ cōtrarium.
Alio mō capiūt̄ substātie fm̄ q̄litates q̄ in eis
sunt. z sic substātie est aliqd̄ p̄trariū. sic enī dicit̄
Arest. scdo de generatōe q̄ elementa sunt p̄traria
qz q̄litates que in eis sunt sunt cōtrarie.

Quoniam autem ni

Postq̄ Aresto. determinauit in generali de alimē
to cōsequēter determinat de alimēto in sp̄ali fm̄
q̄ sc; puenit diuersis potētis z opatōib; ipi^o
aie vegetatiue. Et p̄mo quō est obiectū pōne
nutritiue. Secdo quō est obiectū pōne augmē
tatiue. Tercio quō pōne generatiue. Intendit
ergo q̄ obiectū pōne nutritiue est alimētū fm̄
q̄ pōna animatū. Et hoc pbat sic. qz i potētis
actiue tale est obiectū in pōna q̄lis est ip̄a po
tentia actiua in actu. S; ipm̄ viuēs h̄ns po
tētā nutritiua est actu aiatiū. ergo etiā ei^o obie
ctū erit alimētū fm̄ q̄ pōna aiatiū. Circa ma
iorē cōsiderandū ē q̄ est dīna inter pōnas ac
tiuas z passiuas qz potētie actiue ducunt ipm̄
obiectū ad hoc q̄ obiectū fiat sile pōne. Exem
pli grā. pōna nutritiua q̄ est actiua facit nutri
mentū qd̄ pōna est aiatiū eē actu aiatiū. S;
in potētis passiuis obiectum ducit pōnaz ad

actū. z iō tale est obiectū in actu q̄lis ē virt^o
in pōna. Exempli grā. Uius est talis pōna q̄
lis est color in actu.

Est autem alterum

Hic Aresto. ont̄ quō alimentū ē obiectū pōne
augmētatiue. Et vult q̄ alimentū fm̄ q̄ est aima
tū q̄tū ē obiectū pōne augmētatiue. Qd̄ sic pz
qz alimentū ē alterū fm̄ q̄ in se h; substātiā z h;
q̄ in se h; aliquā q̄tū. Secdo ei q̄ i se h; ali
quā substātiā sic ē obiectū pōne nutritiue q̄ mu
tat alimentū in substātiā aliti. Secdo at̄ q̄ i alimē
to est aliq̄ q̄ntitas sic p̄tinet alimentū ad pōnaz
augmētatiua sic ē obiectū. qz sic augmēt̄ ipm̄
alimētū z iō nutrimentum nō sp̄ se h; ad alitū vt
obiectū pōne augmētatiue. qz oportet sp̄ vi
uens rurriri. sed nō semp̄ augmentari.

Et generationis

Hic p̄nt̄ ont̄ quō alimentū est obiectū pōne
generatiue. Et vult q̄ alimentū fm̄ q̄ est factiū
silis in specie est obiectum pōne generatiue. Et
hoc iō qz p̄ generatōnem nō p̄t aliqd̄ seipm̄ ge
nerare sicut aliqd̄ alit seipm̄ z augmēt̄ seipm̄.
Sed oportet q̄ p̄ pōnam generatiua generet̄
aliq̄ alia substātiā. qz nihil generat seipm̄ sed
saluat. qz dum aliqd̄ est. nō generatur. sed tunc
generat q̄ nō est ergo oportet dicere q̄ alimen
tum fm̄ q̄ est factiū simil̄ in specie sit obiectū
potentiē generatiue.

Arguit. Hoc qd̄ est factiū simil̄ in specie
nō est alimētū pbatur qz est supflūū alimētū si
ue semē. ergo nō est alimētū. Ddm̄ q̄ virt^o
semialis q̄ est factiua similis in sp̄e accipit̄ du
plr. Uno mō fm̄ suā p̄pria naturā. z sic ē ali
mentū. qz illa materia sicut pus dictū est i sua
natura sicut disposita q̄ suūz p̄iuncta cuilibet
p̄ti animalis. qz est materia terciē digestiōis z
vocat̄ fm̄ medicos chilus. Alio mō accipit̄ h;
semē ex ordinatōe nature z tūc dicit̄ supflūū ali
mētū. qz nata segregat illā materiā ab alia ma
teria que est nutrimentū fm̄ rē sic pus dictū est

Quare huiusmodi

Postq̄ determinauit de obiecto pōnaz vegetati
uaz. Hic p̄nt̄ determinat de ipsiis potētis. Et
diffinit pōnam nutritiua. qz ex illa diffinitōe
facili p̄t haberi diffinitio augmētatiue z etiā
generatiue. Potētia nutritiua est potentia po
tens saluare suū subiectū fm̄ q̄ huiusmodi. si
cut enī dictū est. pōne diffinit̄ p̄ act^o. cū ergo
actus pōne nutritiue sit cōseruare indiuiduū
ideo pōna nutritiua sic h̄ne diffinit̄. Et ex illa

Diffinitio Potentię

diffinitione pnt etiā dari diffinitōes pōne au-
gmentatiue ⁊ generatiue. Quia pōna augmē-
tatiua est potētia pducēs suū subiectū ad debi-
tā q̄ritatē. Sed potētia generatiua est poten-
tia generans sibi sile fm q̄ hmōi.

Alimentum autem

Hic qz possz aliqs obijcere qz alimētuz saluat
ipm alicū ⁊ nō potētia nutritiua. Solut tacti
tū dubiū ⁊ dic qz quis alimētū pferat ad salu-
tē uiuētis tanqz pparans op^o vl opatōez nutri-
tōis. ideo absqz alimto nutritō esse nō pōt nō
tū alimētū est p̄cipalis causa nutritōis sed
ipsa aia ⁊ pōna nutritiua Circa hoc ponit tria
que cōcurrūt ad nutritōz Unū est qd alitur. s.
corp^o aiariū. Scdm est qd aliqd alitur. s. alimē-
tū. Tercuz est alens. s. aia vegetatiua vl potē-
tia vegetatiua.

Quoniam autem a

Postqz Aresto. diffiniunt potētias vegetatias
Hic p̄nr diffinit ipam aiaz vegetatiuā Et vult
qz aia vegetatiua est q̄ est generatiua similis
quale est ipm generās. Et illā diffinitōez sic p-
bat. qz oia a fine appellari iustū est. sed finis si-
ue finalis p̄fectio ipsi^o aie vegetatiue est gene-
ratio sibi similis ergo pōt talis aia vegetatiua
a tali p̄fectōe diffinitiuē tēnoari.

Arguit. Ista diffinitio puenit pōne genera-
tiue qz illa est generatiua sibi silis q̄le est ipm
generās Ddm qz generare sile q̄le est ipm ge-
nerās p̄t intelligi duplr. Uno mō appropate
sic qz non puenit alicui plus qz illa opatō. ⁊ sic
generare sibi sile est opatio pōne generatiue qz
ei nō puenit plus qz illa opatio. Alio mō acci-
pit generate sibi sile. put p̄supponit alias opa-
tōes scz nutritiua ⁊ augmētatiua. ⁊ sic puenit
aie vegetatiue.

Arguit. Ex hoc seq̄ret qz aia deters diffiniri
p alias opatōes scz p nutritiua ⁊ augmētatiua
qz aia vegetatiua est ec̄ p̄cipiū illaz opatio
nū. Ddm qz quis aia vegetatiua sit p̄cipi-
um nutritōis ⁊ augmētatiōis. diffinitiuē tū tē-
noiat a generatōe. qz p generatōez etiā includū-
tur qdāmodo alie opatōes. sicut poster^o inclu-
dit in se pora. ⁊ iō si aia vegetatiua ē p̄cipiū
generatōis etiā p̄supponit qz sit p̄cipiū aug-
mētationis ⁊ nutritōis. ⁊ ideo diffinit aia ve-
getatiua p generatōez ⁊ nō p alias opatōes.

Querit. Utz oia a fine appellari iustū sit.
Ddm qz sic qz finis hic in textu significat fi-
nalē p̄fectōez scz a finali p̄fectōe sumit dīna ali-
cui^o rei. a dīna aut aliqd tēnoiat diffinitiuē qz

dīna cōplet diffinitōez rei. vt hō nō d̄z tēnoiat
ri ab aialitate q̄ ē p̄fectio generica ⁊ nō final. s̄z
debet tēnoari a dīna finali. s. a rōnali.

Arguitur. finis hominis est corruptio ei^o.
sed homo nō debet tēnoari a corruptione. ergo
nec a fine Dicendū qz duplex est finis scz cō-
sumptōis qn̄ res finaliter p̄sumit ⁊ a tali fine
nō debet res tēnoari. qz ex cōsumptōe res tēdit
in nō esse sed a nō esse nihil tēnoiat. Ali^o est fi-
nis cōsummatōis fm̄ que res est consummata
i. in se p̄fecta p vltimā dīnam ⁊ a tali fine iuste
res tēnoiat. talis āt finis in aia vegetatiua est
opatio generatiua. qz nihil generat nisi sit p̄-
ctū ⁊ in se cōsummatū.

Est autē quo alitur

Hic Aresto. exponit hoc qd p̄us dictū est. s. qz
calor est id quo aliquid alit ⁊ etiā alimētū. Da-
cēs qz quo aliqd alit est duplex. Qz. s. aliqd
est mouens ⁊ motū sil ⁊ est calor. Aliqd ē mo-
tū tm̄ ⁊ est ipm alimētū. Ipsa āt aia vegetati-
ua est solū mouens. Qd sic p̄bat. quia opozz
alimētū prius decoqui p calorē. ⁊ ideo mouet
calor ab aia vegetatiua ⁊ mouet nutrimentū
alterando ipm Circa qd sciendū qz ad nutri-
tionē quattuor cōcurrūt scz aia vegetatiua que
est p̄mū ⁊ p̄cipale p̄cipiū nutritōis. Deide
cōcurrūt pōna vegetatiua que mouet ab aia ve-
getatiua Deide pōna vegetatiua mouet calorē
naturalē. ⁊ calor naturalis mouet nutrimentū
Un̄ patz qz aia vegetatiua est mouēs tm̄. ⁊ nu-
trimentū motum tm̄. ⁊ pōna vegetatiua ⁊ calor
sunt mouens ⁊ motū simul.

Queritur Utrum tm̄ tres sint potentie ani-
me vegetatiue. Dicendū qz sic. Et rō est du-
plex. Prima est. tot sunt potentie aie vegetati-
ue quot modis cōtingit obiectū variari ipsaz
potentiaz anime vegetatiue. Sed hoc cōtin-
git tm̄ trib^o modis ergo. ⁊c. Maior est nota.
qz pōne distinguūt p actus ⁊ obiecta Minor
p̄bat. qz alimētū qd est obiectū aie vegetatiue
accipit triplr. Uno mō vt potentia aiariū. ⁊ sic
est obiectū pōne nutritiue. Alio mō vt est potē-
tia aiatum q̄stuz. ⁊ sic est obiectū pōne augmē-
tatiue. Tercio modo accipit fm̄ qd est factiū
similis i sp̄ez sic est obiectū potētie generatiue
Scda rō qz aia vegetatiua est aia corp̄is viuē-
tis. tot ergo necesse est esse pōnas in aia vegeta-
tiua quot contigit esse opationes corp̄is viuē-
tis. qz p̄pter opationes ponunt potētie in ali-
qua aia. Sed est triplex opatio. Prima est p
quā acq̄rit esse ⁊ illa ipectat ad potētia genera-
tiua. Scda est p quā conseruat se in esse. ⁊ illa

Diffinitio pōne augmētatiue
Supra pōne generatiue

Ubi dicitur ad q̄m
hoc vult qz generatiua
est qd generat finalit

Supra pōne vegetatiue

*Quae sunt quae sunt quae sunt
admirari*

Queritur. Quae ordinē habet iste potē.
Ddm q̄ fm viā generatōis nutritiua est p̄ma.
Secda est augmētatiua. ⁊ Tercia generatiua.
Sed fm viā p̄fectōis ecōtra est.

Arguitur. Potētia nutritiua h̄z dignū ob/
iectū q̄z augmētatiua q̄z potētie nutritiue ob/
iectū ē substātia ⁊ augmētatiue q̄ntitas ergo ⁊c.
Ddm q̄ potētia augmētatiua nō h̄z nudā q̄nti/
tatē p̄ obiecto sed substātiāz q̄ntā q̄ntitas ergo s̄b/
stantia sit dignior quāntitate tū substātia q̄n/
ta est dignior ipsa substātia q̄z quāntitas addit
aliquā p̄fectōem ipsi substātie.

*Quae vegetatiua est
nō sit in p̄p̄ ad d̄m potē*

Queritur. Utrū iste potētie vegetatiue i di/
uersis aiatis sint vni sp̄ci vel diuersaz sp̄ciuz
vt in hoīe ⁊ in asino. Ddm q̄ sunt diuersaz
sp̄ci q̄ potētie distinguūt p̄ obiecta. sed ē aliū
obiectū potētie nutritiue in hoīe ⁊ in asino et
in alijs aiatis q̄z in hoīe obiectū potētie nutriti/
ue est alimētū fm q̄ est in poīa aiatū aīa rōna/
li. Sed in asino obiectū potētie nutritiue est ali/
mentū poīa aiatum aīa rudibili ⁊ sic de alijs
aiatis. Potētia aut nutritiua in arbore ē h̄is
obiectū qd ē alimētū fm q̄ poīa aiatū fm spe/
cie illius arboris. S̄l̄ est ddm de poīa augmē/
tatiua ⁊ generatiua. Est enī manifestū de poīa
generatiua q̄z in hoīe est poīa generatiua hoīs
⁊ in asino est poīa generatiua asini.

Arguitur. Potētie augmentatiue in diuer/
sis h̄nt idē obiectū ergo nō distinguūt sp̄c̄ pro/
bat. q̄z quāntitas est eiusdem sp̄ci in diuersis aīa/
tis Ddm q̄ nuda q̄ntitas nō est obiectū potētie
augmētatiue s̄z corp̄ aiatū q̄ntū. Jā manifestū
est q̄ est aliqd̄ corp̄ aiatū in aīat̄ diuersaz spe/
ciez. Secdo pōt̄ dici q̄ quāntitas accipitur du/
plicif. Uno mō fm se ⁊ absolute ⁊ sic quāntitas
nō respiciat poīam augmentatiua sic enī p̄t esse
vni sp̄ciei in diuersis aiatis. Alio mō quāntitas
accipitur fm q̄ habet ordinē ad diuersas figu/
ras resūltares ex quāntitatib̄ in diuersis aiatis
⁊ sic quāntitas in diuersis aiatis est diuersaz spe/
ciez q̄z quāntitas h̄z aliā figurā in hoīe q̄z in asī/
no vel in leone. Et sic poīa augmentatiua res/
picit quāntitatem.

Arguitur. Potētia localit̄ motiua in aīali/
bus diuersaz sp̄ciez est eiusdez sp̄ciei. ergo iste
potētie vegetatiue. p̄na tenet a s̄l̄i. Ddm q̄ nō
est s̄l̄e. q̄z potētie localit̄ motiue h̄nt idem p̄mūz
principiūz qd̄ est cor vel aliqd̄ p̄portionabile
cordi. sed nō h̄nt eadez instrumēta q̄z p̄ alia in/
strumēta sit ambulatō ⁊ p̄ alia natatio ⁊ vola/
tio. Sed in potētijs vegetatiuis p̄cipiū di/
stinctiū est obiectū ⁊ hoc nō est eiusdez rōnis
in aiatis differētib̄ sp̄ciei. sicut dicit̄ est.

Determinatis autē

Postq̄z Aresto. determinauit de aīa vegetatiua
⁊ de potētijs eius. Dic p̄r vult determinare de
potētijs sensitivis. Et diuidit̄ in duas pres
q̄z primo determinat de sensu ⁊ sensibili in cōi.
Secdo de sensibilibus in sp̄ali. Et hoc ibi. Lu/
ius sensus viuis. Circa primū p̄mo cōtinuat
dicta dicendis. Et dic q̄ determinatis his. i. dic
to de potētijs vegetatiuis. Ddm est de oī sensū.

Sensus autem in

Dic p̄r Aresto. ponit cōem cōditōez p̄ueniē/
tem oī sensui. Et dicit q̄ sensus est virt̄ passiuā
q̄z sensatio videt̄ esse quedā alteratio sed altera/
tio est cū quadā passiōe. ergo sensus est virt̄
passiuā. Et circa hoc Aresto. ponit alioz p̄hez
errores q̄ dicebant simile p̄ s̄l̄e sentiri. ⁊ p̄ oīs
sensus haberet actu in se sensibile aīq̄z sentiret.
Quā quidem opinioez reprobat Aresto. dua
bus rōnib̄ p̄ quarū intellectu est sciendū. Qd̄
antiq̄ dicebant q̄ res sensibiles existerent i sen/
sibus fm esse naturale. Exempli grā Uisus eēt
realiter composit̄ ex oib̄ colorib̄ sic q̄ actu ha/
beret albedinez nigredinez ⁊ sic de alijs colorib̄.
Et si sic tūc sensus nō esset virt̄ passiuā q̄z non
oporteret sensum suscipe similitudinez a sensu/
bili. Aresto. ergo p̄cedit duab̄ rōnib̄ p̄tra istaz
opinioez. Quaz p̄ma est. Si sensibilia actu
sunt in sensu. tūc ipoz sensum erit sensus. i. sen/
sus fm se accepti deberent sentiri sicut visus de/
beret sentire seipm. q̄z tūc sensus sentit q̄n h̄z su
um obiectū p̄ns s̄z fm antiq̄s sensibile sp̄ est
tūc sensui ergo. ⁊c. Secda rō est si sensibilia ac/
tu essent in sensib̄ tūc fieret sensatio sine sensu/
bilib̄ exteriorib̄. Sed hoc patz esse manifeste
falsum. q̄z visus nō videt sine exteriori colore.
Reprobata ista opinioezcludit veritates. s.
q̄ sensibilia nō sunt actu i sensu s̄z tūc in poīa
Et hoc p̄bat p̄ simile. q̄z sicut cōbustibile non
cōburit̄ a seipo sine cōbustiuo q̄z si sic tūc non
oporteret ignez applicari ad cōbustibile. sic cō/
sensus nō sentit seipsum absq̄ exteriori sensibi/
li. oportz ergo q̄ sensus sit virt̄ passiuā ⁊ moue/
atur ad actum p̄ exterius sensibile. sicut visus
p̄ colorem. ⁊c.

Arguitur. Simile p̄ s̄l̄e cognoscit̄ q̄ antiq̄
bene dixerit q̄ in oī cognitōe s̄l̄e a suo s̄l̄i cog/
noscat̄ur. Dicendum q̄ duplex est s̄l̄itudo.
Quedā est in natura specifica sic ignis est s̄l̄is
igni. ⁊ sic est falsum q̄ aliqd̄ cognoscitur p̄ suū
simile ⁊ iō intellectū istū reprobat Aresto. q̄z nō

monstrative sed deus intelligit simplici intuitu et etiam substantie separe.

Queritur. Utrum ebrietas impediatur sciam. Dicitur qd sic. Arguit tñ qd nō. qz intellectus ē immaterialis. ebrietas aut nō respicit aliqd immateriale sed corpale. ergo. rē. Dicitur qd scia qntū ad habitū scie q ē acq̄situs ex multis actibus nō impeditur p ebrietatem qz in ebrietas manet habitus scie si p̄fuit in eo. Sed qñ capitur q ad vsum hoc cōtingit dupl̄. Uno mō p se. et sic iterū motus corpales nō p̄nt agere in sciam. Alio mō p accūs scz qñ impediuntur sensus interiores et turbantur. et sic ex tali perturbatione siue indispositōe tales passiones corpales sciam bñ impediunt. Cui rō ē. qz intellectus n̄ in sua opatōe v̄t̄ sensibus interioribus. qz sic d̄r̄ tercio h̄m̄ oz quēcunqz intelligentē fantasmata speculari. tñ igit p ebrietate indisponitur sensus interiores. ideo impedit v̄sus scientie. Per hoc ergo videt. qd quīs intellectus sit immaterialis s̄m̄ ei essentia v̄t̄ tñ organis corpilibus q̄ntum ad eius operationes quibz organis impeditis impeditur eius opus

Imbo quidem ergo

Vic Aresto. ostendit quō fit reductio de duplici pōna ad actū. Et vult qd aliqd reducitur de potentia ad actū qñ ducit ex alteratōe p doctrinā ad actū et multotiens a cōtrario. sicut puer nō h̄ns scias ducit p alteratōes ad sciam. et h̄ qñqz cōtingit ex ignorantia cōtrarie dispositōis q cōtrariatur scie. Sz ille q ē in pōna propinq̄ ducit ad actū p h̄ q p̄cedit de ocio in actū. l̄ de nō agere i agere. et sic sibi nō pueniunt p̄me due cōditiones.

Querit. Utrum scia acq̄rat p motū aut p alterationē. Dicitur qd dupl̄ aliqd acq̄rit p motū. Uno mō p se qz ē im̄m̄ motus. et sic scientia nullo mō acq̄ritur p motū. qz motus phisicus solū ē in renaturali sed res naturalis ē materialis cū q intellectus sit immaterial non respicit alteratōes. Alio mō acq̄ritur aliqd p motū ex p̄nti. qz sequitur motū factū in alio. et sic scia acq̄ritur p motū factū in sensibus interioribz qz i acq̄sītōe scie oz fantasmata aliter disponi. Un̄ doctor generās sciam in discipulo disponit sibi ordiate fantasmata qbus dispositis intellectus recipit sciam. Ex quo p̄z quō scia aliqñ in aliq̄ corrupitur qñ scz fantasmata ordiatur cōtrario mō ad aliquā sciam. tñc enī elicitur habitus cōtrarius scie.

Arguit. Quicqd mutat de cōtrario i cōtrario huius alteratur. sed intellectus accipit scias

ex cōtrario errore. q̄ alterat. Dicitur qd dupl̄ mutatur aliqd de cōtrario in cōtrarium. Uno mō p se qz scz sp̄ mutatur de cōtrario in cōtrarium. et sic intellectus nō mutatur qz qñqz fit im̄ mutatio ex ignorantia dispositōis. Qñqz vero fit mutatio ex ignorantia negatōis q ē cōtraria scie. Etia alteratio nō respicit intellectū sz fantasmata. Alio mō aliqd mutatur de cōtrario i cōtrarium p accūs qz scz nō sp̄ mutat de cōtrario i cōtrarium. sic qñqz intellectus mutatur ex ignorantia dispositōis q ē cōtraria scie. Alteratio ei prope dicta p se fit de cōtrario in cōtrarium. Et hoc est qd dicit Aresto. in textu q multotiens fit mutatio scientie ex cōtrario in cōtrarium quia non semper acq̄ritur scientia ex errore cōtrario scientie. sed qñqz acq̄ritur ex ignorantia negatiua.

Nō est autez simili

Ex quo Aresto. prius dicit qd p̄cedens de potentia remota ad actū in se habet quandā alterationē et alteratio est passio. ideo requirit Aresto. vlt̄erius. Utrum reductio de potentia ad actū fiat s̄m̄ passionē prope dictā. Et intendit dicere qd non. Distinguit enī duplicē passiones. qz quedā ē passio corruptina que fit a cōtrario agente et fit p remotionē forme cōnaturalis sicut aqua d̄r̄ calefieri qñ frigus recedit. Alio mō accipitur passio pro passioe p̄fectiua s̄m̄ q̄ ali quid ducitur de potentia ad actum et talis nō est passio proprie dicta. sed potius quedam perfectio qua passioe tñc dicitur ali quid pati qñ ducitur de potentia remota ad actū quia talis alteratio. exempli gr̄a. vt scia non fit p se ad remotōes alicuius forme cōnaturalis quīs qñqz ex ignorantia dispositōis.

Arguitur. Pati nō est corruptio p se qz corruptio fit p progressū de esse ad non esse sz passio fit per qualitatem. Dicitur qd duplex est corruptio sicut duplex est actio. Est enī corruptio simpl̄ dicta que remouet esse simpliciter dictū. Alia est corruptio s̄m̄ quid que remouet esse s̄m̄ quid. Quāuis ergo in proprie dicta alteratione non fit corruptio proprie dicta. fit tñ corruptio s̄m̄ quid qz forme acc̄ntalis. Et sic dicit Aresto. in textu q aliud est pati quod est corruptio qdam sicut est passio corruptina.

Speculās enim fit

Vic Aresto. ostēdit an reductio de potentia propinqua ad actū fiat s̄m̄ alteratōes. Sedo facit hoc idē de potentia remota. Quo ad p̄m̄z d̄r̄. Si aliqd p̄cedit de potentia propinqua ad actū

intelligendo de q̄stione...

hic ostendit qd...

Ad d̄m̄ dicitur de potentia...

Exemplum...

Arguitur...

Intelligendo...

tunc non alteratur. Quod sic probatur. quia quicquid procedit de potentia ad actum accipiendo suam perfectionem hoc non alteratur. Sed quod mutatur de habitu scientie in usum scientie hoc procedit de potentia ad actum et accipit suam perfectionem ergo etc. Maior pars ex premissis dicitur. quia procedere de potentia ad actum non est alterari. quia hoc perficitur quod in actu suo recipit. Tunc ostendit idem de potentia remota. et quous processus de potentia remota ad habitum fiat a didascalico. id est ab exteriori. quia non tamen intellectus alteratur quando recipit novam scientiam. Et quia Aristoteles dicit quod procedens de potentia remota ad actum est alteratus. Ideo hoc distinguit duas alterationes. quia aliquid est alteratio perfecta scilicet secundum acquisitionem et tali alteratione intellectus alteratur quando recipit scientiam. Alia est alteratio proprie dicta que fit secundum contrarias dispositiones quod modo intellectus accipiendo scientiam non alteratur. Quia alterare est proprie rem alteram facere. ergo illa res fit altera que remouetur a suo naturali perfectione quod quando in aliqua res perficitur non alteratur. Unde pars quod dicitur ille est bonus et tu es alter non debet exponi. id est melior. quia alterari est remoueri a perfectione et non perfici. quod dicitur exponi alter. id est prior.

Arguitur. Non solum oportet sapiam capi a didascalico. quia aliquid potest per se inuenire scientiam. ut dicit Aristoteles primo metaphisice. quia sensus visus plures rerum dominas nobis ostendit. Quod dicitur quod in acquisitione scientie aliquid cooccurrit per se sicut habitus assensiuus principiorum et intellectus agens. Et hoc ideo quia per intellectum agere abstrahunt species a fantasmatibus et per habitum assensiuum principiorum assentiuus principis ex quibus fit reductio conclusionum quorum est scientia. Aliud est quod cooccurrit in acquisitione scientie per actus. sicut doctor quia non solum cooccurrit in acquisitione scientie. Per hoc dicitur est ad argumentum quod in quolibet acquisitione scientie oportet cooccurrere interiore didascalico siue magistro scilicet intellectum agentem et habitum assensiuum principiorum quous non semper oportet cooccurrere exteriori didascalico sicut pars in illo quod proprie inuentos accipit scientiam. Et ratio illius est. quia nihil procedit in actum nisi ab illo quod est in actu. Sed cum intellectus non sit in potentia ad scientiam antequam habet illam. ergo oportet ponere apud intellectum aliquid quod agit ad scientiam acquirendam. Et ponit sanctus Thomas sile in medicinis. quia oportet semper infirmum duci ad sanitatem per aliquod actu sanum sibi conuenientem. et sic quando alia membra sunt infirma et cor sanum possunt membra infirma per cor sanum ad sanitatem reduci et non est necesse concurrere medicum exteriori quous tamen ille posset iurare instrumentaliter ad acquirendum sanitatem. Sic etiam est in acquisitione scientie quia doctor siue didascalus potest instrumentaliter agere

ad scientiam scilicet formando fantasmatata in discipulo oportet tamen discipulum principaliter et proprie abstrahere species a fantasmatibus a doctore formatis.

Sensitivum autem quia

Postquam Aristoteles posuit duplicem potentiam circa intellectum scilicet remotam et propinquam. Et dicit quod dicitur inter intellectus ducit de duplici potentia ad actum. inter applicat ad sensum. Et vult quod etiam circa sensum est duplex potentia scilicet remota quous aliquid non habet sensum. et propinquam quous aliquid habet sensum. scilicet actu non sentit sicut dormiens. Et tunc ponit similitudinem reductiois intellectus de potentia ad actum et sensus. Et vult quod circa intellectum aliquid ducit ad scientiam de potentia remota ab alio et per alterationem sic etiam aliquid ducit de potentia sentiendi remota ab alio et per generationem ad actum. quia aliquid generans facit animam sensitivam in alio et per hunc etiam facit sensum. Et sicut aliquid de potentia propinquam intelligendi procedit ad actum sine alteratione coiter dicta. scilicet per nudum processum de ocio ad actum. sic similiter fit circa sensum quia hunc sensum incipit per se sentire ab seque alteratione scilicet procedit de ocio ad actum.

Differt autem quia

Postquam Aristoteles posuit convenientiam reductiois ad actum intellectus et sensus. id est inter ostendit differentiam reductiois utriusque ad actum. Et vult quod illud quod ducit sensum de potentia ad actum sentit. id est extra ipsum sensum sicut visibile audibile et silia. Et rationem addit quia sensus secundum actum est singularium sed singularia sunt a parte rei ad extra ergo etiam sensibilia. Sed obiecta facientia intellectum in actu sunt in anima. Cuius ratio est quia scientia et intellectus sunt uniuersalia sed visus sunt quodammodo in anima. ergo obiecta intellectus sunt quodammodo in anima. Et quod ulterius aristoteles. elicit aliam dynamiam scilicet quod intellectus potest intelligere quous velit. sed sensus non potest sentire quous velit. Et quod enim intellectus habet suum obiectum proprie se sic dicitur est. sequitur quod intellectus potest intelligere quous vult scilicet sensus non potest sentire nisi per se exteriori sensibile.

Arguit. Sensus est visum. et ista autoritas est falsa. An solum probatur. quia auditus non est istius soni scilicet soni in eodem. Nec visus est istius coloris scilicet coloris in eodem.

Quod dicitur quod sensus accipit duplicem. Uno modo secundum quod copulat ad suum actum et sic solum est singularium sicut videre est istius coloris. Alio modo accipit sensus secundum quod copulat ad suum obiectum absolute. et sic etiam sensus est visum. quia non fert in suum obiectum sub particulari ratione talis obiecti. sed sub eodem ratione sicut visus non fert in colore secundum quod est iste color quia tunc

Handwritten marginal notes in a cursive script, including phrases like 'Postquam Aristoteles', 'inter applicat', and 'differt autem quia'. Some notes are written in red ink.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Vltia pnt in aia

Quale ratio qd dicitur de se ipso quod dicitur

De Dicitur de se ipso quod dicitur

De xxxviii Anima

nō videret aliū colorē. sed intellectus vtroqz mō est vniuersaliū qz etiā actus intelligēdi est circa vniuersale. Et iō hic dicit Aristoteles. notanter qz sensus sūm actū sunt singulariū.

Querit. Utrū vltia sunt in aia. Dicitur qd duplex dicitur aliqd esse in aia. Uno mō subiectiue sic accēns est in subiecto. et sic spēs intelligibiles et scie sunt in aia. Alio mō aliqd ē in aia obiectiue qz scz obiectū intellectui. Et sic vniuersale accipit mltis mōis. Uno mō p vlti pfecto scz pro natura put substat intēctiōi vltitatis. et sic vlt ē simplr in aia obiectiue. Alio mō accipit natura sūm se et nō sūm pfectā rōez vltitatis. et tūc etiā ē a parte rei. Si at accipit vltē p scda intēctiōne sic significat relatōes rōnis que sunt in ipa natura sicut in subiecto et nō in intellectu nisi ex pnti. Pōt ei intellectus nī ea ab iniūcē separe quoz vni nō est de racōe alterius qz ergo singulare nō est de rōe vltis. pnt intellectus noster cōcipere vltē. nō intelligēdo singulare sicut dictum est in ptohemio.

Arguitur. Cōtingit etiā sentire absqz sensibili ergo pōt aliqz sentire qn vult. pbat qz per memoriā sentimus in absentia sensibilū.

Dicitur qd duplex est sensus scz interior et exterior. Loquitur ergo Aristoteles. hic de sensibus exterioribus qui nō tenēt species sensibilū sic faciunt sensus interiores que tenēt sensibilia p memoriā sensitiuaz. Et ideo exemplificat de audibili et visibili que etiā sunt obiecta sensuū exteriorū.

Hunc autem tantū

Hic recapitulat ea que p̄ dicta sunt. Et dicit qd nūc dictū est qd esse in pōna non dicitur vno modo sed multipli. Et exemplificat de pōna militandi qz aliqz pōt militare sūm pōnaz remotā sicut puer. Et aliqz pōt militare in pōna propinqua sicut existens in etate. Est em̄ militare exercere opa milicie. Et quis ista dīna inueniatur etiā in sensib^o sūm duplicē pōnaz vt aliqz dicitur sentiēs sūm pōnaz propinquā et remotā tam nō sunt propa noia imposta istis potētys et ergo vtimur istis noibus circūloquuntis dicētes qd aliqd est in pōna ad actū p̄mū et aliqd ē in pōna ad actū scdm et qz p hoc sensus est in actu qz sensibile mouet ipm sensum. Ideo ponitur ista autoritas in textu qd sensitiuū. i. sensus est talis in pōna quale est sensibili in actu. Et ro istius p̄ dicta ē scz de obiecto pōne vengeratiue qd est alimētū. qz omne agens agit sibi sile et omne agens est tale in actu quale ē passum in pōna. Eū ergo sensibile agat in sensum manifestum est qd sensibile est tale in actu qua

lis est sensus in potentia.

Arguitur. Si sensus reciperet formā sensibili tunc sequeretur qd visus posset dici colorat^o. qz recipit i se formā coloris. Dicitur qd quis visus recipiat in se colorē sūm substantiā coloris et p hoc visus est similis colori sicut hic dicitur nō tū recipit in se formā coloris sūm pfectū modū et ideo nō pōt visus p colorē denoiari. quia ad hoc qd accēns denoiēt subiectū requirit qd tale accēns insit satis intense. i. satis pfecte quod nō ptingit de colore. Et hoc est qd alij sic dicunt qd triplex est actio alicui^o forme. Quedā ē pure vniuoca tam sūm formā qz sūm modum forme et sic agit ignis in aquā qz agit in aquā suā formā et etiā suā pfectionē. et talis forma p̄t denoiare sūm subiectū. Alia est actio pure equiuoca. vbi agens nec cōmunicat formā nec modū forme et sic sol dicitur generare ista inferiora. quia nec generat suā formā essentialē nec modū ei^o. Alia est actio partim vniuoca et partim equiuoca qn scz agens cōicat formā et nō modū forme. et sic sensibile agit in sensum qz color mouet visum. sic essentialiter color est in visu. sed tam habet impfectiorē modū in visu qz in subiecto quare visum non denominat.

Dicendum est autem

Postqz Aristoteles determinauit de sensu in cōmuni scz quō se habeat sensus ad sensibilia. Dic incipit determinare de vnoquoqz sensu. Et circa hoc p̄mo distinguit sensibilia. Et hoc ideo qz sensus distinguuntur nō penes quecūqz sensibilia. sed penes sensibilia propa. P̄mo ergo ponit diuisionē. Secdo expōit mēbra diuisionis. Diuisio stat in hoc qd triplex est sensibile qz duo sūt p se et vniū ē sensibile p accēns. Est q̄ p̄plex ē sensibile scz p se propriū. p se cōe et sensibile p accēns.

Querit. Quare Aristoteles p̄ dicta dicitur de sensibilib^o qz de sensib^o. Dicitur qd iō qz pōne distinguunt p obiecta. sed obiecta sunt p̄ora sensib^o sūm rō em. cū ergo p̄cipia distinguēdi p̄no scunt qz distinctū ideo prius oportet dicere de sensibilib^o qz de sensibus.

Dico autē propriū

Hic declarat mēbra p̄dicte diuisionis. Et p̄mo dicit qd sit sensibile p̄prium. Et ponit hic duas p̄ditōes sensibilis p̄prium et postea ponit vniā aliā. P̄ria cōditio. sensibile p se p̄prium est qd nō contingit sentiri altero sensu qz ab illo a quo sentit. sicut color ē obiectū propriū visus qz nō pōt sentiri ab alijs sensib^o. Secda cōditio est sensibile p se propriū est circa qd nō cōtingit

De se ipso quod dicitur
Sicut dicitur ad p̄m
p̄m p̄m p̄m

Utrum vltia sunt in aia
De se ipso quod dicitur

Ut dicitur in philosophia...
 quod per se...
 quod per se...

Quare...
 et non alij sensus

Liberal

Secundus

sensum errare. sicut color est obiectum visus so-
 nus auditus et huiusmodi gustus. scilicet tactus habet
 multa obiecta scilicet calidum frigidum humidum et sic
 etiam. Et isti sensus non recipiuntur circa obiecta scilicet
 circa loca obiectorum vel circa subiecta obiectorum.
 Exempli gratia. ut auditus per se percipit sonum scilicet
 sonus sit et non recipitur circa sonum. sed quod
 sit sonorans et ubi sit sonorans circa hoc acci-
 pi potest quod talia non sunt sensibilia propria.

Arguitur. Color sentit a pluribus sensibus. quod non
 tamen a visu. Anus probatur. quod sentit a visu et a sensu
 communi. Dicitur quod prima conditio intelligit de sen-
 su exteriori sic quod sit sensus quod hoc est sensibile per
 se proprium sensus exterioris quod solus a sensu ex-
 teriori percipitur scilicet ab uno sic quod non ab alio sensu
 exteriori. Et sic exemplificat Aristoteles in textu. non
 est dubium est quod sensibilia propria percipiuntur a sen-
 sibus exterioribus et interioribus. Et sic patet per ar-
 gumentum de sensibilibus aliorum sensuum.

Arguitur. Contra secundam proprietatem. Sensus sepe
 errat circa proprium obiectum. quod visus iudicat ce-
 lum esse rubrum quod est falsum. et auditus iudicat ca-
 panam sonare aliter quam sonat. et febricitans iudi-
 cans dulce amarum decipitur. Dicitur quod sensus
 nunquam recipit circa proprium obiectum licet sepe
 decipiat circa aliquid sibi circumstantibus vel circa eum
 obiectum scilicet circa sensibile eorum per accidens. Dicitur
 est ergo ad argumentum quod visus iudicat celum esse
 rubrum et tamen non recipit circa rubredinem. scilicet circa sub-
 iectum rubredinis quod est sensibile per accidens. quod iudi-
 cat tale rubredinem esse in celo que est in nube rozi-
 da. id est aquosa. Sic et auditus non recipit circa so-
 num scilicet circa corpus sonans quod iterum est sensibile per ac-
 cidens. Sic et febricitans iudicans dulce amarum
 recipit circa sensibile per accidens. quod iudicat illam
 amaritudinem esse in cibo que est in saliva lingue
 huiusmodi illam amaritudinem in huiusmodi lingue sue. Si-
 militer tactus iudicans unam fabam esse duas digi-
 tis cancellatis non recipit circa proprium obiectum
 quod non recipit circa duriciem fabe que est proprium
 obiectum scilicet circa numerum fabarum qui est sensibile eorum.
 Sic etiam visus iudicans arbores moueri in lit-
 tore erans in nauis non recipit circa proprium ob-
 iectum scilicet colore scilicet recipit circa motum. Ponit tamen
 Theophrastus tres conditiones quibus observatis non
 quod sensus recipit. Quarum prima est bona dispositio
 organi scilicet quod non sit defectus in organo. Et propter
 hoc deficit febricitans iudicans de sapore. Secunda
 est quod medium sit bene dispositum. et ideo non potest quis bene
 iudicare de coloribus in tenebris quod medium non est
 illuminatum. Sic et si aliquis videret hominem
 per rubrum vitrum diceret hominem esse rubrum quod tamen per esse
 albus. Tercia conditio est quod non sit nimia distantia

inter sensus et sensibile. et propter hoc non iudicat
 bene visus de conditionibus stellarum. quod de sole esse
 bipedalis existat propter nimiam distantiam qui
 tamen maior est tota terra. Et similiter iudicat colo-
 rez esse in celo que est in nubibus

Comunia autem qui

hic dicitur declarat aliam partem divisionis scilicet quod quibus
 sunt sensibilia communia. Secundo ponit eam que
 dicitur sensibilia communia. Dicitur ergo quod sunt quibus
 scilicet motus. quibus magnitudo. numerus et figura. Et di-
 cuntur communia per oppositum ad sensibilia propria.
 Sic enim aliquid dicitur propria quod nata sunt percipi ab
 uno sensu. Ita dicitur aliqua sensibilia communi-
 a quod nata sunt percipi ab omnibus sensibus sic motus
 numerus et quies. Aut a multis sic magnitudo et fi-
 gura. quod magnitudo et figura percipiuntur a tactu et
 visu non ab alijs sensibus. Et quo patet quod non
 dicitur illa sensibilia communia. quod sensu eorum per-
 ciuntur scilicet quod a pluribus sensibus exterioribus percipiuntur.

Quertur. Que sit ratio quod visus et tactus per-
 ciunt ista duo sensibilia scilicet magnitudinem et figu-
 ram et non alij sensus. Dicitur quod ideo quod visus est prin-
 cipalissimus sensus in homine. ideo ex dignitate ei-
 us contingit quod percipiat aliqua sensibilia que alij sen-
 sus non percipiunt et tactus est principium omnium aliorum
 sensuum. et inuenit sibi cum organo cuiuslibet alte-
 ri sensus propter quam communitate tactus percipit a
 aliqua sensibilia que alijs sensibus non percipiunt.

Arguitur. Auditus etiam percipit magnitu-
 dinem que non solum visus et tactus. Dicitur quod du-
 plex est magnitudo scilicet molis siue extensionis
 huiusmodi quantitate. sic aliquid dicitur longum latum et sic magni-
 tudo est sensibile eorum hoc modo auditus non per-
 cipit magnitudinem. Alia est magnitudo scilicet que
 consistit in virtute alteratiua ipsius corporis sonantis.
 et tale magnitudinem percipit auditus non
 autem prima. Cuius ratio est quod sonus non proportionat
 magnitudini corporis sonantis. et ergo sonus potest
 esse magnus in paruo corpore sonante et e contra

Secundum accidens

hic dicitur declarat tertiam partem dicte divi-
 sionis scilicet sensibile per accidens. Et ponit tres condi-
 tiones sensibilis per accidens. Prima est quod sensibile per
 accidens coniungatur sensibili per se ut dicitur in philosophia
 de sensibilibus per se. Secunda est quod sensibile per accidens huiusmodi se extrin-
 sece ad illud quod sentit per se. sic substantia prae-
 laris coniungatur albo homini extrinsece. Tercia con-
 ditio est quod sensus nihil patitur a sensibili per accidens
 nec quod ad immutationem sicut patitur a sensibili per
 se proprio. Nec quo ad modum immutandi. sic pa-

Tres conditiones...
 Prima
 Secunda
 Tercia

Prima
 Secunda
 Tercia

titur a sensibili a se comuni. Pro cuius intellectu est sciendum. quod sensibile per se proprium per propria species immutat sensum sic quod eius propria similitudo est in sensu ut similitudo coloris est in visu sed non propria similitudo sue figure quia talis similitudo est alterius speciei non autem color. factum est sensibile eodem modo immutandi. quod aliter immutat corpus habens unam figuram quod corpus habens aliam figuram. Et si corpus non habeat magnitudinem non immutat sensum sed substantia particularis nihil facit ad utrumque. quod siue hoc quod sentitur sit lignum vel lapis nihil refert.

Bensuū enim secū

Hic dicitur ponit diffinitiones sensibilis et hinc quod per hoc sensibile postea distinguimus omnes sensus. Et ideo de nouo aliquid dicitur de ipso. Ut potest dici quod hinc ponatur tertia propter sensibile proprium. dicitur ergo sensibile per se proprium ad quod unusquisque sensus habet essentialē habitudinē et quod unumquodque distinguitur per suam essentialē dicitur. ergo singuli sensus distinguuntur penes eius sensibilia propria.

Queritur Que sit ratio quod triplex est sensibile. Dicitur quod ista quod tot sunt sensibilia quod mores contingit sensum alterari. Sed hoc contingit tribus modis. quia vel sensus alteratur per propria species et sic est sensibile per se proprium. vel hoc sensibile facit ad modum immutandi et non ad species immutatum. et sic est sensibile per se eodem. vel deficit utraque conditio et sic est sensibile per accidens. Ex quo patet quod ista est diuisio analogi in sua analogata. quod primo dicitur de sensibili per se proprio. Sunt ergo qualitates de seia specie sensibilia per se propria. Quas titates et que ex eis dependet sensibilia communia. Et substantie particulares et que ab eis dependunt sensibilia per accidens. Quod autem quantitates sunt sensibilia communia ostendit. quod sunt propria subiecta ad talia sensibilia propria. ideo proprie cum talibus qualitatibus sentiuntur. Et ergo dicuntur sensibilia per se communia. Aliter potest etiam capi distinctio secundum Egidium de roma. quod omne sensibile immutat sensum et hoc est vel secundum hinc quod hinc. et sic est sensibile per se proprium vel secundum aliquid eodem in sensibilibus repertum. et sic est sensibile per se commune. Exempli gratia. visus et tactus percipiunt magnitudinem non secundum quod visus aut tactus quod visus secundum quod visus percipit colore. sed secundum quod in eis est aliquid commune innotatum. vel illud sensibile habet se oino accitua liter ad sensatores et sic est sensibile per accidens. Simile potest inueniri in qualibet specie rei naturalis quod potest ab alia distinguuntur triplex scilicet per dicitur propria sicut distinguuntur homo ab asino per rationale. vel

per dicitur commune. sicut homo distinguitur a planta per sensibile. Aut per dicitur per accidens. ut homo distinguitur ab aliis per album vel nigrum.

Arguitur. Hoc non est sensibile quod non immutat sensum sed qualitates sensibiles sunt huiusmodi ergo et dicitur quod dupliciter aliquid dicitur agere siue immutare. Uno modo quod est tota ratio actionis siue immutationis et sic qualitas non immutat sensum sed subiectum acceptum cuius qualitate sicut color non immutat sed coloratum. Alio modo dicitur aliquid immutare quod est principalis ratio immutandi. et sic qualitas dicitur immutare. quod est principalis ratio immutandi. Et si se est in formis rerum naturalium. quod dicimus quod forma est principalis actionis non quod agit. quod non potest per se subsistere. sed quia est principalis ratio que res naturalis agit. Sic ergo color dicitur sensibile per se proprium. quod scilicet est principalis ratio immutandi visum. Sed coloratum est totalis causa immutationis.

Arguitur. Omne per accidens reducitur ad per se. si ergo est aliquid sensibile per accidens. ergo reducitur ad sensibile per se. Maior patet quod sicut malum fundatur in bono ita per accidens non subsistit nisi in illo quod est per se. Sicut ista. homo est albus fundatur in ista homo est rationalis. Dicitur quod per accidens non reducitur ad per se. ut fiat idem cum ipso ad quod reducitur sed per coniunctionem. et sic intelligitur maior. quod per accidens coniungitur per se sicut substantia particularis coniuncta albedini vocatur sensibile per accidens. quod coniungitur albedini que est sensibile per se.

Arguitur. Omne sensibile est per accidens. quod quicquid est sensibile est sensibile per qualitate. ideo qualitas est accidens ideo omne sensibile erit sensibile per accidens. Dicitur negando minorem quod omne sensibile sit sensibile per qualitate. quod qualitas sensibilibus non est sensibile per qualitate. quod sic est. processus in infinitum. Secundo potest dici quod sensibilis qualitas accipitur dupliciter. Uno modo per comparationem ad sensum. et sic simpliciter est per se sensibilis. quod qualitas primo et proprie immutat sensum. Alio modo qualitas sensibilibus comparatur ad suum subiectum et sic subiectum non est sensibile nisi per qualitate ideo subiectum accitua vocatur sensibile per accidens. Et ideo quis sensibile per se sit accidens non tamen est sensibile per accidens.

Arguitur. Quicquid habet in se causam sensationis est sensibile per se. Sed subiectum habet in se qualitate sensibile habet causam sue sensationis. ergo est sensibile per se. Maior probatur. quod qualitas est causa que aliquid est per se sensibile. sicut homo habet in se albedinem et albedo significat causam sue sensationis. Dicitur quod quis subiectus qualitatis habeat in se causam sensationis gratia qualitatis non tamen

Handwritten marginal note: et quod per se potest per se quod qualitas est accidens et accidens est quod potest per se quod qualitas que est accidens

Libet

Secundus

gratia sui. Et per hoc dicitur ad meliorem q' subiectu accitit sensibilib' accipit dupliciter vno modo fm se. et sic nullo modo habet in se causam sensationis. Alio mo' gratia qlitatis. et sic habet causam sue sensationis. Sensibilitas eni' attribuitur qualitati et non subiecto. et sic qualitas est sensibilis per se qz habet in se causam sue sensationis.

Arguitur. Tempus est sensibile comune et tamen non enumeratur hic. ergo plura sunt sensibilia communia q's qnqz. Ddm q' tempus e' sensibile comune et coprehenditur sub motu. quia fm phm quarto phoz p'cipiendo tepus percipimus motu' et contra. Sicut p'z de cormentibus q' no' percipiunt motu' g' nec tempus.

Quis quid e' visus

Postq' Aresto. determinavit de sensu in comuni et sensibilib' in coi. Hic p'nter determinat de sensib' et sensibilib' i' speciali Et pmo de sensibili visus. Secdo de sensibili auditus. Tercio de sensibili olfactus. Quarto de sensibili gustus. Quinto de sensibili tactus. Secdm ibi. nuc' aut' Terciu' ibi. de odore et olfactu. Quartum ibi. De gustabili aut'. Quintu' ibi. De tangibili aut'. Circa p'imu' ostendit quid sit visibile. Secdo qno visibile videatur ibi. nuc' aut' iterum manifestu' est. Circa p'imu' dicit generaliter quid sit visibile. Secdo distinguit visibilia ab invicem. Et tercio determinat de utroqz. Dicit ergo q' visibile est cuius e' sensus visus. In illa eni' diffinitione diffinitur obiectu' per potentia' quia visus est po'na et visibile est obiectum eius.

Arguitur. Aresto. prius dixit q' potetie distinguantur penes obiecta ergo male diffinit hic obiectu' per potentia'. Ddm q' ista diffinitio est descriptiva siue a posteriori quia ipm obiectu' diffinitur per potentia'. Illa aut' diffinitio qua po'na diffinitur per obiectu' est diffinitio a priori. quia obiectu' est p'us po'na fm roem et fm gen' cae finalis vt dictu' e' p'us.

Queritur. Utru' in potentis aie sit ordo. Ddm q' sic. quia vbiqz multa procedunt ab aliquo vno. necesse est q' procedant ab illo vno quodam ordine. Sed ab vna aia fluunt plures potetie ergo oportet q' procedant ab ipa quoda' ordine. Ad sciendu' qs d'ido inueniatur in potentis aie est considerandum q' triplex reperitur ordo in potentis aie. Unus e' fm dependentia' vni' po'ne ab alia fm ordine nature. et sic po'ne intellective sunt p'ores alijs potentis sensitivis qz sunt p'fectiores cu' duri

gant potetias sensitivas et eis impant. Vel pt sumi in eis ordo generatois et sic e' contra potetie sensitivae sunt p'ores intellectivis et ante eas sunt vegetativae qz sunt fundametu' sensitivaru' et sensitivae intellectivaru'. Tercio p' sumi ordo in eis penes ordine' obiectoz et fm talem modu' ordinatur po'ne sensitivae ad invicem. qz visibile e' dignu' audibili. Ex q' soluit alia q'stio in q' qrit de ordine sensu'. Et dr q' ex triplia ca' vnius sensus p'cedit aliu'. P'ia causa e' p'opt' dignitate' obiecti. et sic visibile e' dignu'. qz in digniorib' corpibus reperit scz i' celestib' et no' obiecta alioz sensu' et id e' etia' comuni'. Secdo sumit ro' ordinis ex mo' immutadi. qz ei visus hz digniore' modummutadi qz auditus. et auditus qz alij scsus. Dd p'z qz visus immutat sine oi motu et i' instati. Sz auditus immutat p' motu' locale' q' e' p'imus motus et dignior oibus motib'. Alij at' sensus immutat p' motu' alteratois q' motus seqtur motu' locale' et e' minus dignus. Tercio sumit ordo ex situati one organoz. qz ille sensus e' p'or et dignior in aiali. cui' organu' e' dignius situatu'. Sz organu' visus situat dignius qz aliu' in aiali. vni' auditus et sic de alijs. qz oculi modicu' ponuntur sup' aures et miringa et aures supra nares. et nares sup' lingua. et lingua supra alias p'ces corpis in qbus e' tactus. Snt ei oculi organu' visus cum nervo optico. et aures cum miringa sunt organu' auditus.

Arguit. P'ne aie snt vni' generis sz species snt coeque sub suo genere. g' int po'nas non est ordo. Ddm q' spes alicui' generis pnt duplr copari. Uno mo' in ordine ad gen' qd' dividunt et sic no' hnt ordine'. Alio mo' copant ad invicem et tnc int spes eiusde' generis pt esse ordo. Cui' ro' est qz tnc copant gra' d'na' sz d'na' p'stituens vna spes pt ee' dignior d'na' p'stituete alia spem. et sic ho' e' dignior asino qz hz digniore' d'nam. Et siliter e' ddm de potetis aie q' si inter se copentur. tunc vna est dignior alia.

Arguitur. In dispatis no' est ordo qz nulla dispata hnt ordine'. Sz po'ne aie sunt dispate g' no' hnt ordine'. Ddm ad maiores q' duplex e' ordo. scz fm gen' et spem et tnc maior est vera qz talis ordo no' e' inter dispata. Ali' e' ordo fm minns p'fectu' et magis p'fectu'. et talis ordo bn' pt esse inter dispata et tale' ordinem hnt po'ne aie. Un' multe spes sub vno genere sunt dispate et tu' hnt illu' ordine'. ordinantur ergo po'ne aie q'ntu' ad hoc q' aliq' respiciunt comunius obiectu' sic po'na visiva respicit coloru' qui est comunius qz alia sensibilia.

Handwritten marginal notes in a cursive script, including the name 'Juliano' and various philosophical or scientific observations.

Una potētia aīe oriat̄ ex aīa

Quid est obiectū visū

De Anima folio xl

Quēnt̄ Utrūq; vna potētia aīe oriat̄ ex aīa mediāte alia Dd̄m q; sic. Et rō est q; q̄cūq; fm naturalē ordinē pcedūt ab aliq; vno ibi semp̄ p̄mū est cā posterior. Sz iā dictū est in p̄cedenti q̄st̄ōe q; potētie aīe pcedūt ab aīa p̄ quedā ordinē. ergo ille potētie q; p̄ius flunt ab aīa sunt cāe q̄re posteriores flunt ab aīa et sic posteriores oriunt̄ ab aīa p potētijs p̄ores et p̄ p̄ns vna potētia orit̄ ab aīa mediāte alia Ad sciendū t̄n que potētie fluat̄ p̄us ab aīa ē sciendū q; duplex est ordo in potentijis scz p̄fectōis q; ordo accipit̄ fm gen^o cāe final̄ et efficiēt̄. Et sic potētie intellect̄ie sunt p̄ores et p̄ p̄ns sunt cā aliaz potētiarū q; sensus ē quedā p̄icipatio intellect̄is. q; cognitio sup̄ior virtualit̄ est in inferiori. Alio modo p̄nt ordinari potētie fm viā generacōis et fm gen^o cāe material̄ et sic potētie vegetatiue sunt p̄ores et flunt ab aīa alie potētie scz sensit̄ive et intellect̄ie mediantibus vegetatiuis.

Arguit̄. quētiq; sunt sil' vñ nō orit̄ ab altero. sed potētie aīe sunt sil'. ergo vna nō orit̄ ab alia Dd̄m ad maiorē q; dupl'r aliq; sunt sil'. scz t̄per natura. q̄cūq; aut̄ sic sunt sil' vñ nō orit̄ p̄ alter. sed potētie aīe sic nō sunt sil'. q; vna potētia naturalit̄ pcedit̄ aliā. Alio mō aliq; sunt sil' t̄pe sed nō natura et in ill' p̄or esse ordo natural' q̄uis sit sil' t̄as t̄pis. Et sic est de potētijs aīe q; quīs simul flunt t̄pe ab aīa nō t̄n in t̄pe sed in instanti q; potētie aīe nō flunt ab aīa p̄ aliquā trāsmutacōem realē que necō habet esse in t̄pe et in motu sed p̄ naturalē emanacōem que fit in instanti temporis.

Arguit̄. Una potētia nō p̄t esse subiectus alteri. ergo vna nō fluit ab aīa mediante alia Dd̄m q; vna potētia nō p̄t esse subiectū p̄cipale siue qd̄ aliaz potētiarū sz bñ p̄t eē subiectū mū^o p̄ncipale siue q. q; fm ordinē intelligēdi et cāe material̄ potētie vegetatiue sunt subiectū quo potētiarū sensit̄iuarū.

Arguit̄. Nulla opposita oriunt̄ a se invicē. sed potētie sunt oppositae q; nō oriunt̄ a se invicē. Dd̄m q; duplex est oppositio. Quēdā est p̄fecta oppositio scz contrariorū v' contradiatoriū et sic minor est falsa et maior est vera. Alio mō accipit̄ oppositio p̄ oppositōne que est fm p̄fectū et ip̄fectū et sic spēs sub vno genere opponūt̄ scz oppositōe disparata et sic maior est falsa. q; sic opposita p̄nt ex se invicē oriri si cut̄ p̄t̄ de spēs^o numeroz q; opponunt̄ oppositōe disparata sub vno genere et in vna spēs orit̄ ex alia. Sicut est dōm de potētijs aīe q; opponunt̄ oppositōe p̄fecti et imp̄fecti que dicitur

oppositio disparata

Visibile autem est

Quia Aresto dicit q; visus est ip̄^o visibilis. Consequenter distinguit visibile q; vult dextro q; determinare dices q; visibile est duplex. Qd̄ dā est manifeste visibile sicut color q; est manifeste visibil' ex p̄pria rōe. Aliud est visibile in noiatiū qd̄ scz nō habet vñ cōe nomē ip̄positū sicut putredines quercū squame piscium et. vident̄ em̄ ista nō sub rōe coloris sed sub rōe alie^o noiatiū nec ī die vident̄ lucētia sz ī nocte.

Quērit̄. Quid sit obiectus visus. Dd̄m q; color. Arguit̄ q; nō. q; in textu dicit q; obiectū visus est color vel aliq; in noiatiū visibil'. ergo color t̄n non est obiectū visus. Dd̄m q; color accipit̄ duplicit̄. Uno mō generaliter p̄t extendit̄ se ad lumē sicut dicit Arestol. in p̄ncipio de sensu et sensato. q; oia corpa colore p̄icipant. colore. i. lumine vel colore p̄prie dicit̄ ois nō esset verū de corporibus celestib' q; nō habēt colore p̄prie dicit̄. Et q; color sic acceptus sit adequatū obiectū visus. probat̄ sic quia h' est obiectū alicui^o potētie qd̄ se habz adequate ad illā potētiā sic q; nec excedit potētiā nec excedit. Sed sic se habet color ad visum. q; omne visibile est color et ois color ē visibilis ergo et. Alio mō accipit̄ color p̄prie fm q; est q̄litas causata ex lumē ignis et dya phaneitate aeris et aque et ex opaco terre et sic color est solū in corporib' mixtis. et t̄nc verus est q; color non est obiectū visus. et sic accipit Aresto. colorem in textu cū dicit q; est duplex visibile scz color et aliquod in noiatiū.

Arguit̄. Visibile est obiectū visus ergo nō color. Ans p̄bat̄ quia visibile mouet visus Sed illud est obiectus qd̄ mouet potētiā. Dicendū q; tripliciter p̄t assignari obiectū alicui^o potētie. Uno mō fm coitatem p̄dicacōis. et sic illud dicit̄ obiectum alicui^o potētie q; predicatur de oibus que cognoscunt̄ p̄ talem potētiā et sic ens p̄t dici obiectum intellectus et visibile obiectum visus. q; quēti q; per visum cognoscunt̄ p̄prehendunt̄ sub visibili. Alio mō p̄t capi fm formalit̄e rōnis obiectalis. q; scz obiectū mouet potētiā sub aliqua formali rōne. et sic verū est obiectū. nri intellectus. quia intellectus mouet̄ ab aliquo sub rōne veri. et sic etiā lumen est obiectum visus. Sed istis duobus modis non accipitur obiectum alicuius potētie p̄prie. q; h' debz eē obiectū alicui^o potētie p̄prie qd̄ per p̄p̄riā spēm immutat̄ potētiā qd̄ nō fit in p̄dicti modis.

Itē potētia aīe nō fluit ab aliq; vno ibi semp̄ p̄mū est cā posterior. Sz iā dictū est in p̄cedenti q̄st̄ōe q; potētie aīe pcedūt ab aīa p̄ quedā ordinē. ergo ille potētie q; p̄ius flunt ab aīa sunt cāe q̄re posteriores flunt ab aīa et sic posteriores oriunt̄ ab aīa p potētijs p̄ores et p̄ p̄ns vna potētia orit̄ ab aīa mediāte alia

Color nō est obiectū visus. q; omne visibile est color et ois color ē visibilis ergo et. Alio mō accipit̄ color p̄prie fm q; est q̄litas causata ex lumē ignis et dya phaneitate aeris et aque et ex opaco terre et sic color est solū in corporib' mixtis. et t̄nc verus est q; color non est obiectū visus. et sic accipit Aresto. colorem in textu cū dicit q; est duplex visibile scz color et aliquod in noiatiū.

Triplex assignat̄ aliq; potētie obiectū

Itē q; p̄t̄ de spēs^o numeroz q; opponunt̄ oppositōe disparata sub vno genere et in vna spēs orit̄ ex alia. Sicut est dōm de potētijs aīe q; opponunt̄ oppositōe p̄fecti et imp̄fecti que dicitur

Libe

Secundus

quia sub visibili includit visibile p accns qd no hz spem in visu. Sumit g tercio mo obiecu alic potencie fm pncipalitate appropacois qz scz obiecu tale est appropatu z adeqtn potencie. Et sic dr illd obiecu alic potencie cui sps est in potencia. z sic color est obiecu visus et quiditas rei material est obiecu intellectus. quia color mouet visum p ppria similitudine et etia no extendit se visus vltra colore nec ecotra color vltra visu m

Arguit Hoc est obiecu alicui potencie qd imutat potencia sz coloron imutat visum g no color. qz accna no agnt sine subiecto. Dicendū q duplicat aliqd imutat potencias. Uno mo qz est tota causa imutadi potenciam. z sic subiectu acceptu cu qualitate sensibili imutat potencia sicut coloratu visus. Alio mo dr ali quid imutare qz est pncipalis ro imutandi al teru z sic obiecta imutant potencias. z sic color est obiecu visus qz est pncipalis ro imutadi visu m

Arguit Nec iste color nec iste color est obiecu visus. g nec color erit obiecu visus. qz nihil est i genere qn sit in aliq spsz. Vel sic Nullus color est obiecu visus g nec color. qz ibi arguit ab vli negatia ad sua indiffinita. Dicendū q hic e fallacia figure dictois arguendo a suppone psonali ad simplices. vel a discretu ad simplicia. Qz si dicat null color est obiecu visus. color supponit psonalit cofuse. z h color est obiecu visus supponit simpliciat. Et si dicat arguit ab vli ad indiffinita. Negadum est q ista ppositio color e obiecu visus sit idif finita sed e singularis singularitate nature sicut ista homo est dignissima creaturaz

Arguit In obiecto visus inueniunt plures pparietates. sed vni sensus e tm vna pparietas. z p vns visus no est vn sensus. pbat Qz inueniunt albu z nigrū. tenebrosū z luminoso. Ddm pmo q tenebre no coprehedunt sub obiecto visus qz illd no cotinet sub potencia qd no immutat potencia neqz mouet potencia. sed tenebre no mouet visus sicut silenciuz no comprehendit sub obiecto audit. Secdo dicit q iste cotrietates sunt adinuicē redutibiles qz lumē reducit ad colore albu. qz in albo est multū de lumie. Et tenebre reducunt ad colorem nigrū qz tenebre sunt puatio luminis.

Visibile ei e color

Postqz Aresto. distinguit duplex visibile. Hic coseqnt deiniat de vtroqz. z pmo de manifesto visibili. s. colore. Secdo de inmanifesto. Et h ibi

Non aut oia. Circa pmū intēdit istā conclusio ne q color fm se sit visibilis z tm non videt sine lumie exteriori. Proponit g pma pte z dicit q color e visibilis p se non i prio mo pfectatis sic q visibile sit de roe coloris. sz color e visibilis p se in qro mo pfectatis. Est ei qrt mod q subiectū hz in se cam qre pdicatu si bi uest sz sic e de colore qz color hz i se cam qre e visibilis. Et h pbat i textu qz aliqd e visibile fm q est motiu dyaphani fm actu sz color fm se e motiu dyaphani fm actu. g e de se visibilis. Maior ptz qz color ex h videt qz mouet dyaphanu illuati et dyaphanu illuatu mouet visum. Minor ptz qz medio illuatu diffundit colores. Et q textu pz q sicut se hz visibile ad hoiem qd est ppria passio hois ita visibile ad colore qd est ppria passio coloris. Addit tm Aresto in textu q quis color fm se sit visibilis tm no videt sine lumie z qz lumen recipit in dyaphano. ido de lumie z de dyaphano dicendū est. Et q textu accipit q in eodem non e potencia z act ex eodem pncipio. qz potencia sine pprietas ouit ex pncipis rei z conuenit sibi p se. Sz act ptz oriri ab aliq extrinseco. sic est de visibili z de videre qz visibile oritur ex pncipis intrinsec hois. Sz videre ex ammiracione. Et sile est de mobilitate z de motu actuali. qz mobilitas oueit ent i naturali p se z io de illo fm q hmoi est sciencia sed no de actuali motu.

Querit vtz lumē reqratur ad vidēdu ppl colores aut ppe mediū. Ddm q quis color fm se sit visibilis sine lumie non tamē videt actualit sine lumie quia oportet mediū esse illuatiū anteqz colores possunt se diffundere ad mediū. Mouetur g talis questio. an lumen tale reqratur ad vidēdu ppter ipsos colores sic scz q colores de se non sint visibiles nisi apponatur lumē l reqratur ppe mediū sic scz q si mediū non sit illuatiū colores non diffundat se ad mediū. Est g rēdendū q e duplex lumē in colorib. Vnū est intrinsecū qd e de substantia coloris. Circa qd sciendū q color est qlitas scda causata a luminoso ignis et ex pspicuo aeris z aque z ex opaco terre. Qd no est sic intelligendū q iste qlitates p se veniant ad ppositionē sine subiecti. Sed p hoc q elemēta adinuicē miscetur etiā miscetur qlitates q sunt in elemēt. Exempli grā quādo miscetur ignis aque z aeri tūc luminositas ignis etiā miscetur pspicuo aeris z aq et opaco fre. Qn ei est multū de lumie in aliqua mixtione tūc est color albu. et qn multum de opaco terre tūc est color niger sic tamē q iste qlitates non

Handwritten marginal notes at the top left of the page.

Handwritten marginal notes at the top right of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page.

Handwritten notes at the top of the page, including the title 'De Anima' and various philosophical or theological remarks.

De Anima

xl

manet fm substantia s3 fm stute. Reqrif ergo hoc lumē intrinsecū propt colores qz cōstituit colores formaliter sicut aia rōnalis reqntur propter hoies qz est ps constitutiva hominis. Aliud est lumē extrinsecū siue diffusus ab aliq corpore illuminare sicut ē lumē solis r de tali qritur. Et d3 qz tale lumē simpliciter reqrit ppter mediū r nō propter colores. Qd pbat duplr. Primo autoritate Aresto. in textu vbi dicit. qz color p se ē visibilis. i. visibilitas puenit colorī fm se r nō ab extrinsecō. Si cū color esset visibilis p lumē. tñc visibilitas adueniret p aliqd accūs extrinsecū. Secdo pbat qz vnaqueqz forma reqritur ad disponedū suū propuz subiectū. s3 lumē extraneū est in dyaphano sicut in propo subiecto ergo reqritur lumē extraneū ppter mediū. Et sic p3 qz color ex sua natura pot se diffundere. s3 qz qnqz se nō diffundit h ē propter indispositionē mediū qd nō est illuminatū. medio ergo illuminato statim diffunditur colores. Et sic p3 qz lumē reqritur propt mediū. Alij tñ dicūt qz lumē reqrat propt colores. r hideo qz dicunt qz color existens in aliquo subiecto de se nō potest mouere dyaphanū nisi excitaret a lumine exteriori. exterius ergo lumē reqritur ex parte colorū vt colores sint visibiles. Et simile ponūt de intellectu r fantasmatibus quia sicut lumen intellectus agentis reqritur propt fantasinata ita etiā reqritur lumē corpale propt colores. Sed istud ē manifeste contra Aresto. qui d3 qz color est p se visibilis. qz in se h3 cās vnde videat. Et sic qz color se qnqz diffundit r qnqz se nō diffundit hoc est propt mediū qd nō recipit colorem nisi sit illuminatus fuerit tñ aliqui volentes cōcordare istas opinionones dicebāt qz duplex eēt esse coloris scilicet esse pmiū r substantiale r sic manifestū est qz lumen extrinsecum nō reqrit propter colores qz colores habent h esse in tenebris qz nisi sic aliquis adducens lumē extrinsecū de nouo faceret colores qd est falsuz. Aliud ē esse scd3 coloris fm qz est diffusus ad visum. r sic lumen extrinsecū reqrit propt colores. S3 ista cocordia nō valet qz etiā capiedo colores q ad esse scdm. sic lumē extrinsecuz nō reqrit propt colores qz etiā colores ex sua natura sp possunt se diffundere ad mediū nisi esset defectus ex parte mediū. ergo oportet qz mediū sit illuminatū a nōqz diffundant se colores.

Arguit. Color p se ē visibilis q nō ad visibilitatē cōiungere lumē extrinsecū. Ddm qz visibile capie duplr. Uno mō fm propria ē significatōez sc3 fm qz significat aptitudiez ad visibilitatem. r sic color fm se acceptus est visibilis sine lumine extrinsecō. Alio mō accipit visibile improprie fm qz importat actus visionis r sic color nō est visibilis sine lumine defectus em est ex pte mediū quo illuminato etiā colores diffundit se r actu vident. Et simile pot dari in alijs passionibus qz multa sunt entia habēta passiones naturales sed nō hnt actum illaruz nisi p aliqd extrinsecū. vt risibile cōuenit hōi ex sua natura r tamē actus ridendi cōuenit homini p aliqd extrinsecū sc3 p admiratōez q admiratio surgit ex aliq extrinsecō. Simile est de corruptibili quia quis corpus mixtū sit per se corruptibile nō tñ corrumpit nisi p extrinsecam qualitatem. Sic etiā quis color h3 se visibilis sit nō tñ videt nisi p lumē extrinsecuz.

Arguitur. Sicut se habet lumē intellectū ad fantasinata. ita se habet lumē extrinsecuz ad colores. sed lumē intellectus agentis requirit ad intelligendū ppt fantasinata. ergo lumē extrinsecū requirit ppt colores. Ddm qz in h3 ē sile. qz sic lumē intellectuale requirit ad intelligendū ita lumē corpale reqrit ad videndum. S3 i alio est diffiile qz lumē corpale requirit ppt mediū. sed lumen intellectuale reqrit ppt fantasinata que cū sint spēs reruz piculariū nō pnt mouere intellectū nisi pūs deparet. tales qz depurato sit p lumē itellecū agētis. Sic aut nō ē de colore qz color etiā acceptus fm suā naturā adsqz depuratoē pot mouere sensū. r sic nō oportet ponere lumē corpale ppt colores vt lumē intellectuale ppter fantasinata. Cū em fantasinata sint de terciā specie qualitatis nō pnt de se diffundere immaterialē ymaginem de pma specie qualitatis qual est species intelligibilis oportet ergo qz p intellectum agentē pmo depurent. Sed obiectū visus r species visibilis sunt de vna specie qualitatis quis sint alteri modi.

Arguitur. Strās i tenebris pot videre illū q stat i luce r nō econtra. qz lumē reqrit ppt colores. Dd3 negādo piaz. pbat tñ qz nō videt alia cā nisi qz colores illius qui stat i tenebris nō excitāt sed colores illius qui stat i luce excitāt. Dd3 qz colores illi q stat i tenebris nō diffundunt. h aut non est ex parte coloris sed ex parte illi in quo immediate color recipit sc3 ex parte mediū. ex quo em mediū circa illuz q stat in tenebris nō est illuminatū idō colores nō diffundunt se ad tale mediū sed colores illius qui stat in luce diffundunt se. r sic videtur qz mediū ē dispositū p diffusionē colorū. Et si dicat strās i tenebris nō videbit illuz in luce qz mediū circa eum nō est illuminatum.

Continuation of the main text from the left column, discussing the nature of light and color, and the relationship between the intellect and the visible world.

Handwritten notes on the right margin, continuing the philosophical discussion.

Handwritten notes on the right margin, continuing the philosophical discussion.

Vertical handwritten notes on the left margin, providing commentary or corrections.

Handwritten initials or notes on the left margin.

Handwritten initials or notes on the left margin.

Liber

Secundus

¶ Ddm q' stans in tenebris videt stantes in luce & nō ecōtra. qz nō est simile in prima diffu sione colorz & in cōtinuatōe diffusi coloris ad visuz. qz ad diffusionē requirit lumē magnuz sed ad cōtinuatōz nō reqrit magnū lumē post qz color diffusus est sed sufficit puz.)

¶ Arguit. In vno qz genere p'mum ē cā om nū sequētuz. Sed lumē est p'mū oim visi bilū. g' lumen ē causa colorz. ¶ Ddm q' ē du plex lumen scz imbibitum siue intrinsecum co loribus qd est pncipiuz formale colorz & h' lu men est causa oim colorz. qz est pncipiū pnci pale cōstitutiuū. Aliud est lumen extrinsecū et illud lumē nō reqritur ppter colores sed p'p' mediū. Cuius cā pōt esse qz est duplex agens Aliqd est qd inducit formā cuz p'cua dispo sitione sicut ignis introducit in ligna siccitatem et formā ignis. Aliud est agens qd introducit formā & tñ p'reqrit dispositō i subiecto & sic color d'z agere i visuz. qz p'supponit ipm lumē in aere anteqz se diffundat ad aere.

¶ Arguit. Dyaphanū recipit sonū sine lumi ne. g' recipit colores sine lumine. Tnet conse quentia a simili. ¶ Dicendū q' non est simile de colore & alijs qualitibus. qz alie qualita tes p'ter colorem non sunt in dyaphano sub rōne dyaphaneitatis sicut color. s'z fm aliquā aliam rationē. qz sonus est in aere fm q' aer est facilliter mobilis. Odor autē est i eo vt ē faci liter alterabilis. Lum g' color respicit dyapha nū fm q' h'mōi ideo est i eo vt dyaphanū. Lo lor enī nō diffunditur nisi p' dyaphanū illui natū. Nō autē sic dicendū est de sono qz diffū dit sonus fm q' aer est facilliter mobilis.)

¶ Arguit. Odor nō diffundit se nisi corp' odoriferū excitetur. g' sic erit de colore q' sit cor pus coloratum excitatum ad diffundendum colores. ¶ Ddm q' non est simile de colore & odore. quia odor immutat p'mum aere rea liter. & ideo oportet realem mutationem fieri i corpore odorifero anteqz odor diffundat. S'z colores immutant p'prium aere spūalif. ideo non oportet in illis fieri aliquā alteratio nem anteqz se diffundant & sic non oportet q' colores excitentur.)

¶ Arguitur. Eiusdem est aptitudo cuius est actus. g' si color p' se est visibilis sine lumie ex teriori. etiā videtur sine lumine exteriori. Dicendū ad maiorem q' licet eiusdem sint ap titudo & actus. tamē aptitudo & actus nō sunt eiusdem fm idem. qz qnqz aliquid plus requi ritur in eodem subiecto p' actu qz p' aptitudie. qzuis tñ eiusdes subiecti. sint act' & aptitudo.

Exemplū extra ppositū vt eiusdem est risibili tas cui' est ridere scz hominis tamē risibile & ri dere pueniūt hominū fm diuersa. Et enī homo risibilis fm suā naturā. S'z ridere puenit hōi ex amuratōe que p'surgit ex extrinsecō effectu cui' causa ignorat. Similiter est hic dicendū q' visi bile ēē cōcūit colorz s'z sua intrinsecā p'cipia & tñ videri fm actū cōuenit sibi p' lumē extrinsecū. S'it' pōt dici de corruptibili & corrupti. qz cor ruptibile ēē cōcūit corpi muto s'z sua p'cipia intrinsecā. S'z corrupti fm actū cōuenit sibi ex qualitibus suis.)

Est igitur aliquid.

¶ Quia Aristo. dixit se d'c'miaturū de luce & sub iectū lūis est dyaphanū. ergo p'rio d'c'miat de dyaphano & postea de luce d'c'es. Nō dyapha nū est qd est susceptiuuz coloris extranei. i. qd suscipit in se colorē spūaliter & nō p'manenter. Exēpli grā. aer illūiat' recipit in se colores p'pi quos tali aere. Et iō dyaphanū nō est fm se vi sibile. sed d'visibile p'p' colorē extraneū. Deide addit q' corpa sunt dyaphana. Et dicit q' aer & aq' & multa alia sic viz. & cristall'. Deide addit q'no ista p'prietas puenit istis corpib' d'c'es q' dyaphaneitas nō puenit istis corpib' fm p'p'a naturā qz si sic tunc dyaphaneitas esset alteri' sp'ci in diuers' corpib' qd ē falsum s'z puenit eis fm aliquā cōem naturā quā hnt cū corpe cele sti & ideo dyaphaneitas in illis corporibus est eiusdem sp'ci. Ex quibus pōt elici q' pōtē aie in aialibus diuersaz speciez possunt esse vni' spe ciei qz tales pōtē fluunt ab ipis animalib' fm aliqd cōmune reprim in illis.)

¶ Arguit. Corpa celestia sunt dyaphana tñ sunt visibilia fm se. ergo dyaphanū ē fm se vi sibile. ¶ Dd'z q' dyaphanū accipit dupl'. Uno mō absolute fm rōez dyaphani & sic nō est visi bile & sic aer in tenebris nō videt nec etiā corpa celestia. Alio mō accipit dyaphanū fm q' ē illu minatū & sic ē duplex dyaphanū. Dd'dā ē qd est in corpe aliq' tenso siue firmo sicut sunt cor pa celestia & aqua. & tunc etiā dyaphanū est visibile. Est enī manifestū q' aqua ē visibilis & corpa celestia in quibus nō est color. sed p'p' ter densitatē taliū corp' sunt visibilia. Aliud est dyaphanū actuatū in corpe subtiliori si ē in ae re & sic dyaphanū nullo modo est visibile nisi p' extrinsecū colorē. Et ideo nō diffinit dyaphanū qualitercūqz acceptū sed dyaphanū actuatū & illuminatū quia diffinit dyaphanū qd fac ad visionē. hoc autē est dyaphanū illuminatum cū hoc sit mediū videndi.)

Duplex lumen

Duplex est agens
p' lumen d'c' d' color
& cōtinuatō ignis

¶ Actus dyaphani & lūis

¶ Dd'z
p' lūis

¶ relinquit

¶ Dyaphanū
actū

¶ Aristo d'c' p'rio 249

dyaphaneitas in quo puto sit dicitur

Arguitur contra diffinitionem. Ex ista diffinitione sequitur quod lignum vel murus est dyaphanum quod recipiunt in se colores extraneos. Dicitur quod dupliciter dicitur aliquid alteri extraneum. Uno modo quod est extra naturam illius cui inest. et sic omnis color dicitur extraneus subiecto. et sic iterum omne accensum. scilicet sic non accipit hic extraneum. Alio modo dicitur extraneus quod est facilius ab eo separabile cum inest. et sic color dicitur extraneus dyaphano. quod colores sunt in dyaphano quia dyaphanum est illuminatum. recedente ergo lumine recedit et color.

Dicitur quod in quo predicamento sit dyaphaneitas. Dicitur quod est in secunda specie qualitates et est naturalis potentia recipiendi lumen. Sicut enim visibilis est naturalis potentia ad actum videndi. ita etiam dyaphaneitas est naturalis potentia per receptionem luminis. et ideo corpora non dyaphana non possunt recipere lumen sicut sunt corpora opaca siue imitata.

Quod est in quo predicamento sit dyaphaneitas. Dicitur quod est in secunda specie qualitates et est naturalis potentia recipiendi lumen. Sicut enim visibilis est naturalis potentia ad actum videndi. ita etiam dyaphaneitas est naturalis potentia per receptionem luminis. et ideo corpora non dyaphana non possunt recipere lumen sicut sunt corpora opaca siue imitata.

Quod est in quo predicamento sit dyaphaneitas. Dicitur quod est in secunda specie qualitates et est naturalis potentia recipiendi lumen. Sicut enim visibilis est naturalis potentia ad actum videndi. ita etiam dyaphaneitas est naturalis potentia per receptionem luminis. et ideo corpora non dyaphana non possunt recipere lumen sicut sunt corpora opaca siue imitata.

Arguitur. Corruptibile et incorruptibile dicuntur plus quod genere ut dicitur. et metaphisice. Et ista corpora inferiora et corpora celestia non possunt in se habere unam formam. Dicitur quod ibi generum accipitur pro genere phisico. id est materia. possunt tamen corpora et ea que sunt in corporibus convenire genere loyco ymo specie loyca et sic corpora inferiora et corpora celestia sunt simul in predicamento subiecti et accidentis eorum possunt esse unius speciei sicut dicitur de dyaphaneitate. Arguitur. Gravitas et leuitas aeris et aque dicuntur specie. Et etiam dyaphaneitas aeris et aque dicuntur specie. Aliud exemplum. visibile et nudibile dicuntur specie ergo etiam albidum in homine et azino. Dicitur quod non

est simile quod gravitas et leuitas in elementis sunt ab ipsis elementis secundum ipsorum proprias naturas. Sed dyaphaneitas sic non sunt ab eis sed secundum aliquid commune receptum in ipsis. et ideo potest talis forma sic fluens esse unius speciei. Similiter visibile et nudibile sunt diuersarum specierum quia fiunt ex propriis naturis hominis et azini. Sed albedo in homine et azino sunt ab eis secundum aliquid commune. quia scilicet secundum quod sunt corpora mixta et ergo sunt eiusdem speciei.

Quod est in quo predicamento sit dyaphaneitas. Dicitur quod est in secunda specie qualitates et est naturalis potentia recipiendi lumen. Sicut enim visibilis est naturalis potentia ad actum videndi. ita etiam dyaphaneitas est naturalis potentia per receptionem luminis. et ideo corpora non dyaphana non possunt recipere lumen sicut sunt corpora opaca siue imitata.

Arguitur. Si color est qualitas opposita ex quatuor elementis. ergo non est simplex. Dicitur quod bene sequeret si ille qualitates maneret actualiter formaliter sed hoc non est verum quia tamen manet virtualiter. Et ideo est dicendum eodem modo de istis qualitatibus quo ad colores. et de elementis quo ad mixtura. Unum patet quod color est qualitas simplex secundum naturam habens tamen virtutem aliarum qualitatum et non substantiam.

Arguitur. Calidum humidum frigidum et siccum sunt qualitates prime ergo non lumen. Aeris patet quia ille sunt qualitates primorum corporum. Dicitur quod dupliciter aliquae qualitates dicuntur prime. Uno modo comparando eas ad qualitates tangibiles. et sic calidum et frigidum humidum et siccum sunt qualitates prime. Alio modo dicuntur qualitates prime in ordine ad qualitates visibiles et sic lumen opacum et perspicuum sunt qualitates prime. Et principaliter lumen est qualitas prima propter duas causas. Prima causa est quia est qualitas primi corporis scilicet celi. Secunda causa est. quia cum aliis qualitatibus elementorum constituit alias qualitates visibiles ut puta colores. Graue sciendum quod color constituitur ex tribus qualitatibus scilicet ex lumine

et tunc non est simplex sed compositus ex quatuor elementis. et sic color est qualitas composita. et sic color est qualitas composita. et sic color est qualitas composita.

Secunda causa est. quia cum aliis qualitatibus elementorum constituit alias qualitates visibiles ut puta colores.

uoso ignis. ex dyaphano aeris et aqua et ex opaco terre. In qua constitucioe lumē habet se ut principium formale. et alia ut principia materialia. Et si arguitur quod qualitates non possunt venire ad mixtionem. ergo non potest mixtio fieri ex qualitatibus. Dicitur dū quod quibus qualitates sunt se non concurrunt ad mixtionem tamen qualitates cum suis subiectis concurrunt ad mixtionem sicut in generacione mixtorum ubi quod concurrunt multum de luce fit mixtum album. et ubi multum de terra fit mixtum nigrum. Unde quod elementa unum tur unum qualitates tangibiles ex quorum unione resultat forma mixcionalis. Etiam unum tur qualitates visibiles ex quorum unione resultat color etiam in eodem. et sicut in mixto sequitur forma mixcionalis gratia qualitatibus tangibilium sic etiam sequitur color sic quod omne mixtum est coloratum gratia qualitatibus visibilium.

Arguitur Lumen est subiectum et tota hypostasis colorum. quod non est alterius speciei a colore. Dicitur quod dupliciter aliquid dicitur subiectum alterius. Uno modo quod in trinitate ipsum constituit. et sic generatio et dicitur sunt subiecta speciei. et sic verum est quod subiectum non est alterius speciei quod illud cuius est sed tamen lumen non est subiectum coloris. Alio modo quia est principalissimum in constitucioe rei. et sic lumen dicitur subiectum coloris quia est principalissimum in constitucioe coloris. Alie enim qualitates a lumine seorsum opacum et perspicuum concurrunt ut principia materialia et lumen ut principium formale. Forma le autem est dignius ipso materiali. Ex his potest intellegi diffinitio coloris data in libro de sensu et sensato seorsum color est extremitas perspicui in corpore terminato. id est. denso. Potest enim sic intelligi. Color est extremitas non quantitativa sed qualificativa quia color sequitur ipsum perspicuum quod est naturalis potentia. Et ideo addit perspicui. Debet tamen hoc perspicuum non esse totaliter perspicuum. quod non sunt profundum et ideo addit in corpore terminato. id est. denso. Item lux lumen radius et splendor dicitur ab invicem sunt rationem seorsum sunt idem sunt rem. quod lux est qualitas sunt quod est in luce. Et dicitur lumen sunt quod participat a dyaphano. Et dicitur splendor sunt quod redit a corpore illuminato.

Lumen ergo est hu

Dicitur Aristoteles diffinitio aliam qualitatem concurrentem ad visionem seorsum lumen. Et primo ponit veritatem de lumine. Secundo excludit errores. Primo quod dicitur quod lumen est actus dyaphani sunt quod dyaphanum. Et hoc probat sic. quod contraria sunt apta nata fieri circa idem. Sed lumen et tenebre contrariantur extendendo contrarietatem ad partem oppositioem ergo habent fieri circa idem subiectum. Sed subiectum ipar tenebrarum est dyaphanum et etiam dyaphanum est subiectum luminis. et sic lumen est actus. id est. forma dyaphani. Et addit Aristoteles. quod lumen est sicut color

dyaphani. id est. actus eius. et istud lumen causat in dyaphano ab igne seorsum sunt ponentes corpora celestia esse ignea vel ab igne. id est. ab alio illuminante igneo sicut est candelam vel ignis mixtus vel causat lumen a corpore superiori. id est. celesti

Arguitur Dyaphanum est actus ergo lumen non est in dyaphano sicut in subiecto. Dicitur quod duplex est subiectum ipsi luminis. scilicet mediante lumine est in alio subiecto et sic dyaphanum est subiectum luminis quod per dyaphanitatem lumen recipit in alio corpore. Aliud est subiectum quod. et tale subiectum non potest esse actus. et sic subiectum luminis est corpus dyaphanum. sicut enim quantitas est subiectum quo qualitas corporaliū. sic etiam una qualitas potest esse subiectum quo alterius qualitatis. et sic dyaphanum est subiectum luminis.

Arguitur Dicitur est plus quod dyaphanum est subiectum coloris. quod non est subiectum luminis. Dicitur quod dyaphanum accipit dupliciter. Uno modo sunt dyaphanum. id est. absolute absque alio addito. et sic lumen est actus dyaphani. quod lumen est prima et prima forma actus ipsi dyaphanum. Alio modo accipit dyaphanum sunt quod est actuatum per lumen et tunc dyaphanum suscipit in se colores. et sic est subiectus coloris. et ideo bene dicitur Aristoteles. hic quod lumen sic actus dyaphani sunt quod dyaphanum. Unde patet quod lumen est actus lucidi sicut causa formalis et est actus dyaphani sicut forma. prima et est actus corporis sicut forma remota. quod corpus est subiectum remotum luminis. Primum patet quod lumen et luci dicitur dicitur sicut abstractum et concretum

Arguitur. Color est actus terminati corporis ut dicitur in de sensu et sensato. ergo male dicitur hoc quod sit actus dyaphani illuminati. Dicitur quod color dupliciter accipit. Uno modo sunt esse reale et sic color est actus corporis terminati. id est. corporis de se quod non potest visu penetrari. Et sic loquitur Aristoteles. diffiniendo colorem in de sensu et sensato. quod color est extremitas perspicui in corpore terminato. Alio modo accipit color sunt esse intentionale et spirituale. et sic color est actus dyaphani illuminati. quia color sunt esse spirituale recipit in medio quod medium est dyaphanum illuminatum.

Arguitur Si lumen est actus dyaphani sunt quod huiusmodi. quod lumen ipse est in dyaphano quod est finis. Dicitur quod hoc argumentum verum excludit. quicquid est est lumen tamen est in dyaphano. est ei corpus dyaphanum huiusmodi se lumen quibus non habeat naturaliter lumen est tamen dyaphanum. quod lumen est ipse in dyaphano

Quod quidem dicitur

Postquam Aristoteles posuit diffinitioem luminis dicitur inter ex illa diffinitioe excludit suam opinionem

sed et hoc non dicitur
neque nec minus
et superius et inferius

Subiectum duo sunt
zoo et unum sunt
o dicitur

Affirmo lumen
lumen in corpore
per quod patet

et non
dicitur
et non
dicitur
et non

Ex quo ei dictus est qd lumē est act⁹ dyaphani sic satis pz qd lumē non est corpus. Corpus ei nō est actus. i. forma aliē. Dicebat ei antiqui. qd lumē esset ignis ponētes triplicē ignē scz ignem carbonē. ignē flammaz. ⁊ ignē lucē. Aliq̄ hō sicut Democritus dicebant qd lumē eēt fluxus corpus ⁊ si sic tunc etiaz lumē eēt corpus. Dicebat ei Democritus qd lumē esset desluxus q̄rundaz corporū athomaliū i dyaphano. ⁊ sic lumē esset deslux⁹ corporū. i. lumen esset corpa athomalia desluentia a corpe illumiato in dyaphano. Et qñ ⁊ eos arguebat sol sp̄ illuminat terrā. ⁊ si sic emittit illa corpa athomalia tūc sol iā esset valde puus. Rūdet ip̄ qd sol vlti⁹ nutrit⁹ p vapores. sed h̄ est magis inconueniens qz q̄cquid sic nutrit⁹ est corruptibile.

Neqz enim possibi

Dic Aresto. reprobatur istā opinionē. Et vult qd impossibile ē lumē esse corpus. Et hoc sic qz si lumē esset corp⁹ tūc multa corpa essent sil in eodē loco. Sz h̄ est impossibile. q̄ illud ex q̄ sequit. Maior pz. qz aer ē corpus ⁊ lumē ē corpus aere sil. q̄ duo corpa essent sil. qd at lumē sit in aere. pbat Aresto. qz tenebre sunt in aere. sed tenebre ⁊ lumē sunt tria que hñt fieri circa idēz subiectū. q̄ etiā lumē est in aere. Maior pz. ex q̄to phoz. qz si duo corpa essent i eodē loco tūc esset penetratō dimensionū. Est at̄ considerāduz qd trietas capif hic generalit̄ put se extendit ad p̄uatiuā oppōem. sic em̄ lumē ⁊ tenebre cōtrariātur. i. p̄uatiue opponūtur. Et per h̄ nō ip̄dit argumētuz ter. qz non solū tria. p̄prie dicta hñt fieri circa idē sed etiam p̄uatiue op̄posita.

Et non recte empe

Dic reprobatur Aresto. quādam solutōez ip̄ius Empedoclis. qz aliqui volētes pbare qd lumē nō esset corp⁹ sic arguebāt. Si lumē esset corpus tūc illumiatio nō fieret in instāti. qz nullū corpus mouet i instāti. vtz. vi. phoz. Rūdebat Empedocles qd etiā illumiatio nō fieret i instāti sed fieret successiue ⁊ tñ illa successio lateret nos. Istā solutōez reprobatur Arestote. di. qd dicere lumē moueri successiue ⁊ illā successiōnē nos latere est ⁊ ratōez ⁊ ⁊ sensuz. Primuz patz. qz licet tal successio posset nos latere i p̄uo spacio. tñ in magno spaco quāle est ab oriēte in occidēs nō posset nos latere successio motus. Scdm pz. qz videm⁹ ad sensuz qñ sol venit ad prez orientālē sup nostz emisperiū tūc etiam illuminat occidēs.

Arguit. Lumē successiue mouet ab oriēte in occidēs vt manifeste pz. q̄ male repbat Empedocles. Ddm qd dupl̄ aliqd mouet successiue. Uno mō p se qz scz in ip̄o mobili est naturaliter talis successio. ⁊ sic lumē non mouet scz corpus illuminās. ⁊ sic fm talē intellectū excludit opinio Empedoclis. Alio mō aliquid mouet successiue p accūs. i. p aliud qz scz ip̄m de se habet mutatoez instantaneā. sz p̄iungit illi qd mouet successiue. ⁊ sic etiā lumē mouet successiue. qz non pōt esse lumē in dyaphano nisi p aduentū corpus illuminātis. ⁊ iō illumiatio est mutatio simpl̄ instantanea psequēs tñ successiū motū. Sile est de aliq̄ portate candela p aliquā plateā val stratā ciuitatis ibi manifestuz ē qd apportatō candele est successiua. sed postqz candela est apportata in instāti p aerez fit diffusio lumis in loc⁹ vbi cādela successiue

Querit. Utrū lumē sit corpus. reprobatur Pro intellectu q̄stionis ē sciendū. qd de natura luis fuerūt v. opiones. P̄ria ē qd lumē eēt corpus et mouebātur ex hoc. q̄cquid hz in se passioes corpus ē corpus sed lumē hz i se passioes corpus q̄ est corpus. Maior pz. qz passio nō derelinq̄t suū subiectū. Maior pz. qz redire reflecti ⁊ verberari sunt passiones corpus. qz sūt p motū locale qui mot⁹ soluz cōuenit corpus vtz seroto phoz. Sed istā opinioez repbat Aresto. in textu. Etiā nō apparet vñ possz lumē corrūpi i aere si esset corpus. qz p absentia corpus illuminātis nō pōt corpus corrūpi q̄uis bene accūs corrūpat. Alia fuit opinio qd lumē esset forma sp̄nalis qd sic pbabat. qz illa est forma sp̄nalis q̄ vtimur in sp̄nibus ⁊ i immaterialib⁹. sed i immaterialib⁹ vtimur luine. Dicim⁹ em̄ qd est aliqd lumē intellect⁹ agētis. ⁊ tñ manifestum est qd intellect⁹ agēs est aliqd immateriale. sil r̄ dicim⁹ de intellectu angelico. Sz ista opinio nō valet. qz nulla forma imaterial⁹ pfecti facit effectū materialē. sed lumē facit effectū materialē ⁊ realē. q̄ nō est q̄litas imaterialis. Et licet aia rōnalis faciat effectū materialē ⁊ realē. nō tñ p se sed p mediū. s. p corpus suuz ⁊ aia nobilis p corpus celeste. Tercia opinio fuit. qd lumē esset euidentia coloris. qz h̄ est euidentia coloris sine q̄ color nō est euidens. sz sine lumine color nō est euidēs q̄ lumē est euidentia coloris. Ita opinio nō valet. qz qñqz videt luminosuz n̄ sub rōe coloris. sicut i nocte. Quarta opinio ē qd lumen eēt forma subalis qz pducit formā substantiālē. qz pducit multa mixta ⁊ mineralia. sicut pz de luine celi. sz sile a suo silī. pducit. Ita opinio nō v3. qz nulla forma subal⁹ p̄cipif

prima opinio

st

3a opinio

4a opinio

sensu qz tunc esset in terciā spē qualitatis. 7 sic esset forma accidētalīs qd est impossibile. s; lumen p̄cipit sensu q̄ rē. Quia opinio fuit 7 dicit q̄ lumen in aere habeat esse intētionale i cor-
 pore s; lūinoso habeat eē reale. Probatō ē qz oīs forma realis d; habere p̄manētiam in suo subiecto. s; lumen nō h; p̄manētiam in aere s; p̄-
 t̄ lumen p̄ recessu solis. S; ista opinio repro-
 bat. qz nilla forma intētionalis denoiat suū subiectū. qz oīs forma intētionalis est impfe-
 cte i suo subiecto. s; lumen denoiat aerē realiter. qz d; aer lūinosus qn̄ h; in se lumen 7 iō color i aere nō denoiat aerē. qz h; ibi esse intētionale tū. Pro veritate est sciendū qz lumen est q̄litas de terciā spē qualitatis ē p̄cipū subiectū ē dya-
 phano sine p̄cipū. Et hoc p; qz qualitates que sentiūtur sensu exteriori sunt de terciā spē qualitatis. sed lumen sentit sensu visus. q̄ lumen ē de terciā spē qualitatis. Restat q̄ soluere qn̄z argumēta p̄bantia qn̄z op̄miones p̄dictas. Ad p̄mū q̄ dicendū qz dupl; alieui cōueniūt passiones corporis. Uno mō p̄prie 7 tunc est ve-
 rū qz hoc cui cōueniūt passiones corporis ē cor-
 pus. qz passio nunq; dēclinat suū subiectū sed sic nō cōueniūt luminī passiones corporis. Alio mō alieui cōueniūt passiones corporis si-
 mulitudine. 7 sic luminī cōueniūt passiones corporis. 7 hoc nō oportet esse corpus. Et sic qd multiplicat circa obiectū sibi oppositū qd ē p̄prie 7 politū d; reuerberari 7 redire put redire valet tū sicut seipm multiplicare. qz lumen multiplicat circa corp; politū sic si ponat eam adā ad p̄lūm lumen ei; d; reuerberari 7 redire a p̄lū. Ad scdū d; qz lumen accipit duplicat Uno mō put ē p̄cipiū manifestandi alterū sine tal; res sit sp̄nalis sine corporalis. 7 sic lumen etiā inuenit in sp̄nālibus. qz i sp̄nālibus etiā inuenit p̄cipiū qd vocat lumen 7 sic dicim; in hoīe esse lumen intellect; agētis. 7 sic lumen repe-
 nit p̄prie in sp̄nālibus 7 metaphorice in cor-
 poralibus. Alio mō accipit lumen fm q̄ est p̄-
 cipū manifestandi colores corporales 7 sic lumen est q̄litas materialis 7 in materia etna. 7 isto mō nunc loq̄mur de luce. 7 sic est act; dyaphā-
 Alia n. 7 sic p̄prie inuenit in materialibus 7 metaphorice i sp̄nālibus. Ad terciū dicendū qz qn̄is color nō videatur sine luce non tū lu-
 me est euidētia coloris qz i quibusdā est euidē-
 tia absq; colore sicut lumen est absq; euidētia co-
 loris sicut i corporibus celestib;. sed q̄ sunt idēz non p̄t ab invicē separari. Et lic; aliq; sp̄ cōiun-
 gant ad invicē non tū seq̄tur q̄ sint idēz. sicut h; 7 n̄ibile. Ad quartū dicendū qz duplex ē

cā alie; sube. quedā est p̄ncipalis 7 vninoca. 7 sic effect; est filis cāe fm naturā. vel etiā fm p-
 portionē sicut fil; est filis patri. vel domus est filis ydce q̄ est i mente artificis. Alia est cā in-
 strumentalis alie; effectus. 7 tales cāz nō o; eē-
 siles effectui sicut semen ē cā instrumentalis ge-
 niti ex semine. mō lumen ē cā instrumentalis s; be-
 qz eo mediāte aīa nobil; p̄ducit inferiora 7 me-
 diāte celo sicut p̄rio instrumto. Ad q̄ntū dicit
 dū qz nō o; formā esse intētionales q̄ non sp̄ ē
 in subiecto qz duplex ē forma realis. quedā ē
 que orit; ex p̄ncipiis essentialib; subiecti vt ri-
 sibile ex hoīe. vel ex cōmixtionib;. vt albedo
 ex hoīe. 7 tal; forma est sp̄ p̄manēs in subiecto
 fm dispōz quā h; Alia ē forma real; q̄ oritur
 ab extrinseco 7 etiā cōseruat ab extrinseco sic ca-
 lor in aqua q̄ accipit ab extrinseco s; ab igne. et
 cōseruat ab extrinseco. sic est dōm de luīe qz ad-
 uenit dyaphano p̄ p̄ntiam corporis illuīantis.
 Et iō lumen differēter est in corpe lucido vt in
 sole 7 in aere aut dyaphano quū ei vtrōbiq;
 sit realiter tū non vtrōbiq; p̄manēt. Lū; cā
 est qz lumen in corpe lucido fuit ex p̄ncipiis il-
 lius corporis. non at fuit a p̄ncipiis illius cor-
 poris in q̄ est realiter trāsmittit.

Arguit. Lumen ē qualitas finēs a corpe
 q̄ est defurcus corporis. 7 sic tūc est corp;. Dōm qz ista p̄prie lumen est defurcus corporis in-
 telligit duplicat. Uno mō qz lumen sit p̄c-
 cule corpe 7 defurcus a corpe. ac si diceretur lu-
 men in aere nihil aliud est qz multa p̄na corpa
 athomalia resoluta a corpe solis. 7 sic Aresto.
 repbat istā p̄prie. Alio mō p̄t p̄prie intelligi.
 qz lumen sit defurcus corporis. i. qualitas defurcus
 a corpe. 7 sic p̄prie est hā. qz lumen est q̄litas na-
 turalis ipsius corporis lūosi nā ab ipō corpe lu-
 minoso naturaliter fuit.

Arguit. Oīs qualitas sensibilis h; p̄riū
 sed lumen non h; p̄riū. q̄ nō est qualitas sensibi-
 lita. Dōm qz duplex est qualitas sensibil;. quedā est que reperitur i ipsis elemētis 7 elemē-
 tatis sicut sunt calidū frigidū 7c. 7 sic Aresto.
 bene loq̄tur di. qz oīs qualitas sensibilis h; p̄-
 riū. Alia est qualitas sensibilis q̄ inuenit i ce-
 lo qd omnino est incorruptibile. 7 tales quali-
 tate non o; hēe qualitatem p̄riā nisi extendat
 p̄rietatē ad p̄natiuā oppōz. 7 sic tenebre sunt
 p̄rie luminī. Vel breuit; d; qz oīs qualitas sensibi-
 lita sensu tactus h; p̄riū. sed hoc nō oportet
 de qualitatibus sensibilib; alioz sensuum.

Arguit. Lumen est corp;. qz Aresto. disting-
 uit tres spēs ignis in scdo topicoz q̄ sunt ig-
 nis carbo. ignis flāma. 7 ignis lux. sed ignis ē

ad q. 7

2733

27

33

47

corpus. g^o etiā lux sine lumē erit corpus. Di-
cendū q^o Aresto. loq^otur ibi exēplariter fm opi-
monē antiq^o qui distinxerunt triplicē ignē.
Exēpla em debet pcedere ex notioribus. cum g^o
fm antiq^o sūt notū z p^osuppositū q^o tres eēt
spēs ignis sic etiā exēplificat ibi Aresto.

Querit. Utz lumen equaliter reperiat in
oibus. Ddm sicut pus dictū est de dyapha-
nitate. Aliq^o em sūt dyaphana p totū. z illa
recipiunt lumē p totū. Alia vō sūt dyapha-
na fm superficies. z illa recipiunt lumen fm vlti-
mā eoz superficiē. Lu^o rō est. qz p^orius subie-
ctū ipius luminis est dyaphanuz. illa g^o que
sūt dyaphana p totū sūt susceptiva luis p
totū. z illa que sūt dyaphana fm superficiem
sūt susceptiva luis fm superficiē. In p^omis ē
tū ista d^ona qz aliq^o hnt de se lumen sic est cor-
pus solis. Aliqua hnt lumen ab extrinseco sic
aer z aqua.

Est autem coloris

Postq^o Aresto. ondit quō se habeat color ad
videndū qui nō videt sine luie. Dic dicit quō
se habet dyaphanū ad videndū. z p^omo quō
se habet ad colorē. Et p^oit sile de sono di. q^o si
cut se hz aer ad sonuz. ita dyaphanuz ad co-
lorē. z qz dyaphanuz est sine colore sic est sus-
ceptivus coloris. sic etiā qz aer est sine sono g^o
est susceptiv^o soni. z rō istius ē. qz omne suscipi-
ens d^o esse denudatū a natura suscepti als nō
capet ipm. cur g^o dyaphanū recipit i se colorē
oz q^o sit denudatū a colore z silt aer a sono. Et
p^o hoc soluit argumentuz q^o arguit q^o dyapha-
nū est sine colore z tū suscipit colorē. qz in p^o
cipio dyaphanuz est sine colore. sed in visione
est cū colore. qz suscipit in se colorē. z sic etiā
aer est sine sono z nō suscipit in se sonū anteq^o
immuret auditus. Deinde dicit quō dyapha-
nū videt. i. p^o visuz agnoscit. z vult q^o dyapha-
nū agnoscit sicut tenebrosuz. Ex q^o em agnos-
cimus aliqd eē pus lucidum z postea tenebro-
suz p^ocipim^o q^o est dyaphanū qz ē eadez natura
ex pte subiecti q^o sic qz in se hz tenebras z qū
qz lumē sicut maffeste p^o p^o sensuz.

Non autem omnia

Postq^o Aresto. xterminavit de manifestis visi-
bilibus q^o vident p lumē extrinsecū. Dic p^ont
xterminat de visibilibz innotatis di. q^o nō oia
sūt visibilia p lumē exterius. sed solū illa q^o
rū est p^orius color. sūt em aliq^o que i luie ex-
teriori n sūt visibilia sub rōe luis. sicut sūt
lucentia de nocte. sed ista sūt visibilia i tene-

bris. ista at nō sūt noiata vno noiē eoi sicut
sūt putredines quercū. capita pisciū. squa-
me pisciū. oculi cattoz. z oculi lupoz. Rō at
quare ista vident i nocte z nō in die stat in h.
qz sūt duplicia corpa qdaz sūt q^o hnt pfectē
lumē p^ophesuz ab opaco z etia corpa pnt soluz
videri p lumē exterius sicut sūt corpa colora-
ta. in coloratis em corpibus lumē est pfecte p^o
phesuz ab opaco. Alia sūt corpa q^o nō sūt
p se terminata vbi scz lumē n est pfecte comprē-
hēsuz ab opaco. z talia corpa pnt etiā videri
sine luie exteriori. qz p^o p^orius lumē pnt aliq^o
partē mediū illuiare. ista tū nō vidēt luminosa
in luie exteriori. qz hoc lumē exterius obfus-
cat min^o lumen g^o in die nō vident talia luio-
sa sicut in nocte. Pro intellectu om^o istoz est
sciendū. q^o est triplex g^o d^o visibiluz. quedaz
sūt q^o vidētur sub luie alieno z colore p^orio.
et ista visibilia soluz vidētur i die z nō in no-
cte. alia sūt q^o vidētur sub lumine p^orio z co-
lore alieno. z ista eqliter vident in die z in no-
cte sicut ignis. alia sūt q^o se hnt medio mō. qz
vident in die sub luie alieno z colore p^orio. z
in nocte sub luie p^orio z colore alieno. sicut
sūt oculi cattoz. putredines quercū z silia
que vidētur i die alba z g^o vidētur sub colore
p^orio z sub luie solis. sed i nocte vidētur sub
p^orio luie z nō vidēt talia corpa alba sz luio-
sa

Hunc autē intātuz

Quia Aresto. dicit de duplici visibili. Dic of-
tēdit quō vtrūq^o videat z pnt sumi due p^oclu-
siones. P^oia est de colore z est ista. Color ē vi-
sibilis qz mouet dyaphanū pus illuiatuz sed
innotata sūt visibilia qz mouet dyaphanuz
i. ipm actuando p lumē. z iō in eis lumē nō
p^osupponit sicut in p^omis visibilibus. Dicit g^o
Aresto. q^o iā dcm ē q^o color n videt sine luie. lu-
mē at est in dyaphano. mouz g^o color dyapha-
nū actu illuiatuz qd vltorius mouet organū
sibi aliqualit cōtinuatū. qd pbat rōe z signo.
Rōe sic de rōe coloris est mouere dyaphanuz
fm actuz. i. actu illuiatuz. g^o color pus mouet
dyaphanū illuiatuz anteq^o visus moueat a co-
lore. Signū stat i hoc qz i aliq^o hnt in se co-
lorē. i. coloratuz ponat sup visum tunc tal res
nō videt. z iō oz q^o sit mediū inter oculuz z vi-
sibile qd medium pus moueat anteq^o mouet

Querit. Quare color pus mo-
uet mediū qz sensuz visus. Ddm q^o iō. quia
sensus qzuis sit material tū etiā est vitalis po-
tes recipe formas ab extrinseco. qz g^o non pōt ta-
les formas recipe fm illam materialitatē fm
quā sūt i subiecto. iō oz q^o tale sensibile spiri-
tū

*Primo gradus
Secundo
Tercio*

*Prout dicitur in visibilibus
innotata et innotata
Ne color nō aliquid dyaphanū
sed iō qz color nō dyaphanū
vltorius actus ad organū
dyaphanū*

translatet in medio ut sic posset recipi in sensu
qz qz p mediū diffundat ad sensu ut in ipso
medio spiritualitet.

Arguit. Visio fit i instati sicut pbat Are
sto. in sine de sensu z sensato. qz nō pmo color i
mutat mediū z postea sensum. **Adm qz qz**
uis visio fiat i instati tps tū in visione pcur
runt plura qz hnt orgāne nature. qz vnum ē cā
alterius. in vno em instanti color imutat me
diū z organū tū fm naturā color pus imu
tat mediū z mediū vtreri imutat organū.
Pnt em in vno instanti tps plura ē instan
tia nature. **Aresto. qz intelligit qz color pus im**
mutat mediū fm naturā qz ipm organū nō
at fm tempus.

Arguit. Si color eēt in aere seqret qz aer
eēt coloratus z siliter oculus qd ē falsus. Se
quela pbat. qz vbiqz ē forma ibi ē etiā de
noatio forme. **Adm qz ad hoc qz aliqz for**
ma denoiet subiectū nō sufficit qz insit subie
cto ymmo requir qz insit subiecto satis pfecte
et satis intēte. Ppter hoc calor i aqua tepi
da nō denoiet aquā calidā. color at nō est i me
dio z in organo fm esse pfectū. qz etiā nō deno
minat mediū neqz organū.

Querit. Utz color sit vnius spci fm qz ē
in obiecto medio z organo. **Adm qz sic. Et**
ponit rō in comēto doctoris circa libz de sen
sū z sensato. qz diuersitas subiectoz nō facit i
formis diuersitatē specificā sed solū numera
le. sed ista diuersitas qz est i colore fm qz est in
subiecto medio z organo sumit solū fm drāz
dyaphaneitatis qz est subiectū primū coloris
qz color eēt in subiecto est in dyaphano ter
minato. color i medio est i dyaphano simpli
indeterminato. sed color in organo ē i dyapha
no prim terminato z ptiz indeterminato. Et rō
est qz oculus ē de natura aque ut dr in de sensu
et sensato. sed aqua qdāmodo terminat ppter
spissitudinē suā spēs coloris z iō spēs rez visi
bilū apparēt in aqua.

Arguit. Color i aere nō denoiet. sed color i
partete denoiet. qz nō sunt vnius spci. cōsequē
tia t3. qz eadē forma hz eundē modū denoian
di. **Adm qz forma vni spci nō sp equaliter**
denoiet diuersa subiecta si insit talibus subie
ctis fm diuersis modū. Exēpli grā. licz in ig
ne z aqua tepida calor sit vnius spci tū ille ca
lor nō denoiet aquā tepidā calidā sicut ignez.
sic siliter est ad ppositū qzuis em color sit vni
us spci in subiecto z i medio nō tū hz eundez
modū inessendi. z iō nō equaliter denoiet.

Arguit. Color hz etiā in medio esse reale qz

debet denotare mediū. **Ans pbat. qz hz eēt spe**
cificū qz hz esse reale. Itē color: eius in medio
ē in pdicamēto de tertia spē qualitatis. qz hz eēt
reale in medio. Adm qz dupli dr habere ali
quid esse reale. Vno mō qz hz esse specificū. z
sic vtiqz color hz esse reale in medio. qz ē in eo
rez pdicamēto sicut color i subiecto. Alio mō
dr: aliqd habere esse reale z reali mō. i. pfecte. et
sic color solū hz esse reale in subiecto z nō i me
dio neqz in organo. Et h est qd dicit solet qz co
lor in medio hz esse intentionale. nō tū accipiē
do intentionē p intentionē loyca. qz talis inten
tio nō est sensibilis sed dr habere esse intentio
nale. i. impectū qd esse est sepatū a materia. i.
a cōditionibus materie phisice ut infra dices.
et iō in medio pnt esse colores qz in subiecto es
sent **Trij. qz fm hoc esse qd habet in medio nō**
stranatur. In istis cōsonat cōe dicitū qz color
hz triplet esse scz in subiecto in qz hz esse phisi
cū z reale. z in aere est sicut i deferente. z in or
gano tanqz in pncipio cognitōis.

Non enim bñ dicitur

Dic Aresto. excludit errore Democriti circa colorē de
predicā qui dicebat qz si totū mediū a terra
viz ad celū esset vacuū. i. sine corpe. tunc fm
maximā certitudinē videremus ea qz sunt cir
ca celū etiā si formica esset circa celū qz nihil
obstaret int rez videntē z rez visaz. sed dicit Are
sto. qz hoc est impossibile. qz si nō esset mediū int
re videntē z rem visaz tunc nihil oīno viderē
tur. Qd pbat Aresto. ex dicitis. qz dicitū est qz
obiectū pmo mouet mediū. z mediū in oīa vi
terius mouet sensū. si qz nō ē mediū ipm nō
pōt moueri. z si mediū non mouet etiā sensus
nō mouet a medio.

Ignis autē in vtrif

Dic ponit aliā ptem scz de mō videndi corpa
lucida siue immoiata visibilia dicens. qz ignis
z alia immoiata visibilia vidētur nō in lumē
sed in tenebris. z iō sicut color est visibilis qz
mouet dyaphanū pus illuatiū. ita immoiata
visibilia sunt visibili a. qz mouet dyaphanū
ipm actuādo p lumē. z hoc iō. qz talia lucētia
in nocte qz dicitur visibilia immoiata hnt in
tra se lumē ibibitū qz lucē pnt etiā dyaphanū
in pte illuare z hoc cōtingit i eis ppter cōmū
tionē nature ignis a qz igne est luciditas vel lu
men i micris. Alia ei elemēta nō sunt de se lu

Arguit. Si ista immoiata visibilia
eēt lucētia ppter ignē seqret qz etiā eēt calida

*ca. d. n. p. 202
p. d. m. 202 p. 202*

*14 v. p. 202
p. d. m. 202 p. 202*

[Marginal notes on the right edge of the page]

pppter ignē. **¶** Ddm q hoc nō o3. Lūius rō ē qz quicunqz dñe forme sunt in aliq qu az vna naturalit est pōr alia. tunc pōr talis res manere in aliq fm pma formā z nō fm vltima s3 n es. cū g luciditas sit pōr forma qz caliditas. g pōr ignis reperiri i aliq fm luminositate z non fm caliditate. q at luminositas sit pōr forma p3 qz ignis coicat lumē cuz cozpibus celestibus que sunt pma corpa.

Eadem autez ratio

¶ Dic Aresto. redit ad materiā de qua pns sunt locutus scz q color positus sup sensuz nō fac sensationē di. q hoc nō soluz vez est de colore sed etiā in alijs sensibilibus. qz etiā alia sensibilia poita sup sensuz nō faciūt sensationē. Et pmo declarat hoc i his in qbus est manifestuz scz i quib⁹ repitur mediū certaneuz sicut sunt auditus z olfactus. qz i illis o3 prius mediū a moueri anteqz moueatur sensus sicut sonus p us immutat aerē anteqz imutat auditū z odor pns diffundit se p aerē anteqz immutat odoratū. z qñuis h non apparet de gustu z tactu. qz vidēt absqz medio immutari tñ est ibi etiam sile sicut infra dicet. qñuis em gustus z tactus nō hnt mediū extrinsecū tñ habēt mediūz intrinsecū. Deinde ostendit quid sit mediū in sensibus. **¶** Dī autē mediūz p qd sensibile deferat ad sensuz. Et vult q mediū in sensu visus auditus et olfactus sunt aer z aqua. z hoc pbat spēalif de odore. qz ibi videbat eē mi⁹ manifestuz. q ei odor pcpiat p aerē manifestū est in respiratibus q nō odorant nisi p respiratōez in aere. q etiā fiat respiratō in aqua p3. qz aialia aquatica sicut sunt pisces hnt vtiqz sensuz odoris. z sic i eis deferat odor p aquā.

¶ Arguit. Mediū z sensus dñt pportionaliter. g si est idē mediūz i ill' tribus sensibus nō erūt sensus distincti. **¶** Ddm q qñuis sit idēz mediū materialr in ipis sensibus p qd sensibilia deferuntur ad ipos sensus tñ est aliud formaliter. Pnt ei aer z aqua capi triplicif. Uno mō fm transparentiam z dyaphaneitates. z sic sunt mediū in visu. qz sic color deferat p aere z aquā. Alio mō accipiūt fm q sunt corpa faculiter mobilia fm locū. z sic sunt mediū in auditu. qz son⁹ causat p motū localez aeris z aq. Tercō mō accipiūt fm q sunt faciliā alterabilia. z sic sunt mediū in olfactu z gustu. quia odor alterat aerē anteqz veniat ad odoratūz z silr alterat aquā.

¶ Querit. Utz sensibile positū sup sensuz faciat sensationē. **¶** Ddm q nō z rō est. qz opoz

tet obiectū esse spñalisatuz anteqz possit moueri sensuz. si em sufficeret qlitercunqz pntia forme ad cognitōez tñc etiā res naturales agnoscerēt illas formas qz in se habent. requir g ad cognitōez aliē forme q talis forma sit spñalisata. sed spñalisatio nō pōt fieri nisi p mediūz g o3 obiectū p mediū diffundi. Maior p3 ex ordine entiu. qz si aliq res in se h3 formā magis spñalez tunc talis res magis agnoscat. sunt em quedā entia q habēt formas materiales vt sunt entia pure materialia sicut panes h3 i se colorē. quedā hō sunt entia q hnt i se formas materiales cuz qdaz spñalitate. h at p3igit duplicif. Uno mō qz recipiūt tales formas absqz materia z tñ cū pditionib⁹ materie matematicae qualia sunt sentiētia z talia agnoscat singularia. Alia at sunt q recipiūt i se formas absqz materia z etiā absqz pditōibus cuiuscūqz materie. z talia cognoscunt res nō soluz singulares s3 etiā vles. ex qbus p3 q cā cognitōnis est ex h q aliqd recipit formā absqz materialitate z cū spñalitate. **¶** Circa qd scienduz q triplr pōt impediri sensus a sua sensatione. Prio ex pntia maioris sensibilis. z sic impeditur visus nī a visione stellaz in die ppter maius lumē supueniēs scz lumē solis. Secdo impedit sensus ppi indispōez organi. sicut ligua febricitantis infecta amaro huōre indicat oia amara. z isti mōi nō sunt ad pposituz. S3 terciō impedit ex suppōe sensibilis sup sensuz. et illuz modū psequitur hic Aresto.

¶ Arguit. Sensibile nō pōt poni sup sensum g text⁹ ē falsus. Ans pbat. qz positō est solum corpoz. s3 sensibile nō est corpus s3 qdaz qualitas. **¶** Ddm qz tunc nūc sufficit q sensibile accipit duplr silr. z sensus. Prio accipit sensibile fm q ē pncipalis rō immutadi sensuz. et sic sensibile ē accns. Alio mō accipit sensibile p illo qd est tota rō immutadi sensuz. z sic accidēs acceptū cū subiecto vocat sensibile. z eo mō accipit h sensibile. z tñc sensibile est corp⁹ et ponit sup sensuz. Siliter igit sensus accipitur duplr. Uno mō p pōna sensitua. z sic sensibile nō ponit sup sensuz. Alio mō accipit p organo in q est sensus. z tñc sensus est corpus sic sensus visus sunt oculi cuz neruo optico. z eo mō sensibile dī: poni sup sensuz. **¶** In in pōri tectu Aresto. norant dicit si aliqz ponat habēs colorē. i. corp⁹ coloratū sup visuz. i. sup organū nō facit sensationē.

¶ Al. Dñe mouēs d3 esse immediate cū moto septio phoz. s3 sensibile mouet sensuz. g d3 esse silr cū sensu. **¶** Ddm q duplex ē mouēs. i.

Assunt me

ve et ag

300

300

p rino

Sensu rā d. l

no

principale et primū. Aliud ē mouēs primuz p hoc q̄ dōm est q̄ obiectū fm q̄ est i subiecto p p̄io sic no est iul' cu'z moto. s. sensu. qz sic ē mo uēs p̄muz. sed obiectuz fm q̄ ē in medio ē mo uēs primuz. et h̄ mō ē sil' cū sensu. et sic etiā sen sibile agit i sensuz p cōtactū s̄tuz lz n̄ q̄stiatz i. **Arguit.** Uidet q̄ tāgibile positū sup tactū aq̄iat tactū. q̄ ista autoritas nō est vniuersalr̄ ka. Ans pbat. qz si alicui inferat' vuln' tunc i loco vulnerz ē tact' et tū ibi al' sentit q̄ sensibile positū sup sensuz facit sensationē. **Dōm q̄** in illo casu etiā nō fit tactus i illo loco in q̄ po nit' tāgibile sup tactū realit'. sed i loc' p̄pinqs vbi ē tactus integer circa positōez sensibil' su pra tactū. qz i illis locis nō est tactus lesus et iō in illis pot' fieri sensatio.

Nunc autēz primū

Postq̄z Aresto. determinauit de obiecto visus. Dic' p̄r vult determinare de obiecto scd' i sen sus. qd' scz sit obiectuz audit'. q̄ at visus p̄us sit auditu' p̄us pbatū est trib' rōib' de visibili **Arguit.** Auditus ē p̄fectior visu q̄ d'z p̄ce/ de. Ans pbat. qz plus valet audit' ad sciaz q̄ visus. nā plus addiscimus audiendo q̄ vi dendo. In signū ē dicit Aresto. in p̄ncipio p uoz naturalū. q̄ ceci a natiuitate sunt p̄ude tiores surdis et mutis. **Dōm q̄** visus et au ditus p̄nt duplr' adinuicē compari. Uno mō q̄stuz ad ea q̄ eis p se cōueniūt. et sic visus ē di gnior auditu'. qz p se cōparatur ad obiecta. s̄z obiectū visus ē dign' obiecto auditus. Alio mō cōparant' adinuicē q̄stum ad aliqd' accūs qd' eis cōuenit scz q̄stuz ad receptōez discipli ne. et sic auditus ē dignior visu. qz plura ad discim' audiēdo ab alijs q̄ inueniēdo p nos qd' sit p visuz. sed h̄ nō arguit dignitatē audi tus simplr' s̄z fm qd'. **Sile** est de hoie et equo qz homo est simplr' dignior equo. sed fm qd' scz in cursu vel ad portandū onera equus est dignior hoie. possit etiā dici q̄ q̄uis plura ad discamus audiēdo q̄ videndo tū ē maior cer titudo in visu q̄ in auditu'. et iō scia accepta p visuz est certior ea q̄ accipit' p auditū. Intē tens q̄ Aresto. de sono determinare. P̄rio deter minat de sono in cōi. Scdō de q̄dam sp̄e soni scz de voce. i. q̄i. Uox at est sonus. Circa p̄mum p̄mo determinat de generatōe soni. Scdō de im mutatōe soni. Circa p̄mū p̄mo determinat de ge neratōe soni directi. Scdō reflexi ibi Echōi. **Querit.** Quare Aresto. determinat autē hic de generatōe soni. et tū p̄us nō determinat de generatōe colorz nec p' ea determinat de gene

ratōe obiectoz alioz sensuū. **Dōm q̄** ideo qz obiecta sensuū exteriorz p̄sideratur duplici ter. Uno mō fm q̄ generatur i suis sp̄ibus. et sic de eis determinatur i libro puoz naturalūz ibi em' determinatur de generatōe colorz s̄ quo scz generatur ex luine et ex opaco et dyaphanci tate. Silr' determinatur ibi de generatōe odorz et saporz. Alio mō p̄sideratur obiecta fm q̄ i mutat' ip̄os sensus. et sic in h̄ libro determinat de eis. Per hoc q̄ d'z ad q̄situm q̄ illa duo scz exntia specifica soni et imutatō sensus p sonuz nō distant i sono. qz q̄i son' existit in sua sp̄e. tūc immutat' sensuz et cō. et iō non fuit alia det' minatō habēda de generatōe soni et e' immuta tōe. sed alia determinatō habet de alijs obiec tis q̄stuz ad generatōez et q̄stuz ad immutatō nez. qz tales q̄itates sunt p̄manētes fm natu rā. et iō p̄nt esse et nō immutare. nō at est sic de sono. **Intendit q̄** Aresto. p̄mo determinare de generatōe soni. et p̄mo distiguat' quō aliqd' se h̄z ad sonū. et vult q̄ triplr' aliqd' se h̄z ad so nū. Uno mō p̄riuatue. qz neqz h̄z sonū in ac tu neqz in pōna. vt spōgea vel lana. qz nō p̄nt facere sonū. et iō non habet sonū in pōna. Alio mō aliqd' se h̄z ad sonū positue. et hoc p̄tigit duplr'. qz vel h̄z sonū in pōna sicut sunt es cā pana. et quecūqz sunt plana et lenia qz habet i se potētiaz faciēdi sonū. Alia dicuntur h̄re so nū in actu sicut ip̄m mediū in q̄ est sonus rea liter fm aliquā p̄tez. i. circa corpus sonans. et auditus in q̄ est sonus intēcionalr'. Circa hūc textū est p̄siderādūz. q̄ sonus differt ab alijs sensibus qz sonus nō est i actu nisi i medio qz in corpe sonate nō est sonus nisi effectiue et nō formaliter nec subiectiue. sed alia sensibilia n̄ sunt tū i medio actualit' et formaliter s̄z etiāz sunt in alio subiecto actualiter. et hoc intēdit Aresto. in hoc textū di. q̄ i medio est solum so nus fm actū.

Arguit. Mediū sicut aer etiā habet sonuz in pōna. q̄ nō bene d'z q̄ corpus sonans habet sonū in pōna et mediū in actu. **Dōm q̄** du plex est potētia scz effectiua q̄ scz aliqd' pot' fa cere altez de se sicut edificator d'z esse in pōna ad domū. s. effectiue et eodē mō corpus sonās est in potētia ad sonū. qz pot' de se facere sonuz scz in aere. Alio mō aliqd' est i potētia subiec tiue. et sic etiā mediū est in pōna ad sonū. quia mediū est i actu i quo recipit' son'. h̄z q̄ me diū q̄nqz sonū in actu q̄ scz p̄cutit' corpus so nās et q̄nqz h̄z sonū in potētia scz anteqz p̄cuti tur corp' sonās vl' postqz ip̄m ē p̄cutuz. **Al.** Sic p' colorē dici' nos videte coloratū.

Obiecta p̄mū
de d'cto
Bis q̄ p̄fectior
49 q̄ h̄z q̄ p̄f

aphor' aliq
h̄z p' ad p̄

autē

sic p̄ auditū dīcam' nos p̄cipe sonū. ergo sic co-
lor est subiective in colorato sic eē son' erit sub-
iective in corpore sonāte. Dd̄m q' t̄les locutōes
nō sunt eq̄līt intelligēde in sonoz obiectis alio-
rū sensū. qz tales p̄dicatōnes sunt subiective
in alijs sensib'. Exēpli grā. vt si dīcam' video
coloratū sensus ē video corp' hīs in se colorē
subiective. s; iste p̄dicatōes de sono sunt effecti-
ue. vt si dicatur audio cāpanā sensus ē q' cāpa-
na effective facit de se sonū. z sic cāpana ē sensi-
bile p̄ accūs sicut z corp'ns coloratū.

Querit tūc Lū in aere sit son' subiective. q̄
re nō dīcam' audio aerē. Dd̄m q' rō est qz so-
n' nō hz eē p̄manēs i aere sic alia sensibilia hnt
eē p̄manēs in suis subiectis. s; s̄m laycos for-
ma q̄ trāsēnt est in subiecto nō denoiat ip̄z sub-
iectū sic p̄tz de rubedine causata ex verecūdia q̄
nō denoiat suū subiectū sic etiā son' nō denoiat
aerē. Tūc querit q̄re causa efficiēs coloris nō
denoiat a colore sic cā efficiēs soni a sono. vt q̄
re nō dīcam' video pictorē q̄ facit colorē sic dī-
cim' audio cāpanā q̄ facit sonū. Dd̄m q' nō est
sile qz son' qn̄ est tūc sp̄ cōiungit actuali sue cāe
efficiēti qz nō est son' nisi qn̄ corp' sonās actua-
liter facit sonū sed nō semp cōiungit colorē cāe
efficienti ergo. zc.

Arguitur. Eiusdē est poīna cui' ē act' z econ-
tra sed nunqz est son' actu in sonāte ergo nec in
poīna. Dd̄m q' act' accipit̄ dupl'r. Uno mō
put significat opationē. z sic eiusdē est potētia
opatiua cui' ē act'. i. opatio. z sic son' est in cor-
pe sonāte tā in poīna qz in actu. Alio mō actus
significat formā z tūc eiusdē est act' cui' est po-
tētia passiva siue subiectiva. z sic corp' sonās
nec est in poīna ad sonū nec hz actu sonū sic ei
son' actu est in medio z etiā in poīna qz in me-
dio est vt in poīna subiectiva z etiā quandoqz
actualiter.

Arguit. Si aer eēt mediū seq̄ret q' idē esset
mediū z subiectū. Dd̄m q' duplex ē ps aeris
circa corp' sonās. qdā est p̄pinq' z in illa ē son'
subiective sicut accūs in subiecto. z ibi ē son'
realiter. Alia est ps aeris distās a corpore sonan-
te z in illo aere est son' intēcionaliter sic etiā in
organo siue in potētia

Fit autem qui secū

Quia Aresto. dixit q' son' qn̄qz est in actu qn̄z
vero in poīna. Hic p̄nr ont̄ quō fit son' in actu
Et p̄rio ont̄ q' req̄runt ad hoc q' son' fiat i actu
Secdo ont̄ q̄lia dnt̄ illa eē. ibi sic at̄ dicimus.
Ult̄ ergo q' tria req̄rūt ad sonū. s. pcutiēs per-
cussus z mediū. z hoc p̄bat qz percussio alicuius

ad aliqd est cā som sic p̄tz in sono cāpane vbi
baptillus pcutit ad cāpanā. s; in percussioe tria
req̄runtur. s. aliqd qd̄ pcutit z aliqd qd̄ pcutit z
qz nō fit percussio sine motu locali z mor' local'
nō fit sine medio. ergo oportet aliqd eē mediū
z in tali medio fit sonus.

Arguit. Quis fit son' vbi nō sunt pcutiēs
percussus z mediū. p̄z in trib' p̄rio in virga pcuti-
tiēre aerē. Secdo in fensa cuz q̄ auriga dirigit
equū Et in panno rupto // Dd̄m q' in istis ca-
sib' aer hz rōez mediū z etiā percussus. z hoc ido qz
qn̄ aliq' virga velociter mouet p̄ aerē tūc ex tali
veloci motu vnit aer z p̄densat. z tal' aer con-
densat pcutit p̄ ipam virgā siue p̄ ipam fensaz
aurige. vñ pcutiēs est fensa siue virga percussus
vero est aer p̄densatus z mediū est aer subtilis
circa aerē p̄densatū De panno rupto dīcēdū qz
due ptes aeris extrance se mutuo pcutiētes sūt
cā illi' soni qz p̄ rupturā illi' p̄ani oportet subi-
to intrare aerē ad replenduz locū in q̄ p̄ri' erat
pann' ex q̄ motu ptes aeris adinuicē collidūt
z generat sonus. Tūc Aresto. ont̄ q̄lia dnt̄ eē
que requirūt ad sonū. s. pcutiēs z percussus. Se-
cudo q̄le erit mediū Circa p̄mū ont̄ q' pcutiēs
z percussus in sono dnt̄ eē corpa dura. z hoc ido
qz son' fit p̄ violētā motionē aeris s; mollia ce-
dunt pcutienti z nō fit son' p̄ corp' molle qz n̄
fit diuisio aeris Secdo req̄runt q' sint lenia qz
si acūs pcutiatur acū nō fit son' qz nō fit diui-
sio aeris. Et ad hoc q' sit magn' z p̄fect' son' re-
quirūt q' corpa sint p̄caua qz corpa p̄caua pnt̄
p̄tinere multū aeris z ex illa p̄tinetia multi ae-
ris fit magn' son' qz sit violētā magna aeris in-
clusi in tali p̄cauitate. z ista ē cā q̄re si pcutiāt
manus adinuicē fit magnus sonus.

Querit. Utz son' pueniat ad auditū p mo-
tū locale // Dd̄m q' son' in p̄ncipio necessario
hz fieri per motū locale qz causat ex motu loca-
li aeris s; in p̄gressu nō est necesse sonū fieri per
motū locale. z sic nō multiplicat son' vsqz ad
auditū per motū locale. P̄uma pars sic p̄z qz
dicit Arest. i. secdo metheoroz q' visus anticipat
auditū in tonitruo z in choruscatione qd̄ sic i-
telligit quia q̄uis siml' tēpore fiat tonitruū z
choruscatio tñ videm' p̄rius choruscationē an̄
qz audim' tonitruū qd̄ esse nō posset nisi ex hoc
q' son' defert per motū localem z visio fit in in-
stanti. Secda rō est qz auditio impeditur p̄vē-
tum nō autē visio si ergo multiplicatio soni p̄
mediū impeditur per motū locale ergo fit per
motū locale. Secda pars patz trib' rōibus.
Prima est quia dīc Arest. in hoc secdo. q' sensi-
bile positus sup̄ sensum nō facit sensatōnem. si

paud...
R = ad pa...
ad p am...
ad p ad...
ad p ad...
ad p ad...

Me
Qua dīcunt ad sonū...
ad p̄ri' erat...
pann' ex q̄...
collidūt...
generat sonus.

ergo p realem motū sensibile veniret ad sensus tūc nō faceret sensatōez. Itē son' factus in aere audit in aq̄ sicut pater de piscib' qui mouetur p sonū illū q̄ stat in litore s; nō p̄ dici q̄ real' mot' fiat sub aq̄. Et in hoc casu in aq̄ soluz fit intentionalit' son'. Tercio si real' mot' fieret sp̄ cū sono tūc aer realit' moueret contrarijs moti b' realib'. qz ptingit sonū fieri a duob' statib' in oppositis locis qz vnusquisqz audit alterū si ergo mediū moueret realr tūc ille aer moueret oppositis motibus Uez ergo est q̄ in p̄ci pio circa corp' sonās est realis mot'. s; in aliq̄ distātia circa auditū nō oportet eē motū realē. sed solū spēm siue intētoem soni.

Arguit. In oī sensatōe sufficit p̄ntia sensib' ergo nō oportet auditōz fieri p motū locale' **D**ōm q' duplr aliqd facit ad sensatōz Uno mō qz immutat sensum. z sic sensibile facit ad sensatōz. qz imutat sensuz Alio mō aliqd facit ad sensatōez p̄abularit'. s; tūc q' nō fieret sensibile p̄ns sensui P̄rio mō color req̄rit ad vidē dū qz pprie imutat visū. s; scdo mō lumē req̄rit ad vidēdū sicut illd siue q' nō est color p̄ns visui. sic ad pposituz dōm q' son' req̄rit ad audēdū sicut qd imutat auditū. sed mot' local' cōcurrit sicut sine q' nō p̄ntat sonus auditū.

Amplius autem au

Postq; Aresto. determinauit de pcutiēte z p̄cusso q' req̄runt ad sonū p̄nr determinat de medioz diat q' mediū soni est aer z aq̄. tū aer est pfectus mediū qz aq̄. Cui' rō est qz son' causat ex diuisi one violenta mediū. sed aer ē mediū facili' diuisibile qz aq̄. ergo in aere magis fit son' qz in aq̄. Addit tū Aresto. q' neqz aer neqz aq̄ hnt in se. p̄ priū sonū qd sic intelligit qz sunt mediū sonā di. sed mediū dz esse x̄nudatū a forma obiecti sicut prius dictū ē. req̄rit etiā q' mediū pcutiatur ad alterū qz si aer maneat nō p̄cussus tunc nō fit son'. Itē si aer fortiter pcutiat tūc est fortis son' z p̄fect' z hoc ē id qz in veloci motu aeris causat son'. si ergo aer tarde mouet tūc non fortiter diuidit' z ergo fit paru' sonus.

Querit. Utz son' sit forma natural'. Dicendū q' sic et hoc p̄bat' duplr. P̄rio sic. omis forma q' est phisice cōsideratōis est natural'. s; son' est forma q' est phisice cōsideratōis ergo ē forma natural'. Scdo sic. illa ē forma natural' q' p̄ficat naturalē potentia sed son' est huiusmodi quia p̄ficat audituz. Maior patet qz inter obiectum z potētia debet esse p̄oportio fm naturam.

Arguitur Sonus habet cām violentā qz vi

olenta fractura aeris est causa soni. ergo nō est forma naturalis. Dōm q' duplex est cā soni scz intrinseca q' est materia v̄v̄or. z forma q' est sensibilis q̄litas. Alia est cā extrinseca scz cor' p' sonās z pcutiēs q̄uis ergo cā extrinseca soni scz cā efficiēs soni sit violenta tū cā intrinseca est naturalis. nec sp̄ req̄ritur ad hoc q' aliquid sit naturale q' efficiēs sit naturale. sed suffic' q' aptitudo materie ad formā sit naturalis. z hoc est qd dicit Aresto. tercio Ethicor. q' violentuz est qd est extrinsecū sed hoc nō sufficit sed additur cui passum nō cōfert vim. sufficit ergo q' aer q' est subiectū soni habeat in se aptitudinē naturalē ad talē motū. Itē q̄is cōtingit aliquaz substantiā naturalē generari ex motu violēto sicut ignis generat' ex motu lapidis ad ferrū siue calibem.

Echo autē fit quā

Postq; Arest. determinauit de sono p̄cipali. hic p̄nr determinat de q̄da sono scdario q' dz echo Et p̄ mo determinat de e' generatōe. Scdo de ei' diuersitate. q' ad p̄mū vult q' Echo generat' qn ab aere moto p̄ncipale sonū sit son' scdario' ex hoc scz q' tal' aer mot' inuenit aliqd corp' obstās z a tali corpe obstāte aer itez redit ad suū p̄ncipiuz son' ergo fact' in tali reditōe vocat' echo Et exēplificat Arz. de spha siue de pila. qz pila p̄icta ad aliqd obstās resilit itez ad p̄cietē. Pōt eē dari exēplū extra textuz de aq̄ mota. qz si aliqs p̄iciat lapidē ad aquā stāgnalē tūc tal' motus facit circulatōes q' durāt donec veniāt ad lit' Et itez a litore fiūt noue circulatōes p̄rie circulatōib' p̄orb'. i illa ḡ reditōe fit son' echo.

Videtur autē sem

Hic ponit diuersitatē z dīnaz in sono echo. z vult q' duplex ē son' echo. s; manifest' z certus z talis solū fit qn mouet aer ad aliqd corp' p̄cauū z a tli corpe p̄cauo repercutit' Ali' ē son' echo imanifest' z talis fit in q̄libz sono p̄cipali qd sic oñt Arest. qz aīalia facientia sonū sunt circa terrā. qz ergo dictū est q' in factōe soni aer mouet' circulant' sic oportet ad min' aerē a terra re pcuti. Et ponit sile de luie qz sp̄ fit rep̄cussio luminis qz nisi sic tūc solū ibi esset lumē vbi di recte mittit' radij sed nō est sp̄ tal' rep̄cussio nobis manifesta. in illo aut' loco est nobis manifesta vbi directe mittit' radij ad aliqd corp'

Q̄. Utz son' echo sit son'. Dd3 q' sic. Arguit tū q' nō qz ibi nō sunt pcutiēs p̄cussum z mediū. Dōm q' son' echo accipit duplr Uno

Secundus actus et passus
fit actus

Secundus p̄ns
nō videtur nisi
qz p̄ns nō videtur
mediū

Secundus de modo

Secundus de modo
qz p̄ns nō videtur
mediū

Etiam ab e
et r̄on
reflexio
ab e' r̄on
ad auditū
placitū

Quoniam
in sono
echo
z vult q' duplex
est son' echo
s; manifest'
z certus
z talis solū
fit qn mouet
aer ad aliqd
corp' p̄cauū
z a tli corpe
p̄cauo repercutit'
Ali' ē son' echo
imanifest'
z talis fit in
q̄libz sono
p̄cipali qd
sic oñt Arest.
qz aīalia
facientia sonū
sunt circa
terrā. qz ergo
dictū est q' in
factōe soni
aer mouet'
circulant' sic
oportet ad
min' aerē a
terra re pcuti.
Et ponit sile
de luie qz sp̄
fit rep̄cussio
luminis qz nisi
sic tūc solū
ibi esset lumē
vbi di recte
mittit' radij
sed nō est sp̄
tal' rep̄cussio
nobis manifesta.
in illo aut'
loco est nobis
manifesta vbi
directe mittit'
radij ad aliqd
corp'

Augerlon
Duplinter

M ad p
2 ad p
3 ad p
4 ad p
5 ad p
6 ad p
7 ad p
8 ad p
9 ad p
10 ad p

11 ad p
12 ad p
13 ad p
14 ad p
15 ad p
16 ad p
17 ad p
18 ad p
19 ad p
20 ad p

De anima

modo fm q̄ includit p̄cipalē sonūz & sic acci-
 pitur ip̄obc. & tunc p̄t dici q̄ aer p̄cedēs ē per-
 cussō. obstaculūz ē p̄cussūz & aer circumstās est
 mediū. Alio mō accipit̄ p̄cise p̄ sono rediūte
 & ille ē son⁹ echo p̄prie q̄z p̄prie sc̄dario imutat̄
 auditūz. Tunc ē dōz q̄ ps aeris resiliēs ē p̄cu-
 tiēs & aer q̄ n̄tebat p̄cedere ad corp⁹ ē p̄cussūm
 & aer subtilior est mediūz. & sic aer ē p̄cussō p̄-
 cussūz & mediūz. Simile ē de aq̄ q̄z quīs aq̄ tē-
 dēs ad littus mouet aquā etiā volēte tēdere ad
 litt⁹ & in illa motione causatur ec̄ q̄dā son⁹ qui
 est similis sono echon ille aut̄ son⁹ causatur ex
 cōcussione partiū aque adiuuicē.

Queritur. Utz sonus echon sit idē sonus
 cū sono p̄cipali. Dōm q̄ sic. Et hoc ē ver⁹
 si son⁹ echon realit̄ causetur ex reali motu aeris

Arguitur. Mor⁹ direct⁹ & mor⁹ reflex⁹ non
 sunt vn⁹ mor⁹ nūcro vt d̄r. viij. phoz. ḡ nec so-
 n⁹ p̄cipalis & son⁹ echon est vn⁹ son⁹. q̄z sonus
 p̄cipalis fit in motu rector son⁹ echon i mo-
 tu reflexo. Dōm q̄ nō oportet sonū echon fi-
 eri p̄ motū reflexū. q̄z tūc p̄cederet argumētū. s̄z
 p̄t talis son⁹ fieri p̄ motū circularē & in tali nō
 est necesse interuenire q̄erē. ergo ē sic ymaginan-
 dū q̄ in accessu aeris ad aliq̄d obstaculū. aer n̄
 directe redit p̄ eadē viā p̄ quā exiuit. s̄z q̄n aer
 venit ad obstaculū tūc in alio circulo siue situ
 incipit redire. S̄z p̄t aliū dici q̄ nō oportet so-
 nū echon fieri realit̄ p̄ realē motū aeris. sed spēs
 p̄cipalis soni redeūtis p̄t dici sonus echon.

Curā q̄ sciēdū q̄ quīs in sono p̄cipali sit
 vehemēs mor⁹ aeris & tūc son⁹ echon causat̄ ex
 reali motu aeris redeūtis a corpe obstate. Alio
 mō son⁹ p̄cipalis nō mouet̄ ita vehemēter et
 tūc son⁹ echon nō causat̄ p̄ realē motū aeris. s̄z
 p̄ hoc q̄ spēs p̄cipalis soni iterum redit ad
 auditum.

Querit. Utz son⁹ echon fiat in aere realit̄
 vel int̄cionalit̄. Dōm q̄ quīs p̄t eē in aere
 realit̄ & quīs int̄cionalit̄ & hoc sub ista d̄na q̄z
 q̄n corp⁹ obstans par̄ distat a p̄cipali corpe
 sonate tūc p̄t etiā fieri realis motio aeris in re-
 ditione siue reflexione aeris. s̄z si corp⁹ obstans
 multū distat a p̄cipali corpe sonate tūc reflexio
 aeris nō fit fm motū reale sed solū int̄cionalit̄.
 Et ponūt doctores sile q̄z nō est incōueniēs q̄ aliq̄ yma-
 go faciat nouā ymaginē. vt si ḡs videat in spe-
 culo ymaginē alicui⁹ ymaginis quīs ergo p̄ria
 ymago causata sit a corpe nō tamē sc̄dā q̄z illa
 causat̄ ab ymagine. sic etiā p̄tingit in sono ech-
 on q̄z p̄cipalis son⁹ sp̄ causat̄ ex motu reali ae-
 ris sed ymago illi⁹ soni potest de nouo p̄ducere

sonū echon qui est intencionalis!

Vacuum enim rec

Postq̄z Aresto. determinauit de duplici sono.
 hic cōsequenter determinat de immutatōne au-
 ditus ab ip̄so medio & postea de immutatōne
 organi a sono. & primo determinat de ip̄so me-
 dio p̄ quod fit immutatio. Secundo determi-
 nat de organo quod immutat̄. Quātum ad p̄-
 mū dicit q̄ p̄prium mediū audiendi recte di-
 citur vacuū. antiqui enī dixerunt q̄ tibi essz va-
 cuū vbi est aer. & dicebant cōformiter ad opi-
 nionē laycorū quā opinionē reprobat Aresto.
 quarto phoz. Qd̄ autē aer sit mediū sic p̄bat̄
 quia illud est mediū in sono quod aptū est frā-
 gi p̄ motum localem. sed aer maxime est frangi-
 bilis. ergo aer est mediū in sono. Maior patz
 q̄z ex fractura aeris moti causat̄ sonus sicut di-
 ctum est & sonus refert̄ ad auditū p̄ aerem con-
 tinuatū. quīs enī in aere circa corpus sonans
 fit realis motus. non tamē oportet talē motuz
 cōtinuari vsq̄ ad auditū vt dictū est.

probat q̄ aer sit mediū

Arguitur. Sonus facit audire ergo nō aer
 quod est cōtra rectum. Dicendū q̄ dupliciter
 aliquid facit audire. Uno modo quia est prin-
 cipalis ratio mouendi potentia audituā & sic
 obiectū vniuersūq̄z potētie mouet ip̄am potē-
 tia & sic est ver⁹ q̄ sonus facit audire & nō medi-
 um. Alio modo aliquid mouet potentia quia
 est mediū p̄ qd̄ fit motio potētie ab obiecto & sic
 aer facit audire. Loq̄tur ergo Aresto. de illo mō
 quo mediū facit audire.

Arguitur. Uidet̄ q̄ nō. quia sonus nō facit
 audire sicut obiectū p̄bat̄. quia circa sonum
 recipimur sed circa obiectum non recipimur.
 Maior patet. quia quādoq̄z indicam⁹ sonū re-
 missum qui tamē est intencus & cōtra Dōm
 q̄ hoc iudiciū quo aliquis indicat sonū inten-
 sum vel remissum nō accidit ex p̄te soni sed p̄te
 corpis sonantis. sed illa que accidunt ex p̄te sub-
 iecti nō sunt sensibilia p̄ se p̄pria & ideo nō est
 incōueniēs sensum circa talia recipi. Uel p̄t ali-
 ter dici & melius q̄ talis receptio accidit ex di-
 stātia ipsius corpis sonantis ab auditu. Sicut
 sicut accidit in visu quia visus iudicat aliquē
 colorem p̄m qui est magnus. p̄pter distantia
 visibilis. Est ergo intencio soni. i. magnitudo
 soni potius sensibile cōe q̄z sensibile per se. p̄p̄i-
 um quia sicut se h̄z magnitudo mot̄ ad visibīle
 ita se h̄z intencio & remissio ad sonū. uerfor

Dr. Utz sit idē son⁹ q̄ p̄cipit in aurib⁹ d̄i

Duplex est sonus

audientiu. Ddm q son accipit duplr Uno mo fm q fit in aere circa corp sonas. z sic son est vn numero qz vna ps aeris cotinua recipit in se sonu vt fit a corpe sonate. Alio mo accipit son n hz q imutat diuersas poas nuro diuersoz audietuz. z sic e aliuz z ali son nuro. qz son est in aere sic p dictuz e. sz e alta ps aeris in auri b diuersoz audietuz. g e ec ali son nuro Si mlr pr rnderi d vnitate man. qz man pr du plr capi. Uno mo ex ea pre q coungit brachio z sic e vna nuro Alio mo accipit fm illas ptes a brachio distates z sic diuidit i qnqz digitos z sic man no est vna nuro sed multa numero

Auditus autem est

Postqz Aresto. dixit de imutatioe sensus audi tus qtu ad mediu. pnr dmiat de imutatioe ei qtu ad organu. z vult q organu ipi audit est aliqd conatural aeri. hoc at dr organu audit in q imediate subiectat audit. pbat g Aresto. sua intcoez. qz sic se hz humidu pupille i visu tra se hz aer pnatural in auditu. sz humidu pu pille e organu visus. g aer conatural e organu audit. Maior pbat. qz vbi e humidu pupil le ibi e visio. z vbi e aer conaturalis ibi e audi tio z io no vbiqz z vbiqz audit anial. i. no in oi pre sz sola in illa pre vbi aer exteoz mouet aere conatural e hoc at e in auri b. qz ibi est qda pellicula interoz q vocat miringa q ptinz in se aere pnatural tal g aer cu miringa e orga num audit. qz in ipo aere cuz miringa fundat i subiectat imediate poa auditua.

Der se ergo quidez

Hic pnr ont qlis dz ee iste aer q appropat au ditu. z ponit duas coditodes istius aeris. Pria est q tal aer coplaturus auri bus dz ee conatu ral sic q no possit facilt remoueri ab ipaurib z hoc dr ad dinam aeris exterioris qz tal e facilt ter remouibilis. Secda codito e q talis aer dz ee imobilis. i. insonabilis z hoc pz ex pbatioe adincta qz dic Aresto. q iste aer dz ee imobilis vt sentiat ocs dinas mot. i. soni. no ei audit pcpit dinas motu nisi accipit mot p sono nec e tal expositio abusiu qz son sp fit cu mo tu sz locali Ex qbus vltari Arest. cocludit du pler ipedimtu ipi audit qz ei dixit q duplex codito reqrit ad organu auditus sic nne coclu dit q ex defectu vtriusqz coditois ipedit audit Prio g ipedit auditus p hoc q aer conatura lis corrupit. z ista e ca qre non audimus in aq qz existet in aq recipit ad se aqua p qua cor

rupit aer conaturalis. e tn verz q no facilt in trat aq ad ipm aere pnatural z hoc ppe reflecti on. i. tortuositate carniu in auri bus. z io sile accidit si miringa laborz. i. infirmet q ad audi tu sic si pupilla oculi laboret. i. infirmet in visu siue in oculo Secdo ipeditur auditus ex h q aer conatural hz in se sonu z io si aures sonat sic cornu tuc no bn audimus. z hoc e q hnt oms sensus sile ca auditu qz nullus sensus pr in se hie qlitates sui obiecti fm re z phisice. si g au ditus hz in se sonu reale tuc no pr audire. Si mile e de pupilla oculi qz si hz in se macula tuc visus destruitur

Arguitur Aer e mobilis ad motu hois. g aer edificat in auri b no est simplici imobilis Ddm q imobile pr duplr accipi. Uno m o accipitur ppe z p se z sic aer talis est imobilis p se sic pz ex pria coditoe qz aer talis e naturali ter coplatur auri b qd ar p se mouet accipit nouu locu z io no naturalit coplatur auri b si eet p se mobilis. pr tn p accns ee locali mobi lis ad motu hois. Alio mo accipitur imobile pnt ide est q isonabile z sic accipitur imobile in textu. q ad scdaz coditione qz aer dz ee imo bilis in auri b. i. insonabilis sic q in se no ha beat aliqua dinam soni qz si sic tunc ipeditur a pceptione alioz sonoz sicut ia dictu est.

Utrum autem sonat

Hic mouz circa pdicta qnda dubitatz q stat in hoc. vtz sberas. i. pcuties faciat sonu vel ver beratu vel vtz qz. z vult p solutoe q ca soni e sil sberas z ipm sberatu sz dnt qz sberas causat sonu qz mouet aere ad aliquod. verberatum z pculsum causat sonu quia resistit motoni pcutientis z ex tali resistentia diuiditur aer medi in quo fit talis sonus. Ex quo manifestu est q si haberetur solu verberans z no verberatus vel ecotra no causaretur son. Addit tamc Aresto. q non omne verberans z verberatu causant sonuz qz si acus acui obijciatur no fit son sed opoz tet illud qd pcutitur esse regulare. i. planu z la tum. quia sic aer diuiditur z illo motu violen to aeris causatur son vt dictuz est.

Arguitur. Si ad sonum cocurrenter verte rans actiuez verberatum passiu. tunc seqrerur q sonus esset in pculso z no in aere medio qd est falsum. Sequela patet. quia actio phisica siue naturalis est in corpore passo. tercio phisi corum Dicendum duplr. Prio q pculsus no cocurrit ad sonuz solu passiu sz etia actiue. qz

Deat de imutatioe huius qtu ad organu
Si aut quidam q
ho d remouet d
vbi qz

Primo motu aqso / d
Secunda conditio

Si pponit qno p
Subiecta auditus

De *anim* anima

Quot modis differant sonus et vox

ex aere resiliēte a corpore obstāte generat sonus sed ad talē motionē aeris etiā concurrat ipm p cussum effectiue qz p cussuz etiā facit talē resili/ toem aut diuisione aeris Scdo p̄t dici p̄cesso qz p̄currat p̄cussuz passiue. tūc ē dōm qz duplex est effect⁹ agētis. vn⁹ ē q̄ causat soluz ab agere. z ille ē solū in passo subiectiue sic calor p̄cedēs ab igne in aquā est solū in aq̄ z nō in igne. Ali⁹ us ē effect⁹ agētis q̄ fit sil ab agere z patietē et illuz nō oportet eē in patietē sed p̄t esse in aliq̄ tercio. z sic ē de sono qz causa soni sil ē p̄cutiēs z p̄cussuz q̄ideo son⁹ nō est in p̄cussio nisi effecti ue sed est in aere formaliter.

Differentie autem

Postq̄ Aresto. determinauit de sono q̄tū ad i mutatoēs tā ex p̄te mediū q̄ ex p̄te organi. Dic determinat de differētis sonoz. Et p̄rio dic quō ondēt. i. p̄cipiunt dīne sonoz z vult qz nō p̄cipiunt dīne soni in reb⁹ sonatiuis. i. son⁹ ē so/ luz in pōna in reb⁹ sonatiuis. s̄ qn fit son⁹ fm actū. silr est de colorib⁹ q̄ nō manifestāt sine lu mine fm actū. p̄t tū ibi eē silrudo z dissilitu/ do qz etiā colores sunt i actu p̄mo absqz hūie s̄ soni nō sunt in corpib⁹ sonatiuis. etiā fm actū p̄mū capiēdo sonū. Deīn d̄t q̄no sumūt noīa in differētis sonoz. z vult qz sumūt fm silrudo dīne ad q̄litates tāgibiles. Cui⁹ rō est qz tact⁹ est nobis notior z silr q̄litates tāgibiles Dicū tur ergo aliq̄ soni graues z aliq̄ acuti. Dicūt cū acuti quod iu pauco tpe mouet multū. Et di cūt graue qd̄ in multo tpe mouet parū. z hoc si mlr fit in tactu z in auditu qz acuti multum mouet sensus sonoz. z silr sensus audit⁹ z hoc est qd̄ dicit Aresto. vij. phoz. z silr p̄mo topicoz qz acuti est equocū ad acuti qd̄ est in stilo qd̄ p̄ngit tactū z ad acuti qd̄ est in voce qd̄ mouz auditū z ad acuti qd̄ est in vino qd̄ p̄ngit gu/ stū. nec tū veloz mot⁹ est acuti q̄uis son⁹ acuti causat ex velocitate mot⁹ z hoc est vez qn son⁹ causat ab vno motu s̄ qn aliq̄s son⁹ causat ex diuersis motib⁹ tūc velocitas mot⁹ nō causat acuti s̄ frequētia. i. cōtinuitas mot⁹ sic patz in corda multum extensa q̄ q̄nto plus est extensa tanto frequētius mouet si nō frangatur.

Vox autem sonus

Postq̄ Aresto. determinauit de ipso sono in cōi. p̄r vult determinare de voce q̄ est species soni. et vult qz vox est solū son⁹ aiati. Ex q̄ stati cognos cit qz vox est spēs soni son⁹ eni est cōior voce qz inuenit tā in iactis q̄ in aiati. Et rō ist⁹ d̄ter

minatōis ē qz gen⁹ est de diffinitōe sp̄ci z iō p̄ ponit tractat⁹ de genere z postea subiūgit tractat⁹ de sp̄e. p̄bat ergo qd̄ p̄positū est. s. qz vox est son⁹ aiati. z hoc sic qz ad vocē tria cōcurrūt scz extēsiō. i. cōtinuitas. melos. i. melodia sine con sonātia fm distīctōes grauis z acuti. tercō re/ q̄rit locutio. i. d̄cretio. s̄ ista tria nō inueniūt in sonis inaniatoz nisi p̄ silitudinē sic z tuba vel lyra d̄r vocare. i. voces facere. ergo etiā vox ibi inuenit solum fm similitudinē.

Quertur Que sit rō qz ista tria requirunt ad vocē. // Dōm qz rō est qz vox d̄r a vocādo z iō p̄ voce exp̄mitur affect⁹. s̄ talis affect⁹ nō p̄t ex p̄mi nisi p̄ sonū h̄ntē in se ista tria qz si nō fiat cōtinuatio in voce tūc nō exp̄mit affect⁹. Si militer qz sunt diuersi affect⁹ in aiabilib⁹ oportz qz ad exp̄mendū diuersos affect⁹ d̄m̄ p̄ferant voces z requiritur melodia z eē locutio in diuer sis vocib⁹ z ergo ista tria requiruntur ad vocem.

Arguitur Ista tria etiā repiuntur in instris musicalib⁹ z tū illoz soni nō sunt voces. qz di cit text⁹ qz vox soluz in aiabilib⁹ sit. // Dōz qz q̄uis in instris musicalib⁹ inueniūt ista tria p̄ dicta p̄ similitudinē. tū ibi nō repiuntur sicut in voce qz voces significāt affect⁹. s̄ talia non repiuntur i instris musicalib⁹ p̄ exp̄sione affec tus. Et rō ill⁹ est. qz talis distinctio nō fit per instrumenta naturalia qz instrumenta natura lia sunt nata exp̄mere affectū illius cuius sunt instrumenta.

Quertur. Quot modis differant sonus z vox. Dicendum qz tribus modis. Primo ex parte cause efficientis. secundo ex parte materie z tercio ex parte finis. Ex parte efficientis quia sonus causatur p̄ illa que nō habent in se prin cipia suoz motuum. quia sonus causatur crvi olenta fractura aeris. sed principia vocis sunt ab aia que naturaliter mouet corp⁹ z illa mem bra quibus generatur vox. Secundo differunt ex p̄te materie quia oportet in voce esse attracti onē aeris. z ideo in nō respirantib⁹ non fit vox vt infra patebit hoc autē non semp fit in sono Tercio d̄m̄t ex parte finis quia vox significat affectōem aie nō autē sonus. Et nō d̄m̄t p̄prie ex parte forme quia habent se sicut sup̄ri z in ferius z illoz est vna forma.

Multa autē anima

Quia nunc dictū sit qz vox est son⁹ aiati. hic Aresto. remouet quādā dubitatōem q̄ aliquis querere posset. An oīa aiata habeat vocem. Et

Quia ad vocē requiruntur tria scilicet extensio melodia sine consonantia...

Quia in instris musicalibus inueniuntur ista tria per similitudinem...

Quia in non respirantibus non fit vox...

An oīa aiata habeant vocem...

Marginal notes on the left side of the page, including the letter 'M' and various handwritten annotations.

vult Aresto. q̄ nō q̄ animalia nō hñtia sangui
nē nō faciūt vocē sicut cancri ostree ⁊ testudies
Nec oīa aīalia hñtia sanguinē faciūt vocē sed
solū illa que habēt calidū sanguinē Et rō hui⁹
est q̄a vox generat̄ in aere p̄tractōz ⁊ respira
tōem aeris. sed aīalia nō hñtia calidū sangui
nē nō attrahūt neq̄ respirāt aerē ergo nō faciūt
vocē. Et q̄uis q̄dā pisces videāt facere sonū si
cut sunt pisces in achileo. i. tali flumīe q̄ bran
chijis. i. suis faucib⁹ expellūt aquā ⁊ attrahunt
itez aquā sed nō faciūt sonū vocē in tali attrac
tione. q̄ in voce req̄rit̄ locutio. i. discretio vt
dictū est s̄z nō sunt infra in piscib⁹ q̄b⁹ talis di
cretio fiat ⁊ ideo nō faciūt sonū vocē.

Quærit. Quare solū aīalia hñtia calidum
sanguinē faciūt sonū vocē. **Adm.** q̄ rō est q̄
vox causat̄ ex aere inspirato. sed aīalia nō habē
tia calidū sanguinē n̄ respirāt ergo. ⁊ Minor
p̄z q̄ respiratio aeris valz ad refrigeriū cordis
vt infra dicit̄. s̄z aīalia que nō hñtia calidū san
guinē nō indiget̄ tali refrigerio ergo etiā nō re
spirāt. Pro declaratione maioris est sciēdūz q̄
vox est son⁹ discretus ⁊ hñtia certā discretōz fac
tus. Illud ergo q̄d req̄rit̄ ex pte soni etiā req̄ri
tur ex parte formate vocis ⁊ cū hoc aliqd̄ plus
Ad sonū autē tria requirūt̄ s̄z pcutiēs pcutiū
⁊ mediū. ergo etiā ista tria requirūt̄ ad vocem
In aere igit̄ inspirato lingua aīalis est pcuti
ens. pallatū pcutsum. ⁊ aer inspirat⁹ est mediū.
q̄ tñ ex pte vocis etiā req̄ritur certa discretio.
ideo oportet q̄ cōiungāt̄ aliq̄ instrumenta natu
ralia quib⁹ vox certo mō distinguat̄. Et sic ad
hoc q̄ erit vox requirūt̄ q̄ fiat in aere inspirato
⁊ q̄ cōiungat̄ instrumentis naturalib⁹ distinguē
tib⁹ talē vocē ⁊ ad hoc valēt̄ labia ⁊ dentes. q̄
dentes inuāt̄ ad hoc vt aer nō sil̄ expellatur per
expiratoem q̄ si sil̄ expelleretur tūc nō fieret
distinctio in aere que requiritur ad vocē.

Arguitur. Tullis sit p̄ instrumenta naturalia
⁊ in aīali ⁊ tñ nō est vox. **Adm.** q̄ in tulli n̄
est discretio soni p̄ instra naturalia ⁊ ergo p̄ h̄
excluditur a distinctōe vocis q̄d d̄z. plat⁹ quia
platio fit p̄ discretione

Arguitur. Ex hoc seq̄retur q̄ alia aīalia ab
homine nō facerēt vocē q̄ ibi nō est discretio.

Adm. q̄ duplex est discretio in voce. Una ē
simpl̄r pfecta q̄ ita pfecta est q̄ pōt scribi lre
ris. ⁊ talis vocatur vox l̄rata ⁊ talis vox solum
reperitur in hoib⁹. Alia est discretio que est ipse
cta in ordine ad p̄dictā discretione. est tñ talis
distinctio in voce que sufficit ad exp̄mendū affe
ctū aīe. ⁊ talis est etiā in vocib⁹ brutoz aīaliū
q̄ voces aīalium etiā significāt̄ effect⁹ aīalium

vt qñ canis latrat significatur affectus eius

Vox autem sonus

Quia Aresto. nōcōndit in q̄b⁹ reperit̄ vox hic
vult oñdere q̄d sit organuz ipsi⁹ vocis ⁊ instrū
p̄ q̄d vox immediate generat̄ Et p̄rio dicit̄ q̄ idē
est organuz vocis ⁊ respiratois ⁊ hoc sic probat
Quia q̄uis vox sit son⁹ aīalis nō tñ in qlibet
p̄te aīal facit̄ sonū vocem s̄z soluz in illa p̄te in
qua animalia recipiunt aerē inspiratuz. Et q̄
sic arguitur. hoc ē organū vocis vbi aīalia respi
rāt aerē. sed vbi aīalia respirāt aerē hoc est or
ganuz respiratois. ergo ē idē organuz respirati
onis ⁊ vocis. sit enī vox in aere respirato sicut
dictuz est. Et q̄ posset aliq̄s arguere q̄ aer in
spiratus valeat aīalib⁹ ad refrigeriū caloris cor
dis. ⁊ sic videtur q̄ nō valeat ad faciēdū vocē.

Rūdet Aresto. q̄ natura vtitur inspirato aere
ad duo s̄z ad esse aīalis q̄ aīal nō pot̄ esse sine
tali aere inspirato ⁊ sic aer inspirat⁹ valet ad re
frigeriū caloris cordis. ⁊ iō aīalia nō respiran
tia q̄ nata sunt respirare nō p̄nt vivere absq̄ re
spiratōe. Secdo vtitur natura respiratione ad
faciēdūz vocē. ⁊ sic vtitur aere inspirato q̄ ad
bñ ēē. Et ponit Aresto. silē de lingua in animato.
Quia natura vno mō vtitur lingua ad gulluz
vt discernat̄ int̄ pueniēs ⁊ discōueniēs nutime
tum. Secdo vtitur lingua ad locutionē. q̄ lin
gua ē q̄ facit̄ distinctōz aeris inspirati. ⁊ tal̄ di
stinctio est de ratione vocis.

Arguitur. Natura d̄terminata ad vnuz ḡ nō
vtitur natura lingua ad duo. **Adm.** q̄ hoc sic
intelligitur q̄ natura est d̄terminata ad vnuz sic
q̄ nō ad opposita p̄ se. Et hoc pbatur duplicat̄
q̄ nisi sic ignis nō esset ens naturale q̄ ignis
calefacit naturalit̄ ⁊ etiā erucat ⁊ eleuat ⁊ leue
facit. Secdo p̄z idē q̄ ista ppō ponit̄ i assignatōe
d̄ine int̄ nat̄alia ⁊ vol̄taria q̄ vol̄taria n̄ hñtia
d̄terminata ad vnuz sed hñtia ordine ad opposita.
sicut homo p̄t aliqd̄ opari vl̄ opposituz. s̄z na
tura est d̄terminata ad vnuz q̄ nō ad opposi
ta. p̄t etiā ista d̄ina assignari int̄ natura ⁊ aiām
vt sup̄ patuit de anima vegetatiua. Per hoc ḡ
dicitur q̄ ista duo non opponuntur.

Organum autē res

Hic declarat̄ quid sit organuz respirationis q̄
ex hoc scatur̄ q̄d ē organuz vocis. Et vult q̄ orga
nuz respirationis ē vocalis arterea. Et hoc sic
oñditur. q̄ hoc ē organuz respiratois in q̄ aīa
lia recipiunt aerē inspiratuz. sed hoc est vocal
arterea. Maior est manifesta. Minor p̄z q̄ vo

Quare aīalia hñtia
calidū sanguinē fa
ciūt sonū solum.

Hand
organū
ratione

It vox quatuor sit a figurata... Diffinitio vocis fit in assignata

De rehy anima

calis arterea ordinat circa pulmonē in aialt. z pulmo cōiungit cordi. qz g aialta respirantia habet magnā calorē in corde z sic indigent in spiratōe p vocalē artereā vt sic aer inspiratus cōiungat cordi. Circa qd sciendū q in collo pfecti aialis lo 2 p rinaat stomacho. Alia ē vena i collo ha tens coopculū qd deponit cū inspiratōe. z ista est magis arta qz p rina. z iō vocat arterea qī ar ta vena ad dīnāz alterius. Ista ei vocalis ar/ terea claudif ne cibus illā artereaz intret. qz si cibus intraret tūc impediret respiratōz z aial suffocaret ppter calorē cordis. z iō piculosuz est tpe sumptōnis cibi illā venā artaz aperire. Sic g fit vox qn aer inspiratus ē in pulmōe tunc em p vocalē artereā vel respiratōez expel lit itez vi qz ad palatū. qz g in ore est quedaz cōcūntas. z iō talis aer ibi colligit z referuat. qn igit p linguā talis aer certo mō diuidit fit vox. Ex q patet q vox est i aere respirato sicut in subiecto.

Quare percussio

Dic cōcludit ex pdictis diffinitōnez vocis z vult q vox ē percussio aeris inspirati ab aia ad vocalē artereā facta cū imagine significadi. et quis illā pticulā nō ponat Aresto. in diffini tōe tñ addit eā postea i ter. di. q nō ois son⁹ aialis ē vox qz tussientes faciūt sonuz lingua. vt z tñ tussis n̄ est vox. qz nō fit ab aiatō fm g aiatus est. qz fit p membra referuētia aie ve getatiue z nō sensitīue. illa em que sūt p aiaz sensitīuā subijcūt rōi. tussis ac nō subijcīt rōi. nec etiā fit cū imagine aliqua. i. cū imagi/ ne significadi.

Signūz autē est nō

Dic nū declarat aliaz prem diffinitōis scz qz percussio p quā fit sonus sit in aere inspirato. Et ad hoc poit duo signa. Primū est q si ali qs retinet aerē z nō respirat nō facit vocē. Se cūduz signū. pisces sunt sine voce qz nō respi rāt aerē. z q dicūt pisces respirare peccāt fm intellectū. i. falsuz dicūt. Et dic Aresto. q po nere ppter quā cāz pisces non respirāt spectat ad libz de aialibus.

Arguit. Aliqui pisces respirāt. g nō bene dicit q pisces non respirāt. pbat qz Lhama leon viuit i aere g respirat. Dm q nulluz aial viuit ex puro elemēto sicut p r p Aresto. scdo de generatōe q sic dicit. ex eisdez sumus z

nutrimur. cuz g nullū aial possit consistere ex puro elemēto g nulluz aial pōt viuere ex puro elemēto. Dm g ad metristam q sic dicit Sunt tria que puris vitam ducūt elemētis. Allec vnda sonet Lhamaleon aere viuit zē. Sciendū est q aliqd nutrimentuz pōt dici aer vel aqua vel terra duplr. Uno mō qz non hz nutrionē alioz elemētōz. z sic nullū aial nu trit puro elemēto. Alio mō dī aliqd nutrime tū aer vel aqua. qz aer excedit alia elemēta in tali nutrimento. z sic pōt dici q Lhamaleō vi uat ex aere. i. viuit de illo nutrimento qd p com positōez ad nutrimenta alioz aialium hz plus de cōpositōe aeris qz de alijs elemētis. z sic aq sonet allec qz h nutrimentuz hz plus de aqua qz de alijs elemētis.

Arguit. Aqua cōgelata pisces suffocātur z moriūtur nisi glacies aperiat. g videt q pisces respirēt. Dm q pisces nō moriūt in aq z gelata ex defectu inspiratōis aeris. h ex frigiditate aque. qz si aq sit degelata siue qlitercunqz apta ita q radū solares pnt tpare frigus aque tunc etiā tpat frigus in cor pibus piscinuz. In signū ē pisces in hyeme manēt circa funduz aque vbi ē maior calor p anthiparistelim. ma nifestuz est em q aqua ē grauior aere. g aer nō pōt esse i aqua. g si pisces indigerēt inspiratōe tunc oporteret pisces sp esse sup aquā. Etiā p r dicit q aq stagnalis putrefit. z ex putrefactōne aque pisces moriūtur.

Quent. Utr ista diffinitō vocis sit bene assignata. Dm q sic rō est. qz res natura lis pprie diffinit p suas cās vtz. y. phoz. sed i hac diffinitōe ponūtur qtuor cāe vocis g dif finitō est bene assignata. In hoc em q dī reper cussio tāqz cā formalis. percussio em pprie for/ mar vocē. In h em q dī aeris inspirati tangi tur cā material. i. subiectū vocis. qz subiectuz vocis est aer inspiratus. In h at q dī facta ab aia ad vocalē artereaz tāqz cā efficiens pri/ ma z etiā prima. P r iā em cuz dī ab aia z eti/ am prima cuz dī ad vocalē artereaz. Deinde tangit causa final cū dī cuz imagine signū qz finis vocis ē signū affectus vt dcm est.

Arguit. Percussio est actio. sz vox nō est a ctio sed qlitas. g nō est percussio. Et itez actō nō est causa formal ipitis vocis. g male dī qz percussio sit cā formal vocē. Dm q reper cussio capif triplr. Uno mō passīue z sic nō ē ad ppositā. Alio mō actīue fm q signū actū reper ctiendi. z sic ista diffinitō ē causal z nō ydemp tica. qz vox causat ex percussione aeris p natu ralia instrumēta. Tercō mō sumit reprecussio

In vena in collo aialis p fieri

Diffinitio vocis... in aere inspirato

Dicitur al... in aere inspirato

De per passionem... que mudo

De per... b i

neutralis potest significare motum sine aliquo causa
 tum ex activa percussione sicut calefactio signifi-
 cas motum importat aliquod causatum ex activa ca-
 lefactioe et sic significat calorem. Similiter etiam p-
 cussio potest significare sonum causatum ex percussioe et
 tunc est predicatio simpliciter ydeprica. qz predicat
 genus de sua specie. repulsio enim ut sic signifi-
 cat sonum qui est genus ad vocem. Et per hoc soluit
 argumentum quo arguitur qd actio non est causa for-
 malis qualitatis. ergo percussio non potest esse causa
 formalis vocis. **Dom qd accipiendo formam p-**
ut dicitur a formando tunc percussio actiue accepta
potest bene esse forma. qz format. i. efficit vocem
Si autem forma dicatur ab informando tunc percus-
sio neutraliter accepta est forma quia idem signi-
ficat quod sonus.

Arguitur. Si definitio esset bona sequeretur qd
 omnis vox esset signum quod est falsum. probatur. qz dicitur
 definitio cum imagine signandi. **Dom qd signum**
capitur dupliciter. Uno modo secundum illud quod est aliud ali-
ud a se pertinere. et sic non omnis vox est signum qz ali-
que voces nihil repugnant. Alio modo accipitur si-
gnificare generaliter putat quocumque modo aliud p-
sentare et sic omnis vox est significatio. qz admi-
nitatur seipsum per imaginatam. et isto modo hic lo-
quitur Aristoteles. et ideo pertinens dicitur cum imagine sig-
nificandi et non cum significatioe. qz omnis vox signum
aliquid imaginatum prius sed non ipse signum rem.

De odore autem et

Postquam Aristoteles determinavit de obiecto auditu
 scilicet de sono. hic prius vult determinare de obiecto
 olfactus scilicet de odore. Et ratio ordinis hinc prius
 determinat de odore quam de sapore sumitur ex tribus.
 Prius ex situatioe organi. qz organum olfactus est
 situatum super organum gustus infra organum audi-
 tus. Secunda ratio sumitur ex parte obiecti. qz obiectum
 olfactus spiritualis diffundit quam obiectum gustus
 qz per medium extraneum et tamen minus spiritualiter quam ob-
 iectum auditus. qz sonus diffundit per motum lo-
 calis et odor per motum alterationis. sed motus loca-
 lis est spiritualior motu alterationis ut manifestum
 est. Tercia ratio ponitur ab Aristotele in libro de sensu
 et sensato. qz olfactus habet convenientiam cum vi-
 su et auditu. qz diffundit per medium extraneum. et
 am habet convenientiam cum gustu et tactu. qz est sensus
 alimentum sicut gustus et tactus. Determinando
 ergo de odore primo determinat quod est odorabile. Se-
 cundo determinat de ipso quod immutat sensum scilicet
 olfactum ibi. videtur enim. Prius probatur difficultate
 determinationis de odore. Secundo dicitur quod acci-
 pitur cognitio de odore. Quo ad primum dicitur quod
 non potest aliquid tamen faciliter et bene determinare de

odore sicut prius determinatum est de colore et
 sono. et hoc ideo. qz odores non sunt nobis mani-
 festi sicut soni et colores. quod sic probatur. qz illud ob-
 iectum imperfectissime percipimus per aliquem sensum
 ubi conditio obiecti et sensus habet repugnantias.
 sed sic est in homine quatuor ad eius olfactum. additio
 enim obiecti est habere caliditatem et siccitatem. quia
 odor est siccus et calidus. sed organum ipsius ol-
 factus in homine est humidum et frigidum. qz enim ol-
 factus coniungitur cerebro quod est humidum et frigidum
 sic habet naturam ex natura cerebri. et hoc est quod
 dicit Aristoteles. qd hinc sensus habemus prius mul-
 tis animalibus. unde homo solus percipit excellentes
 odores et non odorat sine leticia aut tristitia. et
 sile est quod ad visum in quibusdam animalibus. quidam
 enim habent fortes oculos sicut pisces qui non habent
 coopula super oculos. et in illis non sunt colores
 manifesti. i. perfecte cogniti qz non percipiunt nisi
 excellentes colores ex quibus terretur. Ex quo su-
 mitur una generalis regula scilicet ista. qz quicumque in
 aliquo animali organum sensus est male dispositum tunc
 imperfecte cognoscit sensibilia illius sensus.

Queritur. Que sit causa quod homo habet prius ol-
 factus. **Dom qd ista qz ad hoc quod sensus bene**
percipiat suum obiectum requiritur quod sit proprio sen-
sus ad obiectum. qz ex obiecto et sensu fit ali-
quid unum. sed illa quod debet unum ad invicem debet esse p-
oportuna. sed organum olfactus habet ad rationes
omnino contrarias obiecto sui sensus. qz obiectum
est calidum et siccum. et olfactus est humidus et frigi-
dus propter propinquitate ad cerebrum. sed homo habet
magnum cerebrum quod malum habet olfactum.

Arguitur. Aristoteles dicit in libro de sensu et sen-
 sato quod organum olfactus est ignee nature. quod non est
 humidum. **Dom qd olfactus accipitur duplici-**
ter. Uno modo secundum quod habet in se actualiter suum ob-
iectum. et sic est de natura ignis propter obiectum. et
sic loquitur Aristoteles. in de sensu et sensato. qz non
dicit ibi quod olfactus sit de natura ignis sed odo-
ratum. odoratum autem signum actum est. Alio modo accipi-
tur olfactus secundum se et sic est de natura aqua propter
propinquitate ad cerebrum cuius naturam habet quia
ei coniungitur.

Arguitur. Tunc sequeretur quod omne animal haberet prius
 unum olfactus. qz in omni animali olfactus est situat
 circa cerebrum. **Dom qd quis in animalibus brutis**
etiam impediatur odor ex propinquitate olfactus ad
cerebrum non tamen sicut in homine. qz in homine est maxi-
mum cerebrum secundum quantitate sui corporis et ideo impeditur
olfactus plus in homine quam in aliis animalibus.

Queritur. Que sit causa quod homo habet maius cerebrum
 quam alia animalia. **Dom qd ratio est duplex. Prima est**
quod homo habet calidissimum cor inter omnia animalia. quod habet

Supra de ra Duplex

Post esse de virt de
nento de facta s3 de do

Olfactus
duplex

primario

maximū cerebz. p̄na p̄z. qz calor cordis miti-
gat p̄ frigiditatem cerebz. vbi ḡ maior est ca-
lor ibi requiritur maior mitigatio caloris cordis
eiusdes. r̄ illa fit p̄ manus cerebz. Sec̄da rō est
qz hō h̄z p̄fectiores sensus interiores q̄ aliqd̄
aliud aial. qz sensus interiores i hoīe subserui-
unt intellectu. ḡ oportet ee maiore distantia
sensuū interiorū aduincē q̄ distantia nō pōt
esse absq̄ magnitudine cerebz.

Querit̄ Quare hō h̄z calidissimū cor in
cetera aialia. **D**dm q̄ p̄pter duas cās. Pri-
ma est p̄pter directā staturā. qz hō inter cetera
aialia directus abulat habēdo caput versus
celū. alia at̄ aialia h̄nt staturā obliquā v̄l late-
ralē. in signū ē deficiente calore deficit recta
statura. r̄ iō recta statura deficit i sensib̄. **S**e-
cūda rō qz in hoīe sunt plures opatōes vita-
les q̄ in alijs aialibus. sed opatōes vitales ex-
ercētur p̄ calorem. vbi ḡ sunt plures opatōes vi-
tales ibi requiritur maior calor.

Arguit̄. Si p̄pter humiditates cerebz olfac-
tus impediret tunc debuisset natura ipm̄ or-
dinasse i alio loco. **D**dm q̄ p̄pter duas cās
necesse est olfactus poni iuxta cerebz. **P**ria est
p̄pter ipm̄ sensus qz necesse est omēs sensus tim-
nari ad cerebz in q̄ est sensus cois. in sensu ei-
coi est terminus sensuū exteriorū r̄ iō omēs
sensus ee cōiunctos i cerebro vt vult Aresto.
iuxta. **S**ec̄da rō est p̄pter cerebz qd̄ fm̄ se ē ml̄-
tū frigidū. sed illa frigiditas t̄patur p̄ odores
et iō dicit Aresto. in de sensu r̄ sensato. q̄ odo-
res nō nutrit̄ales cōfrunt ad sanitatē cere-
bz. p̄ accēs tñ pōt ledere cerebz.

Arguit̄. Homo percipit odores tā nutrit̄ales
q̄ nō nutrit̄ales. ḡ h̄z meliorem odorem
et certiore olfactū q̄ alia aialia. p̄na t̄z. qz alia
aialia soluz percipiunt odores nutrit̄ales.
Circa argumentū est sciendū q̄ odores dicūt̄
nutrit̄ales q̄bus percipit nutrit̄es. vel q̄
sunt i nutrit̄e sicut odores carniū bulitaz
sed odores dicūt̄ nō nutrit̄ales quib̄ nō
percipiunt nutrit̄es sicut sunt odores florum
ex q̄b̄ aial nō nutrit̄. aialia ḡ bruta vt canes
soluz percipiunt odores nutrit̄ales r̄ etiā non
nutrit̄ales s̄z nō percipiunt tales cū delectatō-
ne aut tristitia. **D**dm ē ḡ ad argumētū q̄
hō percipit plures odores extēsiue q̄ alia aialia
tñ alia aialia magis cognoscūt intēsiue vt p̄z
de canib̄ qui p̄pter colericiū cerebz qd̄ est in-
tēsiue sicū p̄fectius percipiunt odores. **U**el di-
cendū q̄ etiā alia aialia percipiunt odores nō nu-
trit̄ales sicut hō sed nō cūz delectatōe aut
tristitia sicut hō. qz cerebz nō p̄fortat̄ i aiali

bus brutis ex odoribus sicut in hoīe nisi for-
san odor corripat aial sicut est odor sulphu-
rius vel carbonū

Uidetur enī et ana

Quia dictū est q̄ odores fm̄ se sunt nobis ig-
noti. **N**ic ostendit p̄ quē modū accipiat cogni-
tio odorū. **E**t vult q̄ dñe odorū innotescūt no-
bis p̄ cōparatōes ad dñas sapoz. **S**ec̄do ont̄
quod aduincē correspondeat ibi. r̄ apd̄. **P**rimū
ḡ sic p̄bat. **I**gnota notificatur p̄ nota. sed spēs
sapoz sunt nob̄ note fm̄ se r̄ spēs odorū ignote
ḡ spēs odorū notificatur p̄ spēs sapoz. **M**aior
ē manifesta. qz oīs p̄gnitō fit p̄ aliqd̄ manife-
stius. **M**inorē p̄bat p̄hs. qz obiecta illi sen-
sus sunt nob̄ notiora q̄z sensus habem̄ certio-
rē. qz p̄ sensus p̄gnoscūtur obiecta. sed sensum
gustus habem̄ certiore. ḡ etiā certius cognos-
cimus obiecta gustus. **M**inor itez p̄bat. qz
gustus ē quidā tactus r̄ tactū habem̄ certiore
et certissimū. qd̄ sic p̄bat. qz i illo aiali est cer-
tior tactus qd̄ ē magis ingeniosum r̄ pruden-
tissimū. s̄z hō est prudentissimū aialius r̄ ma-
gis ingeniosus. ḡ h̄z p̄fectissimū tactū. **M**ior
est manifesta. **M**aior p̄bat. qz p̄ tactū aliq̄ di-
cunt̄ ingeniosi r̄ non ingentosi. qz molles car-
ne. i. habētes bonū tactū sunt apti mente r̄ for-
tes carne. i. habētes grossum tactū sunt inepti
mente.

Querit̄ Quare hoīes indicāt̄ur potius in-
geniosi penes tactū q̄ penes alios sensus.

Ddm q̄ iō qz tactus cōstituit̄ ex mixtione q̄t-
tuor qualitātū p̄mar sicut i capitulo de tactu
patebit. **M**ixtio at̄ quattuor elementoz facit
cōmixtiones i aiali. vbi cūq̄ ḡ est melior tactus
ibi ē melior cōmixtio. r̄ ad bonitatē cōmixtōis
sequitur boitas oīm organoz ipoz sensuū. vbi
cūq̄ ḡ est bonus tactus ibi naturalr̄ omēs sen-
sus sunt bene dispositi r̄ p̄cipue sensus interio-
res. qz ḡ sensus interiores subseruiunt intelle-
ctui. vbi cūq̄ ḡ sunt boni sensus interiores ibi
intellectus pōt exercere suas opationes debite
et ex h̄ dicūt̄ur aliqui ingeniosi qui h̄nt bonā
dispos̄z sensuū interiorū. q̄uis em̄ aia rōnalis
fm̄ essentiā sit eq̄l̄iter i q̄libet hoīe non tñ fm̄
opationē. qz fm̄ p̄hm̄ aie sequunt̄ corpa in q̄-
bus sunt. qd̄ ē vez q̄stuz ad opatōes.

Arguit̄. **P**riō metaphisice dicit Aresto.
q̄ visus ē certissim̄ sensus. ḡ male hic d̄z q̄ ta-
ctus sit certissimus. **E**t itez auditus ē sensus
discipline ḡ penes sensus visus vel auditus de-
bet aliq̄s indicari ingeniosus. **D**dm dupl̄r
Uno mō q̄ ex boitate sensus visus nō sumit̄

bonitas intellectus sicut ex bonitate tactus. qz sensus visus no immediate subseruit intellectioni sicut sensus interiores. cu qz ex bonitate tactus indicatur sensus interiores et io no ex bonitate visus sed ex boitate tactus aliqs dz in geniosus vel bone metris. et ex bonitate visus indicat intellectus bonus fm qd. sed ex bonitate tactus simplr. qz ad bonitate tactus seqt bonitas oim sensuum sz no es. Secdo pot dici qz hic no fit copatio tactus ad alios sensus in hoie. qz visus e certior tactu. qz qnqz corrigat tactu sicut pz i digitis cancellatis. na digiti cancellati iudicat vna faba esse duas. visus at corrigat iudiciu tactus. sed h fit coparatio tactus in hoie ad tactu alioy aialiu. qz tactus i hoimune est certissimus.

Arguit. Aranea excellit hoiez in tactu. g tactus no est certior in hoie qz in alijs aialibus. Ans pz in istis metris. Nos aper auditu pcellit aranea tactu. Tultur odoratu. line visu symea gustu. Ddm qz tactus capif duplicif Uno mo qstuz ad pceptones tangibilis. et sic aranea excellit tactu hoiez. qz qncunqz tagitur rethe vel tela aranee. tuc aranea statim pcpit tale motu ppter ptiuatoez tele ad corp aranee sicut ho statiz pceperet si traheret p crines. Alio mo accipit tactus qstuz ad iudiciuz tangibilis. et sic ho certius iudicat de sensibili tactus qz aranea vl aliqd aliud aial.

Arguit. Ex h seqref qz mulieres essent apriores ad studiu qz viri qz sunt magis molles carne ipsis viris. Ddm qz duplex est mollicies. qdaz e aqrica siue flegmatica. et illa mollicies no facit bonuz ingeniu. et illa mollicies abundat i mulieribus et etiā in pueris qui no sunt apri ad studiu. Alia e mollicies aerea q est bene receptiua et cu h iudicatiua. et tal mollicies arguit bonitate tactus. et io no repit nisi in bene dispositis. et pt vocari mollicies san guinea.

Arguit. Suplatiuo pssupponit positim suum et opatiu. sed alia aialia ab hoie no sunt prudetia. g homo no est prudetissimu aialiu. Ddm qz prudetia accipit duplr. Uno mo pprie p habitu intellectualem fm q est recta rone agibilis. et sic no pot repiri in brutis cuz ibi no fit recta rone agibilis. Alio mo accipit p quadā naturali industria ad aliqd opfaciendū. et sic etiā aialia bruta hnt prudetiā qz hnt naturalē industriā ad opanduz. qz fm Aresto. pmo methaphisice quedā aialia sunt disciplinabilia sicut q habet audituz vt canis docetur corisare.

Querit. Quare magis sumatur dñe odorū penes dñiaz sapoz qz penes qlitates tangibiles cu ille sint nob notissime. Ddm qz io qz qualitates tagibiles sunt simplices cu sint simpliciu corpoz. sed sapozes sunt mixti qz solū sunt i corpiibus mixtis. Et io dicit Aresto. in libro de sensu et sensato qz tā odor qz sapoz causant ex huio calido et sicco. sub ista tamē dñia. qz sapoz est passio facta in huio pcur rētibz calido et sicco. sz odor e passio facta in sicco cōcurrētibz calido et humido.

Est autem sicut hu

Quia nūc dicitur est qz spēs odorū debent sumi penes spēs sapoz. Hic dic quō corndent ad i uicē di. qz corndent tā in extremis spēbz qz in medijs. qz sicut extremi sapozes sunt dulce et amarū. sic etiā extremi odores sunt dulce et amarū. Etia corndent i medijs qz sicut est sapoz acer austerus acutus et pinguis. ita etiā sunt tales odores. Ex qz patz qz corndent quo ad noia. sz addit Aresto. qz no corndent q ad subiecta. qz e aliqd subiectū in q iuuenit bono sapoz et malus odor. et es. Et rō istius est extractū. qz sicut statū dicitū est. sapoz e passio facta in huio. et odor e passio facta i sicco. vbi g est humidū temperatū et rebite digestū p caloz rē est bonus sapoz. et vbi e sicū bene digestum p calidū in humido ibi est bonus odor. et ido que sunt multū essicata hnt bonū odorē. sed no bonuz sapozē.

Arguit. Spēs sapoz immutat suaz pñiaz absqz medio. sz spēs odorū immutat suaz potētiā cuz medio. g no est similitudo. Ddm qz spēcies sapoz et odorū non hnt similitudines qstuz ad modū immutādi nec etiā qstuz ad subiecta sicut dz in textu. sed soluz qstuz ad silēz nominatōez. et h intēdit Aresto. in textu.

Adhuc autez sicut

Consequēter oñt Aresto. que pcpintur p olfactū. et intēdit qz sicut alij sensus sunt oppositōrū vt visus e visibilis et no visibilis. auditus e audibilis et no audibilis. sic olfactus e odorabilis et no odorabilis. Et qz posset aliqs dicere qz obiectū debet pporcōnari sue potē. g olfacto n e ipsi odorabil et n odorabil. io aresto. distiguit de no odorabili dicēs. qz no odorabile duplr accipit. Uno mo negatiue. qz nullo mo natū est hze odorē sicut lapis. et illo mo olfactus no est ipius n odorabil. qz sic no odorabile no pñet sub obiecto qd e odor. Alio mo accipit no odorabile pñatiue. p illo qd hz

*Julius
pignus
excepit
anibz
pmpoz
palsz
amoz*

Et sicut dicitur in libro de anima qz anima non habet sensum nisi per organum et sic per organum

De odoribus sicut et de calore vel utriusque

De Anima

parum odore sicut corpus odorabile p[er] quā
titatis et sic olfactus est ipsius non odorabilis
Dicitur etiā t[er]cio mō inodorabile cōtrarie. qz
corrupt olfactū. et tale inodorabile etiā cōtri
netur sub olfactu.

Arguit. Odorare etiā puenit inaiatis. et
go non solū cōuenit aiatis. qz dicitur. pomū be
ne odorat. Dōm q odorare accipit duplici
ter. Quo mō fm qd est odorē facere. et sic po
mū dicit odorare. qz de se facit. i. odorē emit
tit. Alio mō odorare idē ē q odorē p[er]cipere sicut d
odorē iudicarez sic odorare n cōuenit inaiatis
sed solū pōne olfactine vel alicui alteri pōne si
ne sensū interiori. sicut qn aer recipit in se odorē
nō dicit odorare id est odorē p[er]cipere.

Est autem olfactus

Hic determinat de immutacōe odorat[ur] ab ipso
odorabili. Et pmo q[ui]ntus ad mediū. Secūdo q[ui]
tū ad organū. In fine autē de obiecto. q[ui]ntum
ad mediū intēdit q[ui] mediū ipi[us] olfact[us] ē aq[ua] r
aer. Et hoc pbat de aqua. qz aialia viuētia in
aquis sentiūt odorē. qz p odorē mouentur ad
alimētus distans. q odor ibi diffundit p me
diū aque r t[er] ibi aq[ua] est mediū. Sicut pbat q
aer ē mediū qz aliqua aialia hūta sanguinem
sicut volucres. r aliq[ui] alia aialia sine sanguine
vt apes p[er]cipiūt odorēz i aere. qz qdaz anes cō
currūt ad alimētus alonge p[er]pter qd mouētur
ab odore diffuso in aere.

Querit. Utr[um] odores sint in aere realiter l'
intentionaliter. Dōm q odor h[ab]et duplex esse
sc[ilicet] i aere p[ro]p[ri]ū q[ui] circa corp[us] odoriferū. r ibi h[ab]et
esse reale r sic saluat[ur] opinio Zluicēne q dicit q
odor eēt realiter i aere. Aliud ē esse ipius odo
ris in distātia a corp[or]e odorabili r ibi est odor
fm esse spūale. P[ri]ma ps pbat qnq[ue] rōibus si
signis. P[ri]ma stat i hoc odor p[ro]fert realit[er]
cerebr[is] alterādo ipm ad oppositā qualitātē. s[ed]
forma intentionalis nō agit realit[er] qz odores
esse realiter i aere. Secūda est qz odor qn[on] inter
sicut aialia vt odor carbonū r sulphuris qd nō
cōtingeret si nō esset odor realiter i aere. Ter
cia ē qz frigus impedit odores r nō impedit colo
res. qz colores diffundūt[ur] solū spūalit[er] p me
diū. Itē odor impedit p aerez vel p ventuz. q
signū est q odor mouet[ur] aere r g[er]it realiter i
aere et nō spūalit[er]. Itē corp[or]a odorifera munū
tur ex h[is] q emittūt odores r sūt rugosa. Se
cūda ps pbat qz ois sanus ē susceptiuus sp[irit]u
rū sine materia. qz q odor q est circa sensum
recipiat i sensuz absq[ue] oditōib[us] materie. i. intē
tionalit[er]. Et hoc p[ro]bat ex signo qz legit[ur] de bello tro
iano. p[er]cipit[ur] ab eis q duntaxat duntaxat motu
p[er]cipit[ur] motu locū et sic factu corp[us]
p[er]cipit[ur] motu locū

yano q vultures venerūt circūquaq[ue] a q[ui]ngen
tis miliaribus vt hētur i historia. s[ed] impossibi
le fuit q odor de illis corp[or]ib[us] fuisset delatus
p tantā distātia realit[er]. qz si corp[or]a fuissent re
soluta i fumos adhuc nō potuissent sumi extē
di ad tantā distātia.

Arguit. Odor h[ab]et esse i secco p[ro]phēto ab hu
mido. s[ed] i aere r aqua nō est sicca. q ibi nō p[ot]r
esse odor. Dōm q sicut nūc dicit[ur] ē q odor
h[ab]et duplex esse. sc[ilicet] esse spūale r sic nihil impedit
odorē esse in hūido absq[ue] sicco. qz sic p[ot]r esse i
puro aere in q tū nullū est sicca. Alio mō acci
pit odor fm esse reale r sic impossibile ē odorē
esse absq[ue] sicco sicut pbat argumētuz. Et iō in
illo aere q est circa corp[us] odoriferū in q ē odor
realit[er] est qdaz fumalis euaporatō q euaporatō
fumal[is] est calida r sicca naturalit[er] r i tali ē odor
sicut i primo subiecto. Et iō poma sūt mūdo
nora postq[ue] emisērūt odores. Sicut ex istis p[ot]r
sumi cā qre aliq[ui]s locus odorat etiā subtrahit
odoriferis corp[or]ibus. qz i tali aere in q fuerūt
corp[or]a odorifera manēt fumales euaporatōes
in qbus etiā realiter p[ro]tinet odor. Et si arguat
accūs nō migrat de subiecto i subiectū. q odor
nō p[ot]r esse i fumali euaporatōe q prius fuit in
corp[or]e odorifero. Dōm q iste odor nō est idē
numero q est i corp[or]e odorifero r i fumali euap
orātōe. sed iste odor q est i fumali euaporatō
ne ē causatus ab odore exite in corp[or]e odorife
ro. sed idē nō causat seipm. Ex qbus p[ot]r solui
alia questio q queri p[ot]r vtz odor sit fumalis
euaporatō. Dōm q nō qd sic p[ro]bat qz fumal[is]
euaporatō ē corpus resolutū a corp[or]e odorife
ro ad modū sumi q est de p[ro]dicamto sube exis
immediatū subiectū ipius odoris. s[ed] odor est
q[ui]litas de t[er]cia sp[ec]ie q[ui]litas r i tali fumali euap
orātōe subiectat. Et si arguat odor r fumalis
euaporatō sp[irit]u adinmicē coniungūt. q sunt idem.
Dōm q est duplex ydempritas numeral[is] sc[ilicet]
essentialis r accidentalis. mō licet sint idēz nume
ro accidentalit[er] nō tū essentialit[er]. ymmo distinguūt
p[ro]dicametalit[er] vt dicit[ur] est. Et si est de hoie r
risibili q licet sint idem numero accidentalit[er] non
tamen essentialit[er].

Unde et dubium vi

Hic cōsequēter Arel. circa p[ro]dicta mouet vnā
dubitacōez que stat i hoc. Utr[um] oia odorātia
sūt odorēt sic sc[ilicet] q habeāt vnū sensuz odoris
fm sp[irit]u. Et pmo arguit q nō sit vnus olfact[us] i
oib[us] odorātibus. r h[ic] sic qz aliq[ui] aialia odo
rāt p respiratōez sicut aialia hūta calidū san
guinē vt hō. qz illa nō odorāt nisi alonge. qz

17. ap[er]t[ur]e r ap[er]t[ur]e ut sp[irit]us et p[er]cipit

duplex q[ui] ydempritas

si odorabile ponat sup olfactu n odorat. Alia sunt aialia no habetia calidu sanguine vt aialia aqrica z illa no odorat p respiratoez sz absqz respiratone. g videt q no sit vnus olfactus in oibus animalibus.

¶ Sed impossibile e

Hic pbat duab' roibus q olfact' sit vn' sensus fm spes in oibus aialib'. Quaz pma stat in h' sensus distinguitur penes obiecta. sz e ide obiectu in respirantib' z n respirantib'. qz odor ab vtriusqz percipit g e eade pona fm spes. Seda ro stat in h' qz ille pone sunt vni' spei q hnt ea rez corruptia. sz olfactus ta in respirantib' qz n respirantib' hz eade corruptia qz vtrobiqz corripit olfact' a fortibus odorib' sic e odor sulphure' q corripit organu ta in respirantibus qz in no respirantibus. Maior pz qz diuerse res hnt diuersa tria sic g idez triuz olfactu respirantiu z n respirantiu g et' sz e ide fm spes

¶ Videtur autem in

Hic soluit qoez pus mota di. q olfact' e vni' spei taz in respirantibus aialibus qz in no respirantibus. z h' pbat sic. qz sicut se hz visus i habetibus duos oculos z molles. ita se hz olfactus in aialibus respirantibus z no respirantibus sz visus i habetibus duos oculos z molles e vnus spei. g etia olfact' in aialibus respirantibus z no respirantibus. Maior pz. qz sicut aialia hntia molles oculos hnt palpebras sup oculos qbus no remotis no fit visio sicut i hoier in alijs aialibus pfectis. sic etia aialia q olfaciunt p respiratoz hnt coopculuz sup organu respiratois q non remoto non fit respiratio nec actus olfaciendi. sed illa q no habent coopculu sup organu respiratois etiaz respirat absqz remotione coopculi. z p nis etia olfaciunt. sic g hns fortes oculos statim videt ea q sunt i lucido absqz ablatoe coopculi. sic sicut aialia coopculu no habetia sup organu olfactus statim odorant pnt odorabili.

Arguit. Diuersa conditio forme arguit diuersitate spei in forma. sz e alia pditio olfactus in respirantib' z in no respirantibus. g etia in illis olfactus erit diuersaruz spez. Ddm ad maiore q duplex e pditio forme. queda est que orit ex ipa forma fm se accepta z talis si est diuersa arguit distinctoez in forma. Alia e coditio forme orta ex pte subiecti. z illa non arguit diuersitate forme. qz si sic tnc albedo in homine pfecte albo z no pfecte albo essent diuersaruz spez. p hoc g d. q ista diuersitas i olfactu

plac olfactu e vnus sensus fm spes

q olfactus e vnus sensus fm spes in no respirantibus

tenet se ex pte organi qd est primu subiectum pnt. spes at potene sumit p copatione ad ipz obiectu. sz material' siue modalis distincto sumit ex pte subiecti. Ex qbus pot sumi q manifeste Arel. hic intedit omes pntas in diuersis aialibus esse eiusdez spei. vt visus i hoier i piscibus q hnt duos oculos. Sicut auditus olfactus gustus z tactus i diuersis aialib' sunt eiusdez spei sicut prius dictu est.

¶ Est autez odor sicci

Hic determinat de instrumeto siue de organo olfactus. Et vult q organuz debet ee siccu z h' pbat sic. In potetuz passiuuz organu dz esse tale in pona quale e obiectu in actu. qz obiectuz agit i pntas. z g pnta sit silis obiecto. sz odor cu generet ex qdam fumo i actu calido z sicco g etia organu dz esse tale in pona. f. caliduz z siccu quale e ipm obiectu in actu. Est tñ circa textuz psiderandu sicut dictu est q organu olfactus ppter ppinqtate ad cerebz est actu humidu z tñ in potetia siccu z sit i actu siccu per hoc q odor actu immutat ipm.

¶ Gustabile at quod

Postqz Arel. determinauit de visibili. audibili. et olfactibili. qñr vult determinare de gustabili Et ro ordinis qre gustus pcedit tactu est duplex. Pma est qz gustus pprie dicitur inuenit in pfectoibus aialibus qz tactus. hz ei omne aial tactu. sz pfectiora aialia solu hnt gustum pprie dem. Seda ro est qz gust' e sensus material' qz sensus tact'. qz tagibile immutat tactum qdammodo sicut e in ipd subiecto tagibili no at gustus immutat sic a gustabili. Prio g determinat de gustabili in coi siue de sapore. Seda de speibus e' ibi. spes at. Circa primu duo facit. pmo inqrit an gustabile percipitur p mediu. scdo ont qd percipit p gustuz z de organo e. Circa pma intendit dicere q gustabile. f. sapor no percipit p mediu extraneu sicut alia sensibilia de qbus dem est qzuis hñ p mediu intraneu. Circa qd scienduz q mediu extraneu e qd e lepatuz ab aiali z n e ps aial' sic aer vl aq. Et p tñ mediu diffnduntur color son' et odor Sz mediu intraneu e qd e pinctuz animal. rest pars animalis sicut supior caro ipsius lingue vocatur mediu intraneu. qz e conuinctum organo gustus scz inferiori carne ipsius lingue que est organu gustus. Probat ergo Areltote. quod dictum est scz q gustabili non percipitur p mediu extraneum. Et h' sic quia gustus e quida tactus sed tactus no pci

Organum olfactus

Organum olfactus

Organum olfactus

pit suū obiectū p mediū extraneū. ḡ nec gust^o.
 Minor est manifesta Maior pbat. qz gustabi
 le ē qdā tāgibile ḡ gust^o ⁊ qdā tact^o. pna tenz.
 qz distinctio ponaz lumit ex obiectis Anz pbat
 in textu. qz sic humidū ē tāgibile cū sit vna de
 q̄tūoz q̄litateb^o p̄mis sic ec̄ humidū ē gustabile

Unde et si in aqua

Hic excludit tacitā q̄stionē q̄ possz fieri circa p
 dicta qz possz aliq̄s dicere q̄ pisces in aq̄ exis/
 tētes p̄cipiūt saporē p aqua s; aq̄ est mediū ex
 tranen ḡ sapor ec̄ p mediū extraneū p̄cipit Rū
 det Arest. q̄ tal receptio saporis nō sit p aquaz
 sic p mediū. s; p̄tingit q̄ sapor realr miscet cū
 aq̄ sic nūc in potu p̄tingit. vñ sic sapid^o potus
 realr p̄iungit lingue ⁊ pt p̄cipi. sic ec̄ p̄tingit q̄n
 aliqd p̄iungit aq̄ qd̄ pisces p̄cipiūt sic at nō est
 de visu ⁊ de alijs sensib^o q̄a visus nō p̄iungit rea
 liter medio sed solū spūaliter.

Arguitur. Gust^o ⁊ tact^o sunt sensus specifi ce
 distincti. ḡ vñ nō p̄t de alio p̄dicari. Anz pba
 tur. q̄a als nō ec̄nt q̄nqz sensus exteriores. Di
 cēdus q̄ gust^o accipit duplr. Uno mō fm q̄ est
 sensus discretiu^o alimēti scdm q̄ alimētum est
 calidū frigidū humidū vl̄ siccū. ⁊ sic gust^o e re
 aliter tact^o qz sic hnt eadē obiecta. Et sic dicit
 Aresto. in fine h^o tercy ⁊ in principio de sensu et
 sensato q̄ oi aīali inest gust^o sic ⁊ tact^o. Alio mō
 accipit gust^o p̄prie fm q̄ est discretiu^o alimēti
 fm q̄ tale alimētū est saporosum. Et sic gust^o

pt capi triplr scz rōe organū rōe mediū ⁊ rōe
 obiecti. Si at̄ capiat p̄mo mō tūc itez gust^o ē
 qdā tact^o qz tact^o ē expāsus p totū corp^o ⁊ gust^o
 tus est solū in lingua. hz ḡ gust^o q̄ndā p̄t tac/
 tus rōe organū. Si at̄ capiat rōe mediū imutā
 di tūc itez gust^o ē qdā tact^o qz vterqz sensus hz
 mediū intraneū. S; si accipiat rōe obiecti est
 distinguēdū qz vel accipit sapor rōe sui funda
 mēti ⁊ sic itez gust^o ē tact^o qz gustabile ē tāgibi
 le. fundat enī sapor in humido qd̄ ē q̄litas tā/
 gibilis. ⁊ sic loq̄t Aresto. in textu. Alio mō ac/
 cipit obiectū fm suā p̄pria spēm. ⁊ sic simplr ē
 aliū gustabile ⁊ tāgibile qz tāgibilia sunt q̄tū
 oz q̄litates p̄me ⁊ alie q̄litates tāgibiles ex ip̄
 causate. de q̄b^o d̄r in scdo de generatōe. Et qz gu/
 stable ē sapor q̄ manifeste distinguit a q̄litate
 b^o tāgibilib^o. sic seq̄t q̄ sunt diuersi sensus.

Arguit. Sensibile positū sup sensum nō fac
 sensatoez. ḡ nō p̄t sapor p̄cipi nisi p mediū.

Ddm q̄ est duplex mediū. s. extraneū. ⁊ per
 tale mediū sapor nō p̄cipit. qz necesse est corp^o
 sapidū p̄iungi lingue. Aliud est mediū intraneū
 ⁊ p tale mediū etiā fit sensatio in gustu. Circa

qd̄ sciendū q̄ in lingua ē duplex ps Una sup
 or q̄ est porosa h̄ns in se humidū qd̄dā salua/
 le Alia ē ps infra supiorē p̄tē. ⁊ illa ps est orga
 nū in q̄ subiectat pona gustatiua. sic exp̄mētū
 habem^o in lingua bouis bullita. qz supior ps
 deponit. s. pellis. ista ergo ps supior ē mediū in
 tranen. sapor ergo imutat p̄mo tale mediū. ⁊ h
 mediū vlti^o imutat ipsaz ponaz. ⁊ sic nō ponit
 sensibile realr sup sensum sed sup mediū.

Arguit Mediu^o d̄r ec̄ sepatū a pona. s; istd
 mediū nō est sepatū ab organo siue pona ḡ nō
 est mediū. // Ddm q̄ duplex est sepatio. qdaz
 est p localem distātiām. ⁊ sic mediū in visu ol
 factū ⁊ auditū est sepatū ab organo nō autēz
 in gustu ⁊ tactu. Alia est sepatatio per realem
 distinctionē sic mediū in gustu etiā est separa
 tum ab organo quia vna pars realiter est di/
 sticta ab alia sicut illa pars q̄ est mediū est alia
 ab illa p̄tē q̄ est organum ⁊ sic ibi est realis di/
 stinctio.

Arguit Videt^o q̄ collū sit organū gust^o ḡ nō
 lingua. Anz pbat aurozitate Epicuroz q̄ ap
 petebant colla sicut grues. // Ddm q̄ in collo
 nullo mō p̄cipit gustus alimēti sed so
 lum in lingua. est enī in collo qdaz delectabil
 tactus causatus ex p̄iunctione nutrimenti delec
 tabilis ad pres que sunt in collo. Et sic etiam
 dicit Aresto. tercio Ethicoz q̄ p̄pania est cir
 ca gustū. accipitur enī tūc gustus vt est qdam
 tactus vt dictū est.

Nihil autem facit.

Postqz Aresto. determinauit de p̄ditione ipsius
 pōne gust^o Hic p̄nt ont̄ quid requirat ex parte
 obiecti. s. gustabilis. ⁊ vult q̄ ex p̄tē obiecti req̄
 ritur ad hoc q̄ se diffundat in pōnam q̄ gusta/
 bile sit humidū actu ul̄ pōna. Et hoc sic pbat.
 qz sicut se hz lumen ad vidēdū ita humidū ad
 gustandū sed lumen req̄ritur ad vidēdū ḡ req̄
 ritur humidū ad gustandū Cur^o rō est qz p hu
 midū qd̄ est i gustabili ip̄e sapor p̄iungitur hu/
 mido saluali qd̄ est in medioz sic p humidū
 saluale defertur sapor ad gustū sic p lūmē i me
 dio defert color in visum.

Sicut autem visus

Consequenter Aresto. ont̄ quid p̄cipiatur p ip̄m
 gustū Et intendit dicere q̄ sicut visus est ip̄s
 visibilis ⁊ inuisibilis ita gust^o ē ip̄s gustabilis
 ⁊ ingustabil. Inuisibile ei capitur duplr Uno
 mō aliqd d̄r inuisibile p excessuz qz excedit pro

Humidū saluale. ⁊ p̄p̄
 langūda ⁊ d̄ mullig d̄ndū
 p̄p̄ano sicut qd̄ p̄p̄
 nō ⁊ d̄ d̄ndū nō d̄ndū
 celo

portionem organi visus. Alio modo dicitur aliquid inuisibile per defectum visibilitatis sic tenebre dicuntur inuisibiles quia non possunt mouere visum. Sicut autem est de audibili et non audibili quia aliquid est non audibile quia corrumpit auditum sicut magnus sonus. Aliud est non audibile quia deficit a mouendo auditum sic paruus sonus et istis duobus modis inuisibile capitur prout dicitur Porro etiam inuisibile capitur negatiue et sic dicitur inuisibile quod nullo modo potest videri sic deus et substantie sepe. Sicut dicitur ingressibile Uno modo quod nullo modo potest ambulare. Alio modo dicitur prout idem est quod difficile potest ambulare Et per hoc applicando ad propositum dicitur Aristoteles quod gustus est gustabilis et ingustabilis. Et dicitur ingustabile. Uno modo contrarie. Alio modo prout dicitur. Contrarie dicitur ingustabile dupliciter. scilicet quod habet prout gustum vel quod est corruptiuum gustus. Prout dicitur dicitur ingustabile quod habet paruum gustum.

Arguitur. Nulla potest extendi se ultra suum obiectum. sed gustabile est prout primum obiectum gustus. ergo gustus non extendit se ad non gustabile. Ad id quod ingustabile capitur dupliciter. Uno modo negatiue et sic dicitur ingustabile quod nullo modo potest gustari et sic ingustabile non potest sub obiecto gustus. neque est prout gustum cognoscitur et sic lapis potest dici ingustabilis Alio modo dicitur ingustabile prout dicitur vel contrarie quia scilicet habet paruum vel prout gustum et sic est ingustabile potest tunc sub obiecto ipsius gustus et cognoscitur prout gustum. Similiter dicendum est de inuisibili inaudibili et inodorabili.

Quonia autem hu

Postquam Aristoteles determinauit de potestate et obiecto gustus. Dicitur prout determinat de organo gustus. Et vult quod organum gustus non dicitur esse humidum et saporosum in actu nec etiam dicitur esse dispositum ita quod impossibile sit ipsum humectari. Cuius ratio est quia si esset organum actualiter humidum humiditate saporosa. tunc ille sapor intus existens prohiberet extraneum et sic non possit recipi aliquid alium sapor in gustum Ratio secunda est quia sensus est virtus passiva. oportet ergo sensum esse tale in potestate qualem est obiectum in actu. cum ergo obiectum sit actu saporosum oportet organum esse tale in potestate. Et hoc manifestat Aristoteles per signum quia non potest illud bene gustare quia habet linguam nimis siccam quia illa non est faciliter humectabilis sapore. neque potest illud bene sapere quia habet linguam nimis humidam et ideo laborantibus et infirmantibus omnia apparent amara quia habent linguam plenam tali humiditate. scilicet saporosa. id est humiditate amara.

Arguitur Lingua est simpliciter actualiter humida et sequitur quod organum gustus erit simpliciter actualiter humidum. Ad id dicitur quod est duplex humiditas. scilicet non saporosa et tali humi

Dicitur lingua est semper humida quia oportet humiditate saporosam coniungi tali humiditate sic fiat sensatio saporis et sic saliva supra linguam est semper humida in gustu bene disposito. Aliud est humidum saporosum et tali humore non dicitur esse organum humidum nisi in gustu male disposito sic in gustu laborantium. id est infirmantium.

Species autem hu

Consequenter determinat Aristoteles de speciebus saporis. Et vult quod species saporis dicitur sumi sic species coloris quia sic extremi colores sunt contrarii et simplices sic quia non causantur ex medijs coloribus sed e contra medij ex ipsis. sic etiam est de saporibus quia extremi saporosus sunt contrarii et etiam simplices sic quia non causantur ex medijs sed medij ex ipsis. Sunt ergo extremi saporosus dulcis et amarus medij autem sunt saporosus pinguis salis acer auster potius et acutus et asper nec stipiticus sub potico. sunt ergo septem species saporis. Et habent istum ordinem dulcis sapor qui causatur ex humido bene digesto est primus. deinde est pinguis qui causatur ex humido non bene digesto. Deinde est acetosus. sed sapor acutus est medius quia habet tres partes dicitur et tres sequentes. Deinde sequitur potius et stipiticus. Deinde salis. et ultimo amarus. Et dicitur extremi simplices non ex eo quia non causantur ex mixture alijs immo causantur ex mixture calidi et frigidi. sed dicuntur simplices quia non causantur ex alijs saporibus. hoc tamen puenit medijs saporibus qui causantur ex extremis non solum se sed solum eorum cas. cum enim saporis dulcis est humidum et cum amari saporis est sicca. medij ergo saporosus causantur ex humido et sicco. et dicuntur causari ex extremis quia sunt ex causis extremorum saporis. Concludit ergo Aristoteles in fine quod organum gustus est tale in potestate qualem est ipsius obiectum in actu.

De tangibili autem

Postquam Aristoteles determinauit de quatuor sensibus exterioribus et eorum sensibilibus. Dicitur prout determinat de tactu et tangibili. Et ratio ordinis est quia tactus est minimus sensibilis inter omnes alios sensus quia quodammodo recipit suum obiectum eodem modo quo est in materia. Itaque tactus est in omnibus partibus animalis. alij autem sensus sunt principalis in cerebro sicut ergo cerebrum est dignus alijs partibus animalis ita etiam alij sensus sunt digniores tactu.

Arguitur. Tactus est fundamentum omnium sensuum sed fundamentum est prout fundato ergo. Ad id dicitur quod dupliciter sumitur ordo in alijs sensibus. Uno modo solum viam generationis et sic imperfectiora sunt priora.

in determinat de organo

Simpliciter humidum

Species saporis

De tactu

De tactu

De tactu

in 2 abacate

Sicut sit unq sensu vel plures

De anima

De quod sit unū

Et sicut fundamentum pcedit suū fundatū et illo
mō tact⁹ pcedit alios sensus. sic pbat argumen
tū. Alio modo sumit ordo aliqz fm viā pcc
tōnis et sic alij sensus sunt priores. qz visus est
pfectior auditu et audit⁹ olfactu. etc.

Arguitur. Tact⁹ est in nobis certissim⁹ et p
fectissim⁹. q̄ erit pōz alijs sensib⁹. An̄s pbat in
capitulo de odore. Ddm q̄ tact⁹ in hoīe pōt
duplī cōpari. Uno mō ad tactū in alijs aiali
b⁹ et sic tact⁹ in hoīe est certissim⁹ qz hō hz meli
orē p̄plexione q̄ aliqz aliud aial s̄z in bonitate
p̄plexionis fundat bonitas tact⁹ sic pri⁹ dictuz
est. Alio mō pbat tact⁹ in homine ad alios sen
sus et sic est falsum qz visus est pfectior cū cor
rigat tactū. Arist. ergo deimitat de tactu et
tāgibili. et qz posset aliqz arguere q̄ pri⁹ erit de
termināda de tāgibili qz de tactu. id Arist. pze
mittit q̄ q̄stūm ad illa de q̄b⁹ ē inq̄rendū nō re
fert an de terminet pri⁹ de tāgibili qz de tactu qz si
tāgibilia sunt plura necesse ē plures tact⁹ et et
ecōtra si sunt plures tact⁹ etiā necesse est plura
tāgibilia esse.

Habet autem dubi

Hic remouet duas dubitatōnes q̄z priā est.
Utz tactus sit vn⁹ sensus vel ples. Scda est.
Utz organū ipsi tact⁹ sit caro exterior vl aliqd
pportionabile carnī sic est in nō hntib⁹ carne.
aut organū tact⁹ sit aliqd positū infra supiores
carnē. Priō ergo pcedit ad p̄mā dubitatōem.
Et arguit priō q̄ tact⁹ nō sit vn⁹ sensus s̄z ples
Et hoc sic pbat qz oīs sensus est vn⁹ cōtrarie
tatis q̄ ad suū sensibile. sic visus ē albi et nigri
auditi⁹ gravis et acuti. et gust⁹ amari et dulcis s̄z
in tāgibili sunt multe p̄trarietates. s. caliduz
frigidū. humidū. siccū. durz et molle. et alie p̄tra
rietates q̄ ponūtur in scdo de generatōe vbi po
nūtur septe p̄trarietates.

Habet autem solu.

Hic ponit solutionē ad p̄cedens argumētum
quā solutōez postea reprobat. et iō est solutō ap
parens. Et ppter hoc dicit in textu q̄ ista p̄di
eta ratō habet quandā. i. apparentē solutionez
Et stat solutio in hoc. alij sensus q̄ veraciter et
simpliciter sunt vn⁹ sensus tm̄ ec hnt multas
cōtrarietates in suis obiectis et tm̄ ex hoc nō i
pediūt vnitas sensus ergo nec multe cōtrarieta
tes in obiecto tact⁹ impediūt vnitatē sensus ta
ct⁹. An̄s p̄z in visū vbi sunt albū nigz pulchrū
turp. tenebre et lumen et sic de alijs. Et de sono
vbi sunt acuti⁹ graue p̄m̄ magnū aspex et lene

Hic excludit solutōez nūc datā. Et vult q̄ nō est
sile de sensu tact⁹ et de alijs sensib⁹. qz q̄uis i ob
iectis alioz sensuū p̄tineat multe p̄trietates tm̄
sunt reducibiles ad vnū cōe subiectū. i. gen⁹ qd
p̄tinet tm̄ sub se vnā p̄cipalē p̄trietatē ad quā
alie p̄trietates red. cūf. Exēpli grā. in visu p̄tri
nētur albū et nigz. tenebre et lumē. et lumē vide
tur sub rōe albi et tenebre sub rōe nigri. Et iā ē
vnū cōe gen⁹ s. color sub q̄ oīa alia p̄tinef. et ad
qd oīa alia reducūt. sed sic nō ē de tactu qz ob
iecta tact⁹ nō sunt reducibilia ad vnū cōe gen⁹
qd sub se p̄tineat tm̄ vnā p̄cipalē p̄trietatē qz
iste p̄trietates calidū et humidū frigidū siccuz
nō sunt adinūcē reducibiles et ideo sensus tac
tus est duo sensus.

Arguit Sensibilia oīm sensuū p̄nt ecōvno
subiecto q̄ male dicit q̄ q̄nqz p̄nt ec in vno sub
iecto et q̄nqz nō. qz oēs q̄litates sensibiles p̄nt
ec in hoīe. Ddm q̄ subiectū p̄t capi duplī.
Uno mō p̄ subiecto inhesionis qd ē substantiā
et sic oīs sensibilia p̄t ecōvni subiectū. Alio mō
accipit subiectū p̄ genere loyco ppter silirudi
nē quā hz subiectū cū genere loyco in hoc. s. qz
sic gen⁹ loycū est in pōna ad multas dīnas ita
subiectū inhesionis est in pōna ad multa acciā
et iō subiectū p̄t etiā capi p̄ genere loyco vt dēz
est et sic accipit hic.

Quent. Utz tact⁹ sit vn⁹ sensus vel ples.

Ddm q̄ tact⁹ p̄t capi duplī. Uno mō mate
riali. s. fm organū in q̄ fundat et sic tact⁹ ē vn⁹
sensus. Lūi rō est qz organū tact⁹ ē p̄positū et
medietate q̄litate tāgibiliū sic infra patebit q̄
medietas p̄surgat ex mictōe q̄ttuoz elemtoz. cū
ergo q̄libet ps aial hz in se mictōz q̄ttuoz ele
mtoz q̄ q̄libet ps hz in se tactū oīm q̄litarum
tāgibiliū vt manifeste p̄z. et sic nō est in vna pte
aialis tact⁹ frigidū et calidū et in alia humidi et
sicci. et sic p̄z q̄ nō distinguūt fm organa. i. ma
terialia. Alio mō accipit tact⁹ formalī et fm suā
ppriā dīnam q̄ sumit p̄ p̄patoez ad obiecta et
sic sunt duo sensus tact⁹. Un⁹ calidū et frigidū
alius humidū et sicci. Lūi ratio est qz q̄nqz
sunt obiecta alicuius sensus nō reducibilia ad
vnū genus qd hz sub se vnā p̄cipalē p̄trietatē
tm̄ nō est vnus sensus sed ples. s. obiecta irac
ti nō sunt reducibilia ad vnū genus qd habz
sub se tm̄ vnā p̄cipalē p̄trietatē qz in obiecto
tact⁹ p̄tineat due p̄trietates nullo mō adinū
cē reducibiles. s. calidū frigidū humidū et sicci
et ideo ponūtur formaliter duo tactus. s. vnus
calidū et frigidū. alius humidū et sicci.

Handwritten note: Utz tact⁹ sit vn⁹ sensus vel ples. Ddm q̄ tact⁹ p̄t capi duplī. Uno mō p̄ subiecto inhesionis qd ē substantiā et sic oīs sensibilia p̄t ecōvni subiectū. Alio mō accipit subiectū p̄ genere loyco ppter silirudinē quā hz subiectū cū genere loyco in hoc. s. qz sic gen⁹ loycū est in pōna ad multas dīnas ita subiectū inhesionis est in pōna ad multa acciā et iō subiectū p̄t etiā capi p̄ genere loyco vt dēz est et sic accipit hic.

Handwritten note: Utz tact⁹ sit vn⁹ sensus vel ples. Ddm q̄ tact⁹ p̄t capi duplī. Uno mō materialī. s. fm organū in q̄ fundat et sic tact⁹ ē vn⁹ sensus. Lūi rō est qz organū tact⁹ ē p̄positū et medietate q̄litate tāgibiliū sic infra patebit q̄ medietas p̄surgat ex mictōe q̄ttuoz elemtoz. cū ergo q̄libet ps aial hz in se mictōz q̄ttuoz elemtoz q̄ q̄libet ps hz in se tactū oīm q̄litarum tāgibiliū vt manifeste p̄z. et sic nō est in vna pte aialis tact⁹ frigidū et calidū et in alia humidi et sicci. et sic p̄z q̄ nō distinguūt fm organa. i. materialia. Alio mō accipit tact⁹ formalī et fm suā ppriā dīnam q̄ sumit p̄ p̄patoez ad obiecta et sic sunt duo sensus tact⁹. Un⁹ calidū et frigidū alius humidū et sicci. Lūi ratio est qz q̄nqz sunt obiecta alicuius sensus nō reducibilia ad vnū genus qd hz sub se vnā p̄cipalē p̄trietatē tm̄ nō est vnus sensus sed ples. s. obiecta iracuti nō sunt reducibilia ad vnū genus qd habz sub se tm̄ vnā p̄cipalē p̄trietatē qz in obiecto tact⁹ p̄tineat due p̄trietates nullo mō adinūcē reducibiles. s. calidū frigidū humidū et sicci et ideo ponūtur formaliter duo tactus. s. vnus calidū et frigidū. alius humidū et sicci.

Liber

De coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alia
deus ad magister

Arguit. Omnes proprietates existentes in ob-
iecto tactu reducuntur ad unum genus. scilicet tangibile. et
sensus tactus erit unum sensus formalis sic alij sen-
sus. **Adm.** quod ad unitatem sensus requiritur quod omnes
proprietates sub obiecto potestate reducantur ad unum
cuius generis quod est per se obiectum illi. sic quod ad eam re-
spiciat illi sensus sic est de colore visu de sono
et auditu. sed sic non est de tangibili et tactu quia tangi-
bile etiam se extendit ad tangibile cuius et per accidens
de quibus manifestum est quod non continentur per se pro-
prie sub obiecto tactus.

Arguit. Tunc ad unum reducuntur obiecta sen-
sus tactus ad hoc genus quod est tangibile per se. quia hoc
est adequatum obiectum ipsius sensus tactus. **Adm.**
est duplex. Primum quod non est aliquid unum nomen ipo-
situm ad quod possunt reduci omnia tangibilia sic in alijs
sensibus est unum nomen genericum impositum sub quo
continentur omnia respectiva tale ponatur per se. Secundo
est dicendum et melius quod etiam si haberet unum nomen
genericum comprehendens sub se omnia propria tangibi-
lia adhuc non potest tactus esse unum sensus. quia non solum
requirit unitas nominis sed etiam per hoc requiritur
quod tale genus contineat sub se solum unam proprietatem
principalem ad quam alie proprietates sunt reduci-
biles et hoc propter ordinem ponatur quia quidam ponit
ut ponit naturales sunt unum per se proprietatis
ut puta ignis est calidus. Alie sunt ponit que sunt to-
ti contrarietatis sed non sunt plurimum proprietatum
ut ponit sensitivae exteriores. alie sunt que sunt
plurimum contrarietatum ut sunt sensus interiores.

Alie autem sunt que sunt omnium proprietatum ut in-
tellectus. sed tangibile per se continet sub se duas con-
trarietates eorum principales et ad invicem nullo modo
reducibiles. quis enim omnes qualitates tangibiles re-
ducant ad calidum et frigidum. humidum et siccum. ut
dicitur in secundo de generatione tunc iste due proprietates
non possunt ad invicem reduci.

Arguit. humidum et siccum reducuntur ad calidum
et frigidum. et iste proprietates reducuntur ad invicem
Ans. probatur. quia unum est causa alterius quia frigida sunt
humida et sicca sunt calida. **Adm.** quod iste quatuor
qualitates possunt dupliciter capi. Uno modo quod ad esse
causalitatis et hoc duplex. Uno modo secundum quod repun-
tur in primis corporibus scilicet elementis et sic non possunt
se invicem sic enim dicitur Aristotele. secundo de generatione
quod iste quatuor qualitates sunt principia elementorum si-
cut quod unum elementum non causat ab alio sic qualita-
tes unum elementum non causant ex qualitatibus alterius
nec forma unum elementum causat ex forma alterius.
Alio modo accipiuntur secundum quod repuntur in quibusdam mix-
tis. et sic calidum et frigidum possunt esse causa siccum et humi-
dum quia calidum causat siccum et frigidum causat hu-
midum. sed istis modis non loquimur nunc de istis qua-

de coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alia
deus ad magister

De qualitate corporis

Secundus

litatibus. Alio modo accipiuntur secundum esse immutabilis scilicet
quod immutat tactum et sic nullo modo unum causat ex
alio. sic autem non contingit in obiectis aliorum sensuum
unum quia lumen et tenebre visu percipiuntur sub ratione al-
bi et nigri. et sic non potest dici de tactu quod humidum et
siccum percipiuntur sub ratione calidi et frigidi. Et quibus
omnibus concluditur quod duplex est tactus formalis sumptus.
Unus est calidi et frigidi. Alius est humidum et siccum.

Arguit. Ex hoc sequitur quod essent sex sensus exte-
riores. quia sunt duo sensus tactus. **Adm.** quod sen-
sus tactus acceptus secundum organum est unus sensus. quia
vbi cumque est unum tactus ibi etiam est alius ut dicitur sed
penes obiectum sunt duo. Quia si organum est no-
bis notum ideo penes organum nominamur sensus esse di-
versos et non penes obiecta. Et sicut facit Aristoteles. in
fieri distinguens quibus sensus exteriores distin-
guit eos secundum organa.

Arguit. Ex hoc sequitur quod essent tantum quatuor
sensus quia gustus et tactus sunt in uno organo. Di-
cendum quod quis in eodem organo sunt gustus et tactus
tunc non pueritur quod vbi cumque est tactus quod ibi sit gustus
et sic autem est de duobus tactibus ex parte organum. quia vbi
cumque est tactus frigidum et calidum ibi etiam est tactus hu-
midum et siccum.

Utrum autem sensus

Hic Aristoteles determinat aliam questionem per mo-
tam. Et vult quod caro exterior non est organum tactus.
quia tunc sensibile positum super sensus faceret sensatio-
nem. sed aliqua alia caro interior. Et hoc probat
Aristoteles. soluendo aliorum argumenta. arguebat enim
alij sic hoc est organum alie sensus ad esse immuta-
tiones fit sensatio. sicut oculi sunt organum visus
quia quod oculi immutatur colore tunc fit visio sic quia
secundum immutatioem carnis exterioris fit tactus. **Adm.**
ro exterior est organum tactus. **Respondeo.** Aristoteles ad istud
argumentum quod non valet. quia sicut dicitur posset. si ali-
quis per manum circumponeret quandam pelliculam
tunc statim ad immutatioem pellicule fieret ta-
ctus. sed tamen manifestum est quod pellicula non
esset organum tactus.

Propter quid tales

Hic Aristoteles ponit duo ad manifestatioem solu-
tionis prime questionis vbi dictum fuit quod tactus est
unum sensus materialiter sed sunt duo formaliter.
Primum est quod si aer qui est circa nos fieret no-
bis conaturalis tunc idem esset organum sensus
visus auditus et olfactus materialiter. quia aer est me-
dium in illis sensibus et tamen apparet esse organum
et tales sensus sentiret per medium intermedium. sicut quod

De coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alia
deus ad magister

De coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alia
deus ad magister

De coloribus ad
deus et magister
De coloribus ad altum et alia
deus ad magister

Et nota quod tangibilis est spiritus corpus
 Aqua sit humidior quam aer

Inter duo corpora se tangentia nunc medius sit aer

De modo in anima in p

tunc dicerem quod esset vnde sensus visus auditus et olfactus propter unitatem organi. ita esse est nunc dicendum quod duo tactus sunt vnde sensus materialiter. Addit tamen Aristoteles quod purus aer et pura aqua non possunt esse in nobis. quia impossibile est quod ex puro aere et ex pura aqua existeret corpus animatum cum corpore anima tum debet esse fixum et firmum quod non fit sine terra. propter illud tamen referri ad solutos sed esse questionis et tunc sic exponitur quod si aer fieret naturalis nobis tunc appareret nobis quod aer esset organum in visu et auditu et tamen est naturaliter medium. ergo sic est in superioribus carne quod apparet esse organum tactus et tamen est medium.

Demonstrat autem

Hic ponitur secundum quod valet ad manifestandum solutionis prae questionis. Et dicit quod gustus et tactus videtur esse vnde sensus quod habent vnde organum. scilicet lingua quod non tamen habet se per omnia convertibiliter sit nunc distinctum gustum gustum a tactu etiam penes organum sed si simpliciter curreret in omni organo tamen etiam non esset distinctio inter gustum et tactum sic nunc non ponitur distinctio inter duos sensus tactus.

Dubitaret autem alii

Postquam Aristoteles dixit de unitate tactus et organi. Dicit tamen inquit an in tactu etiam requiratur medium extraneum. Et arguitur sic quod necesse est duo corpora dura se tangere per medium. sed quoniam sit tactus corporum diversorum duorum ergo oportet ibi esse medium extraneum. sicut ei est in aqua ita dicitur esse in aere quia aer est humidior aqua quibus ei hoc lateat nos plus de aere quod de aqua. manifestum est si aliquid tangat aliquid per aquam tamen aqua est medium inter tangentes et tactum. ergo hoc idem erit in aere sed in aere non est nobis ita manifestum propter duas causas. Prima est quod nos sumus continui in aere et ideo non percipimus quoniam tangimus aliquid per aerem. Secunda causa est quod aer est subtilior aqua et ergo est minus perceptibile per aerem mediat quod aqua.

Queritur. Utrum aer sit humidior aqua. Dicitur quod sic. et hoc patet ex diffinitione humidum data in secundo de generatione quod est. Humidum est quod est facilius terminabile termino alieno et male termino proprio. siccum est quod est bene terminabile termino proprio sed non alieno. et capit hic terminare putatur est figurare quantitatem humidum quod capit figuram quantitativam ex vase vel ex corpore alieno. et ideo humidum non figuratur ex se sed ex illo in quo reperitur. sed sic ea habent figuram ex se et non ex alio. sicut labium non habet figuram ex alio vase in quo ponitur. quibus autem tamen aer quod aqua terminantur termino alieno. scilicet ad figuram aquae.

tertius patet tamen aqua terminari terminis propriis sicut quia aqua est congelata sed hoc non contingit in aere.

Arguitur. Humectare est proprium humidum sed aer non humectat plus quam aqua. ergo aer non est humidior aqua. Dicitur quod humectare est accidentalis conditio humidum et non essentialis ideo non est in convenientibus quod aqua propter grossiorem materiam plus humectet quam aer. aer enim non humectat nisi convertatur in aquam humectare enim est conditio illius humidum quod alteri adheret sic autem non est de aere propter subtilitatem materiam.

Queritur. Utrum inter duo corpora se tangentia necesse sit esse medium. Dicitur quod in inter duo corpora dura se tangentia necesse est esse medium. sed hoc non est necesse si ambo corpora sunt mollia vel si vnum durius et alter molle quia tamen corpus molle statim coniungit superficie corporis duri. sic patet de ligno posito in aqua quod aqua immediate tangit superficiem ligni. Ratio prima est quod si duo corpora dura immediate se tangeret vel pmitteretur vacuum vel motus localis fieret subito sed vtrumque istorum est inconveniens ergo illud ex quo sequitur. Secunda patet quod contingit duo corpora dura iuxta se invicem poni per contactum sicut potest asseri iungi asseri si ergo asseri dividatur per motum localem ab asseri tamen non potest aer intrare ita subito sicut dividitur asseri ab asseri. ergo sicut aer ibi medius vel pmitteret vacuum quod aliquid tamen erit locus sine corpore. Signus est istus quod si ponatur asseri lateris in aqua et aliquid conetur asseri levare equester per omnes partes tamen sequitur aqua ad motum asseris. et hoc venit ex eo quod non potest ita subito intrare aer sic sequitur aqua donec possit aer intrare. sicut contingit in aere et contingit visibiliter si aer esset visibilis. Arguitur. Si inter duo corpora dura esset corpus humidum scilicet aer tamen sequitur quod aer scilicet per lapidem quod est impossibile. Secunda probatur quod aer immediate tangit lapidem. Dicitur quod duplex est medium. Aliquod est medium causale quod causat effectum in illo corpore in quo mediat sic aer calefacit calefacit manus. Aliud est medium inter duo solam situale quod. in se inponitur inter aliquid duo corpora quibus nihil causat. Et illo modo aer est medium in sculptura lapidis. et ideo aer non est causa sculpturae lapidis sic ferrum vel acuties ferrum.

Arguitur. Contingit lapidem descendere et dividere terram. cum ergo in terra non sit aer tamen ibi non est medium inter lapidem et terram. Dicitur quod in descensu lapidis lapis secum aliquam partem aeris ducit et talis aer est retinetur sub terra cum terra est divisa et tamen inter illum lapidem et terram est aer medius non quod aer ibi prius fuit sed quod de novo aer cum lapide descendit ad tale locum. Simile esset si lapis descenderet per aquam.

Quia nec est aqua per medium et vixi ipsam et tamen ipsam demonstrat quod vixi. Et medium tamen per se et manifestum.

Primo

*Utrum tamen
 in tactu
 requiratur
 medium
 extraneum
 et arguitur
 sic quod
 necesse est
 duo corpora
 dura se
 tangere per
 medium.
 sed quoniam
 sit tactus
 corporum
 diversorum
 duorum
 ergo oportet
 ibi esse
 medium
 extraneum.
 sicut ei est
 in aqua ita
 dicitur esse
 in aere quia
 aer est
 humidior
 aqua quibus
 ei hoc lateat
 nos plus
 de aere
 quod de
 aqua.
 manifestum
 est si
 aliquid
 tangat
 aliquid
 per aquam
 tamen
 aqua est
 medium
 inter
 tangentes
 et tactum.
 ergo hoc
 idem erit
 in aere
 sed in aere
 non est
 nobis ita
 manifestum
 propter
 duas causas.
 Prima est
 quod nos
 sumus
 continui
 in aere et
 ideo non
 percipimus
 quoniam
 tangimus
 aliquid
 per aerem.
 Secunda
 causa est
 quod aer
 est
 subtilior
 aqua et
 ergo est
 minus
 perceptibile
 per aerem
 mediat
 quod
 aqua.*

Utrum tamen aer sit humidior aqua. Dicitur quod sic. et hoc patet ex diffinitione humidum data in secundo de generatione quod est. Humidum est quod est facilius terminabile termino alieno et male termino proprio. siccum est quod est bene terminabile termino proprio sed non alieno. et capit hic terminare putatur est figurare quantitatem humidum quod capit figuram quantitativam ex vase vel ex corpore alieno. et ideo humidum non figuratur ex se sed ex illo in quo reperitur. sed sic ea habent figuram ex se et non ex alio. sicut labium non habet figuram ex alio vase in quo ponitur. quibus autem tamen aer quod aqua terminantur termino alieno. scilicet ad figuram aquae.

Liber

Secundus

Arguitur. Idē nō est mediū et obiectus, sed ista corpora. scilicet aer et aqua sunt obiecta ergo nō sunt media. Dicitur quod aer et aqua capiuntur dupliciter. Uno modo secundum quod faciunt mobilia et hūctia humiditates et sic sunt mediū in tactu corporū duroz. Alio modo accipiuntur puri in se hūcti qualitates tangibiles que sunt calidū frigidū humidū et siccū et sic sunt obiecta. et hūcti in se qualitates que sunt obiectū tactus.

Arguitur. Omne mediū dicitur esse denudatum a qualitatibus sui obiecti, sed aer et aqua nō sunt denudata a qualitate obiecti ergo nō sunt mediū. Dicitur quod aer et aqua accipiuntur dupliciter. Uno modo secundum quod in se hūcti qualitates tangibiles secundum esse tpatū et remissū et sic sunt mediū in tactu quod sic nō percipiuntur a tactu ut quia aer est tpatū. scilicet tpatū calidū et frigidū rē nō percipiunt. Alio modo accipiuntur aer et aqua secundum quod hūcti istas qualitates secundum esse intellectū et sic sunt obiecta tactus et imutāt tactū per qualitates. Per hoc dicitur est quod mediū in tactu est denudatum a qualitatibus obiecti acceptis secundum excellētiam et hoc sufficit in tactu. quod mediū dicitur esse denudatum a qualitatibus obiecti secundum illū modū secundum quod obiecta percipiuntur ab ipso sensibiles. Circa quod est sciendū quod cōmētator Averrois dicit quod mediū in tactu dicitur esse oīno denudatum a qualitatibus tangibilibus et dicit quia illa corpora que locantur in aere nō sentiunt qualitates aenis et illa aialia que naturaliter locantur in aqua nō sentiunt qualitates aqua. Et ergo si quicquid corripantur vel alterantur hoc accidit propter admixtionem aliarum qualitatum exteriorum. Ex quo sequuntur duo incōueniētia. Primum est quod corpora nō patiuntur in suis locis quod est cōtra Aristotē in quarto philosophorum. Secundum incōueniētis est quod aer et aqua nō alterantur admixtione nisi per admixtionem alicuius extranei quod est cōtra philosophum secundo de generatione et dicit quod etiam elementa alterantur se si accipiuntur secundum propriam speciem. Probauit autem cōmētator opinionem suam sic. quod locus nō est cōtrariū locato sed est locati cōseruatiū et locus nō potest alterari locatū. Ad quod argumētū sic rēdetur quod locus accipitur dupliciter. Uno modo secundum qualitates actiuas que sunt in loco. et sic locus bene potest esse cōtrariū locato. sicut patet de aere que aer locat aqua est calidū et aqua est frigidā. Alio modo accipitur locus secundum suam virtutem locatū quā recipit a corporibus celestibus et sic locus est cōseruatiū locati quod secundum illū modum locus est proportionatus locato.

Utrum igitur om.

Quia nūc Aristoteles dicit quod quicquid etiam in tactu requiritur mediū extraneū. p̄ter ponit differētiā inter alios sensus sentiētes per mediū extraneū et inter gustū et tactū. Et primo excludit dīnam

estimata ab alijs. Et fuit ista quod alij tres sensus scilicet visus auditus olfactus sentiunt per mediū multū distās ab ipso sensibili. sed gustus et tactus sentiunt per mediū extraneū cōiunctū ipsi sensui. Dicit Aristoteles quod hec dīna nō valet. quod etiam mediū in alijs sensibiles statim cōiungitur ipsi sensui quod est alijs aer circa oculū in quo est spēs visibilis secundum esse spūale et ille aer prime imutat visus. Sile est in auditu

Secundum differt tangibili

Hic ponit verā dīnam in visibilia sonatina et tangibilia. Et colliguntur dīne dīne in tactu et alios sensus sentiētes per mediū extraneū. quod tactus huius mediū extraneū situale et nō causale sicut in alijs quod sic intelligitur quod mediū in sentiētibiles per mediū extraneū est cā immutatiois sensuū quod admodum secundum naturā prio imutatur mediū et mediū causat imutatioes in sensibiles. sicut aer hūcti in se colorē sonū vel odorē causat sensatōz in visu auditu et olfactu. sed aer nō causat sensatōz tactus quod sicut secundum naturā mediū imutat et tactus. Secūda dīna est quod mediū in sensu tactus solū cōcurrit per accūs ad imutatioes quod nō se cōcurrit mediū extrinsecū sed solū in tactu duroz corporū sed mediū in alijs sensibiles cōcurrit per se quia semper cōcurrit.

Arguitur. In visu similiter immutat mediū et sensus. ergo nō est mediū causa immutatiois sensus. Ans probat. quia visio fit in instanti. Dicendum quod similiter capitur dupliciter. Uno modo pro similitudine temporis et sic est verum quod similiter imutatur mediū et sensus visus. Alio modo accipitur sicut per similitudine nature et sic est falsum et illo modo loquitur hic Aristoteles. quod sic immutatio mediū causat immutationē in sensu et p̄cedit immutatio in sensu secundum naturam. In alijs tamē sensibus immutatio mediū p̄cedit imutatioes sensus secundum tps. Et ideo bene dicit Aristoteles quod mediū in visu est etiam causa quia causat immutationē in sensu.

Tangibilia vero nō

Postquam Aristoteles determinauit de unitate sensus tactus et de locatione organi. Hic p̄ter determinat de ipso sensu tactus quoad mediū organū et obiectū. Et vult quod sicut se hūcti aer et aqua ad visum auditum et olfactū quā ad huius quod est esse mediū. ita se hūcti caro exterior ad sensum tactus quia est mediū quā sit mediū intraneū. Ex quo ulterius elicit quod eodē modo sicut in alijs sensibus sensibile positū supra sensum nō facit sensatōz ita similiter accidit in tactu quia tangibile positi

Aer et aq. cap. 2. 2.

Quo corpore per se...
 Quod nō sit...
 Quod nō sit...
 Quod nō sit...

tum supra tactum non facit tactum quia ergo tangibile positum supra carnem facit tactus ergo caro non est organum.

Tangibiles quidem

Hic ostendit quod sit organum ipsius tactus. Et primo permittit quod quatuor sunt qualitates elementorum de quibus tractat in secundo de generatione. vult quod Aristoteles. quod tactus est compositus ex mixtura quatuor qualitatibus primarum scilicet calidi frigidi humidi et siccitatis. et sic probat quod tale deus est organum in portione quod est ipsum obiectum in actu quod ipsum organum est compositum portione partium siue in portione et tale in portione quod est agens in actu. cum ergo obiecta tactus sunt calidum frigidum humidum et siccum. sic tactus erit in portione calidus et frigidus humidus et siccus. scilicet medietas illarum qualitatium et in portione ad extremitatem talium qualitatium ergo tactus deus est compositus ex medietate illarum qualitatium. id est ex illis qualitatibus acceptis secundum esse remissum. Et ista est causa quod necesse est esse aial esse compositum ex quatuor elementis quod omne aial necessario habet in se tactum. et per hoc distinguit aial a non aiali ut dicitur in principio de sensu et sensato. cum ergo tactus componatur ex medietate elementorum sic habet deus. id est necesse est omne aial esse compositum ex quatuor elementis. ex quo sequitur quod calodemonones et cacodemonones non sunt aialia quia habet corpus simplex compositum ex aere quod non potest in se habere tactum.

Et oportet sicut de

Hic determinat de obiecto tactus. Et vult quod sicut alii sensus sunt contrarii sic visus est visibilis et invisibilis. ita tactus est tangibilis et intangibilis. Et non deus capi intangibile contradictione secundum quod in tangibile dicitur nullo modo tangibile. quia hoc non pertinet sub obiecto tactus. scilicet capere intangibile partem vel contrarie. dicitur enim partem intangibile quod habet partem tactum sic aer qui videtur tangibilis. vel dicitur intangibile contrarie quia corrumpit tactum. Concludit in fine quod dictum est de vnoquoque sensu figurati. id est communiter.

Oportet autem animi

Postquam Aristoteles determinavit de sensibilibus et sensibus in particulari. Hic determinat de sensibus in generali. et primo facit hoc de sensibus. secundo de organo. Postquam ergo primo vna conditio convenientem omnibus sensibus que conditio potest esse descriptio ipsius sensus. Et est ista quod sensus est quodammodo organica susceptiva species sine materia. et hoc est quod dicitur textus quod sensus est susceptivus species sine materia. et ponit Aristoteles. sicut de figura sigilli que figura recipitur in cera absque conditionibus materie ipsius sigilli.

quod siue sigillum sit aurum siue argentum siue cuprum. equaliter recipit figura in cera. quod siue est materia auri sit rubra et materia argenti alba cum illis tamen conditionibus non recipitur figura sigilli. sic etiam color suscipitur in visu non cum conditionibus que color habet in subiecto quia ibi est eius duricie gravitate siue cum calore et frigore et tamen sic non recipit color in visum.

Arguitur. Omnis conditio deus esse propria illi cui convenit scilicet suscipere formam sine materia est eadem omnibus rebus naturalibus. ergo non est proprium sensibus.

Ad id quod in rebus coicantibus suas formas invenit triplex ordo. quidam enim res coicant suas formas cum aliquid parte materie sic ager que generat per scissionem seminis quod ex parte materie ipsius generationis ingredi ipsum genitum. Alia sunt ager que communicant suas formas absque aliquid parte materie. quod scilicet forma que coicant ab agere eodem modo habet esse in patiente ut in agere quod si nulla pars materie coicant siue participant et hoc contingit de ageribus naturalibus. quia ager naturalia eodem modo agunt formam in passum sic habet esse in propria materia. Exempli gratia. Ignis generat ignem in ligna generat ignem in ligno cum calore cum lenitate et consummilibus conditionibus que habet ignis. Res huiusmodi est quod cum ager et patientes habent eandem dispositionem ad recipiendum aliquam formam equaliter recipit in agere et in patiente ipsa forma. Tertio modo aliquid res communicat suam formam nec dedit parte materie. nec sic quod forma habet seles dispositos in agere et in patiente scilicet forma coicant absque conditionibus materie scilicet physice et hoc est proprium sensibilibus quod ager in sensibus absque materia. Exempli gratia. color est in pariete cum densitate cum frigiditate et caliditate scilicet sic non impedit se in sensum. quia secundum quod agit in sensum non habet gravitatem vel levitatem caliditatem vel frigiditatem. Et idem comparat Aristoteles. immutatos sensum ad impressionem sigilli in cera quia cera recipit sigillum cum conditionibus mathematicis que sunt figura situs et sic de alijs que dicuntur conditiones mathematice quod sequuntur quantitate scilicet non cum conditionibus materie physice que sunt qualificatione dispositiones quia non recipit figura sigilli in cera cum calore sigilli. potest tamen esse ista dicitur quia figura sigilli solam est in cera secundum superficiem. scilicet immutatio sensus etiam sit secundum profunditatem.

Arguitur. Proprium est intellectui formam suscipere sine materia ergo non dicitur sensui. Ad id quod suscipere formam sine materia potest dupliciter intelligi. Uno modo absolute et simpliciter. quod scilicet recipit formam omnino imaterialem et hoc solum convenit intellectui quod species intelligibilis est omnino imaterialis. Alio modo intelligit quod aliquid suscipit formam sine materia. id est

Primo per agerem

2. ratio

Terminatio

magis dicitur
de re quod
magis dicitur
obiecto dicitur

Primo per
magis dicitur
obiecto dicitur

sine cōditōibus materie phisice sed cū cōditō
nibus materie mathematice. Dicuntur ei cōdi
tōes materie mathematice q̄ sequuntur materi
am ex pre quātitatē. sicut sunt figura et situs et
illas cōditōes h̄z etiā spēs sensibilis in sensu.
Et p̄ hoc soluit istō argumētū. proprietās nō re
relinq̄t suū subiectū ergo si sensus recipit suū
sensible cū cōditōib⁹ materie ḡ etiā cū mate
ria. **D**ōm q̄ proprietās nō relinq̄t suū pro
priū subiectū. et iō sic sensible recipit in sensu
cū cōditōib⁹ materie mathematice itā etiā reci
pitur cū materia mathematica. i. cum materia
h̄ntē q̄ntitatē. Recipiūt ei spēs sensibiles in
materiale organū qd̄ in se h̄z situm et figurā et
aliā q̄ requiruntur ad materiā mathematicā et cō
similes cōditōes h̄z spēs sensibilis in organū
recepta.

Arguit. Sēnsus ē material⁹ q̄ suscipiet obie
ctū materiale qz̄ int̄ obiectū et sensum debz̄ eē
proportio. **D**ōm q̄ organū sensus accipit
dupl̄. Uno mō fm̄ q̄ materiale. i. h̄ns ma
teria et sic recipit suū obiectū cū cōditōib⁹ ma
terie mathematice. Alio mō accipit vt̄ ē vita
le. i. fm̄ q̄ ē p̄ncipiū opationū vitaliū. et sic re
cipit suā formā supra modū entū pure natu
raliū qz̄ ḡ pure naturalia recipiūt formaz̄ cuz
materia. i. cū cōditōib⁹ materie phisice. sic sen
sus d̄z̄ recipe suā formā sine cōditōib⁹ materie
phisice.

Arguit. Nihil agit ultra suā spēs s̄z̄ sensibi
le ē materialiter in subiecto. ḡ nō p̄t agere suaz̄
spēm sp̄nalē in sensum. **D**ōm q̄ sensible h̄z
eandē spēm in subiecto et sensu s̄z̄ h̄z̄ imp̄fectio
rem modū in sensu qz̄ in subiecto. et iō sensible
agēs suā spēm in sensum nō agit ultra suā spē
cie s̄z̄ pot̄ infra ipam qz̄ agit formā h̄ntē imp̄
fectius eē qz̄ habuit in subiecto. sic aut̄ nō ē de
specie intelligibili qz̄ spēs intelligibilis est p̄
fectior fantasinate a q̄ diffundit̄ et ergo nō p̄t
fantasma diffundi nisi p̄ intellectū agentē. sic
dicitur tercio huius.

Arguitur. Om̄e agēs assimilāt sibi passuz̄.
s̄z̄ materia sensibilis cū forma sensitua agit i
sensum. ergo d̄z̄ fieri similitudo tam ex pre mate
rie qz̄ ex pre forme. **M**inor patz̄. qz̄ color non
agit in visum s̄z̄ coloratū vt̄ pus dictū est.
Dōm q̄ agens nō assimilāt sibi passum fm̄ su
um totū esse. sed fm̄ formā fm̄ quā agit sic p̄z̄
in calefactione aque. qz̄ ignis calidus agit in
aquā et tñ nō agit igne in aquā sed calorem. sic
etiā est in actōe sensibilis in sensum. qz̄ quis
materia sensibilis cū forma sensibili agit i sen
sum. nō tñ sit assimilatio nisi respectu forme et

nō respectu materie.

Arguit. Suscipe formā sine materia etiā
cōuenit medio. ḡ nō est propriū ipsius sensus.
Ans̄ pbat. qz̄ etiā i medio nō ē cōditio mate
rie phisice. **D**ōm q̄ mediū non prope susci
pit formā sensibilis qz̄ in medio nō terminat̄
susceptio talis forme. s̄z̄ sit relacō ad sensuz̄ p
mediū. Sile ē si p̄familias dat famulo dena
riū ad referendū paupi tūc famulus nō prope
d̄z̄ suscipe denariū s̄z̄ paup. Et quis contraria
fm̄ eē reale nō possint esse in eodē tñ bñ fm̄ eē
intentionale. sic enī sunt in medio et i organo.
s̄z̄ si cōtraria simul referātur ad intellectū tñc
vnū est p̄ncipiū intelligendi reliquū.

Sensituum autem

Postq̄ Aresto. posuit cōditionē sensus in cōi.
Dic̄ inter d̄t̄ qd̄ sit organū sensus in cōi. et h̄
iō qz̄ recipe spēm absqz̄ materia videt̄ eē cōdi
tio intellectus et sic videt̄ q̄ sensus esset intel
lectus sic antiqui opinabant̄ et iō assignat or
ganū ipi sensui p̄ qd̄ exp̄sse distinguit ab ipso
intellectu. Dicit ergo p̄mo q̄ organū sensus ē
in q̄ p̄mū ē pōna sensitua q̄ s̄z̄ ē susceptiua
spēs sine materia. et iō sensus et organū nō di
stinguuntur subiecto s̄z̄ rōe. i. essentia p̄dicamta
li. qz̄ organū ē in p̄dicamto substātie et sensus
in p̄dicamto q̄lītatis. In descriptōe organū
notāter dicebat. P̄rio qz̄ si organū esset illud
in q̄ ē pōna sensitua absolute tñc seq̄ret q̄ totū
aial̄ essz̄ organū sensus qz̄ sensus ē in aiali
sicut in subiecto s̄z̄ nō est p̄mo in aiali. i. sic in
p̄mo subiecto licet sit p̄mo in aiali sic i p̄n
cipali subiecto.

Queritur. Quare sensus sit p̄tus in orga
no. **D**ōm q̄ prop̄ tres causas. P̄ria sumit̄
est p̄te sp̄ci sensibilis qz̄ nisi spēs sensibilis re
cipret̄ in aliq̄ organo materiali seq̄ret q̄ resp̄c
taret v̄le et p̄ sensum cognoscerem⁹ v̄le qd̄ ē sim
pliciter fallum. Seq̄la p̄z̄ qz̄ forma immateri
alis rep̄ntat v̄le sic p̄z̄ de sp̄e intelligibili q̄ qz̄
uis sit singularis ap̄d intellectū prop̄ singu
laritē aie est tñ immaterialis et iō rep̄ntat v̄le.
Secda cā ē. q̄ncūqz̄ act⁹ or̄if̄ ex dispositōe coz
pali tē necē ē actū eē cozpalē et matiale. s̄z̄ act⁹
ipoz̄ sensum fit p̄ dispositōz̄ ipoz̄ organoz̄ ex
go necesse ē illū actū eē cozpalē et matiale.
Et tūc ex isto sic arguit. q̄ncūqz̄ ē act⁹ cozpalis
tūc or̄ spēm a q̄ talis act⁹ est etiā eē cozpalē.
Sz̄ iā pbatū ē q̄ act⁹ sensatōis ē cozpalis er
go or̄ spēm eē cozpalē. Tercia cā sumit̄ ex p̄te
immutatōis qz̄ agēs et paties d̄nt̄ proportio
nari. s̄z̄ obiecta s̄nt̄ cozpalia sic albedo q̄ recipit

in sensu cū situ. ergo o3 etiā pōnas eē corpales sed pōne corpales suscipiunt spēm corpale. et go o3 sensum esse sicut in organo.

Arguit. Sicut se h3 sensus ad sensibile ita intellectus ad intelligibile. s3 intellectus ē s3tus incorporealis ergo etiā sensus ē s3tus incorporealis.

Dōm qd duplex cōparatio. Quedā ē in forma vniuoca et sic non cōparant adinuicē sensus et intellectus q3 sensus ē materialis et intellectus immaterialis. Alia ē cōparatio aliq3 s3m cōuenientiā proportōis s3m q3 illa cōparant adinuicē q3 sunt diuersorū generū sicut forma substantialis et accidentalis et sic cōparant adinuicem intellectus et sensus q3 cōparant adinuicē s3m p portione agētis et patiētis. sicut ei se h3 sensus passiuē ad sensibilia sic intellectus se h3 passiuē ad intelligibilia nō aut̄ ueniūt q3 ad naturā q3 tūc in eis est cōparatio vniuoca s3m formā vnius speciei.

Arguit. Intelligibile agit in intellectum et actio ē p cōtractū. s3 cōtractus solū uenit corpibus. s3 intellectus est s3tus corporealis. Dōm qd duplex ē cōtractus. sc3 physicus et ille ē corporū. Alius ē cōtractus s3tualis et methaphoricus. et sic etiā tangūt se q3 nō sūt corpora. sic ei dicimus q3 aia rōnalis tāgit corpus et tūc manifestū ē q3 ipa aia nō est corpus. sicut etiā aia nobilis tangit celū q3 nō est corpus.

Manifestum autem

Et iam dictis concludit Aresto. duas solutiones duarū dubitationū. Et pma solutio sumitur ex hoc q3 sensus est s3tus in organo. et scda ex hoc q3 sensus recipit spēs sine materia. Quarū dubitationū pma ē q3 sit ea q3 sensus cōrumpitur ex excellentib3 sensibilib3. et dicit q3 h3 ex eo ē. q3 sensus p̄sistit subiectiue in organo corporeo qd organū h3 certā armoniā cōplexionis q3 armonia corrupta cōrumpit sensus q3 ē in tali organo sic excellens visibile cōrumpit visū. Et dicit Aresto. q3 si ē in instrumentis musicalib3 q3 bonitas soni impedit ex forti tractiōe cordaz.

Arguit. Sensibile p̄ficiat sensus. s3 nō cōrumpit sensum. Dōm q3 idē eodē mō sumptum nō p̄ficiat et cōrumpit s3 bñ idē diuersimode s3 p̄ficiat et cōrumpit. sic ē de sensibili nā sensibile s3m eē reale et excellens cōrumpit sensum. s3 s3m eē spūale et proportionatū p̄ficiat sensus sic cibus debite et proportionate acceptus p̄ficiat aia. s3 cibus in abūdantia acceptus destruit et cōrumpit aia.

Et propter quid

Hic soluit alia dubitatio sc3 q3re plāte nō sentiunt. Et pōit talē rōem q3 ois sensus suscipit spēs sine materia. s3 nō p̄nt plāte suscipere spēs sine materia s3 nō hnt sensus. Minor p̄t. q3 plāte recipiūt q̄litates in se eodē mō sic hnt eē in subiecto et i agēte. et iō recipiūt formas cum materia. i. cū cōditōib3 materie phisice. et h3 contingit ex eo q3 plāte sūt res pure naturales q3 tū ad receptōes aliarū formarū q3 nōdum hnt nō em recipiūt i se cognitiue aliq3 formas sic hnt aia sensitiua et iō nō recipiūt formas alioz mō q3 alie res naturales.

Dubitabit autem

Quia iā Aresto. dicit q3 etiā plāte recipiūt in se q̄litates tangibiles et tamen non habent in se sensum tactus iō mouet alia dubitatio. Ut sc3 nō hnt sensum tactus possit etiā pati ab alijs sensibilib3 q3 a tāgibilib3 sic plāte patiūt a calore et frigore et vtrū etiā possunt pati ab odore. Et arguit Aresto. p̄ negatiua duab3 rōibus. q3 pma stat i h3. Dime olfactibile facit olfactū s3 nō hnt olfactū nō p̄cipit olfactibile. i. odore. Scda rō stat i q3 dā exp̄into q3 videm3 q3 lumē et sonus nō agūt i corpora nō hntia sensu visus et auditus nisi forsan p̄ accūs s3 q̄n tonitruum diuidit lignū qd n̄ accidit a sono s3 ab arre moto. Pro solutioe intēdit Arest. q3 oia alia sensibilia a sensibilib3 tactus agūt i q3 dā res in aiatas si tales res sint faciliter alterabiles sic aer et aqua. q3 patiūt ab odore et sono s3 tāgibilia p̄nt idifferēter agere i q̄cūq3 corpora siue sint faciliter alterabilia siue nō. et h3 p̄tingit propt̄ p̄mutatē et generalitatē illaz q̄litarum p̄maz. nec tū seq̄t q3 illa corpora inaiata sentiāt. q3 t̄les q̄litates nō agūt i illa corpora app̄hēsiue inuitādo ipa sic tū app̄hēsiue inuitat sensū s3 recipiūt in corpora s3m phisicā alteratōez. et iō licet aer patiāt ab odore n̄ tū sentit odore. q3 odor nō app̄hēsiue immutat aerē sic app̄hēsiue inuitat olfactū s3 solū mō alterat aerē.

Quod autem nō sit

Postq3 Aresto. determinauit p̄ticulariter de sensib3 exteriorib3 et posuit vnā cōmunē cōditōez cōuenientē oib3 sensib3. iā p̄nter vult determinare de sensib3 interiorib3. Antēdit q3 Aresto. istaz cōclusionē q3 p̄ter q̄nq3 sensus exteriores. necesse ē ponere aliquē sensum interiorē. et iō Greci h3 incipiūt terciū librū de aia. Et hoc iō q3 s3m ois distinguētēs libros de aia. tercius liber incipit vbi Aresto. incipit determinare de intellectu. s3 s3m antiq3 intellectus ē sensus in i. ij.

se fol. f. ad se reb. q3 p̄t q3 p̄t q3 p̄t

phie p̄t q3 p̄t q3 p̄t

q̄nq3 dicitur p̄t q3 p̄t q3 p̄t

q̄nq3 dicitur p̄t q3 p̄t q3 p̄t

q̄nq3 dicitur p̄t q3 p̄t q3 p̄t

p̄t q3 p̄t q3 p̄t

q̄nq3 dicitur p̄t q3 p̄t q3 p̄t

Liber

terior ergo fm antiq's hic incipit tercius liber
 Et iō fm dñm Albertum terci' liber incipit vbi
 Aresto. ponit dñam inter sensum & intellectū
 ibi. qm̄ aut. S; scñs Thomas incipit terciū
 librū vbi Aresto. incipit determinare de intelle-
 ctu fm se. Et h̄ ibi. de pre aut aīme. Quia ergo
 Aresto. in p̄clusionē pdicta vñū p̄supponit scz
 q̄ q̄nq; sunt sensus exteriores. iō Aresto. nunc
 hoc p̄mo p̄bat. et hoc sic. Tot sunt sensus ex-
teriores. i. sensus p̄ceptiu' sensibilin' exteriorū
q̄t sunt organa q̄bus apta nata sunt sensibilia
cognosci. s; in aialib' p̄fectis sunt tm̄ q̄nq; or-
gana & tm̄ p̄fectū aial h; oīa organa sic manife-
ste p̄t. Maior p̄t rōe & inductōe. Rōe sic. qz
q̄libet sensus ē p se p̄ceptiu' oīm q̄ nata sūt p ta-
le organū cognosci. & ergo ē eq̄lis multiplica-
tio sensuū & organoz. Ans p̄bat. qz sensus et
mediū dñt p̄porcionari p qd̄ mediū fit sen-
satio. s; q̄libet sensus p̄cipit oīa q̄ p tale mediū
p̄nt cognosci fm illā rōem fm quā ē mediū
Exēpli grā. Uisus cognoscit oīa illa que nata
sunt cognosci p aerē fm q̄ ē dyaphanus. et au-
ditus cognoscit oīa q̄ nata sunt cognosci p ae-
rem fm q̄ ē mobilis localiter Inductiue p̄bat
qz tactus ē p̄ceptiuus oīm aq̄bus organū na-
tū ē immutari. Silr ē de alijs sensibus.

*que est ratio qd' p̄t
 p organa d' p̄t*

Querit. Que sit rō istius qz sensus p̄nt di-
stingui p organa. Ddm q̄ ista qz accidentia
numerāt ad numerū suoz subiectoz s; sensus
sunt accñā organoz ergo rē.

Arguit. Accñā h̄nt numerū a subiecto. sed
Aresto. loq̄t hic de specifica distinctōe sensuū.
ergo male hic inq̄rit p organa qz quinq; sunt
sensus. Ddm qz licet accñā cōmuniā solū
habeāt dñam numeralē a suis subiectis tam
accñā p̄pria cuiusmodi sunt sensus respec-
tu organoz h̄nt etiā speciē a subiect' i circūlo-
cutiue. qz possumus p subiecta circūloqui di-
stinctione specificā talin' accidentiū. Et rōest.
qz talia accñā sunt specificē diuersa i diuersis
organis. qz oriūnt ex p̄ncipijs organoz vt risi-
bile in hoīe & rudibile in asino distinguūt spē

Arguit. Dicitū ē qz distinctio p̄nar sumit
penes obiecta ergo male h̄ d; qz sumat penes
organā. Ddm qz p̄ne distinguuntur penes
obiecta a p̄ori sic p̄us dicitū est. s; q̄ ad nos & a
posteriori distinguuntur penes organa in q̄b'
sunt. Et q̄ p̄t qz distinctio penes organa ē ma-
terialis & materia ē nobis notior s; distinctio
penes obiecta est formalis. Un̄ nō ponit hic
ser sensus exteriores q̄uis Aresto. p̄us dixit. qz
tactus sit duo sensus formalr qz distinguēdo
sensū penes organa sc̄lus tact' ē vn' & nō duo.

Secundus

Arguit. Aliq̄ animalia h̄nt organa sensus &
tm̄ nō p̄cipiūt oīa sensibilia illi' sensus. vt sūt
p̄sces h̄ntes duos oculos q̄ solū p̄cipiūt ex-
cellētes colores. Ddm qz duplicia sunt aia-
lia. quedā h̄nt p̄fecta organa sensitua. Et ta-
lia p̄nt p̄cipe oīa sensibilia q̄ nata sūt p̄cipi a
tali organo. Alia sunt aialia h̄ntia organa im-
p̄fecta & talia nō p̄nt cognoscere oīa sensibilia.
s; h̄ nō p̄cūt eis fm se s; ex imp̄fectōe organū.

Imp̄fecta

Simplicium autēz

Dic manifestat scōdam p̄pōnez quā p̄us sup-
ponebat. Et ē qz aialia p̄fecta h̄nt omīa orga-
na q̄bus nata sunt sensibilia cognosci. p̄batur
qz aialia sunt cōposita ex q̄ttuoz elemētis sed
oīa organa etiā cōponuntur ex q̄ttuoz elemētis
& p̄cipue ex aere & aqua. ergo aialia p̄fecta ha-
bēt oīa organa. Circa minorē oñdit cur' natu-
re sint organa. Et vult qz sint de natura aeris &
aque. Cur' rō est. qz organa sūt de natura q̄ttu-
oz elemētōz. s; nō p̄nt esse de natura s; ignis
ergo sūt de natura aeris & aque. Minor p̄t
qz sensus d; ē passiu' et receptiuus. s; terra n̄
ē receptiua p̄p̄t eius grossiciē. & ignis nō est
passiuus s; actiuus. Addit tm̄ Aresto. qz ignis
ē cōis oībus sensibus. i. organis sensuū. & hoc
sic p̄bati p̄t. qz nihil ē sensitiuū sine calore. s; ter-
ra marie miscet in tactu. Ex q̄bus cōcludit qz
oēs sensus sūt in aialibus p̄ctis & nō orba-
tis. qz talpa videt sub pelle h̄c oculos.

*Animalia p̄fer
 sūt oīa org*

Arguitur. Iste textus ē cōtrarius textui de
sensu & sensato. vbi d; qz odoratus ē de natura
ignis. & gustus & tactus sūt de natura terre

Ddm qz organū olfact' accipit dupliciter.
Uno mō fm se et sic ē de natura aque p̄p̄ter
prop̄inquitatē ad cerebrū sic p̄us dictum est.

Alio mō accipit organū olfactus fm qz factū
est in actu p odorē. & sic ē de natura ignis p̄p̄-
ter naturā odoris q̄ ē de natura ignis. causat
enī odor a fumo igneo. Et iō Aresto. nō d; in
de sensu et sensato qz olfact' sit de natura ignis
s; odoratū. i. organū odorandi factū in actu ē
de natura ignis.

De gustu et tactu ddm ē qz
gustus et tactus accipiuntur duplr. Uno mō
fm se et sic sūt de natura aeris et aque a domi-
nio. qz nisi sic nō recipent in se spēs sensibiles
Alio mō accipiuntur per cōparatōnē ad orga-
na alioz sensuū. & sic sūt de natura terre quia
plus h̄nt de mixtione terre qz organa aliozum
sensuū. Et hoc ē qd̄ dicit Arest. in textu. qz in
tactu maxime miscetur terra.

Arguit. Nihil facit deus frustra sed si talpa

S; p̄t

Liber

Secundus

accidentia que sunt sensibilia per se propria, sed sunt solum qnqz genera talium, sensibili- um que sensibilia sunt de tertia specie qltatis et ideo penes alia accidentia no distinguuntur sensus.

Arguit. Omne p accns reducitur ad p se. sed sunt aliqua sensibilia p accns. q illa dnt redu- ci ad aliquem sensum a quo per se cognoscuntur.

Dom q e duplex reductio alicui ad alteru quedam est reductio p ydeptitate. et sic no redu- citur p accns ad p se q si fieret idem cu p se. Alia est reductio p coniunctione. q p accns iungit illi qd e p se et h e ver de sensibili p accns. qz n dicitur sensibile p accns nisi iungat sensibili p se.

Arguit. Sunt duo oculi in hoie. q sunt duo visus. pna pbat. qz pnt distinguunt p orga- na. s3 duo sunt organa visus. ergo sunt duo vi- sus. Dom q oculi accipiuntur duplr. Uno mo fm q apparer in exteriori parte corpis. et sic sunt duo et no sunt organa visus. Alio mo accipiunt vt coniunguntur i vno nervo optico. et sic sunt organa visus et sunt aliqd vnu. Sic e de auditu. qz due aures coniunguntur in aliquo tercio in quo hnt unitate.

Noniam autem

Hic Aresto. psequitur alia pte conclusi- onis pns postre diccs. q pter sensus exteriores sunt aliqui sensus interiores et hoc pbat ex duabus opatibus sensu q no pnt attribui sensibus exterioribus et sic necesse est q dicatur actus sensu interior. Pna opato e cognoscere actus sensu exterior. Et primo mouet Aresto. qstioz vtru cognoscere act' sen- suum exteriorum pnteat ad sensus exteriorem vel ad aliquem sensum interiorem. Et arguit primo duabus rationibus ad vnam partem scilicet q visus videat se videre. Et stat prima ro in hoc manifestu e q ho sentit se videre sed hoc no pt alio sensu esse qz sensu visus. q h fit sensu visus. Minor e pbat. qz si al' sensus se- tit se videre. q duo sensus hnt vnu obiectu qz qcumqz sentit se videre percipit colorē. qz vide- re est colorē sentire. q ille sensus al' cognoscit colorē sic visus exterior.

Amplius autem et si

Hic ponit scdam roem. et stat in hoc. Si visus no videt se videre s3 alius sensus. tuc est pces- sus in infinitu. qz sp supior sensus cognosce- ret actu inferioris. s3 talis pcessus e impossibi- lis q erit aliqs sensus q cognoscit suu actu.

et si sic pari rone visus cognosceret suu actum.

Habet autem dubi

Hic Aresto. obijcit in pstranu vnica roe. et stat in hoc. Si sensus visus videat se videre ergo visus est coloratus. qz qd videt se videre h vi- det colorē qz videre e sentire colorē. si ergo vi- sus videt se videre ergo videt in se colorē. s3 h est falsum. ergo illud ex quo sequitur.

Manifestu est igitur

Hic ponit duas solutōes qstionis ppositae. q- rum pma e. q visus accipit duplr. Uno mo- do fm immutatōez organi ab exteriori sensibi- li et sic nihil percipit a visu nisi color. Alio mo accipit visus post immutatōem facta a visibi- li. et sic etia visus sentit se videre. qz postqz im- mutatō e facta a sensibili tē pt cognoscere actu q actus e ex cognitōe sensibilib' ad sensum.

Amplius autem et

Hic ponit scdam solutōz et dicit q etia oculus videt e qdam coloratus. et h sic pbat. qz i ab- sentia sensibiliū aialia indicat de sensibilibus s3 no fit indicans de sensibilib' nisi sensibile sit pns sensui in absentia sensibilib'. Ex q sequit. q idē e actus sensus et sensibilib' fm rem d'ns fm roem. qz est vna forma q diffundit a sensi- bili et accipit in sensum qzuis alia rone. qz est alio mo in subiecto et in pna. Et h pnt pbat Aresto. in textu et h sic. Un' e act' mouetis et mobilis tercio phoz. s3 sensibile mouet et sen- sus mouet. ergo e vn' act' et iō e vna forma q diffundit a sensibili et in sensum recipitur.

Quonia autem vnus

Hic Aresto. ex pdictis soluit duas qstioes. q- rum pma e. Utru sensus et sensibilia simul cor- rumpanr. et vult pro solutōe q si sensus et sensi- bile accipiatur prout sunt simul in actu. et sic simul corrumpunt et saluantur. vl si accipiatur si- mul in pna. tuc etia sil' sunt et no sunt. si autē vnu eoz accipiatur vt e in actu alteru so vt i pna sic no simul corrumpunt et saluantur. quia tunc sensibile pot esse absqz sensu. et sic Aresto. i libro pdicamento pbat duab' roib' q sensibi- le pot esse sensu non existente. et etia pot esse si sensus sit corruptus. et ex hoc pot solui questio qua mouet Aresto. ptra illa poperitate relati- uoz. Relatiua sunt sil' natura. qz si sensus et sen-

Duplex 3 Partio

qz dicitur qd dicitur in hoc pbat ex duabus opatibus sensu q no pnt attribui sensibus exterioribus et sic necesse est q dicatur actus sensu interior. Pna opato e cognoscere actus sensu exterior. Et primo mouet Aresto. qstioz vtru cognoscere act' sensuum exteriorum pnteat ad sensus exteriorem vel ad aliquem sensum interiorem. Et arguit primo duabus rationibus ad vnam partem scilicet q visus videat se videre. Et stat prima ro in hoc manifestu e q ho sentit se videre sed hoc no pt alio sensu esse qz sensu visus. q h fit sensu visus. Minor e pbat. qz si al' sensus se- tit se videre. q duo sensus hnt vnu obiectu qz qcumqz sentit se videre percipit colorē. qz vide- re est colorē sentire. q ille sensus al' cognoscit colorē sic visus exterior.

129

De

Anima

sibile accipiatur uniformiter scz fil in actu vl fil in poia. tuc dicitur relatiue z mutuo se ponit z pempta se piniunt. Sed si capiat vnu in actu z aliud in poia: tunc no sunt fil sic Arest. ibi pbat. Ex hoc elicit Arest. qd antiqui dice- tes nihil esse albu vel nigrum nisi du videretur quodammodo recte dicebat et quodammodo no. Non dicebat recte loquedo de sensu z sensibili i po- tentia. qz sic albu est z iam si no sentiret. Sed loquedo de sensu z sensibili in actu tuc no est color nisi sentiatur.

Sicut in simplici

Hic Arest. ponit alia questione et e ista. qre quedam sensibilia delectat sensum z quedam cor- rumpunt ipm. Ad h videt. qz organu sensus pstitit in quadam proportione z armonia. sz ex- celsus sensibile corrumpit tale armonia. qz excel- lens sensibile corrumpit sensum. sz sensibile pro- portionatu delectat sensum. Et si se est in eupho- nijs in ordine ad auditu. qz corde in instrum- to musicali si proportione ordinatur tuc faci- unt armonia z delectat auditu. sz si excellenter taqant impediunt armonia z corrumpunt auditu. Ad istu textu in fine tercij addit Arest. qd ali- qua sunt sensibilia que no solu corrumpunt sen- sum sz etia totu aial sic sensibilia tactus. Pnt ergo in summa hie triplicia sensibilia Aliqua sunt sensibilia q corrumpunt sensum et non al. sic son fact in cornu pt corrumpit auditu non tu totu al. Aliq sunt q corrumpunt sensum z non corrumpunt ipm sic lumē solis. Alia sunt sensi- bilia excellentia q no solu corrumpunt sensum sz etia totu al sic sensibilia tact. calor ei excel- les no solu corrumpit organu tact. sz totu aial

Querit circa textu phabitu. Utrum visus videat se videre. Ddm q visus accipit du- pliciter. Uno mo fm q significat quenda pri- cularē sensum respectu coloris. z sic no pt dici q visus videat se videre. Cuius ro e. qz nulla poia corpal pt se flecte sup seipaz qz hterz mo corpal z si mo corpal te vna ps penetrarz alia z est penetratio dimensionu. Et io aliter e di- cendu de poia immateriali qlis e poia intelle- ctiva. na talis p se pot se reflectere supra seipaz Alio mo accipit visus pro suo termino ad que terminat sic alij sensus exteriores z tuc visus ac- cipit p sensu coi. qz in sensum com terminat- tur oms sensus exteriores. z sic visus videt se videre. qz sensus coiis q superior est ad alios sen- sus exteriores pot cognoscere actus sensuū ex- terioz. Per h pot dici ad duo argumta q tac- ta sunt in textu qz pmu fuit Si alius sensus

pter visum videat se videre. tunc vnu erit ob- iectu diuersaz poiaz. qz quicunqz sensus perci- pit se videre. etiam percipit colorem.

Dicendum. no est inconueniens q due poie subordinate percipiat ide obiectu dnm tu il- lud obiectu n fit adequatu z propriu vnicui qz sensui sic color percipit a visu z a sensu comu- ni. qz e superior poia. sz color no e obiectu pro- priu sensus coiis sic e propriu obiectu sensus visus. sz obiectu propriu sensus coiis e sensibi- le p se sensatu qd pphendit sub se colore z alia sensibilia p se propa oim exterior sensu. Ad scdm q arguebat q si alius sensus a visu vide- at se videre tuc est pcessus in infinitu. Ddm q e stat in intellectu. Et si dicat q poia cogno- scit actu intellect. Ddm q ipemet intellect. qz n e inconueniens q poia imaterialis cogno- scat suu propriu actu.

Unusquisque autem

Postqz Arest. pbat alique sensu ee interio- re et h qd e cognoscere actu sensus exterioris. Hic aut inqrit alique sensu ee interior et h qd e discernere int sensibilia diuersoz sensuū. Et circa h pmo ondit ad qtu se exte dat cognitio sensus exterioris z h fac io vt onderet ad q no pt se extedere. Et vult q sensus extioz pt discer- nere int dnas suu propriu sensibilib. sic visus pt discernere int albu z nigrum. z gustus inter dulce z amarū.

Quoniam autem al

Hic ondit ad qua poiaz pnter discernere int diuersa sensibilia diuersoz sensuū. Et pmo p- bat q h spectat ad sensu. Secdo q ad vnu sen- suz. Primu sic pbat. qz opato circa sensibilia spectat ad sensu. sz ponere dnam int sensibilia diuersoz sensuū e opari circa sensibilia. ergo h spectat ad sensu. no ei pt pertinere ad intellectu. qz intellectus est vniuersaliu. z ponit dnam inter vniuersalia z no picularia.

Neque utique in sepa

Hic ondit scdm scz q discernere int sensibilia diuersoz sensuū spectat ad vnu sensu. possz ei sic aliqz dicere q ponere dnam int sensibilia diuersoz sensuū etia spectat ad sensu exteriorē qz discernere int colore z saporem spectat ad visu z gustu. Ddm est igit q necesse e vnu sen- su ee q h fac. z h sic pbat Arest. qz n pt aliqd int qcuqz duo discernere nisi pgnoscat vtruqz cu h null sensus extioz possz cognoscere vtruqz

pp. hinc qd dicitur qd illa no ppter ad vnu

Liber

inter se ponit plures sensus interiores
et hinc vnu sensus interior

Secundus

scilicet sensibilia diuersorum sensuum. ergo necesse est proprie tale actum ponere vnum sensum interiore qui discernit inter sensibilia diuersorum sensuum.

Quod autem neque

Hic Aristotelem ostendit quod iudicium de sensibus diuersorum sensuum non fit in tempore diuisibili ab vna potentia sed in indiuisibili quod si fieret in tempore diuisibili tunc fieret et relatio ad diuersas potestas. sed quod per vnam potestatem ista sunt idem sunt in indiuisibili tempore.

At uero impossibile

Hic obicit in contrarium scilicet quod per eandem potestatem non potest fieri iudicium de sensibilibus diuersorum sensuum et stat ratio in hoc. Vnum et idem non potest moneri diuersis et oppositis motibus. ergo non potest dici quod vna potentia iudicet inter sensibilia diuersorum sensuum Aristotelem solucio dicit quod quis talis potentia sit vna subiecto. et tamen alia et alia ratione et sic quidam modo est plures. Quam solucio sic reprobatur. Illud quod est idem subiecto et plura ratione potest in se suscipere diuersa et contraria secundum potestatem et non secundum actum. sed ista potentia habet in se contraria secundum actum ergo non est vna subiecto.

Bed sicut quod vo

Hic ponit Aristotelem. veram solutionem. et vult quod sensibilia diuersorum sensuum quibus habeat oppositos et diuersitate et disparatos secundum quod sunt in diuersis subiectis. non tamen habent illam disparatam oppositorem secundum quod sunt in potentia cognitiua. Et idem dicit Aristoteles. quod iste sensus interior habet se sic punctum in quo coniunguntur diuersae lineae. quod quis tale punctum sit diuersum in ordine ad lineas ad punctum precedentes tamen omnes lineae in puncto coniunguntur et sunt vnum in illo. sic etiam diuersa sensibilia habent unitatem in ordine ad sensum commune.

¶ Queritur. Vtrum necesse sit ponere aliquos sensus interiores. Dominus quod sic. et hoc proprie duas causas posuit in textu. Prima est. quod nullus sensus exterior potest se reflectere super suum actum cognoscendo ipsum sed cognitio ipsius sensus exterioris cuius sit aliquid singulare oportet etiam cognoscere per sensum aliquem et quod non per sensum interiore potest cognosci sed cognoscitur per sensum interiore. Secunda ratio posita in textu est. quod ponere diuersas inter sensibilia diuersorum sensuum spectat ad sensum cum iudicium sensibiliu diuersorum sensuum spectat ad sensum. sed hoc non potest fieri per sensus exteriores. quod nullus talis cognoscit sensibilia diuersorum sensuum sed oportet fieri per sensum interiore. Tercia ratio potest adungi quam etiam Aristoteles tangit licet non sub modo rationis et est ista. quia

sensibilia percipiuntur in eorum absentia. sed oportet maneat similitudines sensibiliu in sensu per quod fit talis cognitio. sed ille similitudines non maneat in sensibus exterioribus. sed in sensibus interioribus.

Arguitur contra secundam rationem sic. Sensus exteriores potest cognoscere sua obiecta. ergo non oportet ponere sensum interiore. Dominus quod licet sensus exterior cognoscat suum obiectum non tamen cognoscit sensibilia diuersorum sensuum. Circa quod sciendum quod quis sensus ponat diuersam inter sensibilia sui obiecti tamen hoc non fit nisi per contactum ad sensum commune. potest etiam sensus exterior etiam secundum se perfecte indicare de suis sensibilibus sed ponere diuersas conuenit sibi per contactum ad sensum commune.

Arguitur. Ponere diuersam inter res vniuersales intellectum non vniuersales sensum. Dominus quod ponere diuersam inter aliquid vniuersales spectat ad intellectum. sed ponere diuersam inter sensibilia spectat ad sensum quod est enim intellectus cognoscat quod singularia hec tamen cognitio non est directa sed reflecta ut per se habet.

Arguitur contra primam rationem. Sensus exterior potest percipere suum obiectum ergo etiam suum actum. Quia probatur. quod actus est medium inter potentiam et obiectum. sed si cognoscat obiectum etiam cognoscit suum actum.

¶ Sed quod obiectum alicuius sensus capis dupliciter. Vno modo secundum esse materiale quod habet in suo subiecto et sic plus distat obiectum a potentia quam actus. quod sic actus est in potentia et est medium cognoscendi obiectum per potentiam. Alio modo accipitur obiectum secundum esse spirituale secundum quod immutat sensum. et sic obiectum est propinquius potentiae quam actus. quod oportet obiectum prius recipi in potentia. antequam fiat actus. Exepli gratia oportet prius spiritum visibilem recipi in visum antequam fiat visio. et illa species visibilis est obiectum acceptum secundum esse spirituale.

Queritur. Vtrum necesse sit ponere plures sensus interiores. vtrum verum sit tamen vnum sensus interior. Dominus quod non sufficit vnum sensus interior. sed requiruntur quattuor sensus interiores. Vnum ratio est quod omnis operatio est ab aliquo potentia cum nihil circa potentiam agat per suam essentiam. quicquid ergo sunt plures operationes ad idem principium operationum siue ad eandem potentiam non reducibiles. tamen oportet ponere plures potentias siue plura principia illarum operationum. sed in animalibus perfectis inveniuntur plures operationes ad idem principium non reducibiles. Prius ei inuenitur operatio in animali qua cognoscat sensibilia sensata per sensus exteriores in absentia sensibiliu ergo oportet ponere vnam potentiam quam apprehendit sensibile absens. In sensibus autem exterioribus solus comprehendit sensibile presens. ergo oportet ponere alium sensum scilicet sensum commune quem apprehendat sensibilia absentia. Et quod in materialibus

Liber

Secundus

Querit Quid sit spes & qd intetio Di-
 cendū q spes sensibilis de q hic loqmur est si-
 militudo rei sensate relicta in sensib^o exteri-
 bus. sicut em pri^o dictū est q res visibilis ex-
 terior facit suā similitudinē in visu q sil-
 itudo ulterius facit nouā nūeralē silitudine i sensu
 cōi. 7 ab illa silitudine diffundit alia silitudine
 ad virtutē ymaginatiuā. illa g spes sic existēs
 in sensibus interioribus vocat spes sensata qz
 est spes rei sensate 7 p sensus pntate. Elicere
 g spēm nō sensatā ex spēb^o sensat^o est elicere ali-
 qd intus tentū in spēb^o qd ppter spūalitates
 et efficaciam sensus superioris gnoscat a sensu su-
 piori 7 nō ab inferiori. Expli grā. Illa spes
 q fuit pns reseruata in virtute ymaginatiua dif-
 fundit aliā nūeralē ad virtutē cogitatiuā 7 ibi
 eris representat aliqd alit^o qz pns representabat
 in sensu cōi. vt ouis hns spēz lupi i sensu cōi
 p talem spēm representatur figura lupi 7 color.
 sed illa spes existēs i virtute estimatiua ouis
 repntat inimicitia. 7 inimicitia dicit intetio qz
 elicet ex spē sensata p sensum inferiorē. Ex qui-
 bus pter etiā intelligi vltima opatio virtutis
 cogitatie q sez est pponere spēm cū intetioe aut
 intencōem cū spē. qz pponere intetioem cū spē
 est pponere aliqd intus tentū in spē nō repnta-
 tum p spēm cū illo quod est repntatū p spēm
 sicut per speciem lupi representatur figura 7
 magnitudo lupi si g illa magnitudo pponatur
 cū inimicitia q inimicitia est intetio 7 figura
 dicit spes qz est aliqd repntatū p spēm 7 tunc
 pponitur intentio cū specie.

Arguit Virtus estimatiua nō gnoscat sub-
 stantia picularē. g tertia opatio nō est bñ po-
 sita. **Dōm** q suba picularis dupl^r gnoscat
 Uno mō absolute 7 fm se. 7 sic gnoscat soluz
 p virtutē cogitatiuā in hoibns. Alio mō acci-
 pit suba picularis in ordine ad actionē l' passi-
 onē. 7 sic etiā brutū gnoscat subam picularē
 p virtutē estimatiuā. sic em ouis gnoscat lu-
 pū nō fm se 7 absolute sed fm qd conat infer-
 re incōmodum oui. 7 iō etiā qtra actio puenit
 virtuti cogitatie in hoie 7 nō virtuti estima-
 tiue in brutū. Et si arguat virt^o estimatiua in
 brutis 7 cogitatiua i hoibus sunt vni^o spēi. g
 habent eandē opacōem. **Dōm** q nō est inco-
 ueniēs aliquā formā eiusdē spēi habere altiorē
 opacōem fm q diuigif diuersis pncipijs agē-
 tibus sicut calor i igne 7 calor in viuente sunt
 vni^o spēi 7 tū calor in igne hz incinerare sz ca-
 lor in viuente hz carnificare. Per h dicit ad ppo-
 sitū q virtus estimatiua in hoie q vocat cogita-

*Substantia pla
 Dupl^r h^o gnoscat*

tina diuigif ipi intellectui 7 ex tali diuicōne
 hz altiorē opacōem qz si fm se accipretur

Arguitur. Nihil agit vltra suaz spēm ergo
 spes sensibil^o q ē accūs nō pōt repntare substantiā
 / **Dōm** q repntare ppe nō significat agere sz
 pōt^o ē disponere ad agere sz ad cogitōez. vñ
 quis color nō agit in sbaz pducēdo ipaz pōt
 tamē sbām repntare. 7 hoc itō quia spes colo-
 ris recipit in sensus etiā cū figura rei colorate
 sed figura est ppria cōditio substantie. 7 pter sta-
 tum sbām repntare. ergo etiam tal spes pter sub-
 stantiā repntare. Simile est de ymagine regis
 q ymago si est cū figura pōt repntare substan-
 tiam regis. sed si ymago esset ibi solū ex parte
 coloris tūc non repntaret substantiam regis

Queritur. Ubi sint organa istoz sensuum
Dōm q organū sensus cōis ē in anteriori
 pte capitis sup^r tetrū oculū. Et organū sūtutis
 ymaginatie ē in anteriori pte capitis sup^r sinistrū
 oculū Organū aut sūtutis cogitatie ē in supio-
 ri pte capitis sez i cacumie. Et organū mēora-
 tiue ē i posteriori pte capitis sez in sincipite. Et
 rō ist^o ē qz fm Aresto. in textu sensus cōis est
 sic cōmune centrū ad qd termināt oēs sensus
 exteriores. 7 ergo oportet suū organū poni vbi
 omnes sensus exteriores habent aliquales ter-
 minationē 7 hoc est in anteriori parte capitis
 Ratio scdī est quia pōna ymaginatiua est res-
 uatiua illarū spēz qb^o cognoscat sensus cōmu-
 nis. ergo oportet q sensui cōmuni cōiungat suā
 pōna reseruatiua qz oportet qnqz spes sensibi-
 les diffundi ab ymaginatiua ad sensū cōmune.
 cū ergo sensus cōmunis ponat in anteriori pte
 capitis ex vna pte. similis sūtutis ymaginatiua
 ponitur in anteriori parte capitis ex alia pte
 Ratio terciū sez quare organū sūtutis cogitatie
 est in supiori pte capitis. qz qsto aliquis sen-
 sus est altior tanto habet organū altius situa-
 tum in aiali vt oculi supra aures. aures supra
 nares 7 sic de alijs. cū ergo sūtutis cogitatiua sit
 altior sensus sequit^o q habeat altius organū g
 altissimū in aiali est organū sūtutis cogitatie
 Et licet intellectus sit altior tū nō est sūtutis or-
 ganica de qua hic intelligit Rō qtri est qz sūt^o
 memoratiua est quedā pōna reseruatiua illaz
 spēz qb^o cognoscat sūt^o cogitatie. ergo necesse
 est tale organū coniungi organo sūtutis cogi-
 tiue ergo locatur in posteriori parte capitis

Arguit. Dēs sēsus sūt i corde sic i organo
 g nō i capite. An^o pbat dupl^r. Priō qz oēs
 act^o ipoz sēsuū veniūt ex calore sz pncipiū ca-
 lor^o ē cor Scdā qz cor ē nobilissimū in aiali.

V. fantasia sit noua potentia ab alijs distincta

De Anima

Dicitur quod sensus capiunt dupliciter. Uno modo quantum ad organum et quantum ad ipsam operationem secundum se acceptas. et sic sensus sunt in capite quia ibi habent sua organa et operationes. Alio modo accipiunt quantum ad efficaciam operandi et sic principium operationis est ex corde quod efficacia operandi est ex spiritu vitali cessat operatio in animali. ideo omnis operatio est in corde sicut in principio non autem sic in organo. Ad aliud dicitur quod in animali sunt duo consideranda scilicet vitalis operatio et cognitio quantum ad vitam operatorem cor est nobilissima pars. sed quantum ad cognitionem caput est nobilior pars quod cognitio plus est in capite quam in corde.

Arguitur. Cerebrum et toto est humidum quod non potest esse organum potentie reseruatue. consequentia tenet quia humida sunt male retentia sed bene receptiua. **D**icitur quod quibus cerebrum sit humidum a domino tamen est distinctio in partibus cerebri quo ad humores. quod maior siccitas est in vna parte quam in alia. ergo in parte sicciori sunt potestates et in parte humidiori sunt potestates. per hoc soluit argumentum quod cum non sit distinctio cerebri per ossa. est tamen distinctio cerebri per humores et nervos. et in illis diuersis humoribus est distinctio localis ipsorum sensuum.

Arguitur. Comune non distinguitur per principium ut animal non distinguitur per hominem. ergo sensus communis non distinguitur contra particulares sensus. **D**icitur quod duplex est commune aliquid est commune locum et per predicatores. sic generum dicitur commune in ordine ad suas species. et sic commune non distinguitur realiter per principium et sic non est aliquid sensus communis quod ille non potest predicari de alijs sensibus. Aliud est commune per causalitatem sive per influentiam causalem sicut de dicitur coris in ordine ad ista inferiora. et sic aliquid sensus est communis in ordine ad sensus exteriores quod omnibus eis influit.

Arguitur. Sensus communis cognoscit omnia sensibilia exteriora. quod alij sensus sunt superiorum dicitur quod quibus sensus communis cognoscit omnia sensibilia exteriora sensuum habet tamen nullo modo fieret nisi per sensus exteriores quod illi immutati vltimè immutant sensus interiores. et ideo obiectum sensus communis est sensibile per se sensatum. non autem per sensibile esse sensatum nisi per sensus exteriores. Et ideo aptius esset arguendum si sensus communis debet cognoscere sensibilia sensuum exteriorum tunc oportet ponere sensus exteriores quibus deferant sensibilia ad sensum communem.

Arguitur. Omnes sensus debent sentire. sed

duo sensus non sentiunt sed tamen reseruat. quod videtur quod sunt tamen duo sensus interiores dicitur quod non omnes sensus dicuntur sentire aut cognoscere sensibilia sed illa potentia sensitiva dicitur sensus que aliquid facit ad se naturas et sic cum isti duo sensus reseruat species sensibiles quibus alij sensus interiores cognoscunt res sensibiles inueniunt et dicitur sensus. Et simile est de intellectu quod non semper dicitur hoc intellectus quod intelligit quod tamen non esset aliquis intellectus agens sed etiam dicitur intellectus quia facit species quibus intellectus possibilis intelligit.

Arguitur. Memoria intellectiva non differt ab intellectu ergo nec memoria sensitiva differt a sensu dicitur quod non est sicut in potentibus materialibus et immaterialibus quod in materialibus vna potentia non potest esse cognitiua et reseruatua quod cognitiua dicitur esse receptiua ymaginum sed reseruatua dicitur illas reseruare. Sed in immaterialibus ideo potest faciliter recipere et retinere. sic memoria que est reseruatua non differt ab intellectu que est potentia cognitiua.

Arguitur. Si memoria est specialis sensus est et reminiscencia et sic non erunt tamen quatuor sensus interiores. dicitur quod memoria accipit dupliciter. Uno modo pactu memorandi. et sic diffinitur ab Aresto in libro de memoria et reminiscencia sic Memoria est habitus vel passio primi sensuum cum sensus fuerit tempus. i. memoria est actus sensus communis que est primus sensuum. i. primus sensus interior. et sic memoria non est potentia sed actus potentie sensitivae interioris. et sic in eodem libro diffinitur Aresto. reminiscencia dicitur. Reminiscencia est resumptio alicuius lapsi a memoria per aliquid tentum in memoria. manifestum est autem quod resumptio non dicitur potentia sed operatio et ideo reminiscencia non est potentia sed operatio sicut cogitatio. Alio modo accipitur memoria secundum quod est potentia reseruatua specierum per quas cognoscit actus cogitativa. et sic est specialis potentia habens speciale actum sed reseruare tales species et speciale organum quia est in posteriori parte capitis. Sed reminiscencia non capit sic dupliciter sicut memoria. sed solum per actum et ideo nunquam significat potentiam sicut memoria.

Queritur. Utrum fantasia sit vna potentia ab alijs distincta. Dicendum quod non.

Arguitur. Quod sic quod Aresto. postea determinat de fantasia dicitur ponit speciale sensus dicitur quod Aresto potest fantasia ut est actus sensuum interiorum quod dicitur quod est motus factus a sensu secundum actum.

Arguitur. Est vna operatio in animalibus que non puenit alicui predictorum sensuum sed ponere species cum specie et intentionem cum specie quod erit vna noua potentia sed fantasia.

Suppl. qd...
ad hunc...
quod...
et sic...

Int...

antequam dixerit...

ca qd sit...

quod...

Memoria...

Handwritten marginal notes at the top of the page, including "Sensus meracis sint pfecti..." and "Arguitur Utrum..."

Sensus meracis sint pfecti...

Arguitur Utrum...

Libert

Secundus

tafia. Adm q illa opatio reducif ad stute cogitativa...

Queritur Utrum sensus interiores sint pfectiores exterioribus...

Arguitur Agens e digni passio. s3 sensus exterior agut i interioribus...

Quoniam autem dua

Postquam Aresto determinavit de sensibus interioribus...

go intellectus est sensus. quia potentie distunguntur...

Arguitur Contra suppositum Sunt multa aialia q no hnt sensu...

Queritur Utrum argumetu antiquorum qd ponit in textu valeat...

Et antiqui sapere et

Hic ondit specialiter de quibusdam antiquis qno dicebant sensu...

Handwritten marginal note: "In aliquo est malum..."

Handwritten marginal note: "Vnde dicitur..."

Handwritten marginal note: "Vnde dicitur..."

Handwritten marginal note: "Aristo..."

Voluntas augetur in hominibus

Corpora celestia possunt agere in nostrum intellectum

D In Anima

ergo intellectus et voluntas sunt in organo corporali. illud autem quod est in organo corporali est sensus ergo intellectus est sensus

Queritur Utrum voluntas augetur in hominibus

Ad id quod voluntas potest dupliciter capi. Uno modo per habitum sic augetur per comparationem ad obiectum quod quicquid voluntas vult plura quam prius habuit et illo modo intellectus etiam potest augetur. Alio modo accipitur voluntas per potentiam et sic voluntas proprie non augetur. Unde auctoritas Empedoclis non est vera que voluit quod voluntas augetur in fluxu corporum celestium que auctoritas sic intellecta est omnino falsa sicut infra patebit

Queritur Quis dicat pater viros et deos. Ad id quod antiqui intellexerunt per patrem viros et deos ipsum solem. Et ratio est quia sol dicitur pater viros et hominum sicut patet secundo philosophorum ubi dicitur. sol et homo generat homines. Est tamen verum quod per solem non intelligitur corpus solare. sed influxus omnium corporum celestium qui potest provenire significari per solem. Et duabus causis. Prima est quod influxus fit principaliter per planetas. et sol est principium planetarum. quod illuminat omnes alios planetas et per lumen fit influxus sive actio in ista inferiora. Secunda quod influxus solis est nobis notior quam influxus aliorum planetarum. Videmus enim quod per motum et influxum solis ista inferiora alterantur quod per eius accessum crescunt terrenascentia et per recessum decrescunt sed a notioribus nobis alia tenemus. Secundo dicitur sol esse pater deorum. id est aliorum planetarum quod habent causalitatem istorum inferiorum propter participationem actionis divine. quod planete sunt particulares cause aliquorum effectuum sicut deus est causa vultus omnium rerum. Item quod credebatur corpora universi esse animata per informationem deorum. Est tamen veritas sol pater deorum. id est planetarum non secundum substantiam quod alii planete non causantur a sole secundum substantiam sed secundum aliquid quod accendit scilicet lumen. quod omnes planete recipiunt lumen a sole.

Queritur Utrum corpora celestia possint agere in nostrum intellectum. Ad id quod dupliciter aliquid dicitur agere in alterum. Uno modo directe et per se et sic corpora celestia non possunt agere in nostrum intellectum. quod habet dicitur directe et per se agere in alterum cuius propria actio directe recipitur in passum. Exempli gratia. nos dicimus quod ignis agit directe in aqua quod aqua recipit formam ignis directe. scilicet calorem. quod autem corpora celestia non possunt sic agere in nostrum intellectum patet. quod forme et actio corporum celestium sunt corporales scilicet tales forme non possunt esse in intellectu qui est incorporeus. et ideo nulla forma corporis celestis potest per influxum eius duci in intellectum. Item ex alio. omne agens debet esse

dignus passio. sed ex tota natura intellectus est dignior corporibus celestibus quam immaterialia et incorporea si digniora corporalibus et materialibus. Alio modo potest aliquid agere in alterum indirecte et per accidens. et hoc contingit quando aliquid agit in alterum per se cui contingitur aliquid quod vult actio eius in quod alterum per se agit et sic corpora celestia agunt in nostrum intellectum in quantum sunt corpora celestia agunt in virtutes sensitivas quibus coniungitur intellectus et eisdem videntur in ministerium. Unde actio intellectiva potest impediri ex turbatione sensuum inferiorum. sicut patet in eo qui ambulat ministerio baculi in quo potest impediri ambulatione sine eo quod operatio fiat circa eum sed solus per abstractionem baculi potest impediri ambulatione eius.

Est tamen sciendum quod dicitur agunt corpora celestia in intellectum et voluntatem quibus indirecte. quod intellectus potest omnino impediri a sua operatione propter impedimentum virtutis sensitivarum. quod impedimentum quod potest fieri a corporibus celestibus. ideo corpora celestia possunt per accidens impedire omnino operationes intellectivas. sic autem non est de voluntate quod quibus voluntas possit aliquantulum inclinari ex virtutibus sensitivis non tamen potest omnino impediri. Et ratio ista est quod intellectus proprie vult sensibus quibus voluntas. Necessario est enim quicquid intelligere fantasmatum speculati. sed non oportet in actu voluntatis fieri conversionem ad fantasmatum. Ex quo sequitur quod dicitur ab aliquo mouet voluntas intellectus fantasia et corpus quod voluntas efficaciter mouetur a solo deo et hoc ideo quia ex quo sol deus est summum bonum sic potest efficaciter voluntatem inclinare. sed intellectus mouetur a bono angelo sed non voluntas saltem efficaciter. fantasia autem mouetur a malo angelo sed non intellectus nec voluntas sed corpus immediate mouetur a celo et etiam ab alijs precedentibus scilicet a deo et a bono angelo et a malo angelo.

Arguitur Omne multiforme habet reduci ad unum forme scilicet operationes humane sunt multiformes sed habent reduci ad actionem unam forme scilicet corporum celestium. Ad id quod in istis inferioribus sunt duplices actiones. Quaedam sunt naturales et tales actus reducunt ad unum forme motum celi qui motus celi est causa omnium talium actionum. Alie sunt actiones spirituales. et tales reducunt ad aliquid immateriale et incorporeale sic est intellectus divinus. Per hoc ergo dicitur ad argumentum quod omne multiforme reducitur ad unum forme sibi proportionatum sic multiforme spirituale reducitur ad unum forme spirituale.

Arguitur Utrum quod corpora celestia etiam possunt influere in aliquid spirituale quod corpora celestia mouentur ab intelligentiis immaterialibus. sed gratia talium substantiarum immaterialium possunt influere in aliquid immateriale

Alio modo aliquid agere
117 de leuod secundum
120 de potest aliquid
121 de potest

quod voluntas potest per aliquid
aut moueri per motum
aut moueri

per motum per se

Dicitur

voluntas

Summa

Dicitur aliquid

Dōm q̄ substātia sp̄ial p̄t agere i aliq̄d
 Duplr. Uno mō absq̄ instrumēto medio cor
 pali. z sic vtiq̄ suba sp̄ialis p̄t agere i imma
 teriale. sic em̄ dicit̄ ē q̄ intellect̄ moueat a bo
 no āgelo. Alio mō substātia sp̄ialis agit i alte
 rā p̄ mediū corpale quo vtit̄ sicut instrumēto
 et sic solū substātia sp̄ial p̄t agere in corpale
 qz tūc effect̄ nō sequit̄ naturā p̄ncipal̄ agēt̄
 sed naturā ip̄i instrumēti. sic p̄z in silī quis
 artifex per intellectūz practicū faciat domū tñ
 qz in tali opatōe vtit̄ instrumēto materiali sic
 facit aliq̄d materiale scz domū. cū igit̄ intelli
 gētia opet̄ p̄ mediū corpale qd̄ ē celū. sic per ta
 le influētia nō p̄t influere nisi i aliq̄d corpale
 Arguit̄ Astrologi iudicat̄ de intellectib̄
 humanis ex corpib̄ celestibus. q̄ ac̄ hūani
 subdūf̄ corpibus celestib̄ // Dōz q̄ ē duplex
 iudiciū. aliq̄d est iudiciū certū qd̄ sumit̄ a c̄ra
 cā vera. z tale iudiciū de actib̄ hūanis nō p̄t
 sumi ex corpibus celestib̄ qz corpora celestia
 nō sūt cā hūanar̄ actionū sic dicit̄ est. Aliud
 ē iudiciū cōiecturale qd̄ ē multū incertū. z sic
 p̄nt astrologi ex corpibus celestib̄ cōiectura
 re de opibus hūanis. Lūus rō ē qz hoies ple
 riq̄z p̄sequūt̄ inclinatioēs causatas ex passioi
 b̄ sensitivis sic hoies irati naturalit̄ appetūt
 bellar̄ lites qz ergo corpa celestia p̄nt agere i or
 gana sensitiva. ideo p̄nt incliare hoiem ad ali
 quā passionē. z qz hoies sequūt̄ passiones vt
 dicit̄ ē. q̄ p̄nt cōiecturalit̄ p̄dicere illō qd̄ na
 turalit̄ p̄sequit̄ tales passiones. Ita tñ natura
 lis inclinatio nō necessitat̄ hoies ad agēdū sic
 nec hō necessario sequit̄ passioēs qz iratus nō
 sp̄ litigat. Et sic d̄t̄ Ptholomeus in centilo
 gio. sapiēs d̄nabit̄ astris. i. incliationi causate
 ex astris Ex quo p̄t elici q̄ duplices sūt opa
 tōes i rebus Quedā sūt pure naturales z sup̄
 tales opatōes corp̄ celeste hz plenū dominū
 z ideo p̄t astrologus iudicare d̄ ill̄ opatōibus
 sic de futura pluvia. Alie sūt opatōes q̄ depē
 dēt ab intellectu z voluntate z ill̄ solū p̄t iu
 dicare cōiecturalit̄ z ideo vanū z superstitici
 osū est iudicare de actionibus voluntariis.

Omnes enī hī intel

Dic p̄nter Aristo. oñdit̄ cāz positionis ātiq̄z
 q̄re scz dixerūt intellectū esse corpalēz in or
 gano corporeo. Fuit em̄ rō eoz ista. Omne si
 mile cognoscit̄ p̄ silē. Sed intellectus cognos
 cit res corporeales q̄ habet naturālē similitudi
 nē ad res corporeales. Exempli grā. vt intelec
 tus cognoscēs asinū habet in se naturalem si
 militudinē asini Sed dōm q̄ duplex est silē

tudo Quedā ē similitudo aliq̄z in natura sic
 filius ē silis patri. z omne genitū est silē gene
 rati z sic intelligebāt antiq̄ ista p̄pōem q̄ mō
 ē simplr̄ fla Alia est similitudo p̄pōtionis que ē
 fm̄ sp̄em illius qd̄ cognoscit̄. z sic ē vtz q̄ silē
 a silē cognoscit̄. qz intellect̄ cognoscēs hoies ha
 bet in se sp̄em intelligibilem z immatēriale ip̄
 sius hois z sic intellect̄ ē silis hois fm̄ p̄pō
 tōnem quia fm̄ sp̄em intelligibilem.

Et tamen oportuit

Hic ip̄bat opinionēz ātiq̄oz P̄rio q̄stū ad
 cām positionis. Secdo q̄stū ad ipaz positionē
 Et p̄mo q̄stū ad cām dices. q̄ ātiq̄ assignātes
 cām cognitōnis esse similitudēz cognoscēt̄ ad
 cognitū insufficiēt̄ locuti sūt. qz etiāz debebant
 assignasse cām receptōnis. z h̄ ideo qz ignorā
 tia v̄l receptio est maḡ p̄a hoibus q̄z cogni
 tio. P̄rio qz hō nascit̄ in ignorantia ideo ma
 iori tpe inest hoibus. Irē ignorantia hz hō a
 se sciam aut̄ ab alio. q̄ maḡ p̄p̄iū ē hōi habe
 re ignorātiā q̄z sciam Nec p̄t dici q̄ cōta
 tus rei similis sit scientia et contactus dissimi
 lis sit receptio qz eadē est scia p̄rio z sic erit
 idē mediū de scia z ignorantia siue de receptōne

Quod quidē igitur

Hic Aristo. imp̄bat opinionē ātiq̄oz fm̄ se
 postq̄z eā ip̄bant hz sūā cāz. Et h̄ facit Aristo
 ex tribus P̄rio p̄bādo q̄ sapere nō ē sentire. q̄
 intellectus nō est sensus. qz sapes spectat ad in
 tellectum et sentire ad sensū. Secundo senti
 re z intelligere differunt. q̄ sensus z intellect̄
 Tertio. qz ea que sequunt̄ itellectum d̄nt̄
 ab his que sequūt̄ sensū. ergo etiā d̄nt̄ sensus
 z intellect̄ P̄mū ergo sic p̄bat qz sentire in
 est omnibus animalibus. sapere autem inest
 paucis aialibus. i. hominibus. Uel etiā inest
 alijs aialibus per similitudinē. p̄t em̄ dici q̄
 aialibus disciplinabilibus insit sapere

Intelligere aut̄ con

Hic p̄bat duabus rōnib̄ q̄ differant̄ sc̄ire z
 intelligere Quarū p̄ma stat in hoc. quia cōtin
 git intelligere recte z nō recte. i. vere z false. qz
 quidā sūt habitus quibus nō p̄tigit assentire
 falso sicut sūt prudentia z scia Aliqui sunt ha
 bitus quibus contingit assentire falso sic opi
 nio z suspiciū q̄b̄ cōtingit intelligere nō recte
 id est false. sz sensus oīs est verus qui est circa
 propriū sensibile.
 Arguitur. Ista probatio non differt a
 p̄iori quia sapere z intelligere idem sunt.

*Sto Aristoteles
p̄p̄t agēdū*

*Contra p̄m factū p̄p̄t
p̄ q̄ d̄t̄ d̄t̄ d̄t̄ d̄t̄
p̄ d̄t̄ d̄t̄ d̄t̄ d̄t̄
modū nō p̄t q̄z
modū nō p̄t q̄z
mal̄ ad p̄m op̄atōē*

*Duplex
Hic p̄bat
127*

Et sic p̄bādo ē p̄p̄t

*Duplex
p̄p̄t*

*q̄stū ad
cām dices*

*Aristo
bat op̄
antiquoz*

*Hic p̄bat
Duplex
F. Alie*

De lxx Anima

Dom q sapere & intelligere ueniunt in hoc q sunt actus intellectus sed in alio dicit qz sapere significat iudicium de ipso intelligibili. s; intelligere significat apprehensionem ipsius intelligibilis. & ideo aliquis habitualiter intelligit aliquid quod tamen non sapit.

Arguitur. Contra primam partem rationis Intellectus est spiritus uerus & male dicitur quod intellectus aliquis sit uerus & aliquis falsus. Dom q intellectus accipitur dupliciter. Uno modo ut significat habitum intellectuale & sic intellectus est uerus habitus ex his habitibus quibus non contingit assentire falso. Alio modo accipitur intellectus per positionem intellectiua. Et sic intellectus potest tripliciter capi quo ad triplicem operationem. Sapendo ergo intellectus quo ad primam operationem. Dom est quod intellectus in prima operatione per se semper est uerus. i. si quod fertur in propria sui obiectum quod conuenit sibi per se sic circa quod dicitur rei materialis non recipit intellectus. Alio modo capitur intellectus in prima operatione per accensum in quantum se miscet intellectui aliquid compositum quod accidit intellectui in prima operatione intellectus et tunc etiam intellectus potest esse falsus in prima operatione. Hoc autem contingit dupliciter. Uno modo quando diffinitio unius rei attribuitur alteri sicut si diffinitio a fini attribuat huius. hoc autem fieri non potest absque compositioe. Alio modo contingit falsitas in prima operatione quando partes diffinitionis inepte adiuuunt componunt sic si aliquis per diffinitionem huius componat aliquid rudibile. Si hoc loquimur de secunda operatione intellectus tunc est distinguendum quod uel talis est causa operationis intellectus uel talis est circa conclusiones. Si circa conclusiones tunc potest esse falsitas in intellectu sicut patet in conclusionibus syllogismi dyalectici uel sophistici. Uel talis operatio uel talis est circa principia. hoc iterum contingit dupliciter. quia uel sunt talia principia propria. i. specialia uel communia id est ex compositis terminis composita. Primum contingit receptum fieri circa principia quod ut dicit Aristoteles. primum posterio. Non est necessesse quod quilibet uocem cognoscere suppones. i. principia specialia. sed necesse est eum cognoscere dignitates. i. principia communia. Alio modo uel talis est intellectus noster circa principia communia in eius operatione secunda & sic spiritus est uerus quod assentit absque errore principijs speculabilium per habitum innatum intellectui speculatio quod dicitur intellectus. & assentit certitudinaliter principijs practicis per habitum innatum intellectui practico quod dicitur sentire. Si intelligat de intellectu secundum tertiam operationem tunc est quadruplex discursus scilicet demonstratiuus dyalectice socratice. falsigraphus. Non ergo dicitur intellectus recipi in tertia operatione in discursu demonstratio s;

lene recipit in alijs & sepe in sophistico & falsi phor & quod in dyalectico. Et quod sumit intellectus tertio quod loquendo de operatione secunda ipsius intellectus tunc intellectus quodammodo contrariatur seipsum in modo cognoscendi. quod intellectus multoties recipit circa proprium suum obiectum. quod circa propria principia et conclusiones. s; sensus non recipit circa proprium obiectum licet circa sensibile commune. Secunda ratio stat in hoc quod sentire in est omnibus animalibus. s; intelligere inest solum animalibus quibus inest ratio. i. animalibus rationalibus. & sic inest solis hominibus. Ex quo potest sumi tale argumentum quod illa non sunt eade que abinice separentur & in diuersis reperiuntur sed intelligere & sentire abinice separentur & in diuersis reperiuntur. ergo non sunt idem.

Fantasia autem alte

Hic sequenter probat secundum sensum non esse intellectum per ea que sequuntur sensum & intellectum. Et potest sic sumi ratio. illa sunt diuersa quibus proprietates sunt diuersae s; alia est proprietas sequens intellectum s; opinio & alia est proprietas sensus s; fantasia ergo intellectus & sensus non sunt idem. quod autem fantasia non sit opinio probat duabus rationibus. Prima est. fantasia habet cum uoluntate. s; opinionem non habemus cum uoluntate. ergo fantasia non est opinio. Ratio est quod fantasia. ut infra dicitur est operatio sensuum interiorum & precipue dicitur cogitatio. s; dicitur cogitatio potest componere species rerum sensibilibus ad inuicem. & sic potest fantasiari quando uult. s; opinio in aliquo generat per aliquam rationem uel autoritatem. s; talis ratio non habet ad placitum ergo non possumus opinari quando uolumus.

Arguitur. Opinio non separatur a fantasia & sunt idem. Dom quod opinio non uel potest duo. quod quibus opinio non posset separari a fantasia cum operatio intellectiua dependeat a sensitiua tamen fantasia potest separari ab opinione sicut in brutis. Secundo est dicendum quod quibus etiam nunquam separaretur adhuc non sequitur quod sunt idem. sic patet in simili de homine & risibili.

Similius autem tamen

Hic ponitur secunda ratio quod fantasia non est opinio & stat in hoc. Illa sunt diuersa que habent diuersas conditiones. s; opinio & fantasia habent diuersas conditiones quod ad opinionem sequitur passio & appetitus. quod si aliquid opinetur aliquid terribile uel sperabile tunc statim speramus uel timemus sic autem non est de fantasia quia si fantasiemur aliquod terribile tunc non timemus s; desideramus illa que sunt secundum fantasiam ac si apparerent nobis in picturis. In picturis autem terribiliu non trememur. Deum enumerat Aristoteles. illa que spectant ad operationes

hic probat sensum esse intellectum

Libe

Secundus

intellectualē. Et ponit tria scz sciam. opiniōes et prudētia Rō dīe posita in scda rōe p̄mīsa iter opiniōem et fantasiā est ista. qz appetit̄ nō mouet ad simplicē apphēsiōes rei q̄le signīficat fantasiā. sed si appetit̄ debeat moueri opz q̄ aliqd̄ apphendat sub rōe boni vel mali. hoc aut̄ facit opinio scz p̄ponēdo aliqd̄ fantasiatū esse terribile vel sperabile. et h̄ idō est qz p̄ op̄ionē nos iudicam̄ aliqd̄ ita eē sicut opinat̄. sed p̄ fantasiā nō iudicam̄ ita eē sicut fantasiā mur̄ q̄ fantasiā non mouet appetitū. Circa qd̄ tū sciendū est q̄ in brutis ex fantasiā sequit̄ passio i appetitū. et h̄ est id̄ qz virt̄ estimatiā opat̄ in eis sicut opinio in hoibus. et id̄ qn̄ fantasiā tur bruta tūc nō p̄gnosct̄ talē fantasiā eē fantasiāz. h̄ aut̄ fit in hoibus in q̄bus rō iudicat fantasiā sensibilem esse fantasiā

Arguit̄ videt̄ q̄ in hoie fantasiā seq̄tur appetitū sicut in melācolici. tales em̄ hnt̄ fantasiā de rebus quā sequit̄ et fm̄ quā opant̄. Dicēdū q̄ fantasiā accipit̄ dupl̄r. Uno mō put̄ apphendit̄ fantasiā sub rōe fantasiāz. et sic nūqz ad fantasiā sub rōe fantasiāz seq̄tur passio Alio mō accipit̄ put̄ apphendit̄ fantasiā sub rōe veri boni aut mali. et sic melācolici apphēdūt fantasiā qz eoz organa sunt multū sicca qz sunt de natura terre et dominio. i sic cis aut̄ organa sp̄s multū firmat̄ idō iudicat̄ de sp̄bus sicut de rebus apphēnsis. q̄ fantasiā in eis accepta illo mō pōt̄ h̄re appetitū con formē ad tale fantasiā.

Querit̄ Quare Aresto. solū enumerat̄ tria p̄ncipia p̄gnoscedi. Dm̄ qz p̄ncipia cog noscedi pnt̄ multip̄r capi. Uno mō fm̄ generalē rōem iuentā in p̄ncipiis cog noscedi. et sic sunt solū tria. qz ois p̄gnitio est de re certa vel de re dubia. Si de re dubia sic ē opinio sub q̄ p̄phēditur suspiciū. Si est de re certa l̄ ē circa p̄ncipia vel circa p̄clusiōes. Si circa p̄ncipia sic est itellēns sub q̄ p̄phēditur sinderesis et sapia. Si ē circa p̄ncipiata. i. p̄clusiōes sic est scia sub q̄ p̄phēditur prudētia et ars. Alio mō pnt̄ capi p̄ncipia p̄gnoscedi fm̄ relacōem ad originē. i. in ordie ad illa ex q̄bus oriuntur. et sic fm̄ plato nē sūt q̄ttuor p̄ncipia p̄gnoscedi. qz plato attribuebat itellēn ydee vnitatis sicut p̄ncipio. et attribuebat sciam dualitati et opinione trinitati et sensum attribuebat q̄ter nario. Tertio et vere pnt̄ p̄ncipia p̄gnoscedi ordinari p̄ opacōem ad obiecta et sic sunt septem. qz sunt qnqz q̄bus nō p̄tingit assentire falso. i. qz obiecta nō recipiūt in falsitate. et sunt intellectus. sapia. scia. prudētia. et ars. qz circa

obiecta scie nō recipimur. si em̄ aliqd̄ scia tūc circa h̄ recipi nō possum. Sūt aut̄ duo quibz p̄tingit assentire falso sicut opinio et suspiciūz. Et sufficientia illoz sic sūt. Dis habitus intellectual̄ aut sic informat̄ itellēctū qz circa eius obiecta nō p̄tingit assentire falso vel p̄tingit assentire falso. Si scdm̄ h̄ est dupl̄r. qz vel itellēns tenet obiectū talis habit̄ cū formidine debili et opposito et sic est opinio. vel cū formidine de opposito et sic est suspiciū. Si p̄mū h̄ est dupl̄r vel est circa p̄ncipia vel circa cōclusiones Si p̄mū. vel est circa p̄ncipia cendi et sic est sapientia. qz sapia est de p̄mis causis essendi rerū sicut sunt deus et intelligentie vel est circa p̄ncipia p̄gnoscedi et sic est itellēns sub quo p̄phēditur sinderesis. qz sicut itellēns ē habitus p̄creatus circa p̄ncipia speculabiliū et stens in intellectu practico in ordine ad p̄ncipia practica siue rerū opabiliū. vel est circa p̄clusiones et h̄ est dupl̄r. qz vel tales p̄clusiones sunt necessarie vel p̄tingētes. si sunt necessarie sic est sciētia. si sunt p̄tingētes h̄ est dupliciter. qz vel circa agibilia aut circa factibilia Si circa agibilia sic est prudētia que ē circa illa q̄ sūt p̄ opationē immanctem. Si aut̄ est circa factibilia et circa illa que sūt p̄ opationē tra scuntem sic est ars.

Arguitur. Intellect̄ est potētia ergo nō est habitus. Dm̄ qz itellēns sumit̄ qnqz modis. Primo mō p̄ tota substātia anime intellectiue et sic dicim̄ qz itellēns est sepabilis a corpe. i. tota substātia aie intellectiue est sepabilis a corpe. Alio mō accipit̄ pro potētia intellectiua et sic dicimus qz duplex est intellectus in anima rationali scz agens et possibilis Tertio mō sumit̄ intellectus p̄ habitū itellēnali q̄ est in tali potētia. et sic dicim̄ qz sunt qnqz habitus intellectuales. i. qnqz sunt habitus qui sunt in intellectu. Et hoc dicim̄ ad dīam habitū moralium quia virtutes morales nō sunt in intellectu sed in appetitū. Quarto modo accipitur intellectus pro actu intelligendi et sic dicim̄ petru habere bonū itellēctū. i. bonū actū intelligendi. Quinto mō accipitur intellectus pro re intellecta. et sic dicim̄ qz Iohes et petrus habent vnum intellectum id est vnu obiectū intellectus. vel vnā rem intellectam. et sic Aresto. tertio huius dicit qz scēda opatio intellectus est compositio itellēctū id est rerum intellectarum. Per hoc ergo dicēdū est qz intellectus qnqz significat potētiā qnqz habitū. Cuius rō est qz quicunqz aliq̄ potētia fert̄ in aliq̄ qd̄ ordine tūc illd̄ p̄ncipiū latōis pōne

Handwritten marginal note in red ink.

Handwritten marginal note in black ink.

Handwritten number '3' in the left margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal notes in the right margin.

Handwritten marginal notes in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note in the right margin.

in primū in qd fertur talis poſſa vocat nomine
pone qz ergo intellectus prius fertur in principia qz
in conclusiones ideo habitus quo fertur in principia
vocat nomine poſſe. Si est de voluntate qz ille
actus quo voluntas fertur in finem vocatur volun-
tas sed ille actus sine illa actio qua voluntas
fertur in media vocatur electio

Arguitur Intellectus noster vnica relatōe fertur
in principia et conclusiones. qz nō oſtendere plu-
res habitus. Dicitur qz intellectus noster potest ferri in
principia dupliciter sicut qz principia capiunt dupliciter
Uno modo absolute et sic nō fertur sicut in principia
et conclusiones sed in principia tamen. Alio modo acci-
piunt principia cum applicatione ad conclusionem. et
sic fertur intellectus sicut in principia et conclusiones. p-
mo fit per habitum intellectus. sed mo fit per habitum sci-
entie quia aliquis per intellectum assentit principijs
et per sciam sicut cognoscit principia et conclusiones
quā cognoscit totā demonstrationē

Querit Quare nō est alius habitus in volū-
tate inclinans ad bonū sicut est habitus intellectus
inclinans ad verū. Dicitur qz voluntas de se si-
gnificat inclinationem ad bonū velle et ideo nō oſtendere
qz sibi coniungat habitus inclinans ad bonū. sed in-
tellectus nō significat inclinationem ad verum
et ideo oſtendere sibi coniungatur habitus inclinans ad
verū. si igitur hoc verū est speculatiuum. tunc est
ipse intellectus. si autem hoc verū est practicum tunc
est habitus qz vocat sinderis.

De eo autem quod intel-

Postquam Aresto. determinauit quod fantasia nō sit
opinio. dicitur incipit determinare quid sit fanta-
sia Et dicit quod cum fantasia sit versus sicut in quam in
nobis fantasma dicimus fieri. ergo fantasia erit
habitus aut potentia quibus discernimus sicut in a
falso cuiusmodi sunt quattuor sicut in Platone. scilicet
intellectus. scientia et opinio. Intellectus sicut in actus
buebat ydee vnitatis. quia intellectus est circa princi-
pia tamen Scientia attribuebat dualitati. quia pcedit
ex principijs ad conclusionem Opinione attri-
buebat trinitati quia opinio pcedit ex vna sci-
ta et alia opinata. Sed sensus attribuebat quater-
nario quia inter figuras corpales quadrangulus
est prima figura. per solum argumentum si dicat
quod sunt plura principia quod quattuor Dicendum quod
Arestoteles ponit tantum huius principia cogno-
scendi sicut in Platone.

Quod quidem non

Quia Aresto. dicit quod fantasia pertinet sub aliquo
genere poſſe sive habitum. huius dicitur intendit in-
quire sub quo genere pertinet. Et probat quod sub
nullo iam dicto Primo quod nō pertinet sub sensu.

Secundo quod nō sub scia vel intellectu. Tertio
quod nō sub opinione Quo ad primū ostendit quod fan-
tasia nō sit sensus neque sicut in actu neque sicut in poſſe
Non primū quod dormienti apparent multa sicut in
fantasiam. sed in dormiente non est sensus sicut in
actu. et hoc est verū de sensu exteriori quia somn-
us est ligatio sensuum exteriorum. Deinde ostendit quod nō
est sensus sicut in poſſe quia sic semper adest sensus
quod animal semper habet sensum. id est poſſe sensitivum. sed
fantasia nō semper adest animalibus ergo fantasia nō est
sensus sicut in poſſe.

Si vero ei idem non

Dicitur probat quattuor rationibus quod fantasia nō est sen-
sus Prima stat in hoc Sentire dicitur omni-
bus animalibus quia per sensum animal differt a non
animali. sed fantasia nō inest omnibus animalibus
quia nō dicitur formice apri nec vermi sicut fanta-
sia nō est sensus.

Arguitur Aresto. dicit in principio huius sed quod
fantasia omnibus animalibus inest. sicut male dicitur huius quod ali-
bus nō inest. Dicitur quod fantasia capitur dupliciter
Uno modo per fantasia determinata tamen et sic solum
perfectis animalibus inest fantasia et sic nō imper-
fectis Est enim fantasia determinata que fit in ab-
sentia sensibilis sicut pertinet in hominibus. quia
quod sensibilia sunt absentia adhuc homo si vult habet
de ipsis fantasiam. Alio modo accipitur fantasia ge-
neraliter put se extendit tam ad fantasiam deter-
minatam quod indeterminatam. et sic omnibus animalibus
inest. tunc enim nihil aliud est fantasia quod apprehen-
sio sensibilis in eius presentia. et sic imperfectis animalibus
inest fantasia.

Arguitur. Videtur quod apes et formice habeant de-
terminatam fantasiam. quia in absentia sensibilium re-
vertunt ad locum vnde eruerunt. Dicitur quod apes nō re-
vertunt ad loca a quibus eruerunt propter cognitio-
nem loci quam seruat in memoria. sed per ordinatio-
nem auctoris nature qui ordinat talia animalia in
suos fines. etiam absque cognitione. huius enim ordi-
nem ad tale finem ex naturali inclinatione quod dicitur
eis ex instinctu nature. Si est de aranea facit
te telam quod ei per tale telam capiat muscas nō intendit
sed facit telam ex naturali inclinatione et tunc absque
cognitione talis tela ordinatur in suum finem

Postea hi quidem

Dicitur ponit secundam rationem et stat in huius. Sensus sunt
semper veri circa propria sensibilia. sed multe fantasie
sunt false. sicut sensus nō est fantasia. quod autem fanta-
sie sunt false propter quod res nō semper correspondet imaginati-
oni nostre in qua fundatur fantasia

Amplius autem non

Liber

Secundus

scia ratio

Hic ponit tertiam rationem. Et stat in hoc quia quod manifeste fantasiamur tunc non dicimus hoc esse sed hoc apparet nobis. sed quod manifeste sentimus tunc dicimus hoc esse et non dicimus apparere nobis. ergo fantasia non est sensus. Et dicebat notwithstanding quod manifeste fantasiamur quod quicquid in nobis est fantasia que non apparet nobis fantasia ut in somno tunc enim iudicamus de speciebus sicut de rebus. sed in vigilia intellectus cognoscit hoc esse fantasia. et ideo nullo modo admittit intellectus ut sit quod per fantasia apper nobis

Et quod quid est dicitur.

Hic ponitur quarta ratio et est ista. Quicquid in aliquo est fantasia et tamen non sensus ergo non sunt idem. sicut patet in dormientibus. quod in ipsis est fantasia et tamen in eis non est sensus exterior

At tuero neque sepe

Hic probatur alia preterea quod fantasia non est intellectus vel scia unica ratione. et stat in hoc. Intellectus et scia sunt semper verorum. sed fantasia quicquid est falsa. ergo non sunt idem.

Reliquitur ergo si

Hic inquit de tertio membro an fantasia sit opinio. Et probatur quod non duabus rationibus quarum prima est. Ad opinionem sequitur fides cum unusquisque credit quod opinatur. sed in multis animalibus est fantasia quibus non inest fides credulitas vel assensus. Secunda ratio. ad opinionem sequitur fides et ad fidem sequitur persuasio ad persuasionem sequitur ratio. ergo de primo ad ultimum in quibus est opinio in illis est ratio. Sed multa sunt animalia in quibus est fantasia sine ratione. ergo habent fantasia sine opinione.

Arguitur. fides non semper sequitur opinionem quia fides est circa aliquid verum. opinio vero est sine certitudine. Unde quod fides capit dupliciter. Uno modo per quacunque adhesionem intellectus ad aliquid cognitum siue sit necessarium siue probabilis. Et sic dicitur in quanto tractatu petri hispani quod argumentum est ratio rei dubie faciens fidem. id est assensum probabiliter. Alio modo accipitur fides per adhesionem firmo alicui. et sic fides dicitur adhesionem articuloz fidei. et sic non capit hoc. Per hoc dicitur ad argumentum quod fides debet hoc capi primo modo. Est tamen considerandum quod in adhesionem articuloz fidei est aliquid puenientia cum opinione et aliqua cum scientia. In hoc enim quod fides est firmitas adhesionis sic puenit principaliter cum scientia. in hoc autem quod non est cuiuslibet perfecta in his quibus assentimus per fidem conuenit cum opinione.

Manifestus igitur

Hic ponit duas rationes ad probandum quod fantasia non sit aliquid compositum ex opinione et sensu. Prima est si fantasia proponeret ex sensu et opinione sequeretur quod eadem opinio sit in eodem esse vera et falsa. sed hoc est impossibile cum contraria non possunt simul esse in eodem. Sequela tamen patet quia contingit quod aliquis de eadem re habet iudicium secundum sensum quod est falsum et iudicium secundum opinionem quod est verum ut solem esse maiorem tota terra tenetur per opinionem quod tamen ad intellectum et solem esse bipedalem quod tamen tenet cognitivum per sensum. ergo non potest fantasia proponi ex opinione et sensu. Secunda ratio stat in hoc. Si fantasia componeret ex opinione et sensu sequeretur quod aliquis amitteret veram opinionem non oblitus. saluam rem neque discredens. quia sensus iudicat oppositum quod tenet pro opinione ideo ex iudicio sensus variaret veram opinionem manente re. Exempli gratia. Ita opinio solem esse maiorem tota terra potest mutari ex iudicio sensus. sicut hoc quod mutet sol sine hoc quod obliuiscat opiniones. et tamen absque hoc quod discredat

Sed quoniam est motus

Postquam Aristoteles dicit quod non sit fantasia quod non est sensus nec scientia nec opinio nec aliquid compositum ex sensu et opinione. contra vult ostendere quod sit fantasia ponendo eius definitionem. Et antequam hoc faciat premitte aliquas suppositiones quarum sunt quinque. Prima est quod contingit aliquid moueri alterum quod est primum motum ab alio. et est. suppositio respicit motum sensum exteriorum et interiorum quia si sensus exterior sit primo motus a sensibili tunc potest alterum mouere sensum interiore quia species sensibilis accepta per sensum exteriorem facit nouam speciem in sensu interiore. Secunda suppositio est. fantasia videtur esse quidam motus et hoc est verum capiendum fantasia per actu fantasiam dicitur. Tertia fantasia est solum in habentibus sensum. Quarta est quod contingit fieri aliquem motum in sensu facto in actu quod sensus est primo motus a sensibili tunc enim in absentia sensibilis potest esse in sensu aliquis motus et hoc in sensu interiore. Quinta suppositio est. motus in quo sensus exterior mouet interiore est similis illi motui secundum quem sensibile exterior mouet sensum exteriorem. et hoc ideo quia est una species sensibilis secundum essentiam que primum est in sensu exteriori et postea in sensu interiore.

Et multa autem est

Ad 2
Ad 3
Ad 4
Ad 5
Ad 6

Ad 2
Ad 3
Ad 4
Ad 5
Ad 6

Ponit duas proprietates fantasie. Prima est qd aialia multu opant fm fantasiam. Secda qd fantasia qnqz e vera z qnqz falsa. Et in istis proprietatibus sic pcedit. primo p bat scdam proprietatem interponedo diffinitione fantasie. z post diffinitione probat primam. Probat qd scdam proprietate sic. qz fantasia est motus factus a sensu. sed sensus qnz recipit circa suu sensibile z qnz no recipit. qz circa sensibilia propria sensus no recipit io circa talia est sp vera fantasia. sed sensus sepe recipit circa sensibilia coia z per accns io fantasia q e circa talia sensibilia pt ee falsa. It sensus recipit etia propter magna distantia a sensibili io fantasia q est de reb absen tib pt esse qnqz falsa.

Si quidem igitur

Hic pcludit diffinitione fantasie z dicit Si illa q dicta sut in suppositionib sut vera scz q fantasia est solu in habentib sensum in actu et q exterior sensus mouet interior. Tnc fantasia est mot fact et sensu fm actu.

Quonia autem visus

Hic Aresto. assignat rone vocis quare fantasia dicit hoc noie fantasia. Et dicit q fantasia dr a phos grece qd est lumē latine. lumē aut ē pncipiū sentiendi in sensu visus. cuz ergo sensus visus sit principalissimus sensus inter sensus exteriores ideo fantasia bene denominat a lumine z a sensu visus quia a principaliori debet fieri denominatio.

Et quonia immanent

Hic ponit rone pme proprietatis scz qre aialia multa agunt z patiunt fm fantasiam. Et est ista. Species sensibiles manent in sensib interioribus in absentia sensibiliū. Ex quo sic arguitur Sicut sensus fm actum mouet appetitū in p sentia sensibilib qd ex hoc q aliqs cognoscit ali qd statim appetit illud. ita fantasia mouet appetitū in absentia sensibilib. sed ex motione appetitus aialia agūt z patiunt. ergo originaliter fm fantasiam agūt z patiunt. Un pz q aialia agūt fm fantasiam z sequuntur fantasiam. z silt homines habetes intellectū velatū id est impeditū passione infirmitate vel somno. sed homines vteres ratione agunt et patiunt p iudiciū rōis siue intellectus

Queritur Utr ex isto textu posset elici q sit aliquis sensus altior sensu pummi. Adm q sic qz Arestoteles in textu capituli pcedentis solū efficaciter pbaut q sit aliqs sensus interior

habens illos duos act de quibus dictum est. z ideo nihil ibi pbaut de stute cogitiua z estimatiua. sed in isto textu dicit Aresto. q aialia multu opant fm fantasiam z qnqz hnt opatio ne circa illa q no pnt cognosci p sensum pumme io h elicit q sit sensus altior sensu pummi vt est virtus cogitativa

Querit Utr intellect posset velari p infirmitate passione a sonu. Adm q sic. qz intellectū velari est ipsum impediti in suo iudicio. sic hō dr velari oculis qn impedit iudiciū visus de visibilibus. qz ergo ptingit intellectū impediti ex passione infirmitate vel somno ideo intellect cr dicit ex eis velari.

Arguit Materiale no pot agere in imateriale sed egritudo siue passio aliq respicit aliqd cor pale. q no pt impedire intellectū qui est imaterialis. Adm q aliquid dr impediti dupliciter. Uno mo p se qd scz impedimentū intrinsece tā git illā rem q impedit. z sic intellect no potest impediti p aliqd materiale vt pbat argumētū. Alio mo aliqd impedit p accns qd. s. fit impedimentū in illo qd alteri pungit sine quo ei opatio esse no pt. z sic impedit intellect ex impedimēto sensus. qd necesse est intellectū opari p stutes sensitiuas. sensus aut impediunt p se ex passione infirmitate z somno. Et hoc est qd solet dici q amor et odiū puerit iudiciū. qd tales passiones trahūt ad se iudiciū rōis.

Querit Utr diffinitio fantasie sit bñ assignata. Adm q sic. Arguit q no. fantasia est quedā cognitio sensitua interior. ergo no ē motus. Adm q motus capit tripliciter. Uno mo p pue fm q diuidit p suas spēs. z sic no est h ad ppositū quia nec est motus augmentationis nec generationis z sic de alijs. Alio mo accipit motus p diffusionē speciei sensibilib ex vna pōna scz referuatiua in pōnam cognitiuā. z sic ē pdicatio calis. qd fantasia causat ex tali diffusionē speciez. Tertio modo accipit motus p actione quā hz sensus post diffusionē speciei ad pōnaz cognitiuā. z sic est pdicatio ydemptica qd h est ydemptice fantasia. Circa qd sciendū q fantasia significat cognitionē sensū interior z pncipue stut cogitatiue estiarie. tal ar cognitio se qd motū speciei sensibilib a pōna referuatiua ad cognitiuā. pcurunt em omes sensus ad fantasiam quia o3 q species sensibilib referat a pōtentia referuatiua ad cognitiuā quia tū cognitio est principalius significatū p fantasiam ideo sensus cognitum pncipalius pcurrit

Arguitur Ex ista diffinitione sequeret q videre esset fantasia qz est motus factus a fsu fm

Dne fat ppe
pote si pauter
sic

Diff p m
ape

Moty rō tripliciter

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'prie' and 'mou'.

actū. **D**ōm q nō omnis motus r cognitio facta a sensu r fantasia. sed motus factus a sensu interiori. Et hoc pbatur ex textu Aresto. q̄a dicit q̄ aialia multu opant̄ fm̄ fantasia qd̄ ē verū de cognitione sensuū interior. qz passio/ nes appetitū r iungunt̄ sensibus interiorib⁹ sicut r ipse appetitus

Arguitur Fantasia est poña. ergo nō est opatio qz est poña media inter s̄tutē cogitativam in memoratiuā. **D**ōm dupl̄. Primo q nō est aliqua potētia media inter potētia cognitiuā et memoratiuā sicut pus pbatur est. quia opatio que fm̄ aliquos attribuit̄ fantasiae fm̄ veritate cōuenit s̄tuti cogitiue. Secūdo **D**ōm q̄ posito q̄ sit vna potētia media adhuc nō accipit̄ hic fantasia p̄ tali potētia. sed accipit̄ hic p̄ actū fantasandi. Sile est de memoria. qz q̄uis significat vna poñam ab alijs distinctaz tñ Aresto. diffiniendo memoriā in libro de memoria r reminiscētia nō accipit̄ memoriāz p̄ potentia sed p̄o actū. Et tantū de scdo libro.

Incipiunt copulata tertij libri de aia

E parte at

anime. **I**ste est tertius liber de anima fm̄ sanctū Thomā in quo postq̄ Aresto. determinauit de potentijs sensitivis r de eoz obiectis. Conseq̄nter determinat de ipsa potentia intellectiua siue intellectu fm̄ substātiā eius. **R**atio ordinis est q̄a ex quo in ista pre incipit̄ pprie determinare de intellectu fm̄ ei⁹ naturā. Et hoc sic arguit̄

Querit̄ De q̄ determinat̄ in isto tertio libro **D**ōm q̄ p̄mo de pre intellectiua. scdo de pre motiua. r in fine hui⁹ tertij ppant̄ pres aie ad unice. Scda ps ibi. de mouēte aut̄ Tertia ps ibi Vegetabile quidē. **Q**uerit̄ Quare dic̄ Ar̄. de pre aie. **D**ōm q̄ dicit̄ p̄tra opinioū antiquoz. r precipue Auerrois r Auicenne qui dixerūt q̄ intellect⁹ esset substātia sepata r trinuaret̄ ipsi aie p̄ fantasinata r p̄ talē trinuatiōē aima intelligeret. Contra qd̄ dicit̄ Aristoteles q̄ est ps r nō tota substātia.

Arguit̄ Aia ē simplex forma q̄ nō hz pres i tegrales. **D**ōm q̄uis aia nō habeat pres integrales r q̄stitutiua sicut habet̄ res materiales neqz hz pres essentielles phisicas quia nō p̄ponit̄ ex materia r forma q̄uis bene habeat pres essentielles diffinitiuas hz tñ pres potestatiuas r subiectiuas. qz hz potentias que sunt pres potestatiue et pres eius subiectiue sunt aia vegetatiua sensitiva r intellectiua. **A**rguitur Ille particule cognoscere et sapere idem sunt. ergo in h̄ loco ponunt̄ supflue. **D**i

itez poña motiua ē prior intellectiua. Et hoc ex duobus quia p̄miora sunt priora. sed potentia motiua est p̄mior potētia motiua est materialior poña intellectiua. sed materialia a toto genere sunt impfectiora imaterialibus. Alius est ordo nature p̄fectōis r sic p̄fectiora sunt priora r sic poña intellectiua p̄cedit poñam motiua tanqz p̄fectior. Et hoc p̄ ex duob⁹ q̄a potentia intellectiua est imaterial vt dicit̄ est. ergo est p̄fectior. Scdo qz potētia localiter motiua principiā ab intellectu. sed fm̄ naturā principū p̄cedit principatū. q̄ rē. Etia p̄siderandū est q̄ ordine doctrine potētia intellectiua debet p̄cedere motiua. Et hoc p̄pter duas causas. Prima est q̄a debet imediate p̄ i apud potētia sensitua cū potētia sensitua sit etiā cogitiua sicut intellectiua sed motiua executiua nō est cogitiua Secunda est qz potētie sensitue subseruiat̄ intellectui. q̄ imediate post determinatiōē de sensu debet fieri determinatio de intellectu. Aresto. ergo. q̄a nunc p̄siterandū est de pre aie qua cognoscit et sapit̄ anima. mouet talē questione. Utrū talis ps anime sit sepabilis ab alijs ptibus siue fm̄ magnitudinē. i. loco r subiecto sicut Plato qui posuit animā intellectiua esse in capite. vel ista ps sit sepabilis ab alijs ptibus fm̄ rōnem. Et itez p̄siderandū est quā dñam hz illa ps ab alijs Et iterū quō fiat r quid sit intelligere. i. quis sit act⁹ intellectus r quō p̄pleat

Querit̄ De q̄ determinat̄ in isto tertio libro **D**ōm q̄ p̄mo de pre intellectiua. scdo de pre motiua. r in fine hui⁹ tertij ppant̄ pres aie ad unice. Scda ps ibi. de mouēte aut̄ Tertia ps ibi Vegetabile quidē. **Q**uerit̄ Quare dic̄ Ar̄. de pre aie. **D**ōm q̄ dicit̄ p̄tra opinioū antiquoz. r precipue Auerrois r Auicenne qui dixerūt q̄ intellect⁹ esset substātia sepata r trinuaret̄ ipsi aie p̄ fantasinata r p̄ talē trinuatiōē aima intelligeret. Contra qd̄ dicit̄ Aristoteles q̄ est ps r nō tota substātia.

Arguit̄ Aia ē simplex forma q̄ nō hz pres i tegrales. **D**ōm q̄uis aia nō habeat pres integrales r q̄stitutiua sicut habet̄ res materiales neqz hz pres essentielles phisicas quia nō p̄ponit̄ ex materia r forma q̄uis bene habeat pres essentielles diffinitiuas hz tñ pres potestatiuas r subiectiuas. qz hz potentias que sunt pres potestatiue et pres eius subiectiue sunt aia vegetatiua sensitiva r intellectiua.

Arguitur Ille particule cognoscere et sapere idem sunt. ergo in h̄ loco ponunt̄ supflue. **D**i

Handwritten marginal notes on the right side, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'prie' and 'mou'.